

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL TÜRKÇE DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN
DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE
GELİŞİM DURUMLARININ BELİRLENMESİNE
YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI**

(Doktora Tezi)

**Hazırlayan
Ceyda ÇAYLI**

**Danışman
Prof. Dr. Ali GÖÇER**

**Ocak 2020
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

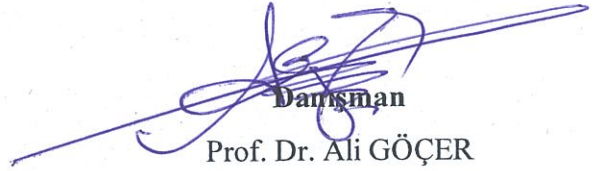

Ceyda ÇAYLI

“Ortaokul Türkçe Derslerinde Öğrencilerin Dinleme Becerisinin Geliştirilmesi ve Gelişim Durumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması” adlı Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Ceyda ÇAYLI

Danışman

Prof. Dr. Ali GÖÇER

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD Başkanı

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN

Prof. Dr. Ali GÖÇER danışmanlığında Ceyda ÇAYLI tarafından hazırlanan “Ortaokul Türkçe Derslerinde Öğrencilerin Dinleme Becerisinin Geliştirilmesi ve Gelişim Durumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

06/01/2020

JÜRİ:

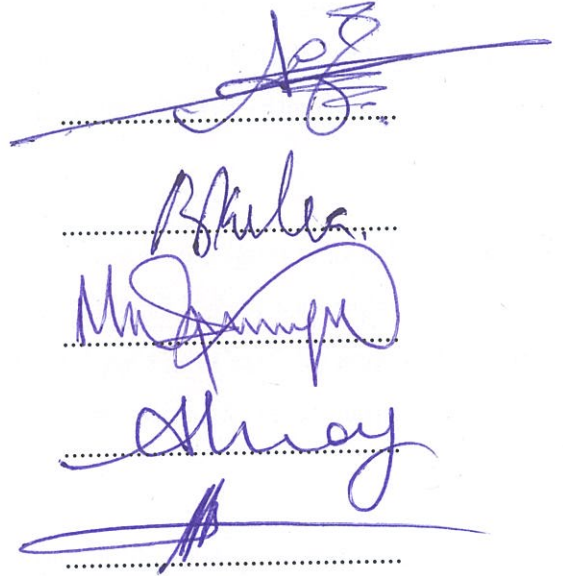
Danışman : Prof. Dr. Ali GÖÇER

Üye : Prof. Dr. Remzi KILIÇ

Üye : Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Erol AKSOY

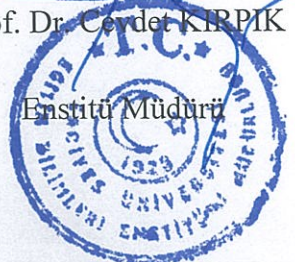
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet FİDAN

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 04/02/2020 tarih ve ...07...01...sayılı kararı ile onaylanmış olup, öğrencinin mezuniyet tarihi 04/02/2020 dir.

04. / 02. / 2020
Prof. Dr. Ceydet KIRPIK

ÖN SÖZ

Ön sözlerde klasikleşmiş teşekkür satırlarından ayrılmasını umut ederek; öncelikle saygıdeğer hocam Prof. Dr. Ali Göçer'e çok teşekkür ederim. Süreç boyunca var olan bilgi deryasını paylaşmasının yanı sıra, bana edindirdiği akademik ahlak ve çalışma disiplini için minnettarım. Saygıdeğer hocamın yanı sıra eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği bulunan bütün hocalarıma da verdikleri her bilgi ve değer adına teşekkürü bir borç bilirim.

Kızım Ayşe Begüm ve oğlum Mehmet Kaan... Durduğum, yorulduğum ve vazgeçtiğim her an bana güç verdiniz, sizi çok seviyorum. Sevgili eşim Ömer Faruk... Sabrın, yardımların, ilgin, sevgin ve varlığın için şükrediyorum. Bu çalışmayı size armağan ediyorum.

Hayat rehberim babam Enver Çokyiğit, enerjisine hayran olduğum annem Fatma Nuran Çokyiğit, desteğini her zaman hissettiğim eşimin değerli babası Rafet Çaylı ve annesi Şadiye Çaylı, dünyaya bakışımı değiştiren ablam Ayşe Esra Çetin, ilk annelik tecrübem kardeşim Büşra Taşan... Hepinize uzun çalışma serüvenimdeki yardımlarınızdan dolayı sonsuz teşekkürler.

Süreç içerisinde desteğini esirgemeyen ve öğretmenlik mesleğini birlikte yürütmekten gurur duyduğum mesai arkadaşlarıma ve araştırmamı tamamlamamda büyük rol oynayan sevgili öğrencilerime de çok teşekkür ederim.

Her satırı emek verilerek tamamlanan bu araştırmanın ülkeme, milletime ve eğitim dünyasına katkı sağlamasını temenni ederim.

Ceyda ÇAYLI

Ocak 2020, KAYSERİ

ORTAOKUL TÜRKÇE DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE GELİŞİM DURUMLARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Ceyda ÇAYLI

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Doktora Tezi, Ocak 2020
Danışman: Prof. Dr. Ali GÖÇER

ÖZET

Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan temel dil becerilerinden biri olan dinleme becerisinin öğrencilere kazandırılmasına yönelik uygulamalarda eksiklikler olduğu düşüncesi temel alınarak yürütülen araştırmanın amacı; dinleme becerisinin gelişimini desteklemek ve gelişim durumunu belirlemeye çalışmaktır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde eylem araştırması deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, Kayseri merkezde yer alan bir ortaokulun 6. sınıfında eğitim gören 23 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmadaki veriler; öğrenci dokümanları, gözlem formları, yarı yapılandırılmış görüşme formları, araştırmacı günlüğü ve öğrenci günlüğünden elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yapılarak yorumlanmıştır. Ortaya çıkan temaların belirlenmesinde öncelikle tümevarımsal bir bakış açısıyla hareket edilmiştir, ardından araştırmada belli bir aşamaya ulaşınca hem tümevarımsal hem tümdengelimsel bir anlayış benimsenmiştir. Araştırma sonunda; dinleme öncesine yönelik kazanımlardaki eksikliklerin giderilmesinin, metne hazırlık uygulamalarının ayrıntılı olarak yapılmasının, dinleyiciden kaynaklı problemlerin hızlı çözümlenmesinin, geleneksel ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme uygulamalarının etkili şekilde kullanımının önemi fark edilmiştir. Ayrıca dinleme metninin niteliğine göre dinleme sayısı, dinleme stili ve dinleme metninin sunulmuş şeklinin belirlenmesinin; dinleme metni ve konusunun orijinal olmasının; dinleme metninin, ses dosyalarının ve görsel destekli materyallerin nitelikli olmasının sürece etki ettiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dinleme Becerisi, Dinleme Uygulamaları, Dinleme Becerisinin Gelişim Durumu, Eylem Araştırması.

**AN ACTION RESEARCH FOR DEVELOPING THE LISTENING SKILLS AND
DETERMINING THE PROGRESS OF THE STUDENTS IN SECONDARY
SCHOOL TURKISH COURSES**

Ceyda ÇAYLI

Erciyes University, Institute of Educational Sciences

PhD Thesis, January 2020

Supervisor: Prof. Dr. Ali GÖÇER

ABSTRACT

The purpose of the research which has been conducted on the base of the idea that there are lacking parts in the implementations intended to have students gain the listening skill which is one of the basis language skills in Turkish Lesson Teaching Program, is to promote the progress and to try to determine the development. In the research it's adopted the action research approach which is thought as appropriate for solution of the problem. The working group of the research are formed of the 23 students in 6th grade in a secondary school in the center of Kayseri. Data in the survey; documents of students, observation forms, semi structural interview forms, researcher's diary and the student's diary. The obtained data is interpreted through making content analysis and descriptive analysis. In the determination of the themes which appeared in the content analysis first the inductive perspective is used then as reaching a certain level through the research both inductive and deductive perspectives are adopted. In the end of the research, the importance of resolving the lacking parts in learning outcome before listening, being done the preparative implementations in detail, solving the problems originating from the audience, the use of traditional and supplementary assessment and evaluation efficiently have been noticed. Besides it is understood that according to the quality of the listening text, the number of listening, the style of listening and the style of the presentation of listening texts, the originality of listening text and theme being in a good conditions, listening text, voice files and, visual materials being qualified effect the process.

Keywords: Listening Skill, Listening Practices, The Development of Listening Skill, Action Research.

İÇİNDEKİLER

ORTAOKUL TÜRKÇE DERSLERİNDE ÖĞRENCİLERİN DİNLEME BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE GELİŞİM DURUMLARININ BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI.....	ii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xx
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.6. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II.....	6
GENEL BİLGİLER.....	6
2.1. İletişim ve Dil.....	6
2.2. Dinleme.....	8

2.3. Dinleme Stilleri	18
2.4. Dinleme Süreci.....	21
2.5. Dinleme Stratejileri.....	24
2.6. Literatürdeki Araştırmalar	26
2.6.1. Doktora Tezleri.....	26
2.6.2. Yüksek Lisans Tezleri.....	28
2.6.3. Makaleler	31
2.6.4. Kitap ve Kitap Bölümleri	35
BÖLÜM III.....	38
YÖNTEM	38
3.1. Araştırma Modeli	38
3.2. Eylem Araştırması	38
3.3. Araştırmanın Eylem Adımları	41
3.3.1. Problemi Fark Etme.....	43
3.3.2. Problemi Tanımlama Süreci.....	43
3.3.2.1. Literatür Taraması.....	43
3.3.2.2. Saha Notları.....	45
3.3.2.3. Öğretmen Uygulamalarına Yönelik Araştırma.....	47
3.3.3. Eylem Süreci.....	48
3.3.3.1. Çalışma Etiği	49
3.3.3.2. Ortam	50
3.3.3.2.1. Okul Ortamı	50
3.3.3.2.2. Sınıf Ortamı.....	51
3.3.3.3. Katılımcılar.....	52
3.3.3.3.1. Araştırmacı Öğretmen.....	52
3.3.3.3.2. Öğrenciler	53
3.3.3.3.3. Uzmanlar.....	54
3.3.3.4. Eylem Planı Uygulamaları.....	57
3.3.3.5. Veri Toplama Araçları.....	63

3.3.3.5.1. Günlükler	64
3.3.3.5.2. Öğrenci Dokümanları.....	66
3.3.3.5.3. Gözlem Formları.....	66
3.3.3.5.4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları.....	67
3.3.3.6. Verileri Analiz Etme	68
3.3.3.6.1. Doğruluk ve İnanırcılık	69
3.3.3.6.2. Geçerlik, Güvenirlik ve Çeşitleme	69
3.3.3.6.3. İçerik Analizi ve Betimsel Analiz	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
3.3.4. Eylem Sürecinin Sonlandırılması	72
BÖLÜM IV.....	74
BULGULAR.....	74
4.1. Eylem Planı 1: Kazanımların Yeterlilik Durumu, Materyal Kullanımı, Sözcük Bilgisi, Metnin Orijinalliği ve Dinleyici Faktörüne Yönelik Bulgular	74
4.2. Eylem Planı 2: Metne Hazırlık, Metnin Niteliği, Dinleme Sayısı, Dinleme Stili ve Sınıf İçi Ortama Yönelik Bulgular	91
4.3. Eylem Planı 3: Metne Hazırlık, Metin Niteliği, Dinleyici Faktörü ve Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik Bulgular.....	103
4.4. Eylem Planı 4: Metne Görsel Hazırlık, Ses Dosyalarının Niteliği ve Sınıf İçi Ortama Yönelik Bulgular	115
4.5. Eylem Planı 5: Ses Dosyalarının Niteliği, Ürün Oluşturma ve Zamanlama Faktörüne Yönelik Bulgular	125
4.6. Eylem Planı 6: Dinleme Stili, Ses Dosyalarının Niteliği ve Zamanlama Faktörüne Yönelik Bulgular	141
4.7. Eylem Planı 7: Dinleme Stili, Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme ve Metnin Sunuluş Şekline Yönelik Bulgular	156
4.8. Eylem Planı 8: Metnin Sunuluşu ve Metnin Niteliğine Yönelik Bulgular	167
4.9. Eylem Planı 9 (Ek Eylem Planı): Metnin Sunuluşu ve Uygulamaların Etkililiğine Yönelik Bulgular	183

4.10. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular.....	199
4.10.1. Ön Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular.....	199
4.10.2. Son Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular.....	206
BÖLÜM V	215
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	215
5.1. Tartışma.....	215
5.2. Sonuç.....	226
5.3. Öneriler.....	228
KAYNAKÇA.....	232
EKLER.....	245
EK 1: RESMÎ İZİN.....	245
EK 2: TOPLANTI TUTANAKLARI.....	246
EK 3: GÖZLEM FORMU ÖRNEĞİ.....	259
EK 4: ÖN GÖRÜŞME VE SON GÖRÜŞME FORMLARI.....	260
EK 5: KABA DEĞERLENDİRME FORMU.....	262
EK 6: BÜTÜNCÜL PUANLAMA ANAHTARI.....	263
EK 7: ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU.....	264
EK 8: KONTROL LİSTESİ.....	265
EK 9: DİNLEME SÜRECİNE YÖNELİK RUBRİK ÖRNEĞİ.....	266
EK 10: EYLEM PLANLARI.....	267
ÖZ GEÇMİŞ.....	343

KISALTMALAR

EP	: Eylem Planı
EP1, EP2, ...	: Eylem Planı 1, Eylem Planı 2, ...
AG	: Araştırmacı Günlüğü
GN	: Gözlem Notları
G	: ÖĞrenci Günlüğü
1, 2, ...	: ÖĞrenci 1, Ğrenci 2, ...
E1	: Erkek 1
K1, K2	: Kadın 1, Kadın 2
SCD	: Sorunun Cevaplanma Durumu
MEB	: Millî EĞitim Bakanlığı
bk.	: Bakanız

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Dinleme Becerisinin Hayatımızdaki Kullanım Yerleri ve Yüzdeleri.....	9
Tablo 2.	2018 Türkçe Öğretim Programındaki 5-8. Sınıf Seviyesindeki Kazanımlar	13
Tablo 3.	Saha Notları Alınan Derslere Yönelik Bilgiler	45
Tablo 4.	Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme Toplantı Tarihleri.....	55
Tablo 5.	Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme Toplantılarında Verilen Düzeltmeler.....	56
Tablo 6.	Eylem Araştırmasında Kullanılmak Üzere Seçilen Metinlere Ait Bilgiler	58
Tablo 7.	Dinleme Sürecine Yönelik Uygulamalar	61
Tablo 8.	Eylem Planlarında Temaların Bulunma Durumuna Yönelik Taslak.....	73
Tablo 9.	EP1’de Kazanımların Yeterliliğine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	75
Tablo 10.	EP1’de Materyal Kullanımına Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	76
Tablo 11.	EP1’de Materyal Kullanımına Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	77
Tablo 12.	EP1’de Sözcük Bilgisine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	77
Tablo 13.	EP1’de Sözcük Bilgisine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	78
Tablo 14.	EP1’de Anlamı ile İlk Kez Karşılaşılan Sözcüklerin Cevaplanma Durumu	78
Tablo 15.	EP1’de Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	81
Tablo 16.	EP1’de Metnin Orijinalliğine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	82
Tablo 17.	EP1’de Cümle Tamamlama Sorularının Cevaplanma Durumu	82
Tablo 18.	EP1’de Dinleyici Faktörüne Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	83
Tablo 19.	EP1’de Dinleyici Faktörüne Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	83
Tablo 20.	EP1’de Sıralama Sorusunun Cevaplanma Durumu	84
Tablo 21.	EP1’de Sıralama Sorusunun Cevaplanma Durumu	85

Tablo 22.	EP1’de Dinleyici Faktörüne Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	86
Tablo 23.	EP1’de Dinleyici Faktörüne Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	86
Tablo 24.	EP1’de Sebep Sonuç Cümlelerinin Cevaplanma Durumu	87
Tablo 25.	EP1’de Şahıs Kadrosuna Yönelik Sorunun Cevaplanma Durumu	88
Tablo 26.	EP1’de Metnin İçeriğine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	88
Tablo 27.	EP1’de Dinleyici Faktörü ve Sözcük Bilgisine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	89
Tablo 28.	EP1’de Dinleyici Faktörüne Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	90
Tablo 29.	EP2’de Metne Hazırlık ve Metnin Niteliğine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	92
Tablo 30.	EP2’de Metin Niteliğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler.....	93
Tablo 31.	EP2’de Metne Hazırlığa Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	93
Tablo 32.	EP2’de Metnin Niteliğine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler.....	94
Tablo 33.	EP2’de Metin Niteliğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	94
Tablo 34.	EP2’de Tahmin Sorularının Cevaplanma Durumu	94
Tablo 35.	EP2’de Sınıf İçi Ortama Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	95
Tablo 36.	EP2’de Metnin Orijinalliğine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	95
Tablo 37.	EP2’de Dinleme Stiline Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	96
Tablo 38.	EP2’de Sözcüklerin Anlamına Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	96
Tablo 39.	EP2’de Sözcük Bilgisi ve Yaşama İlişkilendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	98
Tablo 40.	EP2’de Sınıf İçi Ortam ve Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	99
Tablo 41.	EP2’de Sözcük Bilgisi ve Yaşama İlişkilendirmeye Yönelik AG’den Veriler	99
Tablo 42.	EP2’de Doğru Yanlış Sorularının Cevaplanma Durumu	100
Tablo 43.	EP2’de Sınıf İçi Ortama Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	101
Tablo 44.	EP2’de Dinleme Sayısına Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	102
Tablo 45.	EP2’de Sınıf İçi Ortama Yönelik AG’den Veriler.....	103

Tablo 46.	EP3'te Metne Hazırlığa Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	105
Tablo 47.	EP3'te Metnin Niteliğine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	106
Tablo 48.	EP3'te Dinleme Sayısına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler.....	106
Tablo 49.	EP3'te Dinleme Stiline Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler.....	107
Tablo 50.	EP3'te Dinleme Stiline Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler.....	107
Tablo 51.	EP3'te Tamamlama Sorularının Cevaplanma Durumu.....	108
Tablo 52.	EP3'te Bulmacaların Cevaplanma Durumu	109
Tablo 53.	EP3'te Metni Anlama Sorularının Cevaplanma Durumu.....	110
Tablo 54.	EP3'te Dinleyici Faktörüne Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	111
Tablo 55.	EP3'te Anahtar Kelimelere Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu.....	111
Tablo 56.	EP3'te Metne Yönelik Örneklerin Verilme Durumu	112
Tablo 57.	EP3'te Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	113
Tablo 58.	EP3'te Metin Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	114
Tablo 59.	EP4'te Metne Görsel Hazırlık ve Materyal Kullanımına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	117
Tablo 60.	EP4'te Metne Hazırlığa Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	117
Tablo 61.	EP4'te Metne Hazırlığa Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	118
Tablo 62.	EP4'te Metne Görsel Hazırlık, Dinleyici Faktörüne Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	119
Tablo 63.	EP4'te Sınıf İçi Ortama Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	120
Tablo 64.	EP4'te Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	120
Tablo 65.	EP4'te Dinleme Sayısı ve Dinleme Stiline Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	121
Tablo 66.	EP4'te Sözcük Bilgisine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	121
Tablo 67.	EP4'te İlk Kez Karşılaşılan Sözcüklere Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	122
Tablo 68.	EP4'te Metne Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu.....	123
Tablo 69.	EP4'te Sınıf İçi Ortama Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	124

Tablo 70. EP5'te Sınıf İçi Ortam, Metne Hazırlık ve Dinleyici Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	129
Tablo 71. EP5'te Metne Görsel Hazırlığa Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	130
Tablo 72. EP5'te Dinleme Stili ve Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	131
Tablo 73. EP5'te Ses Dosyalarının Niteliği ve Materyal Kullanımına Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	132
Tablo 74. EP5'te Ses Dosyalarının Niteliği Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler ...	132
Tablo 75. EP5'te Metnin Niteliğine Göre Dinleme Sayısına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	133
Tablo 76. EP5'te Metnin İçeriğine Yönelik Görsellerin Cevaplanma Durumu	133
Tablo 77. EP5'te Sözcük Bilgisine Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	134
Tablo 78. EP5'te Mısralardaki Anlama Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	135
Tablo 79. EP5'te Şiirde Geçen Kavramların Tespitine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	135
Tablo 80. EP5'te Çalışma Yaprağı 3'te Yer Alan Soruların Cevaplanma Durumu ..	136
Tablo 81. EP5'te Sınıf İçi Ortam, Yaşamla İlişkilendirme ve Dinleyici Faktörüne Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	137
Tablo 82. EP5'te Uygulamaların Etkililiğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	138
Tablo 83. EP5'te Ürün Oluşturma, Sınıf İçi Ortam, Dinleyici Faktörü ve Zamanlama Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler	139
Tablo 84. EP5'te Ürün Oluşturma ve Dinleyici Faktörüne Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	140
Tablo 85. EP6'da Metne Hazırlığa Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	142
Tablo 86. EP6'da Metne Görsel Hazırlığa Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	143
Tablo 87. EP6'da Metne Görsel Hazırlığa Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler	144
Tablo 88. EP6'da Bilmecelerin Cevaplanma Durumu	144
Tablo 89. EP6'da Dinleme Sayısına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler	146

Tablo 90. EP6’da Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler.....	146
Tablo 91. EP6’da Dinleme Stili ve Zamanlama Faktörüne Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	147
Tablo 92. EP6’da Metne Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu.....	148
Tablo 93. EP6’da Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	151
Tablo 94. EP6’da Metne Yönelik Tamamlama Sorularının Cevaplanma Durumu ...	152
Tablo 95. EP6’da Dinleyici Faktörüne Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	153
Tablo 96. EP6’da Sınıf İçi Ortama Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	154
Tablo 97. EP6’da Ürün Oluşturma ve Zamanlama Faktörüne Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	154
Tablo 98. EP7’de Metne Hazırlık Amacıyla Sorulan Soruların Cevaplanma Durumu.....	157
Tablo 99. EP7’de Metne Hazırlık ve Metne Görsel Hazırlığa Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	158
Tablo 100. EP7’de Metne Görsel Hazırlığa Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	159
Tablo 101. EP7’de Materyal Kullanımı, Ses Dosyalarının Niteliği, Dinleyici Faktörü ve Dinleme Stiline Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler.....	160
Tablo 102. EP7’de Metnin Niteliği, Dinleme Sayısı, Dinleme Stiline ve Metnin Sunuluşuna Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	161
Tablo 103. EP7’de Metnin Niteliğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler.....	162
Tablo 104. EP7’de Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	162
Tablo 105. EP7’de Metne Yönelik Soruları Cevaplama Durumu.....	163
Tablo 106. EP7’de Kaba Değerlendirme Formuna Göre Öğrencilerin Durumu	164
Tablo 107. EP7’de Ürün Oluşturma ve Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	165
Tablo 108. EP7’de Ürün Oluşturma ve Uygulamaların Etkililiği Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	165
Tablo 109. EP8’de Metne Görsel Hazırlık ve Sınıf İçi Ortama Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	168

Tablo 110. EP8’de Metne Hazırlığa Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	169
Tablo 111. EP8’de Sözcük Bilgisine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	169
Tablo 112. EP8’de Sorulara Yönelik Oluşturulan Bütüncül Puanlama Anahtarına Göre Öğrenci Durumları	171
Tablo 113. EP8’de Sınıf İçi Ortam ve Yaşamla İlişkilendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	172
Tablo 114. EP8’de Uygulamaların Etkililiğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	173
Tablo 115. EP8’de Dinleme Sayısı ve Dinleme Stiline Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	173
Tablo 116. EP8’de Ses Dosyalarının Niteliği, Metnin Sunuluşu, Sınıf İçi Ortam, Metnin Niteliği ve Dinleyici Faktörüne Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	175
Tablo 117. EP8’de Metnin Niteliğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	176
Tablo 118. EP8’de Boşluk Doldurma Sorularının Cevaplanma Durumu	177
Tablo 119. EP8’de Yaşamla İlişkilendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	178
Tablo 120. EP8’de Dinlediğini Anlama Başarısını Gösteren Soruların Cevaplanma Durumu	179
Tablo 121. EP8’de Ürün Oluşturma ve Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	181
Tablo 122. EP9’da Metne Görsel Hazırlığa Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	184
Tablo 123. EP9’da Metne Görsel Hazırlık, Metne Hazırlık, Dinleyici Faktörü ve Sınıf İçi Ortama Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	185
Tablo 124. EP9’da Sözcük Bilgisine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu	185
Tablo 125. EP9’da Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	187
Tablo 126. EP9’da Metnin Niteliği, Sınıf İçi Ortam, Metnin Sunuluşu, Dinleme Stili ve Dinleme Sayısına Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	188
Tablo 127. EP9’da Dinleme Stili ve Materyal Kullanımına Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	190

Tablo 128. EP9’da Metnin Niteliği, Metnin Sunuluşu, Dinleme Stili ve Sınıf İçi Ortama Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler	191
Tablo 129. EP9’da Yer Alan Konuşma Metninin Not Baremi	192
Tablo 130. EP9’da Sınıf İçi Ortam ve Ürün Oluşturmaya Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler	193
Tablo 131. EP9’da Yer Alan Ürün Oluşturma Sürecine Yönelik Kontrol Listesi.....	193
Tablo 132. EP9’da Uygulamaların Etkililiğine ve Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler	194
Tablo 133. Eylem Planında Yer Alan Uygulamalar ve Uygulama Sonrası Ortaya Çıkan Bulgular	196
Tablo 134. Temaların Eylem Planlarında Bulunma Durumu	199
Tablo 135. Dinleme Metinleri ile Okuma Metinleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklara Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	200
Tablo 136. Metne Hazırlık Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	201
Tablo 137. Dinleme Sırası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	202
Tablo 138. Dinleme Sonrası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	204
Tablo 139. Uygulamaların Etkililiğine Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	205
Tablo 140. Gerçekleştirilen Metne Hazırlık Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	206
Tablo 141. Gerçekleştirilen Dinleme Sırası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	208
Tablo 142. Önceki Uygulamalar ile Yürütülen Uygulamalar Arasındaki Farklılıklara Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	209
Tablo 143. Gerçekleştirilen Dinleme Sonrası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	211
Tablo 144. Gerçekleştirilen Uygulamaların Dinleme Sürecine Etkilerine Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler	213

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Dil ve Dil Becerileri.....	8
Şekil 2.	Okullarda Dinlemeyi Etkileyen Faktörler.....	16
Şekil 3.	Eylem Adımları.....	42
Şekil 4.	Problemi Tanımlama Süreci.....	43
Şekil 5.	Problemin Tespitine Yönelik Saha Notlarından Örnekler.....	46
Şekil 6.	Eylem Araştırmasında Ortaya Çıkan Sorun ve Soru İfadeleri.....	48
Şekil 7.	Okulun Dış Görünüşü.....	50
Şekil 8.	Okul Koridorlarının Görünüşü.....	51
Şekil 9.	Kat Planı.....	51
Şekil 10.	Sınıfın Görünüşü.....	52
Şekil 11.	Öğrenci Takip Formu.....	54
Şekil 12.	“Audacity” Ses Düzenleme ve Kaydetme Uygulaması Ekranı.....	59
Şekil 13.	“Camtasia Studio 8” Programı Kullanım Ekranı.....	60
Şekil 14.	“Camtasia Studio 9” Programı Kullanım Ekranı.....	60
Şekil 15.	Genel Eylem Planı Döngüsü.....	63
Şekil 16.	Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	64
Şekil 17.	Öğrenci Günlükleri.....	65
Şekil 18.	“İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?” Metnine Yönelik Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	76
Şekil 19.	“Kuğular” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	91
Şekil 20.	“Uzay ve Zaman” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	104
Şekil 21.	“Çılgın Dedemin Zaman Makinesi” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	115
Şekil 22.	EP4’te Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler.....	116
Şekil 23.	“Demokrasi” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	125
Şekil 24.	EP5’te Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler.....	126
Şekil 25.	EP5’te Demokrasi Kavramına Yönelik Öğrenci Kâğıtlarından Örnekler.....	127

Şekil 26.	EP5’te Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler	131
Şekil 27.	EP5’te Öğrenciler Tarafında Oluşturulan Dörtlük Örnekleri	140
Şekil 28.	“Organlardan Mektup Var” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü	141
Şekil 29.	EP6’da Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunu 1'den Kareler.....	142
Şekil 30.	EP6’da Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunu 2'den Kareler.....	143
Şekil 31.	EP6’da Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler	145
Şekil 32.	EP6’da Öğrenci Mektuplarından Örnekler	155
Şekil 33.	“Karagöz ve Hacivat Söyleşmeleri” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	156
Şekil 34.	EP7’de Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler	157
Şekil 35.	EP7’de Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Perde Gösterisinden Kareler	159
Şekil 36.	EP7’de Öğrenci Ürünlerinden Örnekler	166
Şekil 37.	“Fuat Engin’le Tüketici Sohbetleri” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	167
Şekil 38.	EP8’de Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Videodan Kare	174
Şekil 39.	EP8’de Tüketici Olarak İzlenmesi Gereken Yasal Yolları Gösteren Öğrenci Cevaplarından Örnekler	180
Şekil 40.	EP8’de Oluşturulan Afişlerden Örnekler.....	182
Şekil 41.	“Hasan Ali Yücel’in Türk Gençliğine Seslenişleri” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü.....	183
Şekil 42.	EP9’da Öğrencilerin Not Alarak Dinlemeye Yönelik Örnek Kâğıtları.....	189
Şekil 43.	EP9’da Ürün Oluşturma Sürecine Yönelik Fotoğraflar	194
Şekil 44.	EP9’da Oluşturulan 3 Boyutlu Ürünler	195

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ana dili öğretimiyle bireylerin temel dil becerilerini kazanması ve bunu sosyal hayatlarında etkili bir şekilde kullanması amaçlanmaktadır. Günlük hayatımızda, okullarda öğrenilen/öğretilen her şeyden daha çok “dil becerilerini” kullanmaktayız. Dil becerileri içerisinde, insanın doğuştan (Emiroğlu ve Pınar, 2013, s. 769; Melanlıoğlu, 2012a, s. 1584; Melanlıoğlu, 2012b, s. 65; Özbay, 2006, s. 43; Yıldız, 2015, s. 20) elde ettiği bir beceri olan “dinleme becerisi” diğer becerilerden daha fazla hayatımızda yer almaktadır. İnsan iletişimde olduğu zamanın yaklaşık olarak %40-50’sini dinleme ile geçirmektedir (Rivers; akt. Gilman & Moody, 1984, s. 331; Burely ve Alan, 1995; akt. Miller, 2003, sayfa sayısı belirtilmemiş). Bu oranın ilköğretim öğrencilerinin okul zamanlarında %50 (İnan, 1998; akt. Çifçi, 2001, s. 169) ve hatta %83 (Çifçi, 2001, s. 169) olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca üniversite düzeyinde dinlemenin %90’lara (İnan, 1998; akt. Çifçi, 2001, s. 169) ulaştığı ve insanların bildiklerinin %80’ini (Hunsaker 1990; akt. Akyol, 2010, s. 1) dinlediklerinden öğrendikleri de ifade edilmektedir. Literatürde yer verilen bu oranlar, dinleme becerisinin insan hayatındaki önemini göstermektedir. Günlük hayatımızda bu kadar büyük yer kaplayan dinleme becerisinin eğitim ortamlarına da etkisi büyüktür. “Öğrenme çoğu zaman dinleme yoluyla gerçekleşmektedir” Göçer (2007, s. 19). Öğrenmenin gerçekleşmesinde etkin rol oynayan dinleme becerisinin gelişiminin desteklenmesi, öğrencinin akademik başarısının yanı sıra sosyal ilişkilerine de etki etmektedir. Ancak hayatımızda önemli bir yeri olduğu kabul edilen dinleme becerisi diğer dil becerileri kadar okullarda geliştirilememektedir. “Diğer üç dil becerisi (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan dikkat çekerken, öğretmenler, öğrencilerin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklemektedirler” (Mendelsohn,1984; Oxford, 1993; akt. Osada, 2004, s. 54). Bu duruma; dinleme becerisinin doğuştan elde edilen bir beceri (Yıldız, Okur, Arı ve Yılmaz, 2010, s. 179; Özbay, 2006, s. 43; Melanlıoğlu, 2012a, s. 1584) ve okula gelen öğrencilerin konuşma ve dinlemeyi okula gelmeden önce biliyor

olması (Doğan, 2013, s. 154) sebep olarak görülmektedir. Dinleme becerisi üzerine yapılan çalışmaların yetersiz olduğu (Akyol, 2010, s.1; Buley-Allen, 1995; akt. Doğan, 2013, s. 154; Çifçi, 2001, s. 166; Doğan, 2013, s. 154; Yıldız vd. 2010, s. 186) düşünülse de, bu alandaki araştırmaların artış gösterdiği (Kardaş, Çetinkaya ve Kaya, 2018: s. 21; Kemiksiz, 2017: s. 511; Miller, 2003: sayfa sayısı belirtilmemiş) ifade edilmektedir.

Literatürde dinleme becerisine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde farklı açılardan dinleme becerisinin ele alındığı görülmektedir. Literatürde; stratejileri (Bello, 2018; Desouky, 2012; Doğan, 2017; Doğan ve Erdem, 2017; Fidan, 2012; Hsueh-jui, 2008; Kılınç, 2015; Kılınç, Keskin ve Yalanız, 2016; Özçakmak, 2015; Thompson & Rubin, 1996; Yıldız, 2015; Yıldız ve Kılınç, 2015) ve üst biliş stratejilerini (Harmankaya, 2016; Katrancı, 2012; Melanlıoğlu, 2011; Melanlıoğlu, 2012a; Okur ve Azizoğlu, 2016; Sarar Kuzu, 2016) konu alan araştırmalar dikkat çekmektedir. Ayrıca dinleme stilleri ve türlerini (Aydın, 2018; Ceran, 2015; Karabacak, 2014; Karakuş Tayşi, 2014; Kemiksiz, 2017; Maden ve Durukan, 2011; Özçakmak, 2015; Sevimli, 2015) temel alan; dinlemede görsel unsurlara yer veren (Çiğerci, 2015; Dedeşali, 2014; Uysal, 2014) araştırmalar da bulunmaktadır. Bununla birlikte becerinin gelişimine yönelik uygulamaların (Doğan, 2007; Doğan, 2008; Kaya, 2015; İşeri ve Yılmaz, 2008; Miller, 2003; Yıldız, 2015) ve ölçülmesine yönelik araştırmaların (Göçer, 2008; Göçer, 2019; Keleş, 2013; Kodan ve Bozdemir, 2016; Powers & Bodie, 2003; Tabak ve Göçer, 2014; Temur, 2010) literatürde yer aldığı da görülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Araştırmacı Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Yürütülen öğretim programları ve meslektaşlarının dinleme becerisine yönelik tutum ve uygulamaları hakkında fikir sahibidir. Ayrıca araştırmacı yüksek lisans çalışmasında dinleme becerisine yönelik dersleri gözlemleme ve eksiklikleri fark edebilme imkânı bulmuştur.

Literatürde dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğu kabul edilmektedir (Cihangir Çankaya, 2015; Çaylı, 2012; Doğan, 2008; Epçaçan, 2013; Melanlıoğlu, 2012a). Alanda yapılan uygulamalar ve araştırmalar dinleme becerisinin gelişimine etki etmektedir. Ancak araştırmacının tecrübeleri, saha notları ve öğretmen uygulamalarına

yönelik yürütülen araştırma sonucunda dinleme becerisinin gelişimini destekleyici uygulamalarda eksiklikler olduğu düşünülmüştür. Araştırmada, problem durumuna yönelik uygulamalar düzenlenmiş; becerinin gelişimi desteklenmeye ve gelişim durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmada ele alınan temel dil becerisi dinlemedir. Dinleme becerisinin gelişimine yönelik olarak eylem planları hazırlanmıştır, Kayseri merkezde yer alan bir ortaokulda hazırlanan planlar doğrultusunda uygulamalarda bulunulmuştur. Uygulamalar sonucunda öğrencilerin dinleme becerisinin gelişimi desteklenmeye ve gelişim durumu belirlenmeye çalışılmıştır.

Yapılan bu araştırma ile;

- Öğrencilerin dinleme becerilerinin geliştirilmesi,
- Dinleme becerisinin gelişim durumunun belirlenmesi,
- Dinleme sürecinin bütününe yönelik uygulama örnekleri sunulması,
- Dinleme sürecine etki eden unsurlara dikkat çekilmesi,
- Dinleme metinlerinin taşınması gereken niteliklerine dikkat çekilmesi,
- Türkçe Öğretim Programında görülen eksiklerin fark edilmesi,
- İlgili literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda araştırma sürecinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Eylem araştırması süresince yürütülen uygulamaların dinleme becerisinin gelişimine ve gelişim durumunun belirlenmesine etkisi nasıldır?
- Dinleme sürecine etki eden unsurlar nelerdir?
- Dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarının sürece etkisi nasıldır?
- Dinleme sırası uygulamalarının sürece etkisi nasıldır?
- Dinleme sonrası uygulamalarının sürece etkisi nasıldır?
- Dinleme becerisinin gelişim durumunun ölçülmesine yönelik yürütülen uygulamalar nasıldır?

- Dinlediğini anlama başarısının ölçülmesinde kullanılan ölçme değerlendirme araçları nelerdir?
- Dinleme becerisinin gelişim durumunun belirlenmesinde kullanılan ölçme değerlendirme araçlarının sürece etkisi nasıldır?
- Öğrencilerin yürütülen uygulamalarla önceki uygulamalar arasındaki farklılıklara ilişkin görüşleri nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yapılan araştırmanın;

- Dinleme becerisinin gelişimine ve gelişim durumuna yönelik uygulamalara yer vermesi,
- Öğrencilerin dinleme metinlerine yönelik algılarını değiştirmesi,
- Dinleme becerisinin gelişimi ve gelişim durumunun belirlenmesine yönelik yürütülen uygulamalarla öğrencilerin gelişimine katkı sağlaması,
- Eylem araştırması olarak yürütülmesi sebebiyle dersin dinamik sürecini her açıdan yansıtması,
- Araştırmayı yürüten araştırmacının mesleki ve akademik bilgilerine katkı sağlaması,
- Uygulamalardaki eksik ve yanlışlıkların fark edilerek sonraki araştırmalara ışık tutması,
- Uygulamalara yönelik öneriler içermesi, bakımından önemli görülmektedir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmada;

- Öğrencilerin ön görüşme ve son görüşme formundaki sorulara içtenlikle cevap verdikleri,
- Öğrencilerin günlüklerini içtenlikle yazdıkları,
- Araştırmacının günlüğünü içtenlikle yazdığı,

- Çalışma grubunun çalışma evrenini kapsadığı,
- Gözlemler sırasında öğrencilerin doğal davrandıkları,
- Gözlem anında veri kaybı yaşanmadığı varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

- 2017-2018 eğitim öğretim yılı,
- Kayseri merkezde yer alan bir ortaokul,
- Araştırmayı yürüten araştırmacı öğretmen,
- Uygulamada yer alan 23 öğrenci,
- Uygulama yapılan 9 hafta,
- Uygulamada kullanılan 9 metin,
- Kullanılan veri toplama araçları (ön görüşme ve son görüşme formları, gözlem formları, dokümanlar, araştırmacı ve öğrenci günlüğü) ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Dinleme: İştmenin ötesinde, dinleyicinin uyarana karşı dikkat kesilerek, önceki bilgileriyle yeni öğrenmelerini ilerlettiği zihinsel bir süreçtir.

Dinleme Stili: Dinleyicinin dinleme anında dinlediğini anlama sürecine etki etmesi için durumuna uygun olarak seçtiği/uyguladığı dinleme şekli.

Eylem Araştırması: Eylem araştırması günlük hayatta karşılaşılan problemlere etkili çözümler bulmak için insanlara imkân tanıyan sistematik bir araştırmadır (Stringer, 2014: s. 1).

BÖLÜM II

GENEL BİLGİLER

İletişim ve dil kavramları anlaşılmadan “dinleme” ile ilgili bilgiler verilmesinin yerinde olmayacağı düşünülmektedir. Bu sebeple aşağıda öncelikle bu kavramlar üzerinde durulmaktadır.

2.1. İletişim ve Dil

“İletişimin, insanların duygu, düşünce, bilgi, yargı vb. gibi kavramları, belirli kodlar ve simgeler aracılığıyla anlamlı iletilere dönüştürerek, aralarında kültür birliği taşıdığı veya taşımadığı diğer insanlarla veya çevrelerle paylaştıkları dinamik bir süreç olduğu söylenilebilir” (Yalçın ve Şengül, 2007, s. 750). “Bireyin bilgi durumu ve çevresi arasındaki haberleşme, iletişimin varlığını göstermektedir” (Gross, 1975, s. 191). İnsan, hayatı boyunca çevresi ile iletişime girmektedir. İsteyerek ya da mecburi olarak katıldığı sosyal ortamlardaki ilişkilerini dil becerilerinin gelişmişlik düzeyi etkilemektedir. Omololu (1984) iletişim becerisini; “dinleme, anlaşılabilir bir biçimde konuşma, göz kontağı kurma, konuşmayı teşvik etme, övgüde bulunma, sözel olmayan davranışları uygun biçimde kullanma olarak tanımlamıştır” (Akt. Cihangir Çankaya, 2015, s. 7). “İletişim süreci; kimin, neyi, kime, nasıl ve ne ile söylediğidir” (Akçay, 2018, s. 41). Bu süreçte bireyin sağlıklı bir iletişim yürütebilmesinde dinlemenin önemi büyüktür. “Etkili iletişim için gerekli olan en önemli beceriler etkili dinleme ve etkili tepki vermedir” (Cihangir Çankaya, 2015, s. 6).

“İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban” (TDK, 2019) şeklinde ifade edilen dil, iletişim sürecinin en önemli unsurdur. Dilin gelişimi ve şekillenmesi kişinin çevresiyle ilişkilidir. Yeni doğanın konuşacağı dil, çevresini saran dilin özellikleriyle beslenerek gelişmektedir. Sever’e göre (1993, s. 2; akt. Doğan, 2016, s. 3) “dil öğrenimi ailede

başlamakta ve okulda gelişmektedir. Dil belli bir zamanda öğrenilip bitirilemez; dil öğrenimi bir ömür boyu devam eder.”

“Ulus olmanın, millî birlik ve bütünlüğün, bağımsızlığın, toplumsal değişme ve gelişmenin en temel ögesi” (Sever, 2001, s. 19); “onu kullanan vericinin düşüncesini aktaran ve kişisel yönlerini ele verebilecek göstergeler dizgesi” (Günay, 1995, s. 1) olarak nitelendirilen dil kavramının anlaşılması önemlidir. Dilin sadece bir iletişim aracı olarak düşünülmemesi, yapılan araştırmalar ve uygulamalarda hassasiyetin oluşmasına sebep olacaktır. Dil eğitimi, Özbay ve Melanlıoğlu (2012) “toplumda sağlıklı ilişkiler kurmanın, toplumdaki çatışmaların önlenmesinin ön koşulu” (s. 96) olarak nitelendirmektedir. “W. Von Humboldt, dilin gelişmesini toplumda olan değişmeler, kültür ve düşünce alanındaki gelişmelerle açıklamaktadır” (Akt. İmer, 1990, s. 11). “Toplumdaki değişimlere bağlı olarak dilde de değişimler olabilir. Bu nedenle toplum ve dil birbirleriyle çok yakın ilişki içindedir” (Günay, 1995, s. 1). “Milleti millet yapan dili ve kültürüdür. Milletler ancak dilleri ve kültürleri sayesinde varlıklarını koruyabilirler. Dilini ve kültürünü korumasını beceremeyen milletlerin yeryüzü arenasında uzun süre kalamayacağı tartışma götürmez bir gerçektir. Çünkü diline sahip çıkmak bir bakıma kültüründen haberdar olmaktır” (Göçer, 2012, s. 54). Dil ve kültür arasındaki sıkı bir bağ bulunmaktadır. Bu sebeple dilin değerinin ve dolayısıyla dil eğitiminin öneminin fark edilmesi önemli görülmektedir.

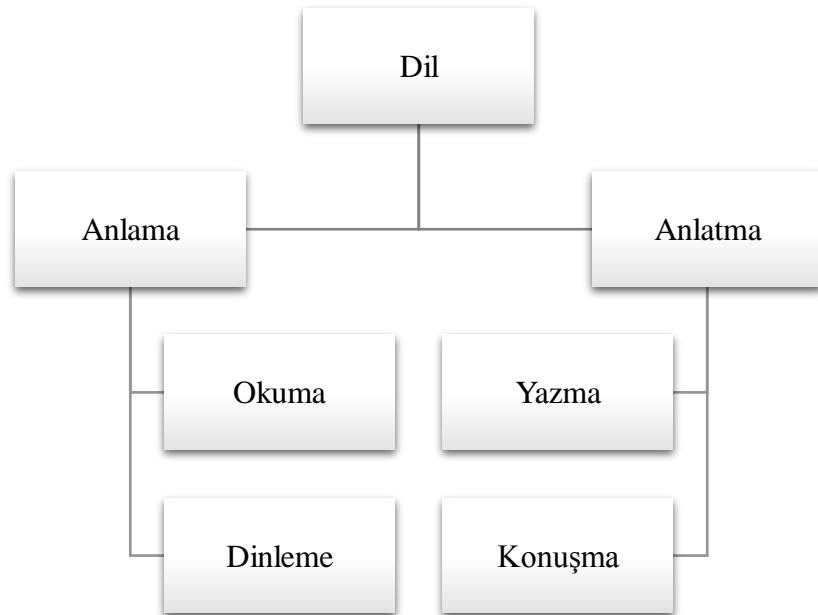
“Dil varlığını, yalnızca toplum üyeleri arasındaki bir tür sözleşmeye borçludur. Öte yandan işleyişini bilebilmek için bireyin dili öğrenmesi gerekir” (Saussura, 1976, s. 35; akt. İmer, 1990, s. 12). Bu öğrenme sistemli ve doğru şekilde okullarda gerçekleşmektedir. Eğitim sürecinin içerisinde yer alan her kişi ve kuruma bu konuda büyük görev düşmektedir. Burada tek görevi öğretmenlere vermek haksızlık olacaktır. Ancak süreci yönetmesine imkân verilen öğretmenlerin bilinçli şekilde görevlerini icra etmesinin önemi de yadsınamaz bir gerçektir.

“Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde belirlenmiştir” (MEB, 2018, s. 4). Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde sıralanan sekiz yetkinlikten ilki ana

dilinde iletişimdir. “Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır” (MEB, 2018, s. 4). Ana dili öğretimi MEB tarafından dikkatle üzerinde durulan bir husustur. Dil becerileri olarak ifade edilen “okuma, yazma, konuşma ve dinleme” bir bütün hâlinde gelişmelidir. Becerilerin birinde görülen gerilik diğer becerilerde de etkisini gösterecektir. Ayrıca “dil kültürün temeli olduğuna göre” (Kaplan, 2002, s. 139); dil eğitimini salt bir “dil eğitimi” olarak da düşünmemek gerekir.

2.2. Dinleme

2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında “okuma, yazma, konuşma, dinleme” temel dil becerileri olarak nitelendirilmektedir. Bu temel beceriler anlama, anlatma (Aytan, Güney, Şahin ve Bayar, 2014, s. 280; Büyükkız ve Hasırcı, 2013, s. 57; Çifçi, 2001, s. 166; Doğan, 2013, s. 153; Kardaş ve Harre, 2015, s. 266; Kemiksiz, 2015, s. 300; Maden ve Durukan, 2011, s. 102; Melanlıoğlu, 2012a, s. 1584; Yıldız, 2015, s.19; Yıldız vd, 2010, s. 67) ve alıcı, verici (Doğan 2008, s. 263; Göçer, 2008, s. 8) başlıkları altında literatürde yer almaktadır.

Şekil 1. Dil ve Dil Becerileri

Yürütülen araştırmada dil becerileri arasında yer alan “dinleme becerisi” üzerinde durulmaktadır. Gilakjani & Ahmadi (2011) dinleme ile ilgili olarak; “insanların yaşamında önemli bir rol oynar. İletişim becerilerinin ve dilin dört ana alanından (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) biri olan dinleme en temel olanıdır” (s. 783) demektedir. Dinleme becerisi insanlar için en temel ve insanın edindiği ilk (Aytan vd. 2014, s. 280; Doğan, 2008, s. 269; İşeri ve Yılmaz, 2008, s. 12; Yıldız, 2015, s. 20) dil becerisidir. Hatta dinlemenin doğum öncesinde başladığı da ifade edilmektedir (bk. Doğan, 2008, s. 263). Kişinin hayatında yer tutan dinleme becerisi ile ilgili yapılan araştırmalarda becerinin kullanım yeri ve yüzdeleri aşağıda tablolaştırılarak verilmektedir.

Tablo 1. *Dinleme Becerisinin Hayatımızdaki Kullanım Yerleri ve Yüzdeleri*

Kaynak	Dinleme becerisinin	
	Kullanım yeri	Yüzdesi
Adler, Rosenfeld ve Proctor (Akt. İyere, 2018, s. 45)	İletişimde	% 45
Lee and Hatesohl (1993; akt. Bello, 2018, s. 64)	İletişimde	% 45
Hunsaker (1990; akt. Akyol, 2010, s.1)	Bilinenlerin öğrenilmesinde	% 80
Szukala (2001; akt. Aşılıoğlu, 2009, s. 46)	İletişimde	% 45
İnan (1998; akt. Çifçi, 2001, s. 169)	İlköğretim öğrencileri için okulda	% 50
	Üniversite öğrencileri için okulda	% 90
Çifçi (2001, s. 169)	Öğrencilerin öğrenmelerinde	% 83
Rivers (Akt. Gilman & Moody, 1984, s. 331)	Yetişkinlerin iletişimlerinde	% 40-50
Burely ve Alan (1995; akt. Miller, 2003, sayfa sayısı belirtilmemiş)	Günlük iletişimde	% 40'dan fazla
Ailes (1996, s. 69; akt. Yıldız vd, 2010, s. 179)	İletişimde	% 45

Yukarıdaki tablo incelendiğinde görülmektedir ki dinleme becerisi diğer dil becerilerine göre hayatımızda daha fazla (Aytan, 2011, s. 24; Kemiksiz, 2017, s. 511; Temur, 2010, s. 307) yer almaktadır.

Hayatımızda önemli bir yeri olan dinleme becerisine yönelik literatür incelendiğinde çok sayıda tanım ile karşılaşılmaktadır. Bu tanımlardan bazıları aşağıda verilmektedir.

- “Dinleyicilerin yeni bilgi elde etmek için, bildiklerini kullanması ve daha sonra yaratıcı zihinsel etkinlik içerisinde söylenilenin anlam ifade etmesi için konuşulan metni anlamasını içeren karmaşık ve etkileşimli bir süreçtir” (Xiao-yun & Gui-rong, 2011, s. 316).
- “Dinleme; dil sesini ve görsel açıdan dinleme aktivesini içeren, tanımlanma, yorumlanma, değer verme ve anlamın içeriğine tepki verme sürecidir” (Bello, 2018, s. 64).
- “İyi bir dinleyici, bir mesajı odaklanmak için duyduklarının çoğunu süzdüğü için dinlemek işitmekten daha fazlasıdır” (Jalongo, 1995, s. 13).
- “Dinleme gelen verilerin alınmasını ve işlenmesini içerir. Dinlemek sadece işitmek değildir, o sözlü ve sözsüz gelen tüm işaretlerin anlamlandırılmasıdır” (Hennings, 1992, s. 3; akt. Jalongo, 1995, s. 13).
- “Sözlü ve/veya sözlü olmayan mesajlardan anlam alma, anlama ve cevap verme sürecidir” (Emmert, 1994, s. 6; akt. Salisbury & Chen, 2007, s. 254).
- “İşitme fiziksel bir durumken, dinleme, içine işitmeyi de alan aktif bir zihinsel süreçtir” (Doğan, 2013, s. 153).
- “Dinleme, bir kişinin söyledikleri veya okuduklarını doğru anlamak, eleştirmek, değerlendirmek, karşılaştırmalar yapmak için gösterilen çabaların bütünüdür” (Yaman, 2010, s. 173).
- “Kişiler arasında iletişimin vazgeçilmez bir unsuru, anlatıcıdan gelen mesajları anlama ve yorumlama çabası; işitmeyi de içine alan kapsamlı, karmaşık, aktif bir süreç; çok boyutlu bir olgu; amaçlı bir davranış ve insanın seçme özgürlüğünün de bir yansıması olarak insan beyninin bilişsel süreçlerini gerektiren zihinsel bir etkinliktir” (Epçaçan, 2013, s. 335).
- “Bireyin çevresinden aldığı ses ya da mesajların beyin tarafından algılanması sürecidir” (Topçuoğlu Ünal ve Özer, 2014, s. 204).
- Dinleme “iletişim sürecinde işitilen sesleri anlamlandırma ve bu anlamlandırma sonucunda bir tepkide bulunma olarak” (Melanlıoğlu, 2013, s. 34) tanımlanır.
- “Dinleme, işitilenlerin ön bilgilerle karşılaştırılarak zihinsel ve bilinçli bir çaba ile anlamlandırılma işidir” (Calp, 2010, s. 161).

- “Dinleme; fiziksel, duygusal ve entelektüel girdileri anlam arayışı ile bütünleştiren bir eylemdir” (Gürel ve Tat, 2012, s. 277).
- “Dinleme, konuşan kişinin vermek istediği mesajı, pürüzsüz olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme etkinliğidir” (Demirel, 2003, s. 70).
- “Dinleme ses uyarılarını dikkate alarak, onları belleğimizdeki seslerle örtüştürüp anlamlaştırma çabasıdır. İşitilen sesin iz düşümü, belleğimizde kodladığımız sesiniz düşümü ile aynileşmesi ve aynı kavramın zihninizde canlanması sonucu ortaya çıkar” (Ungan, 2009, s. 136).

Dinleme üzerine yapılan tanımlardan hareketle;

- *“Dinleme; işitmenin ötesinde, dinleyicinin uyarana karşı dikkat kesilerek, önceki bilgileriyle yeni öğrenmelerini ilerlettiği zihinsel bir süreçtir.”* şeklinde tanımlanabilir.

Dinleme becerisinin eğitim ortamlarında fark edilmesi ve gelişiminin desteklenmesi zaman almıştır. “Diğer üç dil becerisi (okuma, yazma ve konuşma) doğrudan dikkat çekerken, öğretmenler, öğrencilerin dinleme becerilerini yardım almaksızın kendilerinin geliştirmesini beklemektedirler” (Mendelsohn,1984; Oxford, 1993; akt. Osada, 2004, s. 54). Bu anlayışa; sağlıklı bir yeni doğanın doğuştan dinleme becerisine sahip olmasının (Özbay, 2006, s. 43; Yıldız vd, 2010, s. 179) ve okula gelen öğrencilerin konuşma ve dinlemeyi önceden biliyor olmasının (Doğan, 2013, s. 154) sebep olduğu düşünülmektedir. Bello’nun (2018) “öğrenme dersi metodolojisi biraz tartışıldı ve analiz edildi ve öğretmenler için dinlemenin yaşamda sıradan bir aktivite olduğu yönünde bir eğilim vardı” (s. 63) ifadesi dinleme becerisine yönelik bakış açısını göstermektedir. Ayrıca Bello (2018) “dinlemenin öğretmenlerin dikkatinden yoksun olduğuna dair birçok kanıt var. Sınıfta birçok öğrenme gerçekleştirilmesine rağmen, dinleme becerisi her zaman ya hızlı şekilde geçilmiş ya da yeteri kadar ele alınmamıştır” (s. 63) demektedir. Bu ifadeler dinleme becerisinin derslerde yer alma durumuna dikkat çekmektedir.

Miller (2003, sayfa sayısı belirtilmemiş) belli miktarda okuma, yazma ve konuşma üzerine çalışma yürütüldüğünü; ancak dinleme üzerine ilginin eksik kaldığını

belirtmektedir. *İhmal edilmiş* (Akyol 2010, s. 1; Çifçi, 2001, s. 166; Doğan, 2013, s. 154; Melanlioğlu, 2013, s. 34; Özbay ve Melanlioğlu, 2012, s. 87), *unutulmuş* (Çifçi 2001, s. 166; Burley-Allen, 1995; akt. Doğan, 2013, s. 154), *az dikkat çekmiş* (Mendelsohn,1984; Oxford, 1993; akt. Osada, 2004, s. 54), *aksatılan* (Yıldız vd. 2010, s. 186), *nadiren ele alınan* (Witkin, 1990, s. 19; akt. Wolvin, 2010, s. 8), *diğer becerilerin gerisinde* (Topçuoğlu Ünal ve Özer, 2014, s. 206) şeklinde nitelendirilen “dinleme becerisi” üzerine yapılan araştırmalar artmaktadır. Miller (2003, sayfa sayısı belirtilmemiş) dinleme becerisinin ihmal edilmiş olarak nitelendirilmesine rağmen son zamanlarda daha fazla dikkat çektiğini belirtmektedir. Ülkemizde de artık dinleme becerisine yönelik çalışmaların arttığı görülmektedir. Kardaş vd. (2018, s. 21) yaptıkları araştırmada; dinleme becerisi üzerine yapılan araştırma sayılarında 2005-2015 yılları arasında sürekli artış yaşandığını ancak son iki yılda diğer yıllara oranla düşüş olduğu ifade etmektedir. Ayrıca Kemiksiz (2017) “dinleme becerisi üzerine yazılan makale sayısının son yıllarda önemli oranda arttığı, makalelerin genelde özgün ve tek veya iki yazarlı çalışmalar olduğu” (s. 511) yönünde araştırma sonuçları elde etmiştir. Kardaş vd. (2018) “son yıllarda dinleme becerisi öğrenme alanında yapılan araştırma sayısının ve niteliğinin yükselen bir grafik göstermesini bu anlamda dikkat çekici ve sevindirici bir gelişme” (s. 30) olarak nitelendirmektedir.

Günümüz Türkçe dersi öğretim programlarında dinleme becerisine yönelik kazanımlar yer almaktadır. Dinleme becerisinin eğitim öğretim kurumlardaki gelişimi ile ilgili olarak “Başhan (1988) ilk defa 1968 ilkokul müfredat programında ‘dinleme eğitimi’nden doğrudan söz edilmiş, öğrencilerin her sınıfta ‘dinleme ve izleme tekniği bakımından’ kazanacakları davranışlar belirtilmiştir” (Akt. Çifçi, 2001, s. 167) demektedir. “2005 İlköğretim Türkçe Dersi (1–5. sınıflar) Öğretim Programı, dinlemeyi ayrı bir öğrenme alanı olarak ele alan tek programdır” (Özbay ve Melanlioğlu, 2012, s. 90). 2005 Türkçe Öğretim Programında “dinleme” bir öğrenme alanı olarak başlı başına ele alınmaktaydı; ancak 2015 Türkçe Dersi (1-8. sınıflar) Öğretim Programında “dinleme/izleme ve konuşma” olarak ayrı ele alınan öğrenme alanları birleştirilerek “sözlü iletişim” adını almıştır. Ardından 2018’de yayımlanan yeni programda bu iki öğrenme alanı tekrar ayrılmıştır. Programlarda yer alan bu durum hâlen dinleme becerisine yönelik oturmuş bir eğitim anlayışının olmadığını göstermektedir.

2018 Türkçe Dersi Öğretim programında müstakil olarak ele alınan “dinleme” becerisine yönelik kazanımlar mevcuttur. Programdaki 5-8. sınıflara ait kazanımlar sınıf seviyesine göre aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 2. 2018 Türkçe Öğretim Programındaki 5-8. Sınıf Seviyesindeki Kazanımlar

Sınıf Seviyesi	Kazanımlar
5. sınıf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur. 2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır. 3. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. 4. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder. 5. Dinlediklerini/izlediklerini özetler. 6. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. 7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir. 8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır. 9. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar. 10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. <ol style="list-style-type: none"> a) Çizgi film vb. izletilerek örtülü anlamlar hakkında çıkarımda bulunulması sağlanır. b) Öğrencilerin dinlediklerindeki/izlediklerindeki tutarlılığı sorgulamaları sağlanır. 11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. 12. Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.
6. sınıf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur. 2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin tahminlerini kelimelerin sözlük anlamları ile karşılaştırmaları sağlanır. 3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler. 4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. 5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. 6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder. 7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir. 8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır. 9. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar. 10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. <ol style="list-style-type: none"> a) Öğrencilere reklam filmleri dinletilerek/izletilerek bunlardaki mesajların ve örtülü anlamların tespit edilmesine yönelik çalışmalar yaptırılır. b) Öğrencilerin içeriklerdeki tutarlılığı sorgulamaları sağlanır. 11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. 12. Dinleme stratejilerini uygular. Katılımlı, katılımsız, grup hâlinde ve not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.

Tablo 2. 2018 Türkçe Öğretim Programındaki 5-8. Sınıf Seviyesindeki Kazanımlar devamı

Sınıf Seviyesi	Kazanımlar
7. sınıf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur. 2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır. 3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler. 4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruları cevaplar. 5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. 6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler. 7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir. 8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır. 9. Dinlediklerinde/izlediklerinde başvurulan düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder. Düşünceyi geliştirme yollarından tanımlama, karşılaştırma ve benzetmenin belirlenmesi sağlanır. 10. Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular. 11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. 12. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. <ol style="list-style-type: none"> a) Medya metnindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır. b) Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır. 13. Dinleme stratejilerini uygular. Empati kurarak, katımlı, katımlısız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır. 14. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.
8. sınıf	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur. 2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır. 3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler. 4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. 5. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu tespit eder. 6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder. 7. Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir. 8. Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır. 9. Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular. 10. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. 11. Dinledikleri/izledikleri medya metinlerini değerlendirir. Medya metninin amacını ve kaynağını sorgulamaları sağlanır. 12. Dinlediklerinde/izlediklerinde başvurulan düşünceyi geliştirme yollarını tespit eder. Düşünceyi geliştirme yollarından örneklendirme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanma belirlenir. 13. Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar. 14. Dinleme stratejilerini uygular. Seçici, yaratıcı, eleştirel, empati kurarak, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.

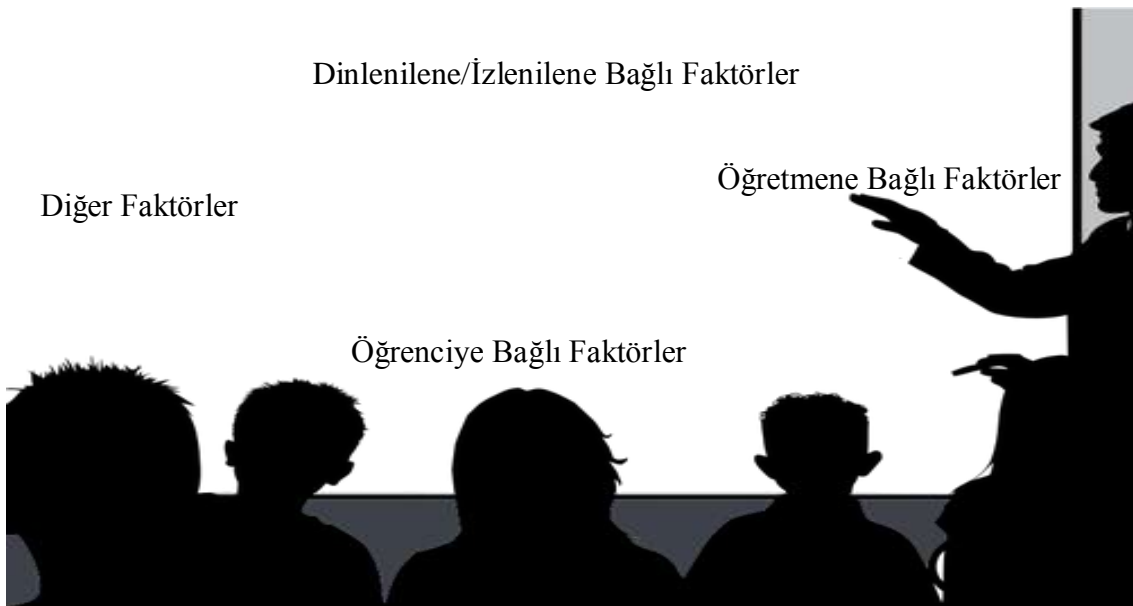
2018 Türkçe öğretim programında 5 ve 6. sınıflarda 12; 7 ve 8. sınıflarda 14 olmak üzere toplam 52 kazanım yer almaktadır. Tabloda açıkça belirtilen kazanımlar ayrıntılı olarak incelendiğinde ortaya çıkan durum aşağıda açıklanmaktadır:

- Tüm sınıf seviyelerinde verilen ilk 8 kazanım aynıdır. Sıralamalarında da büyük benzerlikler vardır. Sadece 5. sınıfta 3 madde kendi arasında yer değiştirmiştir.
- “*Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar*” kazanımı her sınıf seviyesinde bulunmakta; ancak sıralaması 5 ve 6. sınıfta aynı iken (9. madde), 7 ve 8. sınıflarda farklıdır.
- *Dinleme stratejileri* şeklinde ifade edilen dinleme stilleri, her sınıf seviyesinde yer almaktadır. 5. sınıfta; not alarak, katılımlı, grup halinde dinleme; 6. sınıfta: katılımlı, katılımsız, grup halinde, not alarak dinleme; 7. sınıfta: empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme; 8. sınıfta: seçici, yaratıcı, empati kurarak, eleştirel, not alarak dinleme “*gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır*” şeklinde ifade edilmektedir.
- 5 ve 6. sınıflarda olmayıp 7 ve 8. sınıflarda yer verilen “*Dinlediklerinde/ izlediklerinde başvurulan düşünceleri geliştirme yollarını tespit eder.*” kazanımı için 7. sınıflarda; tanımlama, karşılaştırma, benzetme; 8. sınıflar için ise örneklendirme, tanık gösterme ve sayısal verilerden yararlanmaya yer verilmektedir.
- 7. sınıflarda “*Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. a) Medya metinlerindeki örtülü anlamı belirlemesi sağlanır. b) Medya metninin hedef kitlesi ve amacının sorgulanması sağlanır.*” şeklinde yer alan kazanım, 8. sınıflarda “*Dinledikleri/izledikleri medya metinlerini değerlendirir. Medya metninin amacını ve kaynağını sorgulamaları sağlanır.*” şeklinde tek madde altında toplanmıştır. Ayrıca 5 ve 6. sınıflarda da yer alan “*Dinlediklerinin/ izlediklerinin içeriğini değerlendirir.*” kazanımı için 5. sınıflarda “*çizgi film*”, 6. sınıflarda “*reklam filmi*” şeklinde ayırım yapılmaktadır.
- 5 ve 6. sınıflarda “*Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.*” kazanımında alt madde olarak verilen “*Öğrencilerin dinlediklerindeki/ izlediklerindeki tutarlılığı sorgulamaları sağlanır.*” ifadesi 7 ve 8. sınıflarda “*Dinlediklerinde/izlediklerinde tutarlılığı sorgular.*” şeklinde tek madde hâlinde verilmektedir.

Türkçe Dersi Öğretim Programında (2018) yer alan kazanımlar incelendiğinde görülmektedir ki, 5-8. sınıf için ele alınan toplam 13 farklı kazanım mevcuttur. Her sınıf seviyesinde 12 kazanım ortaktır, sadece 7 ve 8. sınıflarda düşünceyi geliştirme yollarına yönelik ek bir kazanım mevcuttur.

Hazırlanan kazanımlar ve yürütülen uygulamalarla öğrencilerin dinleme becerisinin gelişimi desteklenmeye çalışılmaktadır. Dinleme becerisinin gelişiminin sadece dinleme alanında değil hayatın her evresinde kişiye başarı getireceği bilinmektedir. “Dinleme iletişimin önemli bir adımıdır” (Xiao-yun & Gui-rong, 2011, s. 322). Dinleme becerisini etkili şekilde gerçekleştiren birey iletişimde mesajları doğru anlayacaktır. İnsanların hayatlarının büyük bir kısmını dinleyerek geçirdikleri düşünülürse, bu becerinin gelişim durumunun iletişime etkisi daha rahat fark edilecektir. Ortaokullarda dinleme sürecine etki eden bazı unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurları dikkate alarak yürütülen uygulamaların dinleme sürecine etki edeceği düşünülmektedir. Bunlar:

- a. Öğrenciye Bağlı Faktörler
- b. Dinlenilene/İzlenilene Bağlı Faktörler
- c. Öğretmene Bağlı Faktörler
- d. Diğer Faktörler

Şekil 2. Okullarda Dinlemeyi Etkileyen Faktörler

Dinleme sürecini etkileyen temel unsurlar çerçevesinde, ortaokullarda dinleme başarısını etkileyen faktörlerin şunlar olduğu düşünülmektedir:

a. Öğrenciye Bağlı Faktörler:

- Hazırbulunuşluk düzeyi
- Derse karşı tutum ve önyargılar
- Güdülenme düzeyi
- Fiziksel olarak dinlemeye hazır olma
- Psikolojik olarak dinlemeye hazır olma

b. Dinlenilene/İzlenilene Bağlı Faktörler:

- Dinleme, dinleme-izleme metninin niteliği (seviyeye uygunluk, metnin içeriği, konunun güncelliği vb.)
- Seslendirmenin niteliği (okuyucunun özellikleri, fon müziğinin metnin önüne geçmesi vb.)
- Görsel öğelerin niteliği (görsellerin konu ile ilişki durumu, görsellerin anlaşılabilirliği, görüntü netliği vb.)

c. Öğretmene Bağlı Faktörler:

- Süreç içerisindeki öğretmen uygulamalarının niteliği
 - Rehber: Öğrencilere açıklayıcı ve yol gösterici olma
 - Organizatör: Öğrencinin dikkatini çeken uygulamalar düzenleme
 - Denetçi: Metne yönelik ölçme değerlendirme çalışmaları yapma

d. Diğer Faktörler:

- Teknik donanım yeterliliği
- Fiziksel ortamın etkileri (sınıf mevcutları, oturma düzeni, ısı ve ışık durumu vb.)
- Sosyal ortamın etkileri

Dinlemeyi etkileyen faktörlerle ilgili olarak Aşılıoğlu (2009) iki tür engelden söz etmektedir. “Bunların bir kısmı öğrencilerden¹, bir kısmı da öğretmenlerden²

¹ Orijinal metinde “kendilerinden” ifadesi yer almaktadır.

² Orijinal metinde “öğretim elemanlarından” ifadesi yer almaktadır.

kaynaklanmaktadır. Öğrencilerden kaynaklananlar: dersin hedeflerinin farkında olmama, konu üzerine dikkatini toplayamama, konuya ilgi duymama, dinleme sırasında kişisel sorunlara odaklanma, anlatılan her şeyi not almaya çalışma, ders süresini hayal kurarak geçirme, konunun kavranması için gerekli olan ön bilgilere sahip olmama ve güdülenme eksikliği gibi başlıklar altında toplanabilir. Öğretmenlerden kaynaklananlar ise; anlatımı uzun süre ve tekdüze olarak sürdürme, öğrencileri hedeflerden haberdar etmeme, konuşmalarında öğrencilerin bilmediği terim ve kavramlara fazlaca yer verme, ifade ve tavırları ile öğrencilerde dinleme konusunda isteksizlik yaratma ve onların konuya odaklanmalarını sağlayacak gerekli yönlendirmeyi gerçekleştirememesi gibi noktalarda yoğunlaştığı görülmektedir” (s. 60-61). Süreç içerisinde öğretmen ve öğrenciden kaynaklanan faktörler önemli görülmektedir; ancak dinleme sürecine bunların yanı sıra farklı faktörler de etki etmektedir. Çifçi (2001) dinlemeyi etkileyen faktörleri; “fizyolojik faktörler, fizikî faktörler, psikolojik faktörler, zihinsel faktörler, sosyal faktörler, öğretmen faktörü, verici (konuşmacı) faktörü, konu faktörü” (s. 170-176) olarak ifade etmektedir.

Dinlemeyi etkileyen unsurlarla ilgili olarak Mackay (1997, s. 13); “1. Fiziksel nedenler, Konunun özelliği (Konuya ilgi duymamak), 3. Duygusal nedenler: Dinleyici için özel olan bir konuyu hedef alan söylemler dinleyiciyi incitebilir. Böyle bir durumda savunmaya geçilip konuşmacı yargılanmaya ve eleştirilmeye başlanabilir. 4. Psikolojik nedenler: Düşünme hızı konuşma hızından ortalama üç-dört kat daha fazladır. Hatta düşünme hızı, konuşma hızının altı katına kadar çıkabilmektedir. Bu yüzden kişi kendini sıkça, söylenenden bir adım önde bulur ve konuşmacının, kendi düşünce hızına yetişmesini bekler ama bu imkânsızdır. O anda meydana gelen dikkat dağıtıcı herhangi bir şey dikkatin, dinleme sürecinden tamamen kopmasına, dinlemenin sekteye uğramasına neden olur” (Akt. Doğan, 2016, s. 24) demektedir.

2.3. Dinleme Stilleri

Literatürde “dinleme türleri” (Akkaya ve Ünal, 2016, s. 63; Doğan, 2016, s. 30), “dinleme yöntem ve teknikleri” (MEB, 2018) ve “dinleme stilleri” (Maden ve Durukan, 2011, s. 105) şeklinde yer alan; ilgili yabancı kaynaklarda “style” kullanımını karşılayan “stil-tür-çeşit” sözcüklerinden “stil” sözcüğünün kullanımı bu araştırmada tercih edilmiştir.

Dinleme stili; dinleyicinin dinleme anında dinlediğini anlama sürecine etki etmesi için durumuna uygun olarak seçtiği/uyguladığı dinleme şekli olarak tanımlanabilir.

Kişinin süreç içerisinde dinlediğini anlamasına yardımcı olacak şekilde seçilen dinleme stili dinlediğini anlama başarısına etki edecektir. Okullarda yürütülen dinleme becerisinin gelişimine yönelik derslerde dinleme sırasında yer verilen dinleme stiline seçimine özen gösterilmesi gerekir. Dinleme stiline etki eden bazı unsurlar olduğu düşünülmektedir. Bu unsurlar:

- a. *Dinleyici:* Dinleme yapacak öğrencilerin yaşı, metne yönelik hazırbulunuşluğu, dinleme stillerinin kullanımına yönelik yeterliliği vb.
- b. *Dinleme ortamı:* Sınıf mevcudu, sınıfın büyüklüğü, teknolojik imkânların yeterliliği, gürültü, ışık vb.
- c. *Dinlenen/izlenen metnin niteliği:* Dinleme metninin türü, uzunluğu, içeriği vb.
- d. *Dinlenen/izlenen metnin sınıfa sunulması:* Metnin; dinleme, dinleme-izleme metni olarak sunulması ya da misafir bir seslendiricinin derse dâhil olması.

Öğrencilerin dinleme stilleri hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi ve dinleme anında uygun dinleme stilini seçebilecek yeterliliğe gelebilmesi için derslerde farklı dinleme stillerinin kullanımına yer verilerek öğrencilerin dinleme stillerini özümsemesine imkân verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

“İnsanların bilgi almayı tercih etme yolu” (Watson, Barker & Weaver, 1995, s. 2; akt. Salisbury & Chen, 2007, s. 255) olarak nitelendirilen dinleme stilleri ile ilgili olarak farklı sınıflandırmalar mevcuttur. İlgili literatür incelendiğinde aşağıdaki sınıflandırmalarla karşılaşılmaktadır:

- “Türkçe öğretim programında dinleme yöntem ve teknikleri; katılımlı dinleme, katılımsız dinleme, grup halinde dinleme, not alarak dinleme, seçici dinleme, yaratıcı dinleme, eleştirel dinleme, empati kurarak dinleme şeklinde sınıflandırılmaktadır” (MEB, 2018).
- “Hedefe bağlı olarak; dinleme ‘karşılıklı’, ‘takdir edici’, ‘empatik’, ‘ayrımcı’ ve ‘değerlendirici’ olabilir” (Barker, 1971; Goss, 1991; Watson, Barker ve Weaver, 1995; Wolvin ve Coakley, 1996; akt. Salisbury & Chen, 2007, s. 255).

- Akyol (2010) dinleme türlerini: “1. Aktif dinleme, 2. stratejik dinleme, 3. diyalog ve sunuya dayalı dinleme, 4. amaçlı dinleme, 4a. Bilgi edinmeye dayalı dinleme, 4b. Yorumlayıcı dinleme, 4c. Eleştirel dinleme, 4d. Haz almak için(estetik) dinleme” (s. 5-9) şeklinde ifade etmektedir. Akyol (2010) bunlara ek olarak “ayırt edici, transfer edici dinleme, eleştirel dinleme ve terapötik dinleme” (s. 20) olarak sınıflandırmaktadır.
- “Katılımlı dinleme, katılımsız dinleme/izleme, not alarak dinleme/izleme, kendini konuşanın yerine koyarak dinleme/izleme (empati kurma), grup halinde dinleme/izleme, yaratıcı dinleme/izleme, seçici dinleme/izleme, eleştirel dinleme/izleme” (Özbay, 2006, s. 74-77).
- Ungan (2009) dinleme stillerini; “1. *Etkili dinleme türleri*: gönüllü dinleme, stratejik dinleme, amaçlı dinleme, haz almak için dinleme, eleştirel dinleme. 2. *Etkisiz dinleme türleri*: gönülsüz dinleme, antipatik dinleme, yüzeysel dinleme, görünüşte dinleme” (s. 142-144) şeklinde sınıflandırmaktadır.
- Yıldız vd. (2010); “seçici dinleme, katılımlı dinleme, etkili dinleme, eleştirel dinleme, empatik dinleme” (s. 183-186) olarak sınıflandırmada bulunmaktadır.
- Maden ve Durukan (2011) ise araştırmasında aşağıdaki dört stili temel almaktadır; “1. *Aktif dinleme/dinleyici*: Başkaları konuşurken tüm dikkatini vererek dinler. Yüksek enerji ile dinler, konuşucuyla doğrudan göz teması kurar. 2. *Katılımcı dinleme / dinleyici*: Konuşmacının sözünü ve amacına dikkat eder. Konuşmanın amacını kavradığında konuşma eylemine geçer. Aralıklı olarak dinlemeye sonra tekrar konuşmaya başlayabilir. 3. *Pasif dinleme/dinleyici*: Karşısındaki kişi konuşmasını tamamlamış gibi durur. Konuşma eylemine dikkat etmez. Konuşmacı-dinleyici ilişkisini kurmaz. Nadiren söz alır ve konuşur. 4. *Tarafsız dinleme/dinleyici*: Konuşma esnasında alıcı konumunda değildir. Konuşma sürecinde ilgisiz ve dikkatsizdir. Sıkılğan ve huzursuz tavırlar sergiler. Doğrudan göz teması kurmaktan kaçınır. Konuşmanın içeriğine dikkat etmez” (s. 105).

2.4. Dinleme Süreci

Dinleme süreci genel olarak üç aşamadan oluşmaktadır: dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası (Akkaya ve Ünal, 2016, s. 72-73; Akyol, 2010, s. 14; Demirel, 2003, s. 73-74; Doğan, 2016, s.21; Kılınç vd, 2016, s. 9; Melanlıoğlu, 2012a, s. 1585; Miller, 2003, sayfa sayısı belirtilmemiş; Temur, 2010, s. 310; Yıldız, 2015, s. 15; Yıldız ve Kılınç, 2015, s.18).

Okullarda dinleme sürecine yönelik uygulamalarda aşağıdaki maddelere dikkat edilmesinin, dinlediğini anlama başarısına etki edeceği düşünülmektedir.

Dinleme öncesi:

1. *Uygulama süresi:* Metne hazırlık uygulamaları için gerekirse bir ders saati verilebilir. Yetersiz hazırlıkla başlayan dinleme sürecinden verim alınamayabilir.
2. *Ortam:* Fiziksel ortam dinlemeye uygun hâle getirilebilir. Sıra düzeni, teknolojik imkânların yeterliliği, ısınma, aydınlatma, gürültü gibi unsurların dinleme öncesi dinlemeye uygun hâle getirilmesi dinlediğini anlama başarısına etki edebilir.
3. *Sözcük bilgisi:* Dinleme metninde öğrenci, metni anlamasına engel olacak sayıda yeni sözcükle karşılaşmamalıdır. Öğrencilerin ilk kez karşılaştığı tahmin edilen sözcüklerin anlamı cümle bağlamından hareketle tahmin ettirilebilir.
4. *Güdülenme:* Öğrencinin dinleyeceği metne merakını artıracak; metni tahmin ettirme, örnek olay anlatma, konuya ilişkin piyes, canlandırma vb. uygulamalarda bulunulabilir.
5. *Görsel öğeler:* Basılı görsel materyaller, video, sunu, film vb. kullanılabilir.
6. *Metnin orijinalliği:* Metnin orijinalliğini etkileyecek uygulamalardan kaçınılarak, öğrencilerin metne olan ilgisi canlı tutulabilir.
7. *Hazırbulunuşluk:* Öğrencilerin ön bilgileri kontrol edilerek metne hazırbulunuşluk durumu kontrol edilebilir.
8. *Dinleme stili:* Dinleme sırasında kullanılacak stil sınıfa söylenerek, öğrenciler dinleme stili hakkında bilgilendirilebilir.

9. *Dinleme sayısı:* Öğrenciye metni toplamda kaç kere dinleyeceği bildirilmelidir. Dinleme sayısının bilinmesi, öğrencinin metne dikkatini toplamasına yardımcı olabilir.
10. *Ölçme değerlendirme:* Geleneksel ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından faydalanılabilir.

Dinleme sırası:

1. *Dinleme sayısı:* Sınıf seviyesine, öğrenci hazırbulunuşluğuna, metnin niteliğine, metnin sunuluş şekline vb. göre belirlenebilir.
2. *Dinleme stili:* Sınıf seviyesine, öğrenci hazırbulunuşluğuna, metnin niteliğine, metnin sunuluş şekline vb. göre belirlenebilir.
3. *Görsel öğeler:* Metinlerin dinleme izleme metni olarak sunulması dinlenenlerin anlaşılmasında etkilidir. Bu sebeple uygulamalarda; video, sunu, film gibi görsel-işitsel materyaller kullanılabilir. Metnin niteliğine göre misafir seslendirici sürece dâhil edilebilir.
4. *Materyal kullanımı:* Dinleme stiline göre materyal kullanımı sağlanabilir.
5. *Seslendirmenin niteliği:* Dinleme ve dinleme-izleme metinlerinde seslendirmeye dikkat edilmelidir. Fon müzikleri –kullanılmışsa- metinle uyumlu olmalı ve cümlelerin anlaşılmasını engellememelidir.
6. *Ölçme değerlendirme:* Geleneksel ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından faydalanılabilir.

Dinleme sonrası:

1. *Ürün oluşturma:* Öğrencilerin dinlediklerini içselleştirmelerine imkân verecek ürün oluşturma süreçlerine yer verilebilir. Bu uygulamalarda ürünün niteliğine göre ders saati ayarlanabilir.
2. *Ölçme değerlendirme:* Geleneksel ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından faydalanılabilir.

Demirel (2003) dinleme sürecindeki aşamalarda yapılması gerekenlerle ilgili olarak şöyle demektedir: “Dinleme öncesi etkinlikler: 1. Tanıtma: Dinlenecek konu hakkında genel bilgi verir. 2. Kestirme: Konu hakkında tahminde bulunma. Dinlenecek konunun başlığı söylenir, resim ve ipuçları verilerek metnin kestirilesi istenir. 3. Sahnenin

oluşturulması: Dinlenecek metinde geçen olayın görsel araçlarla canlandırılmasıdır. Bunda amaç, öğrencilerin duyduklarını görsel olarak görmelerini sağlamak, böylece metni daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktır. Bunun için resim, fotoğraf, çizgi resim ve posterler kullanılır. 4. Yeni sözcüklerin öğretimi: dinlenecek metinde geçen yeni sözcükler ve gerekirse yeni cümle yapıları öğretilir. Yeni öğrenilen sözcükler, bilinen cümle kalıplarıyla, yeni cümle kalıpları da bilinen sözcüklerle öğretilmelidir. 5. Amaçlı dinleme: Dinleme etkinlikleri amaçlı yapılmalıdır. Metinler amaçlı dinlemeyi sağlayabilmek için başlangıç düzeyinde üç kez dinletilmeli ve daha sonra öğrencilerin dinlemeleriyle ilgili genel sorulara cevap vermeleri istenmelidir. *Dinleme anında etkinlikler:* 1. Öğretmen metni yüksek sesle okur. Öğrenciler kitapları kapalı öğretmeni dinler. 2. Öğrencilerden metni dinlerken farklı tonlama ve vurgulamalara dikkat etmeleri istenir. 3. İlköğretim 1, 2, 3. sınıflarda öğrencilerden dinlediklerini tekrar etmeleri istenir. 4. Öğrencilerin amaçlı dinleme sorularına yanıt verebilmeleri için dinlediklerini not etmeleri istenir. *Dinleme sonrası etkinlikler:* 1. Dinlenen metin ile ilgili ayrıntılı sorulara cevap verilir. Bu çalışmanın sınıf düzeyine göre paragraf paragraf yapılmasında yarar görülmektedir. 2. Dinlenen metnin sözlü ya da yazılı özeti çıkarılır. 3. Giriş ve gelişme kısmı dinlenen bir hikâyenin sonuç kısmının tamamlanması istenir. 4. Metni dinlerken ya da dinledikten sonra duyulanları resimle ifade etmeleri istenir. Öğretmen okurken ya da okuduktan sonra öğrenciler resim ya da şekil çizer. 5. Dinlenen metin ile ilgili resimlerin ya da cümlelerin olay sırasına göre dizilmesi istenir. 6. Dinlenenleri yazma ya da dikte etme etkinliklerine yer verilir. 7. Duyulan eksik cümleler tamamlanır. 8. Dinlenen metne uygun başlık önerilir. 9. Metinde boş bırakılan yerleri doldurma çalışmalarına yer verilir” (s. 73-74).

Doğan (2016, s. 21-23) dinleme öncesi, sırası ve sonrasındaki çalışmalarla ilgili olarak;

1. *Dinleme öncesindeki çalışmalarda* öğrencileri dinlemeye hazırlanmasının amaçlandığına ve bu hazırlığın hem zihinsel hem de fiziksel boyutu olduğuna,
2. *Dinleme sırasındaki çalışmalarda* not almanın önemine ve not alırken dikkat edilmesi gerekenlere,
3. *Dinleme sonrasındaki çalışmalarda* dinleme öncesinde üzerinde konuşulan konular ve dinleme sırasında alınan notlar yardımıyla soruların cevaplandırılması, özetleme, metin değerlendirmesi yapma vb. çalışmalara değinmektedir. Ayrıca dinleme sonrasındaki her çalışmanın, öğrencilerin daha

sonraki dinlemelerine yönelik bir deneyim anlamına geldiğinin unutulmamasının ve öğrencilerin de bu konuya dikkatlerinin çekilmesinin önemi üzerinde durmaktadır.

2.5. Dinleme Stratejileri

Dinleme sürecinde kullanılan stratejiler “öğrencilerin metinleri dinlerken dinleme öncesi, sırası ve sonrasında istedik olarak kullandıkları yöntem ve tekniklerin tamamıdır” (Yıldız ve Kılınç, 2015, s. 18).

Yıldız ve Kılınç (2015) dinleme sürecine yönelik olarak stratejileri aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır: “*Dinleme Öncesinde Kullanılacak Stratejiler*: 1. Hazırlık yapmak: Öğrencilerin dinleyecekleri konu hakkında bilgi edinmeleri, o konu hakkında başka kaynaklara yönelmeleri, dinleme sırasında kullanılacak materyallere yönelik hazırlık yapmak. 2. Önceki bilgileri kullanma: Öğrencilerin dinleme konusuna yönelik olarak bildiklerini hızlı bir şekilde zihninde canlandırmaları. Dinleyeceği metin ile bağlar kurmaları. Bu konu ile ilgili neler biliyorum. 3. Dinleme öncesi sorular oluşturma: Öğrencilerin dinleme sırasında önemli görülen noktalara odaklanabilmeleri için hedefler belirlemeleri. 4. Tahminde bulunma/Anahtar kelime çalışması: Dinlenecek konu hakkında öğrenciler tahminlerde bulunur. Anahtar kelimenin amacı öğrencinin kavram gelişimini sağlamak, yeni bilgi ve kavramlara ilgisini çekmektir. 5. Amaç belirleme: Öğrencilerin niçin dinlediklerinin belirlemeleri. Dinlenecek konunun genel hatlarını, dinleme türlerinden hangisini kullanacağını belirlemeleri (Ayırt edici, estetik, takip edici, eleştirel dinleme). 6. Yöntem belirleme: Dinlenilecek metne uygun yöntem belirler. Dinleme esnasında ses kaydı, not alma, soru sorma, ara özet isteme vb. yöntemlerini metnin türüne göre belirler. *Dinleme Sırasında Kullanılacak Stratejiler*: 1. Not alma: Öğrencilerin dinlediklerini farklı biçimlerde (yazılı, görsel ya da elektronik ortamda) kayıt altına almaları. Hangi tür bilgilerin not alınması gereği doğrultusunda not alırlar. 2. Soru-cevap: Dinlenen kısmın ne kadar anlaşıldığını ölçmek. Dinlemeyi canlı tutmak amacıyla öğrencinin kendi kendine sorular sorması. 3. Görsel sahne oluşturma: Öğrencilerin dinlediklerini görsel olarak görmelerini sağlamak, dinlediğini somutlaştırmasına yardımcı olmak amacıyla şekiller ve çizelgeler oluşturmaları. 4. Vurgu ve tonlama: Öğrencilerin dinleme metnindeki farklı vurgu ve tonlamaya dikkat ederek cümlenin anlamı ile ilgili çıkarımlarda bulunması. 5. Tahminleri kontrol etme ve yeni

tahminlerde bulunma: Dinleme öncesi tahminlerin doğruluğunun kontrol edilerek yeni tahminler oluştururlar. 6. Empati kurma Öğrencilerin dinledikleri içerikte geçen olay, durum ya da şahıslarla duygudaşlık kurmaları. 7. Tekrar dinleme: Anlaşılmayan yerleri tekrar dinlemek. 8. Ara özet yapma: Dinlemede dikkati tekrar toplama. Eksiklikleri giderme. 9. Yaşamla ilişkilendirme: Dinlemede geçen olayları gerçek hayatla bağdaştırmak. *Dinleme Sonrasında Kullanılacak Stratejiler:* 1. Özetleme, sözlü/yazılı/görsel: Öğrencilerin dinlediklerinin ana hatları ile önemli yerleri atlamadan değişik biçimlerde (yazılı, sözlü, görsel) ifade etmeleri. 2. Çıkarımda bulunma: Dinledikleri metin yer alan üstü kapalı bilgilerden hareketle görüşler, durumlar ve olaylar arasında ilişkiler kurarak yeni bilgilere ulaşmak. 3. Yeniden ifade etme: Dinlenenler doğrultusunda düşüncelerini gözden geçirerek yeniden ifade etme. Önceki düşüncelerimde ne tür değişiklikler oldu. 4. Metni gelişim sırasını ifade etmek: Dinlediği metnin yapısını kavrama, kavram haritasına uygun ifade edebilmesi. Metnin temel unsurlarını yerli yerine oturtmak. Dinlediği metindeki olayın geçtiği yeri, zamanı, kahramanları yazma/söyleme. 5. Dinlenen metne uygun başlık: Dinlenen metnin konusunun kavratılması. 6. Neden sonuç ilişkileri kurma: Ortaya atılan iddiaların nedenlerinin geçerliliğini metinden bulduğu argümanlar aracılığıyla kontrol etmek. 7. Tartışma: Farklı düşünceleri ortaya çıkararak eleştiri kültürünü arttırmak. Dinlenen metin üzerine öğrenciler tartışır. 8. Sözcüklerin anlamları üzerinde durma: Metinde ifade edilen en az iki duruma ilişkin benzerlik ve farklılıkları çözümleme, “gerçek – mecaz, eşesli – eş anlamlı kelimeleri ayırt etme”. Kavramlar arasında benzer ve zıtlıkları farkında olma. 9. Betimlemeler yapma: Dinleme sürecinde zihinde canlandırılanları ifade etme becerisi kazanma. 10. Öz değerlendirme: Dinleme sürecinde güçlü olduğu ve zayıf olduğu yönleri belirleme” (s. 20-21).

Melanlıoğlu (2012a) dinlemeyle ilgili kazandırılacak üstbiliş becerileri şöyle özetlemektedir: “Dinlemenin amacını belirleme. Dinleme materyalindeki mesajı kavrama. Dinlemede dikkatini detaylardan ziyade içeriğe yoğunlaştırma. Dinleme sürecini izleme. Dinleme amacına ulaşp ulaşamadığını tespit etme. Dinleme sürecindeki hataları değerlendirme ve doğru etkinliği gerçekleştirebilme” (s. 1591).

Temur (2010) dinleme ile ilgili olarak üç stratejiden bahsetmektedir: “*Parçadan Bütüne Stratejiler:* Metnin merkezde olduğu bir stratejidir. Dinleyen metindeki vurgu, tonlama, kelime, dilbilgisi öğelerinden yararlanarak anlama ulaşmaya çalışır. Metinde özel bir

bilgiyi yakalamak isteyen dinleyicilerin kullandıkları strateji türüdür. Metnin tamamını değil, ihtiyaç duyulan yeri dikkatli bir şekilde dinlenir. *Bütünden Parçaya Stratejiler*: Dinleyicinin merkezde olduğu bir stratejidir. Dinleyicinin ön bilgileri, metnin türü, içerik ve metinde kullanılan dil öğelerini barındırır. Ana fikir bulma, tahmin, yorumlama ve özetleme bütünden parçaya örnek stratejilerdir. *Üst Bilişsel Stratejiler*: Stratejik dinleyici üst bilişsel stratejileri(planlama, izleme ve değerlendirme) de rahatlıkla kullanırlar. Bu tür dinleyiciler hangi durumda nasıl bir dinleme stratejisi kullanacağını planlar. Seçtiği stratejinin dinleme sırasında etkililiğini izler. Dinleme amaçlarına ulaşıp ulaşmadığını, dinlediğini anlayıp anlamadığını değerlendirir” (s. 310).

2.6. Literatürdeki Araştırmalar

2.6.1. Doktora Tezleri

Doğan (2017)’ın hazırlamış olduğu doktora tezi, dinleme eğitiminde strateji kullanımının yedinci sınıf öğrencilerinin strateji kullanma düzeyi ve dinleme becerilerine etkisini araştırmayı amaçlayan yarı deneysel bir araştırmadır. Araştırma sonucunda strateji temelli etkinliklerle işlenen dersin yedinci sınıf öğrencilerinin strateji kullanma düzeylerini ve eleştirel, ayırt edici ve kapsamlı dinleme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özçakmak (2015) araştırmasında Türkçe öğretmeni adaylarının dinlerken aldıkları notlardan hareketle bilgilendirici, öyküleyici ve tartışmacı metinleri özetleyebilme durumlarını ele almıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının bilgilendirici, öyküleyici ve tartışmacı metin türlerinde, dinlediğini özetleme konusunda yeteri kadar başarılı olmadıkları, bazı özetleme stratejilerini istenilen düzeyde kullanamadıkları anlaşılmıştır.

Yıldız (2015) araştırmasında dinleme stratejileri öğretiminin, 5. sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin kazanılması üzerine etkisini sınımaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda dinleme stratejileri öğretiminin dinlediğini anlamaya olan etkisini ölçmeyi amaçlayan ön test ve son test başarı testlerinde son test lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Ciğerci (2015)'nin araştırmasında ilkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikâyelerin etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda Türkçe dersinde dijital hikâyelere dayalı dinleme etkinliklerinin işe koşulmasının öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini geliştirdiği görülmüştür.

Dedebali (2014) çoklu ortam uygulamalarının, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama becerileri, dinleme becerisi farkındalıkları ve dinlemeye yönelik tutumları üzerindeki etkisini ve bunların kalıcılığını araştırmıştır. Araştırma sonunda, çoklu ortam uygulamalarının; öğrencilerin dinlediğini anlama, dinleme becerisi farkındalığı ve dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde artırdığı ve bu artışın kalıcı olduğu görülmüştür.

Uysal (2014) dil öğretiminde dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasına yönelik yaratıcı drama temelli bir model önerisi sunmayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı drama temelli olarak hazırlanan atölye modelinin deney grubunda anlamlı derecede akademik başarı artışını sağladığı tespit edilmiştir.

Karakuş Tayşi (2014) öğrenme stilleri dikkate alınarak yapılan dinleme çalışmalarının; ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmeye ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğrenme stillerine uygun olarak yapılan eğitimin ortaokul öğrencilerinin dinleme becerilerini ve dinlemeye yönelik tutumlarını geliştirdiği görülmüştür.

Aksu (2013) ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin dinleme becerisinin geliştirilmesinde “Bütünleştirici Dinleme Modeli” uygulamalarının etkililiğini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda uygulamaların, geleneksel uygulamalara göre dinleme becerilerini olumlu yönde geliştirdiği görülmüştür.

Erdem (2012) yapılandırmacı karma öğrenme ortamının, dinleme ve konuşma becerisine etkisini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada elde edilen verilere göre, yapılandırmacı karma öğrenme ortamında ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin dinleme, dinlediğini anlama, konuşma ve sözlü anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik gerçekleştirilen etkinliklerin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katrancı (2012) üstbiliş stratejileri öğretiminin, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama becerileri ve dinlemeye yönelik tutumları üzerindeki etkisini ve bu sürece yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonunda, öğrencilerin dinlediğini anlama, üstbilişsel dinlediğini anlama farkındalığı ve dinlemeye yönelik tutum erişileri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın nitel boyutunda, deney grubu öğretmeni ve öğrencilerinin üstbilişsel dinleme etkinliklerine yönelik görüşlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir.

Aytan (2011) ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini, aktif öğrenme tekniklerinden oluşan bir dinleme eğitimi programı ile geliştirmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda aktif öğrenme teknikleriyle verilen eğitimin öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirdiği görülmüştür.

Melanlioğlu (2011) ilköğretim öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde üstbiliş strateji eğitiminin etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda üstbiliş strateji eğitiminin verildiği sınıftaki öğrencilerin, uygulanan Türkçe öğretim programına göre düzenlenen etkinliklerin kullanıldığı sınıftaki öğrencilere göre dinleme puanlarının yüksek çıktığı ve arada anlamlı bir farkın bulunduğu belirlenmiştir.

Kırbaş (2010) ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde işbirlikli öğrenme yönteminin etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda dinleme becerisinin geliştirilmesinde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenci başarısını artırma konusunda geleneksel öğrenme yöntemine göre daha etkili olduğu görülmüştür.

Doğan (2007) ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini, etkinliklerden oluşan bir dinleme eğitimi programı ile geliştirmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda dinleme becerisine yönelik olarak verilen eğitimin öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirdiği ifade edilmiştir.

2.6.2. Yüksek Lisans Tezleri

Ceyran (2016) üniversitelerin Türkçe Öğretmenliği-Eğitimi bölümünde okuyan öğrencilerin kendi dinleme becerilerine yönelik görüşlerini almıştır. Araştırma sonucunda, katılımcı öğrencilerin dinleme becerisi düzeyi yüksek çıkmıştır.

Harmankaya (2016) üstbiliş stratejileri eğitiminin, ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerileri, dinlemeye yönelik tutumları ve dinleme kaygıları üzerine etkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, üstbiliş stratejileri eğitimi verilen ve bu eğitimin verilmediği öğrenciler arasında dinlediğini anlama becerileri açısından deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu; dinleme kaygılarında ve dinlemeye yönelik tutumlarında ise anlamlı bir fark oluşmadığı belirlenmiştir.

Kılınç (2015) aktif öğrenme teknikleriyle hazırlanmış ders içeriklerinin öğrencilerin dinlediğini anlama becerisini ve dinlemeye yönelik tutumlarını nasıl etkilediğini araştırmıştır. Araştırmanın sonunda, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin başarı testlerinden ve Dinlemeye Yönelik Tutum Ölçeğinden elde ettikleri puanlar incelendiğinde deney grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçtan hareketle aktif öğrenme tekniklerinin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirdiği ve dinlemeye yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği ifade edilmiştir.

Kaya (2015) ortaokul Türkçe dersindeki dinleme etkinlikleri; öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerine göre değerlendirmiştir. Araştırmada; öğretmenlerin dinleme becerisinin öneminin farkında olduğu, Türkçe dersinde dinleme etkinliklerinin yapılmasını engelleyen faktörlerin bulunduğu, öğrenci ve velilerin dinleme becerisinin farkında olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sevimli (2015)'nin araştırmasının amacı, planlanmış etkinlikler içeren katılımlı dinlemenin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisini tespit etmektir. Araştırma sonucunda deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Karabacak (2014) seçici dinleme eğitiminin 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisini araştırmıştır. Araştırma deneysel bir çalışmadır. Araştırma sonucunda seçici dinleme eğitiminin dinleme becerisini olumlu ve anlamlı düzeyde geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Savaş (2014) bir yayınevinin yaygın olarak kullanılan ortaokul Türkçe ders kitaplarında bulunan dinleme etkinliklerinin “Güncelleştirilmiş Bloom Sınıflaması”nda yer alan bilişsel beceri basamakları açısından ne durumda olduğunun ortaya koymayı

hedeflemiştir. Araştırmanın bulguları, incelemeye konu olan ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin bilişsel beceri basamaklarına dağılımının dengeli olmadığını göstermiştir.

Keleş (2013) dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen soruların 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen sorularla yapılan etkinlikler sonucunda 5. sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Bulut (2013) araştırmasında, dördüncü sınıf öğrencilerine verilen etkin dinleme eğitiminin, öğrencilerin dinlediklerini anlamaları, okuduklarını anlamaları ve kelime hazineleri üzerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda, etkin dinleme eğitiminin dördüncü sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi düzeylerinin gelişimine olumlu yönde katkı sağladığı ve öğrencilerin dinlediğini anlama başarısının, okuduğunu anlama başarısındaki gelişime ön koşul teşkil ettiği ve yeni sözcüklerin öğrenilmesine katkı sağladığı görülmüştür.

Daşöz (2013) dinleme etkinliklerinin, 7. sınıf öğrencilerinin dinleme tutumuna, kaygısına ve dinlediklerini anlamaya etkisini incelemiştir. Araştırma sonunda dinleme etkinliklerinin, öğrencilerin dinleme tutumları ve başarılarında anlamlı bir fark oluşturduğu; ancak dinleme kaygılarında anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir.

Çaylı (2012) araştırmasında ilköğretim ikinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarını değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin; metinlerin verilen kazanımları kazandıracak nitelikte ve öğrenci seviyesine uygun olmadığını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca, dinleme sürecine yönelik yürütülen uygulamaların diğer uygulamalardan farklı olmadığı ve materyal kullanımında eksiklikler olduğu ifade edilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Fidan (2012) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe derslerinde kullandıkları dinleme stratejilerinin değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda maddelerin genel ortalamasına bakıldığında, öğrencilerin dinleme stratejilerini kullanımlarının cinsiyet ve sınıf düzeyi yönünden farklılaşmadığı görülmüştür. Ancak konuya maddeler özelinde bakıldığında, birçok maddede anlamlı farklılaşmaların olduğu tespit edilmiştir.

2.6.3. Makaleler

Ateş ve Ercan (2015) araştırmalarında Türkçe öğretmenlerinin dinleme stillerini belirlemiş ve çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda, Türkçe öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun katılımcı dinleyici olduğu, bağımsız dinleme stiline sahip hiçbir öğretmen olmadığı görülmüştür. Türkçe öğretmenlerinin dinleme stillerinin; mezun olunan bölüm, lisansüstü durum ve verdikleri haftalık derslere göre farklılaşmadığı; ancak yaş ve kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Ayrıca Türkçe öğretmenlerinin kendilerinde genellikle aktif dinleyicilerin özelliklerini gördükleri tespit edilmiştir.

Aytan vd. (2014) ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini taşınabilirlik değişkeni açısından değerlendiren deneysel bir çalışmada bulunmuştur. Araştırma sonucunda; taşınabilir öğrencilerin bulunduğu okullarda aktif dinleme gerektiren derslerin öğleden önce; beden eğitimi, müzik ve resim gibi spor ve sanat derslerinin ise öğleden sonra işlenmesi faydalı olacağı yönünde sonuçlar elde edilmiştir.

Başkan ve Deniz (2015)'in amacı, ortaöğretim öğrencilerinin ders içi dinleme sorunlarının belirlenmesidir. Araştırma sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin ders içi dinleme sorunlarının birçok unsurdan etkilendiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin kolay olduğunu düşündükleri ve rahat geçeceklerini düşündükleri dersleri dinleme ihtiyacı hissetmedikleri, ilgi duymadıkları dersleri dinlemede sorun yaşadıkları, kendileri için faydalı olup sevmedikleri dersleri ise dinlemede sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir. Konunun öğrencilerin ilgi alanına girmesinin ve öğretmenin sevilmesinin kız öğrenciler üzerinde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenin akıcı ve ilgi çekici bir anlatıma sahip olmasının, kullandığı anlatım yöntemlerinin değişkenliğinin ve derse hâkimiyetin erkek öğrenciler için daha önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ceran (2015) farklı dinleme yöntemlerinin dinlediğini anlama becerisine etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Sonuç olarak; seçici dinleme yönteminin not alarak dinlemeye göre dinlediğini anlama becerisini daha çok geliştirdiği, bununla beraber not alarak dinleme eğitiminin uygulandığı kontrol grubunun ön test ve son test sonuçları arasında da anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir.”

Çaylı ve Göçer (2016) araştırmasında ortaokul Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesini amaçlamıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin; müstakil dinleme metinlerinin verilen kazanımları kazandıracak nitelikte olmadığını ya da öğrenci seviyesine uygun bulmadıklarını ifade ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca dinleme sürecine yönelik yürütülen uygulamaların diğer uygulamalardan farklı olmadığı ve materyal kullanımında eksiklikler olduğu ifade edilmiştir.

Doğan ve Özçakmak (2014) 1998-2013 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini ele almıştır. Araştırmadaki tezler değişkenlere göre değerlendirilmiştir. Çalışmada meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada; yapılan tezlerin hedef kitle bakımından en fazla ilköğretim ikinci kademeye, konu bakımından ise “öğretim yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri”ne yöneldiği görülmüştür. Ayrıca dinleme becerisiyle ilgili çalışmaların yeterli olmadığı ve dinleme becerisinin ihmal edilmişliğinin devam ettiği belirtilmiştir.

Doğan ve Erdem (2017) ortaokul öğrencilerinin dinleme ve izleme stratejilerini kullanma sıklığını ölçmeyi amaçlayan bir ölçme aracı hazırlamayı amaçlamıştır. Geliştirilen Dinleme/İzleme Stratejileri Kullanım Sıklığı Ölçeği'nin (DSKSÖ) geçerlik ve güvenirlik analizleri yapılmıştır. Sonuç olarak DSKSÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu ifade edilmiştir.

Epçaçan (2013) dinleme becerisi eğitimi ve dinleme teknikleri üzerine çalışmıştır. Araştırmada toplumun kültür yapısı, dinleme sürecinde uygulanacak etkinlikler, dinleme becerisini geliştirmeye yönelik strateji ve tekniklerin uygulanması, öğretmenlerin konuyla ilgili bilgi ve beceriye sahip olması, dinleme becerisini etkileyen unsurlar olarak ön plana çıkmıştır.

Karatay, Dolunay ve Savaş (2014) Türkçe öğretmenlerinin sözlü dönüt tekniklerinden ne kadar ve ne oranda yararlandığını belirlemeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin yansıtma ve soru sorma tekniklerini kullandıkları, duyguların anlaşıldığını gösterme tekniğini hiç kullanmadıkları görülmüştür. Sınıflarda yer verilen dönütlerin birçoğunun etkin dinleme tekniği niteliği taşımadığı ifade edilmiştir. Öğretmenlerin çoğunun etkin dinleme teknikleri hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığını sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2014) araştırmasında; Bodie, Worthington ve Gearhart (2013) tarafından üniversite öğrencilerinin dinleme türlerini belirleyebilmek amacıyla geliştirilen ve 24 maddeden oluşan Dinleme Türleri Ölçeğini Türk kültürüne uyarlamış, dil geçerliğini tespit etmiş ve faktör yapısını belirlemiştir. Araştırma sonucunda, ölçeğin iç tutarlılığının yeterli olduğu, üniversite düzeyindeki bireylerin dinleme türlerinin belirlenmesinde yeterli geçerlik özelliklerine sahip olduğu ifade edilmiştir.

Kemiksiz (2017)'in araştırmasının amacı, dinleme becerisi üzerine yapılan akademik çalışmaları çeşitli yönlerden değerlendirmektir. Araştırma sonucunda; tarama ve doküman inceleme çalışmalarına ağırlık verildiği; dinleme strateji, yöntem ve teknikleri ile dinleme etkinlikleri ve dinleme metnlerinin en çok ele alınan konular olduğu tespit edilmiştir.

Kılınç vd. (2016) dokuzuncu sınıf öğrencilerine dinleme stratejileri öğretiminin, öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırma sonunda dinleme stratejileri öğretiminin öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerini geliştirdiği ve öğrencilerin akademik başarıları arttıkça dinlediğini anlama düzeylerinin de arttığı ifade edilmiştir.

Kodan ve Bozdemir (2016) öğrencilerin dinlediklerini anlama düzeylerini incelemiştir. Araştırma sonucunda; öğrencilerin dinledikleri hikâye edici metinleri anlama düzeylerinin bilgilendirici metinleri anlama düzeylerinden daha fazla olduğu, öğrencilerin dinledikleri hikâye edici metinleri anlama düzeyleri ile bilgilendirici metinleri anlama düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu, öğrencilerin dinledikleri metinleri anlama düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Kurudayıoğlu ve Kana (2013) Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme eğitimi ve dinleme becerisi öz yeterlik algılarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının derslerde, günlük hayatta en fazla kullandıkları dinleme türleri tespit edilmiş olup, bu dinleme türlerinin önem derecesine göre sınıflandırılması yapılmıştır. Öğretmen adaylarının dinleme stilleri tespit edilmiştir.

Kurudayıoğlu ve Öрге Yaşar (2014) İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda yer alan dinleme yöntem ve tekniklerini, ortaokul 6. sınıf Türkçe dersi

öğretmen kılavuz kitaplarındaki kullanımları ile karşılaştırmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmış, elde edilen veriler nicel hâle getirildikten sonra tablolaştırılmıştır.

Sarar Kuzu (2016) araştırmasında düz anlatım yönteminin etkinleştirilmesini sağlayacak bir etkinlik modeli önermiştir. Araştırmada öncelikle, daha önce uygulamasına rastlanmamış olan ve yeni bir dinleme modeli oluşturacağı öngörülen etkinlik tanıtılmış, daha sonra sınıf içinde yapılan uygulamayla ilgili gözlemlere dayanarak önerilerde bulunulmuştur.

Okur ve Azizoğlu (2016) 2011 yılında geliştirilen Dinleme Üstbiliş Stratejileri Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik incelemesini yapmıştır. İncelemeler sonucunda bu ölçeğin dinleme üstbiliş stratejileri düzeyini verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özkanal ve Bayrak (2016) ilkokul çalışma kitaplarında yer alan dinleme etkinliklerinin zihinsel becerilere göre dağılımını belirlemiştir. Araştırmada Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan zihinsel becerilerin ‘tahmin etme, analiz etme, zihinde canlandırma, seçici dinleme, araştırma, hatırlama, karşılaştırma, eşleştirme ve yazma’ olduğu belirlenmiştir. Ancak Türkçe Dersi Öğretim Programında yeri olmasına karşın ‘sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme, sentezleme, değerlendirme ve girişimcilik’ zihinsel becerilerine ilişkin etkinliklere yer verilmediği belirlenmiştir.

Şahin, Aydın ve Sevim (2011) Cornell not alma tekniğinin, üniversite öğrencilerinin dinlediklerini anlamaları ve hatırlamaları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grupları arasında dinlenileni anlama düzeyleri bakımından anlamlı bir farkın olduğu ortaya çıkmıştır.

Tabak (2013) Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerini farklı değişkenler açısından değerlendirmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Türkçe öğretmeni adaylarının 180’i pasif dinleyici, 177’si katılımcı dinleyici, 16’sı aktif dinleyici ve 3’ü tarafsız dinleyicidir. Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerinin cinsiyete, sınıf düzeyine, öğretim tipine ve dinleme eğitimi dersi alma/almamaya göre farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

Tabak ve Göçer (2014) araştırmalarında, dinleme becerisinin gelişiminde kullanılabilen alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarını tanıtmış ve derslerde kullanılabilen araçlardan örnekler vermiştir.

Tüzel ve Keleş (2013) dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen soruların, 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisini ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda; soruların dinleme etkinliğinden önce veya sonra verilmesinin, öğrencilerin dinlediğini anlama düzeylerini metin türü ve soru tipi değişkenleriyle birlikte etkilediği ifade edilmiştir.

Yıldız ve Kılınç (2015) dinleme stratejileri öğretiminin, dinleme becerisinin kazanılması üzerine etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda sosyo-ekonomik duruma göre dinleme stratejisi öğretiminin ekonomik ve sosyal yönde iyi olan ailelerin öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık oluşturduğu; öğrencilerin birinci dönem not ortalamaları ile son testten aldıkları puanlar arasında akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin son test lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir.

İşeri ve Yılmaz (2008) dinleme becerisini geliştirmeye yönelik alanyazında önerilen etkinliklerin dinleme becerisini geliştirip geliştirmedeğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın sonucunda deneklerin öntest ve sontest başarı puanları karşılaştırıldığında deney grubunun başarı puanlarının kontrol grubuna oranla yüksek çıktığı ve aralarında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür.

Göçer (2007) araştırmasında öğrencilerin anlama yeteneklerini geliştirmek için, anlama öğrenme alanına yönelik etkinliklerle bu etkinliklerin bireye sağladığı yararlar üzerinde durmuştur. Ayrıca, okuma ve dinlemenin diğer dil becerileri ile ilişkisi ile anlama yeteneğinin geliştirilmesinde metnin önemine değinmiştir.

2.6.4. Kitap ve Kitap Bölümleri

Göçer (2017) “Temel Dil Becerileri ve Dilbilgisi Öğrenme Alanı” ana başlığı altında okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini ele almıştır. Dinleme becerisi ile ilgili olarak; dinlemenin tanımı, iyi dinlemenin yolları ve dinlemeyle ilgili alışkanlıklar, dinleme öğretiminin amaçları, dinleme öncesi-anı ve sonrası etkinlikleri, dinlemede

güçlük çıkaran etmenler, dinleme çeşitleri ve metin temelli dinleme becerisinin geliştirilmesi üzerinde durmuştur.

Akaya ve Ünal (2016) “Sözlü İletişim” bölümünde; dinlemenin tanımı, 2015 Türkçe öğretim programındaki dinlemenin kapsamı, dinleme türleri, etkili dinlemenin tanımı ve gerçekleştirilme şekli ve son olarak da dinleme eğitimi üzerinde durmuştur.

Çetin (2015) “Edebiyat ve Dinleme Becerisi” başlığı altında dinleme becerisinin; tanımı, süreci, insan hayatındaki yeri, anadili öğretiminde diğer dil becerilerine göre durumu üzerinde durmuştur.

Göçer (2014) dil becerilerinin değerlendirilmesinin ele alındığı bölümde, dinleme becerisinin değerlendirilmesine yer vermiştir. Bu kısımda öğrencilerin dinleme becerisi gelişim durumları ve dinleme-anlama yeterliliklerinin belirlenmesine ve dinleme becerisinin gelişim durumunun belirlenmesinde kullanılacak alternatif değerlendirme araçlarına değinmiştir.

Doğan (2013) “Dinleme Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme” adlı bölümde iletişim-dil ilişkisi, dil eğitimi, dinleme becerisinin tanımı ve diğer dil becerilerine göre durumu, öğrenmede dinlemenin önemi ve yeri üzerinde durmuş; dinleme becerisinin eğitimi ve dinleme eğitiminde süreçler, dinleme ve dikkat, dinleme şekilleri ile ilgili ayrıntılı bilgiler vermiştir. Ayrıca dinleme becerisinin eğitime yönelik yapılacak çalışmalara yönelik materyal ve uygulamaları da açıklamıştır. Son olarak “Dinlemede Ölçme ve Değerlendirme” başlığı altında dinleme becerisine yönelik kullanılacak ölçme ve değerlendirme araçları hakkında kısa bilgilere yer vermiştir.

Akyol’un (2010) kitabının birinci bölümü “Dinleme ve Konuşma” başlığı altındadır. Bu bölümde dinleme becerisinin önemi, hayatımızdaki yeri, dinleme ve işitme arasındaki farklar, dinlemeyi etkileyen unsurlar üzerinde durulmuş, dinleme türleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Calp (2010) dinleme eğitimi ile ilgili kitap bölümünde; “dinlemenin tanımı, önemi, gelişimi, işitmenin fiziksel yönü, işitme ve dinleme arasındaki ilişki, dinleme süreci, dinlemeyi oluşturan unsurlar, zayıf dinlemenin yaygınlığı, etkili dinleme ilkeleri ve bu ilkeleri uygulama, dinleme becerisinin kazandırılması, dinlerken uyulması gereken

kuralların öğretimi, dinleme eğitiminde ana-baba ve öğretmenin tutumu, dinleme becerisini ölçme ve değerlendirme” başlıklarını ele almıştır.

Yıldız vd. (2010) Dinleme/İzleme Öğretimi başlığı altında; “dinleme ve önemi, dinleme-işitme, dinleme-izleme, dinleme-anlama, dinleme-konuşma, iyi dinlemeyi engelleyen sebepler, dinleme türleri, dinleme öğretimi, Türkçe öğretim programlarında dinleme/izleme, 2006 programına göre dinleme/izleme becerisi ile ilgili amaç ve kazanımlar ve dinleme becerisi ile ilgili etkinlikler” alt başlıklarına değinmiştir.

Ungan (2009) dinleme eğitimi adlı kitap bölümünde; dinleme kavramı, dinlemeyi etkili kılan unsurlar, dinlemenin önemi, dinleme-işitme, dinleme-izleme, dinleme türleri, dinleme eğitimi, dinleme becerisinin geliştirilmesi, dinleme stratejisi geliştirme, millî eğitim müfredatında dinleme/izleme ile ilgili etkinlikler üzerinde durmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde eylem araştırması deseniyle yürütülmüştür. “Eylem araştırması gerek akademisyenler gerekse de süreç içerisinde araştırmacı rolü üstlenen öğretmenler tarafından aktif olarak kullanılan ve eğitimin çeşitli konularında sistematik ve bilimsel olarak bilgi elde etme ve uygulamaları geliştirme amacıyla yararlanılan bir yöntem olarak görülmektedir” (Kuzu, 2009, s. 427). “Eylem araştırmaları, günlük yaşamda karşılaşılan sorunların çözümüne odaklanması, küçük gruplar üzerinde uygulanabilmesi ve sorunu yaşayanın araştırmacı olabilmesi gibi nedenlerden dolayı başta öğretmenler olmak üzere birçok eğitim çalışanının kullanabileceği özel bir araştırma yöntemidir” (Beyhan, 2013, s. 66). Eylem araştırması “eğitimin uygulayıcıları olan öğretmen, yönetici ve diğer okul çalışanlarının yaptıkları işi daha iyi anlamalarına, eğitim ve öğretimde arzu edilen iyileşme ve değişmeyi gerçekleştirmeye etki etmelerine, uygulamada karşılaştıkları sorunları sistemli yollar kullanarak çözümlmelerine yardımcı olabilecek bir yöntem” (Aksoy, 2003, s. 474) olarak ifade edilmektedir. Bu sebeple araştırmamızda ele alınan problemin ruhuna uygun olduğu düşünülen eylem araştırması yaklaşımı benimsenmiştir. Ayrıca; araştırmacının öğretmen olarak çalışması ve eylem araştırmasının araştırmacının sürece aktif katılımına imkân tanınması yöntem seçiminde etkili olmuştur.

3.2. Eylem Araştırması

“Eylem araştırması terimi ilk olarak Kurt Lewin tarafından kullanılmıştır” (Baumfield, Hall & Wall, 2013, s. 3). “Lewin’in çalışmaları bugün Eylem Araştırması (AR) olarak adlandırılan şeyin temel yapı taşıdır” (Greenwood & Levin, 2007, s. 18). Ancak günümüz eylem araştırmasının temeli Stenhouse ile atılmıştır. “1940’lardaki Lewin’in çalışmalarında eylem araştırmasının Corey (1953) tarafından eğitimi ilerletmek amacıyla geliştirildiği düşünülüyordu. Fakat eylem araştırması modern kullanımını,

öğretmen uygulamalarının araştırılmasını ve bu araştırmaların öğretmenlerin kendileri tarafından yapılmasını öneren Stenhouse'un 1970'lerdeki çalışmalarına borçludur" (Stenhouse, 1975; akt. McAteer, 2013, s. 14-15). Zeichner (2001) araştırmasında eğitimde eylem araştırmasının gelişimini açıklar; Kurt Lewin, Stephen Corey, Lawrence Stenhouse, John Elliot, Stephen Kemmis, Robin McTaggart gibi bazı akademisyenlerin bu gelişimdeki katkısından ve eylem araştırmasının dünyadaki yayılma sürecinden bahseder (bk. Schmuck, 2009, s. 25-26).

Eylem araştırması eğitimin yanı sıra pek çok alanda kullanılmaktadır. Stringer (2014, s.11) eylem araştırmasının okullar, hastaneler, sağlık merkezleri, toplum merkezleri, devlet kurumları ve başka bazı alanlarda başarılı şekilde uygulandığını ifade etmektedir. Aynı şekilde "eylem araştırmasının sınıf, okul, hastane, adalet kurumları ve toplumda bir uygulama yelpazesi vardır" (Berg & Lune, 2015, s. 287).

Eylem araştırmalarının; akademisyen ve öğretmenlere, ele alınan problem hakkında gerçeğe en yakın bilgiyi vereceği düşünülmektedir. Uygulamalara dâhil olmaya ve problemi her açıdan görebilmeye imkân tanıyan eylem araştırmasına, eğitim ortamlarında sıklıkla başvurulması gerekir. "Eğitim uygulamalarını düzeltmek için özellikle eylem araştırmalarının önemi büyüktür. Eğitimde eylem araştırması, eğitim uygulamalarını anlamak, değerlendirmek ve daha sonra değiştirmek ve iyileştirmek için yapılan araştırmalardır" (Köklü, 2001, s. 36).

Eylem araştırması, hem "günlük hayatta karşılaşılan problemlere etkili çözümler bulmak için insanlara imkân tanıyan sistematik bir yaklaşım" (Stringer, 2014, s. 1) hem de "insanlara belli bir sorunu çözmek için sistematik bir adım atma olanağı sağlayan işbirlikçi bir yaklaşım" (Stringer, 2014, s. 8) olarak tanımlanmaktadır.

Eylem araştırması üzerine literatürde birçok tanım mevcuttur. "Eylem araştırması bir şeyi ispatlamak zorunda olduğunuz anlamına gelmez. Bir deney değildir (olabilmesine rağmen). Genellikle bir şeyin nasıl yürüdüğünü ortaya çıkarmak için düzenlenir. Amaç, problemi çözme, değerlendirme veya hatta yeni fikirleri bulma ve nasıl çalıştığını anlamaktır" (Johnson, 2015, s. 43). "Eylem araştırması sosyal durumlardaki (eğitimsel dâhil) katılımcıların a. kendilerinin sosyal ve eğitimsel uygulamaları b. bu uygulamaların anlaşılması ve c. bu uygulamaların yürütüldüğü durumların rasyonelliğinin ve doğruluğunun artırılması amaçlarıyla yürütülen kendini yansıtıcı

araştırma şeklidir” (“Kemmis, 1988, s. 42; akt. Köklü, 1993, s. 357). “Eylem araştırması kısaca yaparak öğrenme olarak tanımlanabilir” (O’Brien, 2001, sayfa sayısı belirtilmemiş).

Eylem araştırması sürecine yönelik literatür incelendiğinde, farklı adımlar ile karşılaşmaktadır. Ancak bu adımlardaki farklılığa rağmen ortak olan eylem araştırmasındaki döngüsel anlayıştır. Araştırmacılar eylem araştırmasının döngüsel sürecini kabul etmektedir (Berg & Lune, 2015; McNiff & Whitehead 2011; McAteer, 2013; O’Brien, 2001; Stringer, 2014; Tüzel, 2012; Townsend, 2013; Johnson, 2015; Baumfield vd, 2013).

Araştırmacılar tarafından ifade edilen eylem araştırması süreçleri aşağıda verilmektedir.

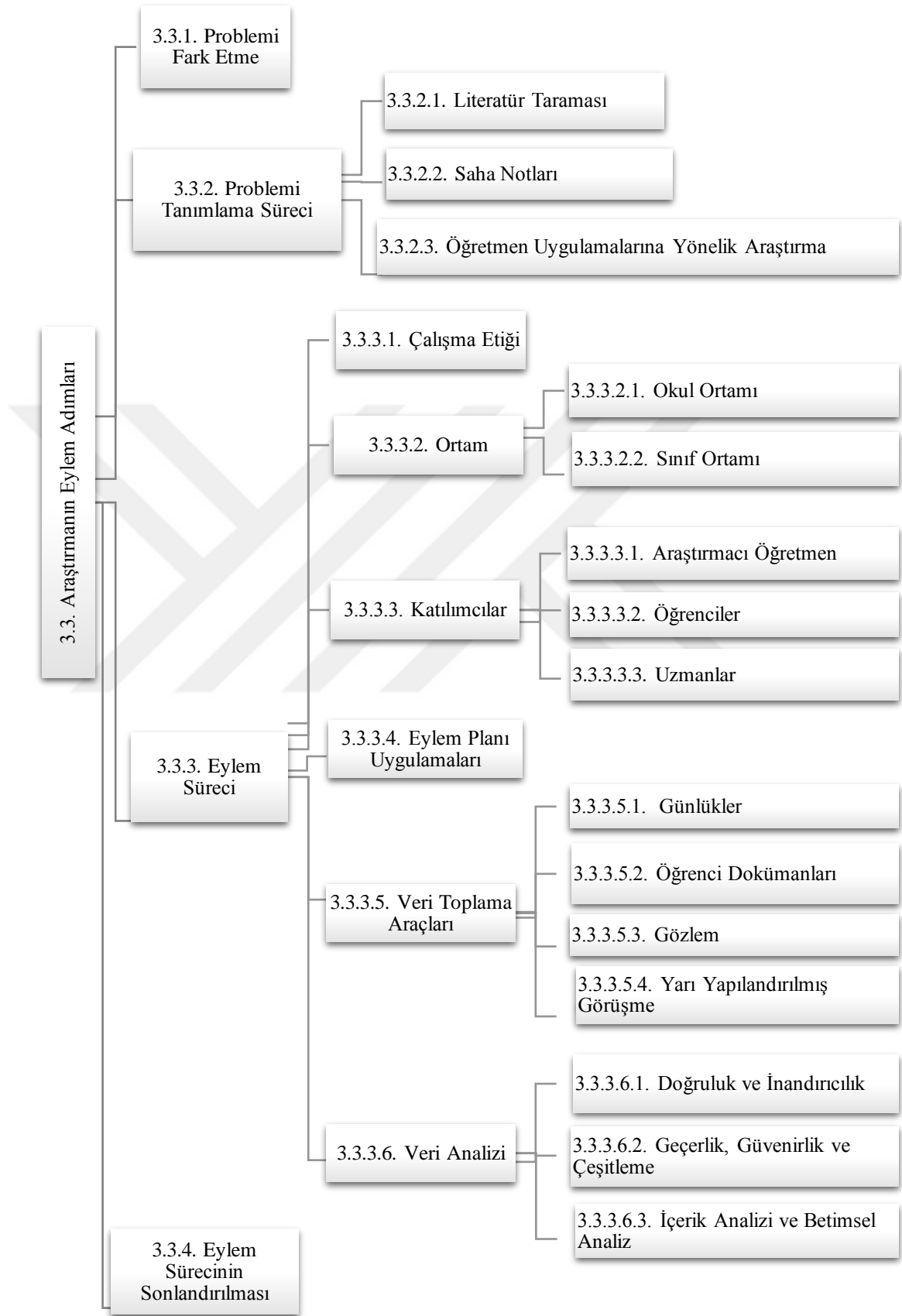
- “Planla, uygula, değerlendir (her adım kendi içinde; bak, düşün, eyleme geç şeklindedir)” (Stringer, 2014, s. 9).
- “Planla, uygula, gözlemler, yansıt” (Kemmis ve McTaggart, 1999; akt. Stringer, 2014, s. 9).
- “Tespit et, öneri getir, öneriyi uygula ve yeniden tespit ederek süreci yeniden başlat” (Tüzel, 2012, s. 79).
- “Eylem araştırması; problemin tanımlanması, veri toplama, veri analizi, eylem planının hazırlanması, sonuçların değerlendirilmesi ve sonraki eylem planının hazırlanması aşamalarından oluşur” (Beyhan, 2013, s. 65).
- “Bir grup insan, bir problemi tanımlar, problemi çözmek için bir şeyler yapar, çalışmalarının ne kadar etkili olduğuna bakarlar ve yaptıkları yeterli olmadıysa tekrar dener” (O’Brien, 2001, sayfa sayısı belirtilmemiş).
- Johnson (2015) eylem araştırması süreci beş temel adım ve bölüm içerdiğini ifade ederek bölümleri şu şekilde açıklar: “ilki, soru sormak, bir problem durumu belirlemek veya inceleme alanı tanımlamaktır. İkincisi, hangi verileri toplamak zorunda olduğunuz, bu verilerin nasıl ve hangi sıklıkla toplanması gerektiğine karar verin. Üçüncüsü, verileri toplayın ve analiz edin. Dördüncüsü, bulgularınızın nasıl kullanılabileceği ve uygulanabileceğini betimleyin. Bulgularınızı betimleyerek eylem için plan yapın. Ve son olarak bulgularınızı paylaşın veya rapor edin ve diğerleriyle eylem için planlayın” (s. 19).

- McAteer (2013) eylem araştırması döngüsünü şu şekilde sıralamıştır: “1. Başla, bir araştırma sorusu netleştir. 2. Mevcut durum nedir ve nasıl bulacağım? 3. Ne değişiklik yapabilirim? Eylem adımları. 4. Değişikliklerin etkilerini değerlendir. 5. Bulguların ışığında asıl araştırma soruna başvur” (s. 32-33).
- “1a. Araştırma problemine karar verme. 1b. Eylem araştırması sorularını belirleme. 2a. Veri toplama. 2b. Alanyazın taraması. 3. Veri analizi ve yorum. 4a. Eylem/uygulama planı geliştirme. 4b. İzleme planı geliştirme. 5a. Eylem planının uygulanması. 5b. Uygulamanın izlenmesi. 6a. Uygulamanın analizi ve değerlendirme. 6b. Yeni eylem planı hazırlama” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 298-305).
- “Eylem araştırması disiplinli, sistemli bir süreç olmayı hedefler. Kavramsal olarak eylem araştırması planı: durumu fark et, sorunu tanımla, çözüm yolu düşün, dene, ne olduğunu göstermek için veri toplayarak eylemi izle, ne olduğuyla ilgili karar vermek için izlek (prosedür) kurarak ilerlemeyi değerlendir, bilginin geçerliliğini test et, değerlendirmeler ışığında uygulamayı değiştir” (McNiff & Whitehead, 2011, s. 8-9).

Eylem araştırması döngüsel bir süreçte ilerlemektedir. Bu döngü içerisinde araştırma konusuna göre değişiklikler olabilir. Eylem sürecinde “kendinizi bu adımların bazılarını tekrarlarken veya farklı bir sıralama yaparken bulabilirsiniz” (Johnson, 2015, s. 19).

3.3. Araştırmanın Eylem Adımları

Araştırmada Johnson (2015), McAteer (2013), McNiff & Whitehead (2011)'in eylem araştırması süreçleri temel alınmıştır. Aşağıdaki tabloda araştırma süresince takip edilen eylem adımları verilmektedir.

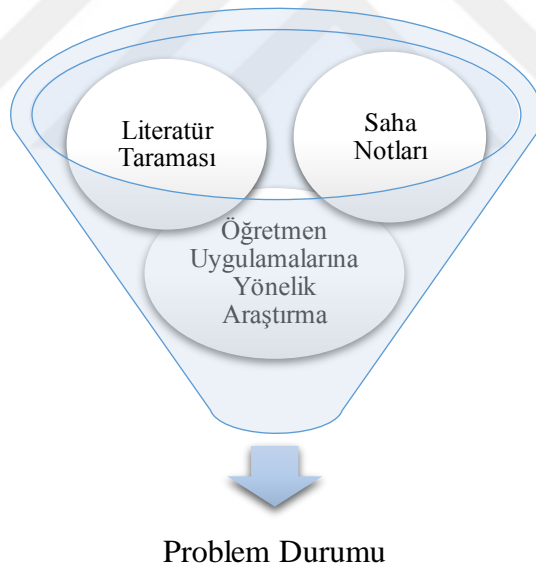
Şekil 3. Eylem Adımları

3.3.1. Problemi Fark Etme

Araştırmacı 10 yılı aşkın süredir Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında görev yapmaktadır. Bu süre içerisinde dinleme becerisinin gelişimine yönelik uygulamalardaki eksiklikleri fark etme, mevcut durumu meslektaşlarıyla istişare edebilme imkânı bulmuştur. Ayrıca araştırmacı yüksek lisans tezinde dinleme becerisinin gelişimine yönelik uygulamalarda aksaklıklar olduğunu görmüştür.

3.3.2. Problemi Tanımlama Süreci

Araştırmada problemin sınırları çizilerek netleştirilmeye “sorun” ve “soru” ifadeleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Problemi tanımlama sürecinde; ilgili literatür taraması, saha notları ve öğretmen uygulamalarına yönelik araştırma sonuçları yol gösterici olmuştur.

Şekil 4. Problemi Tanımlama Süreci

3.3.2.1. Literatür Taraması

“Çalışma için bir fikir geliştirdikten sonra, başkalarının konuyla ilgili nasıl düşündüğünü ve araştırdığını inceleyerek başlamak gerekir” (Berg & Lune, 2015, s. 44). Literatür taramasının ayrıntılı şekilde tamamlanması araştırma sürecinde uygulayıcının konuya hâkim olmasında rol oynamaktadır. “Ayrıntılı bir alanyazın taraması,

çalıştığınız alanda uzman olmanıza ve daha bilgili bir eğitim uygulamacısı olmanıza olanak sağlar” (Johnson, 2015, s. 59). Araştırmanın literatür taramasında Johnson (2015, s. 63) tarafından önerilen adımlar temel alınmıştır. Literatür taramasında temel alınan adımlar şunlardır:

- a. Olası kaynakların belirlenmesi,
- b. Kaynakların incelenmesi,
- c. Kaynakların okunarak dikkatli notlar alınması,
- d. Alınan notların düzenlenerek temaların oluşturulmaya başlanması,
- e. Ortaya çıkan temaları anlaşılır şekilde ifade eden cümleler kurulması,
- f. Kaba bir taslak oluşturulması.

Literatür taraması sonucunda; hayatımızda önemli bir yeri olan dinleme becerisinin diğer dil becerileri kadar okullarda geliştirilemediği (Mendelsohn, 1984, Oxford, 1993; akt. Osada, 2004, s. 54). Bu duruma; dinleme becerisinin doğuştan elde edilen bir beceri olması (Yıldız vd, 2010, s. 179; Özbay, 2006, s. 43; Melanlıoğlu, 2012a, s. 1584) ve okula gelen öğrencilerin konuşma ve dinlemeyi biliyor olması (Doğan, 2013, s. 154) sebep olarak görülmektedir. Ayrıca yapılan araştırmalarda dinleme becerisi üzerine yapılan çalışmaların yetersiz olduğu (Akyol, 2010, s.1; Buley-Allen, 1995; akt. Doğan, 2013, s. 154; Çifçi, 2001, s. 166; Doğan, 2013, s. 154; Yıldız vd, 2010, s. 186) düşünülse de, bu alandaki araştırmaların arttığı (Kardaş vd, 2018, s. 21; Kemiksiz, 2017, s. 511; Miller, 2003, sayfa sayısı belirtilmemiş) ifade edilmektedir.

Literatürde farklı açılardan dinleme becerisinin ele alındığı görülmektedir. Yapılan araştırmalarda stratejiler (Bello, 2018; Desouky, 2012; Doğan, 2017; Doğan ve Erdem, 2017; Hsueh-juı, 2008; Kılınç, 2015; Kılınç vd, 2016; Özçakmak, 2015; Thompson & Rubin, 1996; Yıldız, 2015; Yıldız ve Kılınç, 2015) ve üst biliş stratejilerini (Harmankaya, 2016; Katrancı, 2012; Melanlıoğlu, 2011; Melanlıoğlu, 2012a; Okur ve Azizoğlu, 2016; Sarar Kuzu, 2016) konu edilmiştir. Ayrıca dinleme stilleri ve türlerini (Aydın, 2018; Ceran, 2015; Karabacak, 2014; Karakuş Tayşi, 2014; Kemiksiz, 2017; Maden ve Durukan, 2011; Özçakmak, 2015; Sevimli, 2015) temel alan; görsel unsurlara yer veren (Ciğerci, 2015; Dedebalı, 2014; Uysal, 2014) araştırmalar da bulunmaktadır. Bununla birlikte becerinin gelişimine yönelik uygulamaların (Doğan, 2007; Doğan,

2008; Kaya, 2015; İşeri ve Yılmaz, 2008; Miller, 2003; Yıldız, 2015) ve ölçülmesine yönelik araştırmaların (Göçer, 2008; Göçer, 2019; Keleş, 2013; Kodan ve Bozdemir, 2016; Powers & Bodie, 2003; Tabak ve Göçer, 2014; Temur, 2010) literatürde yer aldığı da görülmektedir. Literatür taraması yapılması araştırmanın “düşünüyorum-sanıyorum ifadesine dayanmadığını, araştırma temelli, kanıt temelli olduğunu veya çok güçlü bir teorik bağlamda kurgulandığını garanti eder” (Johnson, 2015, s. 65).

3.3.2.2. Saha Notları

Problem durumunun netleşmesine yönelik olarak, araştırma öncesi incelemelerde bulunarak saha notları alınmıştır. Saha notları; araştırmacının okulunda görev yapan üç farklı Türkçe öğretmenin, farklı gün ve saatlerdeki dinleme becerisine yönelik dersleri izlenerek oluşturulmuştur. İzlenen derslere yönelik bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 3. *Saha Notları Alınan Derslere Yönelik Bilgiler*

Öğretmen	Dinleme Süreci Basamağı	Tarih	Süre
E1	Dinleme öncesi		
	Dinleme sırası	24.10.2017	40+40 dk.
	Dinleme sonrası		
E1	Dinleme öncesi	13.11.2017	40 dk.
	Dinleme sırası		
K1	Dinleme sonrası	26.10.2017	40 dk.
	Dinleme sırası	17.11.2017	40+40 dk.
	Dinleme sonrası		
K2	Dinleme öncesi	16.11.2017	40 dk.
	Dinleme sırası		
	Dinleme sonrası	17.11.2017	40 dk.

Saha notları tutulurken, dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrasına yönelik uygulamalar eşit şekilde gözlenmeye çalışılmış, sürecin bütün aşamalarına yönelik notlar alınmıştır. Araştırmada dinleme sürecinin bir bütün olarak ele alınacak olması bu tutuma sebep olmuştur. Saha notları formu oluşturulurken Johnson (2015)’den faydalanılmıştır. Aşağıda saha notlarından örnek sayfalar yer almaktadır.

Öğretmen: El
Tarih: 24.10.2017 Sınıf: 8.8 Konu: Öğuz Kağan Destanı

OBJEKTİF SÖZLEMLER

El öğretmen sınıfı jirdi. Öğrenciler gıyâ baktı. Sınıf mezu-
durun 32 dakığı geçti. Öğrencilerin dersle ilgili fazla
yık gibi dınyordu. Saja sola esya fıriaten öğrenciler
var öğretmen oturun dedi öğrencilerden birkaçı sraya
kafesin kapak yattı. Yoklara alındı. Öğretmen mezin adını
söyladı. Arıdan "destan nedir?" dedi. 6 öğrenci cevap
kaldı. Öğretmen öndeki kız öğrenciye söz hakkı verdi. Öğ-
renci doğru cevap verdi. Öğretmen mehi okuyum dikkatli
dinyayın diye mehi bastı. Mehi öğretmen okudu.
Okuma sırasında neşkeyse her iki cümlede bir drakıydı.
Okudığı yandaki sözcüklerin anlamını soruyor, yanlış an-
lamları açıklıyordu. Akıya gelen gülmek hayattan ömek-
leri de derken anlatıyordu. Okuma sonrası kitabın sil-
yah bir yer var mı? dedi öğrenciler bir şey söylemedi.
Yaklaşık 2 sayfa bir mehi 15 dakikaya yakın
bir süre okumak için zaman ayırdı. Okuma sonrası
10 dakika kaldı zil çaldı. Öğrenciler etkinlik-
teki sorulara zil çalana kadar cevaplarını söyledi. Öğ-
renciler 12 dakika kitaba baktı. Pencere tarafında
oturan kız öğrenci "hocam bir daha okur musunuz? Berah-
lanadım" dedi. Öğretmen "destan" ününü bilen kız

DÜŞÜNCE-ANALİZ-SORULAR

- ✓ Öğrenciler dersle ilgili sorular sormuyor
- ✓ Öğretmen dikkatleri toplamak dersle
konusuluydu
- ✓ Mehi hazırlık süreci yeterli.
- ✓ Sınıf dersle kattımı okudu,
öğrencilerin dersle kattımı sağlamalı
- Mehi öğretmen okudu.
- Öğrenci dikkatli
ANALİZ
- Dikkatli mehi okudu
(Bir şey kullandı)
dikkatli okuyan
- Mehi yeterli değil dedi
- 4-5 dakikada bitirecek bir
mehi 15 dakika sürdü

Dinlenmesinin 1 olması yeterli
mi? Mehi anlatıyor mu?

Öğrenci güzel okuyor ama
okuduktan yandan okuyunca sınıfı
dikkatli çekiyor

→ Fala okuyorsa iyi
Öğrenci okumalı

Öğrenciler dersle kattı. Öğretmen
dinyayın sırasında katılmı etkinlikleri
kültür sözcüklerin anlamını so-
karak söyledi.

✓ Bir okuma çok önemli. Öğrencinin
dikkatli topladı. **SAYFELER**

Öğrenciye süreç kattı.
Öğrenciler çok ilgili - Öğretmen dersle
onları dahil etmek için biraz yapıyor.

1. Bölüm
2. Bölüm
3. Bölüm
4. Soru

* Mehi yeterli
et etkinlik

→ Etkinlikler çok az.
4 etkinlik var. Okuma dersinde de
yapılabilir.

2. Ders Öğretmen ilk etkinliği yapmadan geçti. Soru bakarsız, dedi.
Etkinlik kitabındaki "Mehi etkinlik" başlıkta öğrencilerin kattımı yaptı. Öğretmen "Neden sorulara bakın
dedi. Öğrenciler birbirine sorular sorarak etkinlikleri yapmaya
başladı. Zil çaldı.

Öğretmen ilk etkinliği yapmadan geçti. Soru bakarsız, dedi.
Etkinlik kitabındaki "Mehi etkinlik" başlıkta öğrencilerin kattımı yaptı. Öğretmen "Neden sorulara bakın
dedi. Öğrenciler birbirine sorular sorarak etkinlikleri yapmaya
başladı. Zil çaldı.

Öğrenciler dersle kattı. Öğretmen
dinyayın sırasında katılmı etkinlikleri
kültür sözcüklerin anlamını so-
karak söyledi.

✓ Bir okuma çok önemli. Öğrencinin
dikkatli topladı. **SAYFELER**

Öğrenciye süreç kattı.
Öğrenciler çok ilgili - Öğretmen dersle
onları dahil etmek için biraz yapıyor.

1. Bölüm
2. Bölüm
3. Bölüm
4. Soru

* Mehi yeterli
et etkinlik

→ Etkinlikler çok az.
4 etkinlik var. Okuma dersinde de
yapılabilir.

Şekil 5. Saha Notlarından Örnekler

Dinleme sürecine yönelik olarak alınan saha notları ile aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Dinleme öncesine yönelik yeterli hazırlıkta bulunulmamaktadır.
- Yardımcı materyal kullanımını kısıtlıdır.
- Dinleme stili hakkında öğrencilere herhangi bir bilgilendirme yapılmamaktadır.
- Dinleme metinleri öğretmen ya da öğrenciler tarafından okunmaktadır.
- Sınıfın fiziksel özellikleri yetersizdir. Sınıf mevcutları ortalama 35'tir.
- Dersi dinlemeye istekli olmayan öğrencilerin derse ilgisini canlı tutmaya yönelik uygulamalarda bulunulmamaktadır. Öğretmenler derste söz almak isteyen öğrencilerle süreci devam ettirmektedir.
- Dinleme sonrası dinlediğini anlama başarısını ölçmek için öğrenci çalışma kitaplarında yer alan sınırlı sayıda etkinlikten fazlası yapılmamaktadır.
- Dinleme sonrasına yönelik kitaplarda yer alan etkinlikler, dinleme metninin içeriğine yönelik olmadığı için, öğrenciler metni dinlemeden de sorulara cevap verebilmektedir. Metne yönelik birkaç soru bulunmaktadır.

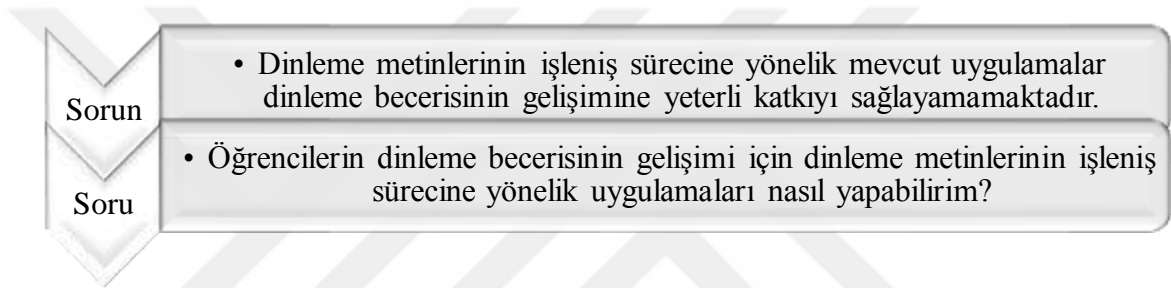
3.3.2.3. Öğretmen Uygulamalarına Yönelik Araştırma

“Ortaokul Türkçe Derslerinde Dinleme Becerisinin Gelişimine Yönelik Öğretmen Uygulamaları” (bk. Göçer ve Çaylı, 2019) adlı araştırma ile dinleme becerisine yönelik yürütülen uygulamalar ile ilgili Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları ile elde edilmiştir. Hazırlanan formlar ön deneme grubuna uygulanmış, eksik ya da yanlış anlaşılan ifadelerin bulunmadığı görülerek 20 kişilik bir örneklem grubu ile görüşülmüştür. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğu düşünülmektedir.
- Dinleme becerisinin gelişimine yönelik kazanımlar yetersizdir.
- Sosyal, psikolojik ve fiziksel ortamın önemi öğretmenler tarafından bilinmektedir. Ancak fiziksel ortam, sosyal ve psikolojik ortamdaki daha çok vurgulanmaktadır.
- Metnin türü, uzunluğu ve içeriği metnin anlaşılmasında önemli görülmektedir.

- Dinleme metinlerinde olay yazısı türünde metinler öğretmenler ve öğrenciler tarafından tercih edilmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından kullanılan ölçme değerlendirme yöntemleri geleneksel anlayışla sınırlı kalmaktadır.
- Katılımlı, katılımsız ve not alarak dinleme en fazla tercih edilen dinleme stildir.
- Öğretmenler derslerde yeteri kadar yardımcı materyal kullanmamaktadır.

Literatür taraması, saha notları ve öğretmen uygulamalarına yönelik yürütülen araştırmadan elde edilen veriler sonucunda araştırmacı tarafından aşağıda belirtilen “sorun” ve “soru” ifadeleri netleşmiştir.

Şekil 6. Eylem Araştırmasında Ortaya Çıkan Sorun ve Soru İfadeleri

Araştırmaya temel olan sorun ve soru ifadelerinin netleşmesinin ardından eylem süreci yürütülmeye başlanmıştır.

3.3.3. Eylem Süreci

Eylem süreci aşağıdaki başlıklar altında araştırmada yer almaktadır:

- Çalışma Etiği
- Ortam
 - Okul Ortamı
 - Sınıf Ortamı
- Katılımcılar
 - Araştırmacı-Öğretmen
 - Öğrenciler
 - Uzmanlar
- Eylem Planı Uygulamaları
- Veri Toplama Araçları
 - Günlükler
 - Öğrenci Dokümanları

- Gözlem
- Yarı Yapılandırılmış Görüşme
- Verileri Analiz Etme
 - Doğruluk ve İnanırcılık
 - Geçerlik, Güvenirlik ve Çeşitleme
 - İçerik Analizi ve Betimsel Analiz

3.3.3.1. Çalışma Etiği

Etik konularla ilgili izlenen adımlarda McNiff & Whitehead (2011) esas alınmıştır. McNiff & Whitehead (2011, s. 95)'e göre etik değerler üç açıda ele alınmaktadır; “görüşme ve güvenilirlik, katılımcıları koruma, iyi niyetle güvence verme” Araştırma süreci bu etik anlayışla tamamlanmıştır.

Görüşme ve Güvenirlik: “Araştırmaya başlamadan önce araştırma yapmak için resmî izin almalı ve görüşme yapılmalıdır” (McNiff & Whitehead, 2011, s. 95). Bu kapsamda araştırma öncesi araştırma yapılacak okul ile ilgili resmi izin yazılı olarak alınmıştır (bk. EK 1).

Katılımcıları Koruma: “Katılımcılar kimliklerinin belirtilmesini istemez ise, katılımcıların kimlik veya başka herhangi bir kişilik bilgisi verilmemelidir. Çoğu eylem araştırmasında katılımcıların isimlendirilmesi ve kendi öğrenmelerine katkıda bulunulması beklenir” (McNiff & Whitehead, 2011, s. 96.) Bu etik anlayış dikkate alınarak öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca katılımcılar ile ilgili herhangi özel bilgi araştırmada verilmemiştir.

İyi Niyetle Güvence Verme: “Her zaman yapacağını söylediğin şeyi yap. Bu, her zaman güveni korumak anlamına gelir” (McNiff & Whitehead, 2011, s. 96). Belirtilen ifade “güven” kavramının önemine dikkat çekmektedir. Araştırma boyunca araştırmacı yapmak istediği konuda net olmuştur. Araştırmadaki katılımcılara, uzmanlara ve kendine dürüst davranmayı prensip hâline getirmiştir. Yapmadığı, eksik yaptığı ya da hatalı yaptığı uygulamaları katılımcılara açık yüreklilikle ifade etmiştir. Araştırmasını rapor ederken de durumu içtenlikle dile getirmiştir. Araştırma boyunca katılımcılara eşit mesafede durmayı, topladığı verileri objektif şekilde değerlendirmeyi öncelikli görev bilmiştir.

3.3.3.2. Ortam

Nitel araştırmalarda ortamın özellikleri araştırmayı etkileyebilmektedir. Bu sebeple okul ve sınıf ortamı ayrıntılı şekilde betimlenmiştir. Aşağıda yer alan okul ve sınıf ortamına ilişkin bilgiler ve fotoğraflar konusunda etik kurallar gözetilmiştir. Araştırma ortamı; okul ortamı ve sınıf ortamı olmak üzere iki farklı başlıkta ele alınmaktadır.

3.3.3.2.1. Okul Ortamı

Araştırma Kayseri’de yer alan 42 yıllık bir ortaokulda yürütölmüştür. Okulun ana binası iki katlı iken yaklaşık 17 yıl önce ek olarak 3 katlı bir bina içten bağlanarak okula eklenmiştir. Okul içerisinde kütüphane ve fen laboratuvarı mevcut değildir. Okulda yer alan toplantı salonu, beden eğitimi için soyunma salonları kullanım açısından yetersizdir. Bunun dışında okulda; 26 derslik, 44 öğretmen, 2 rehber öğretmen, 1 bilişim teknolojileri sınıfı, 1 atölye-işlik mevcuttur. Okulun sosyoekonomik durumu düşüktür. Ayrıca yabancı uyruklu vatandaşlarının göç ettiği bir çevrede yer alan okulda, 140 civarında yabancı uyruklu öğrenci bulunmaktadır. Bu sayı artarak sürekli değişmektedir.

şekil 7. Okulun Dış Görünüşü

Şekil 8. Okul Koridorlarının Görünüşü

3.3.3.2.2. Sınıf Ortamı

Seçilen 6. sınıf okula ek olarak yapılan bölümün 3. katında yer almaktadır. Kat içerisinde diğer sınıflardan metrekare olarak en küçük sınıftır. Bu sebeple sınıf mevcudu azdır. Sınıf mevcudu 23'tür. Kat içerisinde sınıfın konumu ile ilgili olarak aşağıdaki şekil verilmektedir.

Harita Odası	Koridor	Merdiven
Kız WC		ARAŞTIRMANIN YÜRÜTÜLDÜĞÜ SINIF
Erkek WC		Sınıf
Sınıf		Sınıf
Sınıf		Sınıf
Sınıf		Müdür Yrd. Odası

Şekil 9. Kat Planı

Araştırmanın yürütüldüğü sınıf koridorun başındaki soldaki ilk sınıftır. Sınıfta yer alan dört duvarın birinde tamamen pencere, birinde akıllı tahta diğer iki duvarda da tek parça hâlinde iki pano bulunmaktadır. Sınıfın küçük olması öğrencilerin tümü ile rahat göz teması kurulmasını sağlamaktadır. Sınıfı gösteren panoramik fotoğraflar aşağıda yer almaktadır.

Şekil 10. Sınıfın Görünüşü

3.3.3.3. Katılımcılar

Araştırmada yer alan katılımcılar; araştırmacı öğretmen, öğrenciler ve uzmanlardır.

3.3.3.3.1. Araştırmacı Öğretmen

Araştırmacı Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği lisans ve Türkçe Eğitimi yüksek lisans mezunudur. 2008 yılından beri Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

“Nitelikli öğretmenler, kendilerinin ve öğrencilerinin öğrenmelerini geliştirmek için sürekli olarak çalışırlar” Schmuck (2009, s. 3). Bu nedenle araştırmacı öğretmenin temel amacı, öğretmen olarak kendinin ve öğrencilerinin gelişimine katkı sağlamaktır.

Araştırmacının mesleği sebebiyle süreç içinde olması ve eğitim ortamlarını tanınmasının eylem araştırması için etkili olacağı düşünülmektedir. “Bir öğretmenin, okul dışından araştırmacıların dikkate almadığı ya da uygun bulmadığı farklı verilere erişimi vardır” (Baumfield vd, 2013, s. 53). Bu sebeple süreç içinde yer alan araştırmacı öğretmenin varlığı önemli görülmektedir. Bu araştırmada “araştırmacı uzaktan ve ikinci elden bilgi toplayan bir kişiden çok, araştırma konusuyla ilgili alanda zaman harcayan, alanı yakından tanıyan, alanda olup biten olayları yaşayan ve araştırmaya dâhil olan bireylerle yakın bir iletişim kuran kişidir” (Yıldırım ve Şimşek 2008, s. 88). Eylem süreci boyunca araştırmacı, araştırmacı öğretmen olarak sürecin her aşamasında yer almaktadır.

3.3.3.3.2. Öğrenciler

Araştırmada yer alan örneklem amaçlı olarak seçilmiştir. “Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Bu anlamda amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur” (Patton, 1987; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 107). Araştırmada örneklemin amaçlı olarak seçilmesinin nedeni; çalışılacak problem durumuna derinlemesine çalışılmak istenmesidir. Araştırmada yer alan örneklemin seçilme nedenleri şunlardır:

- Araştırmacı öğretmenin seçilen sınıfa haftada 6 saat Türkçe, 2 saat yazılık ve yazma becerileri ve 1 saat müzik dersi bulunmaktadır. Bu durum eğitim öğretimde aksaklığa sebep olmadan araştırmanın yürütülmesinde rol oynayacaktır.
- Araştırmacı öğretmen, önceki yıldan öğrencileri tanımaktadır. Bu durum sosyal ve psikolojik ortamdaki kaynaklanabilecek problemlerin çözümünde yardımcı olacaktır.
- Sınıf mevcudu okul içerisindeki diğer sınıflardan azdır. Bu durum fiziksel ortamdaki kaynaklanacak problemleri azaltacaktır.

- Okul yabancı öğrenci göçü almaktadır. Seçilen sınıfta yabancı uyruklu öğrenci bulunmamaktadır.

Örnekleme seçimi sebebiyle eylem araştırmasında 6. sınıf seviyesinde dersler planlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin hazırlanan eylem planlarına katılımı sağlanmaya çalışılmış, öğrencilerin dersleri takip ettiği görülmüştür. Öğrencilerin süreç içerisindeki derslere katılma durumunu gösteren öğrenci takip formu aşağıda verilmiştir.

EYLEM ARAŞTIRMASI ÖĞRENCİ TAKİP FORMU									
Öğrenci	Eylem Planları ve Uygulama Tarihi								
	Eylem Planı 1 İstisnai Muz Nasil Nasil?	Eylem Planı 2 Rafıcalar	Eylem Planı 3 Değ ve Zaman	Eylem Planı 4 Güçün Döndür Zaman Makinesi	Eylem Planı 5 Demokrasi	Eylem Planı 6 Organizasyon Mektuplar	Eylem Planı 7 Koray'ın ve Hacıvat Söylenmeleri	Eylem Planı 8 Fuat Enginle Tüketici Sahipleri	Ek EYLEM P. Hasan Ali Yıldırım Benciler Sözleşmeleri
	12.02.2018	26.02.2018	08.03.2018	22.03.2018	02.04.2018	16.04.2018	30.04.2018	14.05.2018	04.06.2018
Ö1	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö2	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Ö3	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö4	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö5	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö6	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö7	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö8	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö9	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö10	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö11	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö12	+	+	-	+	+	+	+	+	+
Ö13	+	+	+	-	+	+	+	-	-
Ö14	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Ö15	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö16	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Ö17	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Ö18	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Ö19	+	+	+	-	+	+	+	+	+
Ö20	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö21	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ö22	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Ö23	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Şekil 11. Öğrenci Takip Formu

Yukarıdaki öğrenci takip formunda; 22.03.2018 ve 04.06.2018 tarihlerinde devamsızlık yapıldığı görülmektedir. 22.03.2018'deki uygulamada mevsim nedeniyle ortaya çıkan grip ve soğuk algınlığı devamsızlıklara sebep olmuştur. Ek eylem planının yürütüldüğü 04.06.2018 tarihi ise okulun son haftasına denk gelmesi sebebiyle katılımında eksiklikler olmuştur. Bu tarihler dışında öğrenciler, eylem araştırması süresince derste hazır bulunmuştur.

3.3.3.3.3. Uzmanlar

Eylem araştırmasında alan uzmanının varlığı, araştırmanın bilinçli ellerde kontrol altında tutulmasıdır. Bu sebeple eylem araştırması sürecinde yapılan her haftanın uygulaması ve planlanan uygulamanın yeterliliği üzerine danışman Prof. Dr. Ali Göçer

ile düzenli ve ayrıntılı görüşmeler yapılmıştır. Yapılan toplantılar “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” şeklinde adlandırılmıştır. Toplantıların tarih, saat ve içeriğine yönelik bilgiler aşağıda verilmiştir. Toplantı raporları ekte yer almaktadır (bk. EK 2).

Tablo 4. *Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme Toplantı Tarihleri*

Toplantı No	Konu	Tarih	Saat
1	1. Eylem Planının Tasarlanması	08.02.2018	11.00
2	1. Eylem Planının Değerlendirilmesi 2. Eylem Planının Tasarlanması	15.02.2018	11.00
3	2. Eylem Planının Değerlendirilmesi 3. Eylem Planının Tasarlanması	01.03.2018	11.00
4	3. Eylem Planının Değerlendirilmesi 4. Eylem Planının Tasarlanması	15.03.2018	11.00
5	4. Eylem Planının Değerlendirilmesi 5. Eylem Planının Tasarlanması	29.03.2018	11.00
6	5. Eylem Planının Değerlendirilmesi 6. Eylem Planının Tasarlanması	12.04.2018	11.00
7	6. Eylem Planının Değerlendirilmesi 7. Eylem Planının Tasarlanması	26.04.2018	11.00
8	7. Eylem Planının Değerlendirilmesi 8. Eylem Planının Tasarlanması	10.05.2018	11.00
9	8. Eylem Planının Değerlendirilmesi Ek Eylem Planının Hazırlanmasına Yönelik Öneri	24.05.2018	11.00
10	9. Eylem Planının Tasarlanması	31.05.2018	11.00
11	9. Eylem Planının Değerlendirilmesi	07.06.2018	11.00

Araştırma süresince iki haftada bir uygulama yapılmıştır. Uygulama öncesi ve sonrası danışman öğretim üyesi ile görüşülerek; yapılan uygulama değerlendirilmiş, tasarlanan eylem planı üzerine görüşmeler yapılmıştır. Aşağıda “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” toplantıları sonrası yapılması istenen düzeltmeler verilmektedir.

Tablo 5. *Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme Toplantılarında Verilen Düzeltmeler*

Tarih ve Saat	Eylem Planı	Verilen Düzeltmeler
08.02.2018 11.00	1. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlanan ders planlarının “Biçimsel Bölüm” ve “İçerik Bölümü” olarak ikiye ayrılması. Ders içerisinde kullanılmak üzere “Çalışma Kâğıdı” olarak hazırlanan materyallerin, “Çalışma Yaprığı” olarak adlandırılması.
15.02.2018 11.00	2. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlanan planda değişiklik yapılmadan planın uygulanması.
01.03.2018 11.00	3. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlanan her çalışma yaprağının başındaki görsellerin birbirinden farklı olması. Bundan sonraki dinleme metninin araştırmacı tarafından seslendirilmesi.
15.03.2018 11.00	4. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlıklarda değişiklik yapılmadan planın uygulanması.
29.03.2018 11.00	5. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Dinleme öncesine yönelik olarak öğrencilere izlettirecek kısa videonun kaldırılması. Bunun yerine konuya uygun şekilde piyes metni hazırlanarak, öğrencinin derse aktif katılımına olanak sağlanması.
12.04.2018 11.00	6. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlıklarda değişiklik yapılmadan planın uygulanması.
26.04.2018 11.00	7. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlıklarda değişiklik yapılmadan planın uygulanması.
10.05.2018 11.00	8. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlıklarda değişiklik yapılmadan planın uygulanması.
24.05.2018 11.00	Ek Eylem Planı Önerisi	<ul style="list-style-type: none"> Düşünce yazılarına yönelik uygulamaların yeterliliği konusunda eksiklik görülmesi.
31.05.2018 11.00	9. Eylem Planı	<ul style="list-style-type: none"> Hazırlıklarda değişiklik yapılmadan planın uygulanması.

3.3.3.4. Eylem Planı Uygulamaları

“Eylem planı, yapılan eylem araştırmasının planlanmasını ve tasarlanmasını içerir. O, ‘Yaptığım şeyi nasıl yapabilirim?’ sorusuyla meşgul olma sürecinde, araştırmacıya rehberlik eden bir plandır” (Whitehead, 1989; akt. McNiff & Whitehead, 2011, s. 89). Bu ifadelerden hareketle eylem araştırması süresince eylem planının araştırmacının yol haritası olduğu söylenebilir.

Eylem araştırması sürecinde yapılan uygulamalar 2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci dönemini kapsamaktadır. Uygulamalar, araştırmadan elde edilen verilerin sağlıklı şekilde analiz edilmesi ve yeni eylem planının ayrıntılı ve eksiksiz olarak hazırlanabilmesi için iki haftada bir yapılmıştır. 12.02.2018 ile 14.05.2018 tarihleri arasında yapılması planlanan eylem araştırması ön görüldüğü tarihte bitirilememiştir. Hazırlanan son eylem planında düşünce yazılarına yönelik uygulamaların yeterli olmadığı görülmüştür. Bu sebeple ek eylem planı yapılmıştır. Yapılan ek eylem planı; eksikliğin giderilmesine yönelik tasarımı ve hazırlık süreci sonunda 04.06.2018 tarihinde uygulanmıştır.

Eylem araştırması Kayseri merkezde yer alan bir ortaokulun 6. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırma yaklaşık dört ay sürmüş, toplamda 9 hafta eylem planı uygulanmıştır. Hazırlanan eylem planları Millî Eğitim Bakanlığı Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlara göre düzenlenmiştir.

Uygulamada kullanılan bir metin hariç tüm metinler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullara dağıtılan 6. sınıf Türkçe ders kitaplarından seçilmiştir. Türkçe kitaplarında yer almayan tek metin 7. eylem planında kullanılan “Hacivat ve Karagöz Söyleşmeleri” adlı metindir. Metin internet üzerindeki “<http://www.kulturcocuk.gov.tr>” adresinden alınmıştır. Araştırmada kullanılan ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullara gönderilen 6. sınıf Türkçe ders kitaplarından seçilen 8 metnin 4 tanesi dinleme metnidir. Bu metinler: İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?, Kuğular, Uzay ve Zaman, Demokrasi’dir. Seçilen ilk metin uygulama yapılan sınıfın kendi Türkçe kitabında yer alan bir dinleme metnidir. Diğer uygulamalarda seçilen metinler öğrencilerin ders kitabında yer almamaktadır. Seçilen metinlerin özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Eylem Araştırmasında Kullanılmak Üzere Seçilen Metinlere Ait Bilgiler

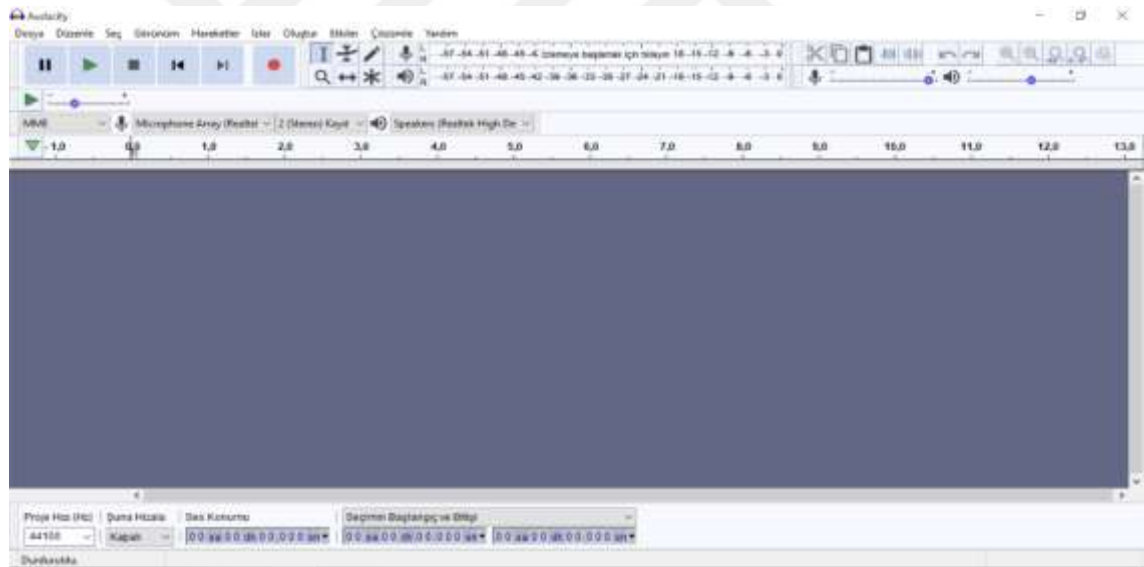
Metin	Tema	Yazar	Tür	Kaynak
İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?	Millî Kültür	Ahmet Kabaklı	Sohbet	İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Başak Yayıncılık, 2017.
Kuğular	Sevgi	Ziya Gökalp	Masal	İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabı, Komisyon, 2015.
Uzay ve Zaman	Doğa ve Çevre	Dorling Kindersley	Makale	Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, 2017.
Çılgın Dedemin Zaman Makinesi	Bilim ve Teknoloji	Sara Gürbüz Özeren	Hikâye (Öykü)	Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, 2017.
Demokrasi	Vatandaşlık Bilinci	Âşık Şeref Taşlıova	Şiir	Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, 2017.
Organlardan Mektup Var	Sağlık, Spor ve Oyun	Ebru Demirhan	Mektup	Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, 2017.
Karagöz ve Hacivat Söyleşmeleri	Sanat ve Toplum	Ünver Oral	Tiyatro	http://www.kulturcocuk.gov.tr
Fuat Engin'le Tüketici Sohbetleri	Vatandaşlık Bilinci	Mehmet Tanju Akerman	Röportaj	Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, 2017.
Hasan Ali Yücel'in Gençliğe Seslenişleri	Millî Mücadele ve Atatürk	Doç. Dr. Ferhan Oğuzkan	Makale	Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, 2017.

Hazırlanan eylem planlarında dinleme sürecine göre ayrı planlamalar ve hazırlıklar yapılmıştır. Yapılan hazırlıklar ve planlamalar şu şekildedir;

Dinleme Öncesi Uygulamaları: Her eylem planında dinleme öncesine yönelik çalışma yaprağı hazırlanmıştır. Eylem planı 3'te dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlıkların nitelikli olmasının dinleme sürecine etkilerinin fark edilmesinin ardından bütün eylem planlarında görsel destekli bilgisayar sunuları kullanılmıştır. Hazırlanan bilgisayar sunularında müzik ve görsellerin uyumu, çözünürlük ve netlik kalitesi, öğrenciye ve

konunun içeriğine görelilik durumu gibi unsurlar ön planda tutulmuştur. Süreç içerisinde metne hazırlık uygulamalarının etkileri fark edildikçe dinleme öncesine yönelik hazırlık uygulamalarının niteliği artırılmıştır. Görsellerle desteklenen hazırlık sunularının yanı sıra video destekli hazırlık sunuları da uygulamalara eklenmiştir. Ayrıca dinleme öncesi stratejiler etkili olarak uygulamalarda yer almıştır.

Dinleme Sırası Uygulamaları: Uygulamalara internet bağlantısı üzerinden ulaşılan hazır ses dosyaları ile başlanmıştır. İlerleyen süreçlerde hazır ses dosyalarındaki seslendirmelerde yaşanan eksiklikler sebebiyle daha nitelikli ses dosyaların kullanımına özen gösterilmiştir. Bu sebeple araştırmacı 4, 5 ve 6. eylem planlarında kullanılan metinleri kendi seslendirmiştir. Seslendirmeyi gerçekleştirdikten sonra seslerdeki pürüzlerin alınması ve netlik için “Audacity” adlı ses düzenleme ve kaydetme uygulamasını kullanmıştır. Programın kullanım ekranı aşağıda verilmiştir.

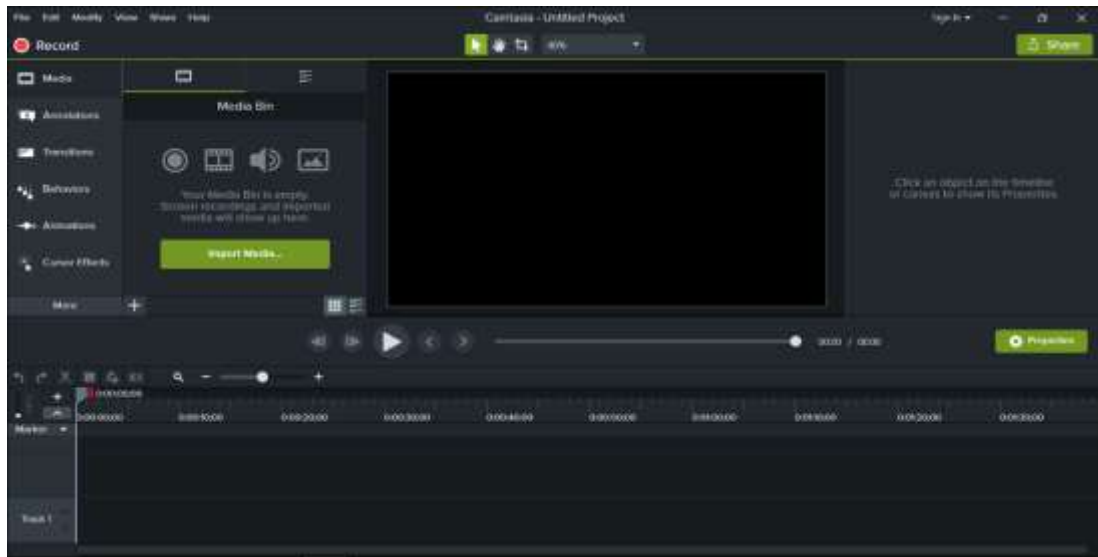
Şekil 12. “Audacity” Ses Düzenleme ve Kaydetme Uygulaması Ekranı

Hazırlanan ses dosyalarının daha nitelikli hâle gelmesi için metnin niteliğine uygun fon müzikleri kullanılmıştır. Hazırlanan 4. eylem planı için “Windows Moviemaker” programı kullanılmıştır. Uygulamalarda nitelikli ses dosyalarının öneminin fark edilmesinin ardından 5 ve 6. eylem planları için araştırmacı tarafından hazırlanan ses dosyalarına görsel öğeler ve fon müziği eklenmiştir. Uygulamalarda ses dosyaları, görsel öğeler ve fon müziği birleştirilirken “Camtasia Studio 8” programı kullanılmıştır. Programın kullanım ekranı aşağıda verilmiştir.

Şekil 13. “Camtasia Studio 8” Programı Kullanım Ekranı

Uygulamalarda görsel öğelerin kullanımına yönelik yapılan uygulamaların öğrencinin ilgisi çekmesi ve dinlediğin anlama başarısına etkileri sebebiyle 7 ve 8. eylem planında dinleme metni ses dosyası videolarla desteklenmiştir. 7. eylem planında araştırmacı tarafından perde gösterisi hazırlatılarak videoya alınmıştır. 8. eylem planında yer alan radyo röportajı; radyo ortamında gerçek spikerler tarafından seslendirilerek videoya alınmıştır. Uygulamalarda videoların giriş bölümlerine jenerik eklenmiştir. Bu süreçte “Camtasia Studio 8” programı güncellenerek “Camtasia Studio 9” programının kullanımı tercih edilmiştir. Güncellenen programın kullanım ekranı aşağıda verilmiştir.

Şekil 14. “Camtasia Studio 9” Programı Kullanım Ekranı

Hazırlanan son eylem planında dinleme sırası uygulamalara yönelik olarak sınıfa misafir seslendirici getirilmiştir. Konuşmacıya dinleme metni önceden verilerek hazırlanması sağlanmıştır. Öğrencilerle etkili şekilde yürütülen süreç başarıyla tamamlanmıştır. Dinleme sırasında ayrıca çalışma yaprakları kullanılmıştır. Dinleme metinlerinin niteliğine uygun şekilde dinleme sayısı ve dinleme stilleri belirlenmiştir.

Dinleme Sonrası Uygulamaları: Dinleme sonrasına öğrencilerin dinlediğini anlama başarısını değerlendirmek için uygulamalarda öncelikle çalışma yaprakları kullanılmıştır. Dinleme sonrası uygulamalarında, hazırlanan çalışma yapraklarında öğrencilerin üst bilişsel becerilerini ortaya koymalarına imkân verecek tarzda sorular sorulmaya çalışılmıştır. Eylem planı 5'te ürün oluşturma sürecinin olumlu etkileri fark edilmiştir. Bu sebeple uygulamalarda ürün oluşturmaya yönelik planlanmalar yapılmıştır. Ancak ürün oluşturma süreci ve oluşturulan ürünlerin sunumu için ayrı bir ders saatinin kullanımına ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple 6. eylem planından sonra ürün oluşturmaya yönelik olarak bir ders saati eylem planına eklenmiştir. Ayrıca 6. eylem planından sonra, uygulamalarda; kaba değerlendirme formu, bütüncül puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu ve kontrol listesine yer verilmiştir. Öğrencilerin ortaya çıkardıkları ürünlerin değerlendirilmesinde tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından faydalanılmıştır. Dinleme süresinde yürütülen uygulamalar, okuyucunun anlamasını kolaylaştırmak için tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 7. *Dinleme Sürecine Yönelik Uygulamalar*

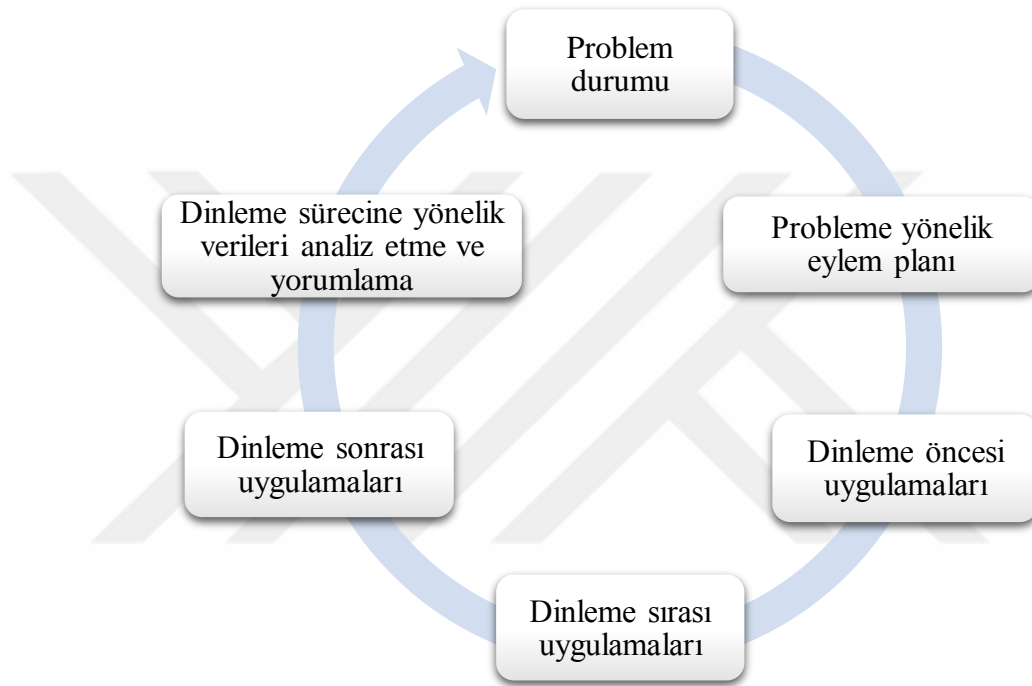
Metnin Adı	Dinleme Sürecine Yönelik Uygulamalar		
	Öncesi	Sırası	Sonrası
İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?	• Çalışma yaprağı	<ul style="list-style-type: none"> • Hazır ses dosyası • Çalışma yaprağı • Seçerek dinleme • Katılımsız dinleme 	• Çalışma yaprağı
Kuşular	• Çalışma yaprağı	<ul style="list-style-type: none"> • Hazır ses dosyası • Çalışma yaprağı • Katılımsız dinleme • Seçerek dinleme 	• Çalışma yaprağı
Uzay ve Zaman	• Çalışma yaprağı	<ul style="list-style-type: none"> • Hazır ses dosyası • Çalışma yaprağı • Katılımlı dinleme, • Seçerek dinleme, • Katılımsız dinleme 	• Çalışma yaprağı

Tablo 7. Dinleme Sürecine Yönelik Uygulamalar devamı

Metnin Adı	Dinleme Sürecine Yönelik Uygulamalar		
	Öncesi	Sırası	Sonrası
Çılgın Dedemin Zaman Makinesi	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Sunu 	<ul style="list-style-type: none"> • Araştırmacı tarafından seslendirilen dinleme metni • Çalışma yaprağı • Tahmin ederek dinleme • Katılımsız dinleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı
Demokrasi	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Sunu • Piyas 	<ul style="list-style-type: none"> • Araştırmacı tarafından seslendirilen görsel destekli dinleme metni • Katılımsız dinleme • Seçerek dinleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Şiir
Organlardan Mektup Var	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Sunu 1 • Sunu 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Araştırmacı tarafından seslendirilen görsel destekli dinleme metni • Çalışma yaprağı • Katılımsız dinleme • Seçerek dinleme • Seçerek dinleme³ 	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Mektup
Karagöz ve Hacıvat Söyleşmeleri	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Video • Sunu 	<ul style="list-style-type: none"> • Hazırlanarak videoya alınan perde gösterisi • Çalışma yaprağı • Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme • Seçerek dinleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Perde gösterisi • Kaba değerlendirme formu
Fuat Engin'le Tüketici Sohbetleri	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Sunu 	<ul style="list-style-type: none"> • Radyo ortamında hazırlanan video metni • Çalışma yaprağı • Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme • Seçerek dinleme • Eleştirel dinleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Afiş • Bütüncül puanlama anahtarı • Öz değerlendirme formu
Hasan Ali Yücel'in Gençliğe Seslenişleri	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Sunu 1 • Sunu 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Misafir seslendirici • Çalışma yaprağı • Not alarak dinleme • Katılımlı dinleme • Seçerek dinleme 	<ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı • Konuşma metni • Üç boyutlu materyal • Kontrol listesi

³ Eylem planı hazırlanırken “not alarak dinleme” yapılması planlanmış; ancak ders esnasında seçerek dinleme yapılması karar verilmiştir (bk. Bulgular).

Araştırmada dinleme becerisi bir bütün olarak ele alınmıştır; ancak eylem planlarında dinleme sürecinin adımlarına yönelik planlamalar yapılmıştır. Her eylem planında; problem durumundan hareketle probleme yönelik eylem planı geliştirilmiş, spesifik olarak dinleme öncesi, dinleme sırası ve dinleme sonrası uygulamalara ve eylem planından ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Hazırlanacak eylem planları döngüsünde aşağıdaki genel eylem planı döngüsü temel alınmıştır.

Şekil 15. Genel Eylem Planı Döngüsü⁴

3.3.3.5. Veri Toplama Araçları

“Eylem araştırmasının amacı, veri toplayarak sınıftaki bazı öğeleri anlamaktır” (Johnson 2015, s. 79). Araştırmadan elde edilen veriler çeşitli veri toplama araçlarıyla elde edilmiştir. Ancak araştırma problemine odaklanabilmek için, veri toplama araçları sınırlandırılmıştır. Johnson (2015, s. 81) araştırmanın odaklanmış olabilmesi için sadece iki veya dört veri toplama türünün seçilmesini önermektedir. Ayrıca, hiçbir şeyin çeşitli yönlere gitmiş bir araştırmayı okumaya çalışmaktan daha zor olmayacağını dile

⁴ Haftalık eylem planı döngülerinde “Probleme yönelik eylem planı” basamağında ele alınan maddeler ve “Dinleme sürecine yönelik verileri analiz etme ve yorumlama” basamağında ortaya çıkan sonuçlar sonraki eylem planlarında dikkate alınmıştır. Ancak eylem planı döngüsünde karışıklığa sebep olmaması için aynı maddeler şekil üzerinde tekrarlanmamıştır.

getirmiştir. Araştırma süresince kullanılan veri toplama araçları aşağıda şekil üzerinde gösterilmiştir.

Şekil 16. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma sürecinde verilerin toplanmasında kullanılan veri toplama araçları, araştırmaya uygun olacak şekilde seçilmiştir. Süreç içerisinde kullanılan veri toplama araçlarının araştırma problemine odaklanmasına dikkat edilmiştir. Araştırma ile ilgisi olmayan verilerin toplanmasının, zaman ve enerji kaybına neden olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle araştırma süresince problem durumuna dikkat edilerek veriler toplanmıştır. “Araştırmacılar özellikle konuyla ilgili bilgi toplamada cimri olması gerekir. Konuyla ilgili toplanan veriler yığınının daha fazla netlik yerine daha azını yaratabilir” (Stringer, 2014, s. 105).

3.3.3.5.1. Günlükler

“Öğretmen, öğrenciler ya da araştırmaya katılan diğer bireylerden bir uygulama ile ilgili veya soruna dair günlük tutmaları istenebilir. Günlükler bireysel gözlemlere, duygulara, tepkilere, yorumlara ve açıklamalara ulaşmada yararlı olabilirler” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 301). “Günlükler eylem araştırmasındaki öğrenmeler ve eylemlerin yansıması olan kişisel kayıtlardır” (McNiff & Whitehead, 2011, s. 144). Bu sebeple araştırma sürecinde öğretmen ve öğrenciler düzenli şekilde günlük tutmuştur. Öğrenci ve araştırmacı günlüğündeki ifadeler eylem sürecinde araştırmacının önemli yol haritaları

olmuştur. Araştırmada iki tür günlük kullanılmıştır: araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü

Araştırmacı Günlüğü: “Araştırmacı günlüğü araştırmanın tüm bölümleriyle ilişkili gözlemlerinizi ve düşüncelerinizi kayıt etmek için kullandığımız bir defterdir. Araştırmanın kronolojik olarak parçalarını bir araya getirmeye çalıştığınızda çok önemli bir kaynaktır” (Johnson 2015, s. 79). “Bir araştırmacı günlüğü araştırmada yapılanların gün gün kaydını sağlar” (Baumfield vd, 2013, s. 102). “Araştırmacı günlüğü olduğundan daha fazlasıdır. Düşündüğün ve hissettiğin şey yaptığın şeyle tamamen bütünleştiğinden, kesinlikle araştırmacı günlüğü verilerin tamamlayıcı bir parçasıdır” (Baumfield vd, 2013, s. 103).

Araştırmacı günlüğü, *araştırmacının süreç içerisinde; planladığı, hayal ettiği, uyguladığı ve sonuçlarına şahit olduğu geniş zaman dilimini kayıt altına aldığı bir veri kaynağıdır.* Araştırmacı; araştırma süresince günlüğünü tutmuş, verilerini bilgisayar ortamında not etmeyi tercih etmiştir.

Öğrenci Günlüğü: Araştırma sürecinde öğrenciler düzenli olarak günlük tutmuştur. Öğrencilerden küçük boy bir defter alarak günlük oluşturması ve yapılan uygulamaya yönelik fikirlerini bu deftere objektif şekilde yazması istenmiştir.

Şekil 17. Öğrenci Günlükleri

3.3.3.5.2. Öğrenci Dokümanları

“Öğrencilerin çalışma örnekleri (ürün) veri kaynağı olarak kullanılabilir” (Johnson, 2015, s. 97). “Bir ders kapsamında yazılan yazılar ya da öğrencinin yansıtmasına ya da yorumuna yer veren ödevler öğrencilerin tutumları, motivasyonu, algıları ve tepkileri konusunda önemli veri kaynakları olabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 301).

Öğrenci çalışmalarından elde edilen verilerin sürece ışık tutacağı düşünülmüştür. Bu sebeple araştırma süresince öğrenciler tarafından oluşturulan bütün doküman ve ürünler düzenli şekilde toplanarak incelenmiştir. “Öğrencilerin işlerinin her bir parçasını toplamak zorunda değilsiniz. Performanslarını ve zaman içerisindeki değişimlerini anlamlandırmanız için farklı zaman periyotlarından sadece temsili örnekler toplayın” (Johnson, 2015, s. 97). Ancak araştırmada yer verilen ürün ve dokümanlar dinleme becerisinin gelişimine ve gelişim durumunun belirlenmesi yönelik hazırlandığı için ortaya çıkan bütün çalışmaların dikkate alınmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

3.3.3.5.3. Gözlem Formları

“Gözlem, herhangi bir ortamda veya kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bir araştırmacı herhangi bir ortamda oluşan bir davranışa ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resim elde etmek istiyorsa, gözlem yöntemini kullanabilir” (Bailey, 1982; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 169). Uygulama sırasında gözlemler not olarak kayıt altına alınmıştır. “Not alma gözleme dayalı çalışmalarda en sık kullanılan kaydetme yöntemidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 182).

Araştırmacı öğretmen süreç içerisinde aynı zamanda gözlemcidir, bu sebeple uygulama anında veri kaybı yaşamamak için araştırmasına uygun bir gözlem formu oluşturmuştur (bk. EK 3). Gözlem anında verileri oluşturduğu simgeler ve kısa hatırlatmalarla formlara yazmıştır. Bu semboller ve hatırlatmalar, daha sonra okunduğunda anlaşılabilmesi için, uygulama sırasında fırsat buldukça ya da hemen uygulama sonrası cümleler hâline getirilmiştir. “Bir şifre levhası belirtilmiş davranış kalıplarını kaydetmek için kullanılabilir” (Merriam, 2013, s. 114). Bu şekilde gözlem anında sürecin dinamizmi içerisinde verilerin not alınmadan geçilmesi önlenmeye çalışılmıştır.

3.3.3.5.4. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları

“Steward ve Cash (1958, s. 7) görüşmeyi önceden belirlenmiş, ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci, olarak tanımlamıştır” (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 119). “Görüşmeler katılımcıların kendi ifadeleriyle durumu tanımlamalarına fırsat sağlar” (Stringer, 2014, s. 105). Ayrıca yarı yapılandırılmış görüşmeler “Katılımcıların algıladığı dünyayı kendi düşünceleriyle anlatmasını sağlar” (Merriam, 2013, s. 88). “Görüşme en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar” (Somekh ve Levin, 2005; Dey, 1993; Sherman ve Webb, 2005; akt. Sincar ve Aslan, 2011, s. 578).

Görüşme formunun hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken ilkeleri (Bogdan ve Biklen, 1992; Brookfield, 1992; Patton, 1987) şöyle sıralamıştır (Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 128):

- Kolay anlaşılabilir sorular yazma,
- Odaklı sorular hazırlanma,
- Açık uçlu sorular sorma,
- Yönlendirmekten kaçınma,
- Çok boyutlu sorular sormaktan kaçınma,
- Alternatif sorular ve sondalar hazırlama,
- Farklı türden sorular yazma,
- Soruları mantıklı bir biçimde düzenleme,
- Soruları geliştirme.

Eylem araştırması sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla öğrencilerle ön görüşme ve son görüşme yapılmıştır (bk. EK 4). Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları uzman tarafından değerlendirilmiş, ön deneme grubu olarak 3 öğrenciye uygulanmış, yanlış ya da eksik anlaşılan ifade olmadığı anlaşılacak şekilde

uygulanmıştır. Hazırlanan görüşme formlarında Yıldırım ve Şimşek (2008) tarafından aktarılan yukarıdaki ilkeler dikkate alınmıştır. Görüşmeler ile ilgili ayrıntılar şu şekildedir:

- Ön görüşme: 12-16 Şubat 2018 tarihleri arasında okul içerisinde farklı mekânlarda öğrenci ve araştırmacının uygun olduğu saatlerde her öğrenci için yaklaşık 15 dakika sürmüştür.
- Son görüşme: 04-08 Haziran 2018 tarihleri arasında okul içerisinde farklı mekânlarda öğrenci ve araştırmacının uygun olduğu saatlerde her öğrenci için yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

3.3.3.6. Verileri Analiz Etme

“Nitel çalışmada veri analizi için en çok tercih edilen yol veri analizini veri toplamayla eş zamanlı olarak yapmaktır” (Merriam, 2013, s. 163). Araştırmanın analiz sürecine yönelik Merriam tarafından verilen “*yemek masasındaki araştırma*” örneği çarpıcı bulunmuştur (bk. Merriam, 2013, s. 162). Bu sebeple çalışmada veriler, toplanırken analiz edilmeye başlanmıştır.

Merriam (2013, s. 163-164), Bogdan ve Biklen (2007)’in toplanan verilerin analizi için on adet yardımcı öneri sunduğunu ifade etmektedir. Bu öneriler şunlardır:

1. Çalışmanızı daraltan kararlar almak için kendinizi zorlayın,
2. Gerçekleştirmek istediğiniz çalışma türüyle ilgili kararlar almak için kendinizi zorlayın,
3. Analitik sorular geliştirin,
4. Önceki gözlemlerinizde bulduklarınıza dayanarak veri toplama aşamanızı planlayın.
5. İlerledikçe daha fazla “izleyici yorumları” yazın.
6. Ne öğrendiğinizle ilgili kısa notlar tutun,
7. Katılımcılar üzerinde fikir ve temaları deneyin,
8. Sahadayken alanyazın taramasına başlayın,
9. Metaforlarla, analogilerle ve kavramlarla oynayın,
10. Görsel yöntemler kullanın.

Araştırmacı araştırması boyunca verilerini analiz ederken yukarıdaki önerilere dikkat etmiştir. Verilerin analiz sürecinde;

- Doğruluk ve inanılabilirlik oluşturulmuş,
- Geçerlik, güvenilirlik ve çeşitleme sağlamış,
- İçerik analizi ve betimsel analiz yapılmıştır.

3.3.3.6.1. Doğruluk ve İnanırcılık

Araştırmada Johnson (2015, s. 109-110) tarafından verilen 7 ipucu; doğruluk ve inanırcılığın oluşturulmasında temel alınmıştır. Bunlar:

1. *Gözlemlerinizi dikkatli ve tam olarak kaydedin:* Araştırmada gözlemler dikkatli ve tam olarak kaydedilmeye çalışılmıştır.
2. *Veri toplama ve analizinin tüm aşamalarını anlatın:* Veri toplama ve analiz sürecinin okuyucu tarafından rahatça anlaşılmasına çalışılmıştır.
3. *Önemli her şeyi kaydettiğinizden ve raporlaştırdığınızdan emin olun:* Süreçte karşılaşılan ilgili her veri araştırmaya dâhil edilmiştir.
4. *Neyi gördüğünüzü betimlerken ve yorumlarken olabildiğince nesnel olun:* Araştırma boyunca dürüst ve nesnel olmak araştırmacının ana prensibi olmuştur.
5. *Yeterli veri kaynağı kullanın:* Süreçte kullanılan verilerin yeterli sayıda olmasına özen gösterilmiştir.
6. *Doğru veri kaynağı türlerini kullanın:* Araştırmadaki veri toplama araçları problem durumuna yönelik seçilmiştir.
7. *Yeterince uzun ve derin bakın:* Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılının ikinci dönemi boyunca sürmüştür.

3.3.3.6.2. Geçerlik, Güvenirlik ve Çeşitleme

“Verilerin çeşitlenmesi geçerliliği sağlamada kilit bir stratejidir” (McNiff & Whitehead, 2011, s. 154) ve “bir şeye birden fazla bakış açısıyla bakmak demektir” (Johnson, 2015, s. 111). Araştırmada çeşitleme Johnson (2015) temel alınarak gerçekleştirilmiştir.

- *Farklı veri kaynakları kullanma:* Araştırmada; öğrenci günlükleri, araştırmacı günlüğü, gözlem formları, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve dokümanlar

kullanılmıştır. Seçilen veri toplama araçlarının araştırmanın niteliğine uygun olmasına dikkat edilmiştir.

- *Verileri değişik zamanlarda toplama:* Araştırma yaklaşık 4 ay sürmüş, 9 hafta uygulamada bulunulmuştur.
- *Diğer kişilerin bulgularınızı doğrulaması ve düzeltmesi için tekrar gözden geçirmesi:* Araştırmadan elde edilen veriler alan uzmanı tarafından periyodik olarak değerlendirilmiştir.

“Ghiglione (1978) içerik analizi tekniklerinin güvenilirliğinin büyük ölçüde kodlama işlemine bağlı olduğunu belirtmektedir” (Akt. Bilgin, 2014, s. 16). “Bu ise kodlayıcıların ve kodlama kategorilerinin güvenilirliğiyle ilgilidir. Kodlayıcının güvenilirliği farklı kodlayıcıların aynı metni farklı zamanda kodlamalarını veya aynı kodlayıcının aynı metni farklı zamanlarda aynı şekilde kodlamasını gerektirmektedir” (Bilgin, 2014, s. 16). Bu anlayışla içerik analizinde ortaya çıkan veriler kodlanırken araştırmacı, alan uzmanlarından ve eğitim alanında çalışan meslektaşlarından yardım almıştır; ayrıca kendi de aynı metni farklı zamanlarda kodlamıştır. Uygulamalar sonrası; değişen, birleşen, ayrılan kodların varlığı görülmüştür. Bu durumun zamanında fark edilmesinin araştırmanın güvenilirliği açısından faydalı olduğu düşünülmüştür. Araştırmada güvenilirliği artıran bir başka kavram da temalardır. “Kategorilerin güvenilirliği, açık-seçik olmalarına bağlıdır. Belirsiz kategoriler, güvenilirliği azaltmaktadır” (Bilgin, 2014, s. 16). Araştırma sürecinde temaların saptanmasında, Bardin, 1977 (Akt. Bilgin, 2014, s. 13) tarafından aşağıda verilen özelliklere dikkat edilmiştir:

- a. Kategoriler homojen olmalıdır; farklı öğeler aynı kategoride yer almamalıdır.
- b. Kategoriler bütünsellik taşımalı, iletişim veya mesajın tümünü kapsamalıdır.
- c. Kategoriler ayırt edici olmalı, bir öğe, farklı kategorilerde yer almamalıdır.
- d. Kategoriler objektif olmalı, farklı kodlayıcılar aynı öğeleri, aynı kategorilere sokmalıdır.
- e. Kategoriler, amaca uygun ve anlamlı olmalı, araştırma hedeflerine göre uyarlanmalıdır.

3.3.3.6.3. İçerik Analizi ve Betimsel Analiz

Araştırmada toplanan verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analizden faydalanılmıştır. Görüşme formları, gözlem formları, araştırmacı günlüğü ve öğrenci günlükleri içerik analizi yapılarak incelenmiş; öğrencilere uygulanan çalışma yapılarında genel olarak betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel “analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 224). Araştırmada hâkim olan analiz biçimi içerik analizidir. “Genel anlamda içerik analizi çeşitli yazılı dokümanlar, fotoğraflar, videolar ve ses kayıtlarını da içeren ve insanlar arasında gerçekleşen çeşitli iletişim şekillerinde uygulanabilir” (Berg & Lune, 2015, s. 380). “İçerik analizi teknikleri, bir söylemi anlamada ve yorumlamada öznel etkenlerden kurtulmayı sağlamak amacını taşımaktadır. Okuyucunun bilgisine, sezgisine, tutumlarına, değerlerine ve referans çerçevesine bağlı, kolayca ve otomatik bir şekilde yapılmış yorumuna karşı, nesnel okuma ilkeleri getirmektedir. Söylemin görünen, kolayca yakalanan, sergilenmiş ve ilk bakışta algılanan içeriği yerine, gizil, üstü örtülü içeriğini ortaya çıkarmayı sağlamaktadır. Dolayısıyla içerik analizi, mesajda, bireyi görünmeden etkileyen öğelerin belirlenmesine yönelik ‘ikinci bir okuma’dır” (Bilgin, 2014, s. 1). “İçerik analizi, belirli bir mesajın kapsadığı, taşıdığı enformasyonun işlenmesini temel almaktadır” (Bilgin, 2014, s. 11). İçerik analizi “metnin kelimelerini dinlemek ve bu kelimeleri oluşturanın bakış açısını (açıllarını) daha iyi anlamak için kullanılan araçtır” (Berg & Lune, 2015, s. 386).

“İçerik analizi sosyoloji, kriminoloji, psikoloji, eğitim, işletme, gazetecilik, sanat ve siyaset bilimi gibi geniş bir yelpazede farklı disiplinler tarafından kullanılmıştır. Nerede kullanılırsa kullanılsın, içerik analizi esas olarak kodlama ve veri yorumlama işlemidir” (Berg & Lune, 2015, s. 381). Araştırmada Staruss (1987; akt. Berg & Lune, 2015, s. 397) tarafından önerilen açık kodlama ilkeleri benimsenmiştir. Bu ilkeler şu şekildedir:

- *Veriye özgün ve tutarlı sorular seti yönelmek:* Araştırmacı kullandığı veri toplama araçlarından elde ettiği verilerde araştırma problemine uygun kodlar bulmaya özen göstermiştir.

- *Verileri detaylıca analiz etmek:* Araştırma süresince elde edilen verilerin tümü derinlemesine incelenmiştir, incelenen veriler alan uzmanları tarafından gözden geçirilmiştir.
- *Teorik not eklemek için sık sık kodlamaya ara vermek:* Araştırma süresince kodlama işlemine ara verilmiş, önceki kodlamalar kontrol edilmiş, uzman görüşlerine başvurulmuştur.
- *Yaş, cinsiyet, sosyal statü ve benzeri gibi geleneksel verilerin analitik ilişkisi, veri, onun alakalı olduğunu gösterene kadar ilişkili varsaymamak:* Araştırmada yer alan katılımcılara ilişkin bilgiler araştırma ile ilişkili görülmediğinden bu bilgilere yer verilmemiştir.

Eylem araştırmasında ortaya çıkan verilerin analizinde tümevarımcı yaklaşım benimsenmiştir. Çünkü araştırmanın başında temaların oluşma süreci bunu gerektirir. “Kategorilerin yapılandırılması son derece tümevarımsaldır” (Merriam, 2013, s. 175). “Abrahamson (1983, s. 286) tümevarım yaklaşımını, araştırmacıların kendilerini, her mesajın anlamlı görünen temaları veya boyutlarını tanımlamak için, dokümanların ‘içine daldırması’ olarak tanımlamıştır” (Akt. Berg & Lune, 2015, s. 389). Araştırma sürecinin ilerleyen aşamalarında verilerde doyum noktasına ulaşılmaya başlandığında tümdengelimsel bir yaklaşım da kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple süreç tümevarımsal ve tümdengelimsel bir anlayışla ilerletilmiştir. “Mayring (2000) ve Strauss (1987) araştırmacıların içerik analizinde kullanmış olduğu kategorilerin belirlenmesi tümevarımsal, tümdengelimsel ya da her ikisinin bileşimi ile olabilir, demektedir” (Akt. Berg & Lune, 2015, s. 389).

3.3.4. Eylem Sürecinin Sonlandırılması

Araştırma süresince elde edilen yeni verilerle eylem süreci döngüsü devam etmiştir. Bu döngünün sonlandırılması için bazı göstergeler aranmıştır. Merriam (2013, s. 165) araştırmanın ne zaman sonlandırılacağı, yeteri kadar bilgi toplanıp toplanmadığının nasıl bilineceği ile ilgili soruların cevabını Lincoln ve Guba (1985, s. 350)’yi kaynak göstererek vermiştir. Lincoln ve Guba (1985, s. 350) bir araştırmayı sonlandırmak için araştırmanın niteliğine göre farklı göstergelerden bahsetmiştir. Yürütülen araştırmada belirtilen bu göstergelerden;

- Kategorilerdeki doygunluk (yani veri toplamaya devam edilmesine ve bilgi toplamak için harcanan çabaya rağmen bilgilerde küçük artışların olması),
- Düzenliliğin ortaya çıkması – bütünlük hissi, görülmüştür.

Eylem sürecinde ortaya çıkan temaların tekrarlanma durumu ve sürecin sonuna doğru araştırmaya dâhil olan sınırlı sayıda tema; araştırmanın doyuma ulaştığını düşündürmüştür. Durumun daha açık anlaşılması için araştırmada ortaya çıkan temaların eylem planlarında bulunma durumları bulgular bölümünde tablolaştırılarak verilecektir. Oluşturulacak tablonun taslağı aşağıda verilmiştir.

Tablo 8. *Eylem Planlarında Temaların Bulunma Durumuna Yönelik Taslak*

Eylem Planları (EP) ⁵	TEMALAR																
EP1																	
EP2																	
EP3																	
EP4																	
EP5																	
EP6																	
EP7																	
EP8																	
EP9																	

“Eylem araştırmacıları gözlemledikleri evrenin karmakarışık, güvenilir bir varlık olduğunu kabul ederler ve bu nedenle onu anlamalarına yardımcı olması için tekrar eden örüntülere ve temalara bakarlar” (Johnson, 2015, s. 121). Bu durumda oluşturulacak tablo, araştırmacının yaptığı araştırmayı anlamlandırmasına yardımcı olması bakımından da önemli görülmektedir.

⁵ EP=Eylem Planı. Eylem planı araştırma boyunca tablolarda “EP” olarak gösterilmiştir. Eylem planının sırası ise “EP1, EP2, ...” şeklinde verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sürecinde edinilen veriler sonucu ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmektedir. Dinleme sürecine yönelik hazırlanan her eylem planı hem kendi içinde hem de kendinden önceki ve sonraki eylem planlarına göre incelenmiştir. Araştırma boyunca uygulanan haftalık eylem planları yöntem bölümünde belirtilen genel çerçeve etrafında şekillendirilmiştir. Her eylem planında, planının çıkış noktası olan sorun, dinleme sürecinde yürüten uygulamalar ve ortaya çıkan bulgular spesifik olarak şekil üzerinde gösterilmiştir. Hazırlanan haftalık eylem planları döngüsü her eylem planı içerisinde verilmiştir.

Aşağıda her hafta için hazırlanan eylem planlarından elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Verilen bulgular, eylem planlarının uygulanış sırasına göre düzenlenmiştir. Oluşturulan başlıkların adlandırılmasında, yürütülen eylem süreci sonunda ortaya çıkan temalar dikkate alınmıştır. Eylem planı içerisinde görülen her tema başlıkta yer almamış, ortaya çıkan temanın eylem araştırması sürecine etkisi göz önünde bulundurulmuştur.

4.1. Eylem Planı 1: Kazanımların Yeterlilik Durumu, Materyal Kullanımı, Sözcük Bilgisi, Metnin Orijinalliği ve Dinleyici Faktörüne Yönelik Bulgular

Eylem Planı 1, İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabında yer alan “İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?” dinleme metnine yönelik hazırlanmıştır. Hazırlanan eylem planı, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlara göre düzenlenmek istenmiştir. Ancak hazırlık sürecinde, Türkçe programında dinleme öncesine yönelik bir kazanımın bulunmadığı görülmüştür. Eylem planlarının hareket noktası olan kazanımların eksikliğini fark edilmesinin ardından metne hazırlık uygulamalarının göz ardı edilemeyeceğini düşünülmüştür. Durumu gösteren araştırmacı günlüğü notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 9. *EPI’de Kazanımların Yeterliliğine Yönelik AG⁶’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Dinleme sürecine yönelik uygulamalar planlanırken 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan 6. sınıf kazanımları dikkate alınmıştır. Ancak dinleme öncesine yönelik bu sınıf düzeylerinde herhangi bir kazanım olmadığı görülmüştür. Bu durum neticesinde derse hazırlık uygulamalarının gerekli olduğu düşünülmüş ve genel ders işleyiş anlayışına uygun olarak, hazırlanacak bütün eylem planlarında dinleme öncesine yönelik uygulamalara yer verilmiştir. <i>12. 02. 2018 - s.1.</i>	Dinleme öncesi yönerge Derse hazırlık uygulamaları	Kazanımların Yeterliliği

Dinleme becerisinin gelişimine etki edeceği düşünülen metne hazırlık uygulamalarına yer verilmesi önemli görülmüştür. Bu sebeple 6. sınıf düzeyinde hazırlanacak bütün eylem planlarında genel ders işlenişine uygun olarak dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarına yer verilmesine karar verilmiştir.

Yürütülecek ilk eylem planında öğrencilerin edinmesi gereken kazanımlar belirlenmiş, kazanımlara göre planlamalarda bulunulmuş, uygulamalarda dinleme öncesine yönelik hazırlık yapılmıştır. Hazırlanan eylem planı ile öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır:

T.6.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

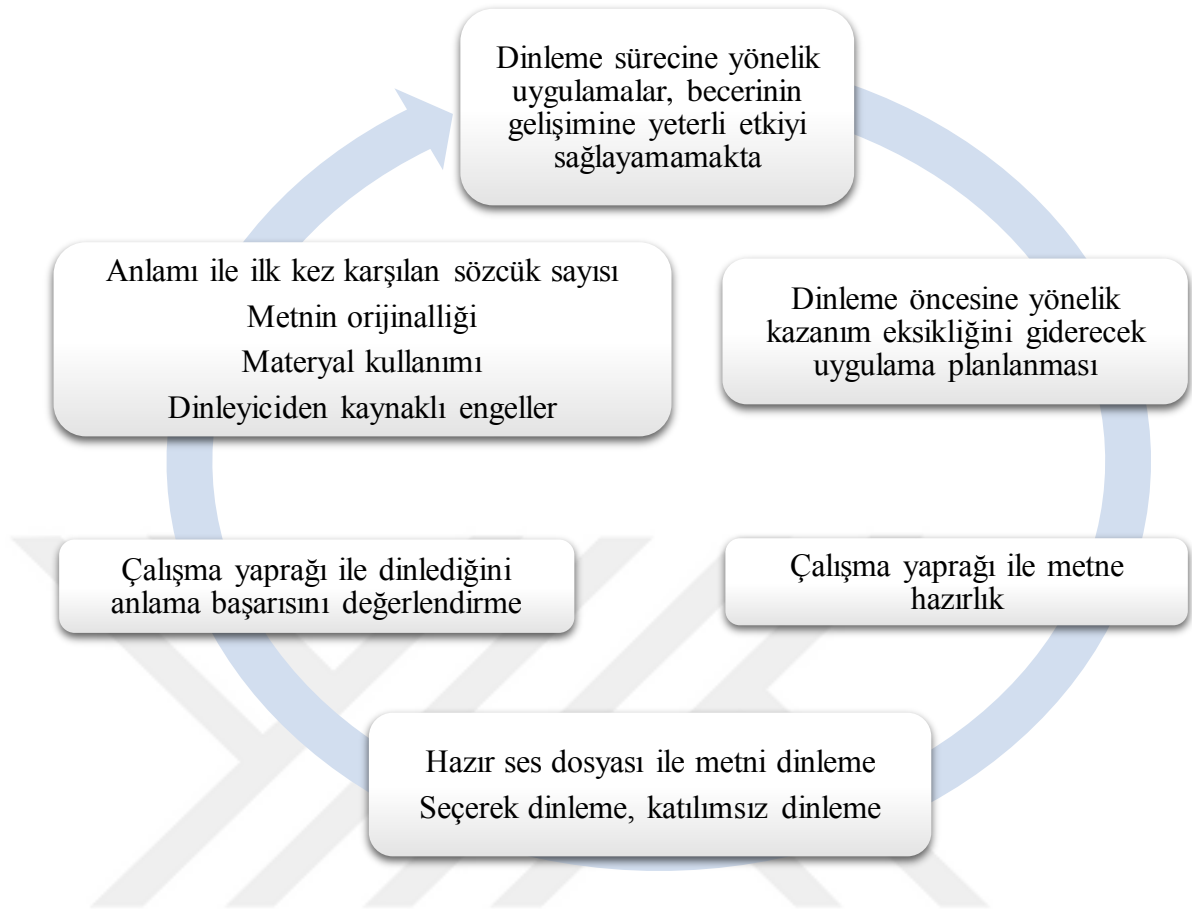
T.6.1.12. Dinleme stratejilerini uygular.

T.6.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

T.6.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Araştırmada ilk eylem planı “İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?” metnine yönelik hazırlanmıştır. Seçilen dinleme metninin eylem planı döngüsü aşağıda gösterilmektedir.

⁶ AG= Araştırmacı günlüğü. Tablo başlıklarında araştırmacı günlüğü “AG” olarak ifade edilmiştir.

Şekil 18. “İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?” Metnine Yönelik Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Türkçe Dersi Öğretim Programında 6. sınıf düzeyinde dinleme öncesine yönelik kazanım bulunmamasına rağmen, metne hazırlığın önemli olduğu düşünülmüş, genel ders işleyişi anlayışına uygun olarak ders planı yapılmıştır. Dinleme öncesi öğrencileri metne hazırlamak için oluşturulan çalışma yaprağında öğrencilerin ilk kez karşılaşacağı tahmin edilen sözcüklere yer verilmiştir. Çalışma yaprakları sınıfa dağıtılırken sınıf ortamı araştırmacı günlüğüne şu şekilde yansımıştır:

Tablo 10. *EPI’de Materyal Kullanımına Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler öğretmen tarafından hazırlanan bir materyali aldığı için mutlu görünüyordu. Ellerinde bulunan çalışma kitaplarıyla ders işlemeye alışkın olan öğrencilerin gülümsemeleri ve fısıldaşmaları dikkat çekiciydi. 12.02.2018 - s. 1.	Farklı materyal kullanımı	Materyal Kullanımı
	Öğrenciye etki etme	

Öğrencilerin süreçte alışkın olmadıkları bir materyalle karşılaşması derse olan ilgiyi artırmıştır. Öğrencilerin farklı bir materyale yönelik tutumları yukarıdaki verilerden anlaşılmıştır. Ayrıca incelenen öğrenci günlüklerindeki ifadeler de bu durumu desteklemektedir.

Tablo 11. *EPI’de Materyal Kullanımına Yönelik ÖG⁷’den Elde Edilen Veriler*

Öğrenci Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Ö7: Öğretmenimizin bize etkinlikler vermesi çok güzeldi. Konunun daha güzel ve akılda kalıcı olmasını sağladı. Ö10: Hocamızın verdiği fotokopiler iyiydi. Her metinde böyle yapsak güzel olur. Ö11: Bence bu metin ve etkinlikler diğer metinlerden çok daha iyiydi.	Çalışma yaprakları Öğrenciye etki etme	Materyal kullanımı

Öğrencilere çalışma yaprağı 1 dağıtıldı. Çalışma yaprağında metinde geçecek sözcükler farklı bağlamlarda verilmektedir. Öğrencilerin sözcüklerin anlamını tahmin etmeye çalışırken zorlandıkları ve sorulardan memnun olmadıkları görülmüştür. Bu durum araştırmacı günlüğüne yansımıştır.

Tablo 12. *EPI’de Sözcük Bilgisine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Sınıfı etkinlik yapılırken dikkatle takip ettim. Öğrencilerin çalışma yaprağındaki kelimelerin anlamını tahmin etmeye çalışırken zorlandıklarını gördüm. Kendi aralarındaki fısıldaşmalarından ve yüz ifadelerinden çok da başarılı bir süreç yürütemedikleri hissediliyordu. Sorular cevaplanırken sözcükleri bilmediğini dile getiren öğrenciler oldu. 12.02.2018 – s. 1.	Çalışma yaprağı Sözcük tahmin etme	Sözcük Bilgisi

Öğrenciler günlüklerinde ilk kez karşılaşılan sözcüklerle ilgili şikâyetlerini dile getirmektedir. Öğrencilerin anlamı ile ilk kez karşılaştıkları sözcüklere yönelik fikirlerini gösteren öğrenci günlüklerindeki ifadeler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

⁷ ÖG= Öğrenci Günlüğü. Tablo başlıklarında öğrenci günlüğü “ÖG” olarak ifade edilmiştir.

Tablo 13. *EPI 'de Sözcük Bilgisine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler*

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö2: Metinde çok bilinmeyen kelime var. Ö4: Dinleme metinlerinde, karışıklık, fazla tarih ve bilmediğimiz kelimeler olmamalı. Ö7: Metinde çok fazla bilinmeyen kelime vardı. Biz tarihimizi bildiğimiz için bilinmeyen kelimeleri anlamaya çalıştık. Ama bizim tarihimizi bilmeyen bir kişi anlamayabilirdi. Ö13: Bilmediğim yabancı kelimeler çoktu, kötüydü çünkü çok zordu. Ö14: Bilinmeyen kelimeler yüzünden metni anlamakta zorlandım. Ö15: Metinde anlamadığım kelime biraz fazlaydı. Ö17: Bu metinde bilmediğim birçok kelime vardı. Ö18: Çok fazla bilinmeyen kelime vardı. Ö20: Çok fazla eski kelime vardı, bir dahaki metinde inşallah eski kelime olmaz. Ö22: Metinde çok bilinmeyen kelime vardı. Zaten bana göre en zor yer de bilinmeyen kelimelerdi.	Sözcük anlamı bilme Bilinen sözcük sayısı	Sözcük Bilgisi

Çalışma yaprağı 1 incelenmiştir, öğrencilerin anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcüklere verdikleri cevaplar ayrıntılı olarak aşağıdaki tablo gösterilmiştir.

Tablo 14. *EPI 'de Anlamı ile İlk Kez Karşılaşılan Sözcüklerin Cevaplanma Durumu*

Sözcükler	SCD ⁸	Öğrenciler
Mebus	Doğru	Ö1, Ö2, Ö8, Ö11, Ö16, Ö18.
	Yanlış	Ö4, Ö7, Ö9, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19, Ö22.
	Boş	Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12, Ö20, Ö21, Ö23.
Maarif vekili	Doğru	Ö4, Ö7, Ö8, Ö11, Ö17, Ö18.
	Yanlış	Ö12, Ö13, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Boş	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15, Ö6, Ö23.
Hakikat	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö13, Ö20, Ö21.
	Boş	-

⁸ SCD = Sorunun Cevaplanma Durumu. Tablolarda soruların cevaplanma durumu "SCD" olarak ifade edilmiştir.

Tablo 14. *EPI’de Anlamı ile İlk Kez Karşılaşılan Sözcüklerin Cevaplanma Durumu* devamı

Sözcükler	SCD	Öğrenciler
Teminat	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö8, Ö11, Ö17.
	Yanlış	Ö2, Ö6, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö19, Ö20.
	Boş	Ö5, Ö7, Ö10, Ö15, Ö18, Ö22, Ö23.
İştirak	Doğru	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö18, Ö19.
	Yanlış	Ö2, Ö20, Ö23.
	Boş	Ö1, Ö10, Ö15, Ö16, Ö17, Ö21, Ö22.
Mükâfat	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö10.
	Boş	-
Tesir	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö23.
	Yanlış	Ö8, Ö11, Ö20.
	Boş	Ö6, Ö10, Ö15, Ö16, Ö19, Ö21, Ö22.
Telkin	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Yanlış	Ö13.
	Boş	Ö10, Ö15, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22.
İcap et-	Doğru	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Yanlış	Ö1, Ö12, Ö13, Ö21.
	Boş	Ö3, Ö10, Ö15, Ö20, Ö22.
Ecdat	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö18, Ö23.
	Yanlış	Ö9, Ö16, Ö17, Ö19, Ö21.
	Boş	Ö10, Ö15, Ö20, Ö22.
Yeis	Doğru	Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö12.
	Yanlış	Ö2, Ö3, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Boş	Ö1, Ö5, Ö10, Ö15, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22.
Mahcup	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö15, Ö19, Ö23.
	Yanlış	Ö3, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö20, Ö22.
	Boş	Ö5, Ö8, Ö18, Ö21.

Tablo 14. *EPI’de Anlamı ile İlk Kez Karşılaşılan Sözcüklerin Cevaplanma Durumu* devamı

Sözcükler	SCD	Öğrenciler
Nihayet	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	Ö21, Ö22.
Mahrum bırak-	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23.
	Yanlış	Ö9, Ö10, Ö13, Ö16.
	Boş	Ö7, Ö8, Ö15, Ö21, Ö22.

Çalışma yaprağında yer alan on dört sözcükten ön bir tanesinin tahmin edilme sürecinde sınıfta etkin katılım olmuştur. Özellikle “hakikat, iştirak, mükâfat, tesir, telkin, nihayet” sözcüklerinde derse katılmak isteyen öğrenci sayısı fazladır.

Çalışma yaprağında yer alan “mebus, teminat ve yeis” sözcüklerinin anlamı tahmin edilirken öğrencilerin derse katılmak istemediği fark edilmiştir. Cevaplar incelendiğinde “yeis” sözcüğünde %21,7, “teminat” sözcüğünde %26, “mebus” sözcüğünde de %26 başarı sağlandığı görülmüştür. Sözcükler aşağıdaki bağlamlarda öğrencilere sorulmuştur.

Mebuslar mecliste toplandı.

Bu konuda bana teminat verilmezse riske girmem.

Bazen zor günler geçerseniz de yeise düşmemelisiniz, her şey düzelecektir.

“Mebus” sözcüğüne yönelik tahminlerde “meclis” sözcüğü sayesinde öğrencilerin yakın tahminlerde bulunabildiği; ancak sözcüğün anlamını tam olarak ifade edemediği görülmüştür. Öğrencilere “mebus” sözcüğü uygulama sırasında cümlenin anlamından fark ettirilmeye çalışılmıştı. Öğrencilerin sözcüğün anlamını tahmin ederken metnin bağlamına dikkat ettikleri, sözcüğü cümleye uygun gelecek şekilde tahmin etmeye çalıştıkları görülmüştür. Metinde yer alan “mebus” sözcüğünün anlamının cümlenin bağlamından hareketle tahmin edilmesine yönelik gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 15. EPI 'de Sözcük Bilgisine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları ⁹	Kod	Tema
Tarih: 12.02.2018		
Saat: 07.40-07.45		
Öğretmen: Mebus sözcüğü ne demek olabilir arkadaşlar? Cümlenin anlamından hareketle tahmin edebilecek misiniz? Ö13: İnsanlar, olabilir mi öğretmenim? Ö9: Bence önemli kişilerdir, sonuçta mecliste oturduklarına göre! Öğretmen: Başka tahmin edebilecek kimse yok mu? Ö8: Milletvekilleridir. Ö19: Mecliste görev yapan çalışanlar falandır büyük ihtimal. Öğretmen: Evet, başka tahmin etmek isteyen var mı? Ö7: Devletteki büyük adamlardır, meclisin içine onlar girebilir. Ö5: Bence yazarlar yarışmaya şiir katacaklar ya, o şiiirlerdir. Ö22: Yarışmaya katılacak aday insanlar olabilir.	Cümle bağlamı Sözcük tahmini	Sözcük Bilgisi

Gözlem notlarından elde edilen verilere göre öğrencilerin kelimelerin anlamlarını bağlamdan çıkarmaya çalıştıkları görülmektedir. Ayrıca yukarıdaki gözlem verileri incelendiğinde metnin başlığından hareketle dinleme metninin konusunu daha önceden bilindiği fark edilmiştir. Bu durum, henüz metni dinlemeden Ö5 ve Ö22'nin "mebus" sözcüğüne verdikleri cevaplardan anlaşılmıştır. Öğrencilere konuyu kimlerin bildiği sorulmuş, sınıfın yarısı metni değil ancak İstiklal Marşı'nın yazılış süreci hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir.

Seçilen metinlerin öğrencilerin karşısına ilk kez çıkması önemlidir, ayrıca sadece metin değil işlenecek konunun da orijinalliğini korumasının önemli olduğu düşünülmektedir. Seçilen metnin konusunun bilinmesi öğrencilerin verdiği cevaplarda etkisini göstermektedir. Bu durum çalışma yaprağı 1'deki mebus sözcüğünün tahmin edilme sürecinde açıkça görülmektedir. Durumu gösteren araştırmacı günlüğündeki ifadeler şu şekildedir.

⁹ GN=Gözlem Notları. Tablo başlıklarında gözlem notları "GN" olarak ifade edilmiştir.

Tablo 16. *EPI 'de Metnin Orijinalliğine Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlık çalışmalarında, öğrencilerin dinleme metnini değil; ancak dinleme metnin konusunu bildiğini fark ettim. Seçtiğim metin Türkçe ders kitaplarında yer alan bir dinleme metniydi. Metnin konusu tarihi gerçeklere dayanıyordu. Öğrencilerin metni değil ancak konuyu bilmesinin metnin orijinalliğine zarar verdiğini düşünüyorum. <i>12.02.2018 – s. 1.</i>	Metne hazırlık Konuyu bilme	Metnin Orijinalliği

Metne yönelik hazırlık uygulamalarından sonra metin dinletilmiştir. Öğrencilere metnin iki kere dinletileceği ifade edilmiştir. İlk olarak seçerek dinleme yapılmıştır. Dinleme metni dinletilmeden önce dinleme stili hakkında öğrenciler bilgilendirilmiştir. Öğrencilere dinleme esnasında cevaplamaları için çalışma yaprağı 2 dağıtılmıştır. Soruların cevaplanma durumu aşağıda tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 17. *EPI 'de Cümle Tamamlama Sorularının Cevaplanma Durumu*

Soru	SCD	Öğrenciler
Meclise başkanlık eden... milletin talihinin bir yıl içerisinde nasıl değiştiğini anlattı.	Doğru	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20.
	Yanlış	Ö1, Ö2, Ö3, Ö8, Ö9, Ö11, Ö14, Ö18, Ö22, Ö23.
	Boş	Ö21.
İstiklal Marşı yarışmasına... şair katıldı.	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21.
	Yanlış	Ö9, Ö15, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö22.
İstiklal Marşı'nın... dizeleri Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın düşüncelerini destekler nitelikteydi.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Yanlış	Ö13, Ö14.
	Boş	Ö15, Ö22.

Öğrencilerin %52,17'si birinci soruya, %78,26'sı ikinci soruya, %82,6'sı üçüncü soruya doğru cevap verebilmiştir. Öğrencilerin ilk soruya yönelik yanlış cevaplarına araştırmacı günlüğünde değinilmiştir.

Tablo 18. *EPI 'de Dinleyici Faktörüne Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler çalışma yaprağı 2'deki ilk bölümün ilk sorusunu çok iyi anlamadılar. Soru kökünden kaynaklanan bir hata olup olmadığını kontrol etmek için soruyu açıklayarak tekrar sordum. Ancak öğrencilerin tarihi bir karakterin ismine yönelik olan cevabı dikkatli dinlemedikleri için bulamadıklarını fark ettim. 12.02.2018 – s. 1.	Soru niteliği Açıklama Dikkat etme	Dinleyici Faktörü

Aynı soru için gözlem formları incelendiğinde öğrencilerin verilen boşlukta hata yapmalarının sebebinin metni dikkatli dinlemekten kaynaklandığı daha iyi anlaşılmıştır. Sorunun cevaplanma sürecini gösteren gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 19. *EPI 'de Dinleyici Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 12.02.2018</i> <i>Saat: 08.38-08.40</i>		
Arkadaşlar sorulara başlıyoruz, ilk boşluğa cevap vermek isteyen var mı, denildi. Sınıfta 8 öğrencinin parmak kaldırdığı görüldü. Ö10: Meclise başkanlık eden Mustafa Kemal Paşa'dır. Öğretmen: Başka bir önerisi olan var mı, dedi. Ö18: Hamdullah Suphi Bey. Öğretmen: Arkadaşlar iki farklı cevap aldık, meclise bakanlık eden kişi Mustafa Kemal Atatürk mü, Hamdullah Suphi Bey mi ya da başka bir önerisi olan var mı? Sınıf sessizleşti. Aralarında fısıldaştıkları ikisinden biri olduğunu düşündükleri ama ayrıntıyı hatırlamadıkları anlaşılıyordu. Dinleme sırasında dikkat vermemeleri yüzünden cevabı net olan soruya cevap verememişlerdir.	Derse katılım Ayrıntıları fark etme Dikkat etme	Dinleyici Faktörü

Öğrencilerin çalışma yaprağı 2’de yer alan 1. soruya cevap olarak verebileceği dört farklı isim bulunmaktadır. Metinde adı geçen karakterler; Mustafa Kemal Atatürk, Mehmet Akif Ersoy, Hamdullah Suphi Bey ve Fazıl Paşa’dır. Mehmet Akif Ersoy metindeki ana karakterdir ve metin içerisinde üstlendiği görevlerin tümü İstiklal Marşı ile ilgilidir. Fazıl Bey de metin içerisinde şiire yönelik olumlu tezahürattan başka herhangi bir rol almamıştır. Bu sebeple öğrenciler metinde görevleri açıkça belli olan bu iki karakterin meclisin açılış konuşmasını yapmasını beklememektedir. Metinde yer alan diğer karakterlerden Mustafa Kemal Paşa açılış konuşmasını yapmış, Hamdullah Suphi Bey de konuşma yapılan kürsüden İstiklal Marşı’nı okumuştur. Öğrencilerin kürsüde yer aldığını hatırladığı bu iki karakterin hangisinin meclisin açılış konuşmasını yaptığını dikkat etmemiş olmasının, sorunun yanlış cevaplanmasına sebep olduğu düşünülmüştür. Çalışma yaprağı 2’nin ikinci bölümünde; öğrencilerden, metni oluş sırasına göre düzenlemeleri istenmiştir. Metnin tarihi gerçeklere dayanan bir metin olması bu etkinliğin seçilmesinde etkili olmuştur. Öğrenciler metne yönelik sıralamaların tümüne cevap vermiştir.

Tablo 20. *EPI’de Sıralama Sorusunun Cevaplanma Durumu*

Cümleler	SCD	Öğrenciler
Yeni kurulan devletin İstiklal Marşı aranıyordu.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
Yarışmaya katılan şairlerin şiirlerinin hiçbiri aranılan etkiyi verecek güçte değildi.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö6, Ö9, Ö13.
Mehmet Akif Ersoy kazanan şiire para ödülü verileceği için yarışmaya katılmak istemedi.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö6, Ö9, Ö13, Ö20.
Hamdullah Suphi Bey, Mehmet Akif’i para ödülü verilmeyeceğine ikna etti.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö5, Ö6, Ö9, Ö13.

Tabloda incelendiğinde, öğrencilerin tümünün olayların başlangıcını doğru buldukları, ayrıca %46'sının da %100 başarı gösterdiği görülmektedir. Bir sıralamada yapılan hata bir ya da daha çok cümle sıralamasına etki etmiştir. Bölümdeki sorular derste cevaplandırılmış, yanlış yapan öğrencilere yanlış cevapların sebebi sorulmuştur. Öğrenciler yanlış cevaplarının sebepleri ile ilgili fikirlerini bildirmiştir.

Tablo 22. *EPI 'de Dinleyici Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 12.02.2018</i>		
<i>Saat: 08.38-08.40</i>		
Evet, arkadaşlar sıralama etkinliğimiz bitti. Hata yapan arkadaşlar yanlışların sebebi nedir? Ö9: Hocam konuyu anladım ama ayrıntıları hatırlamıyorum. Ö5: Ben dikkat etmemişim hocam, anladım ne olduğunu.	Ayrıntıları fark etme Dikkat etme	Dinleyici Faktörü

Sıralama sorusunda en çok yanlış yapanlardan biri olan Ö13 ders esnasında yanlış cevapları ile ilgili görüş bildirmemiştir. Ö13'ün derse karşı ilgisiz olduğu görülmüştür.

Tablo 23. *EPI 'de Dinleyici Faktörüne Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Derse karşı ilgisiz davranan Ö13'ü, metne ilgi göstermesi için heveslendirmeye çalıştım; sorulara cevap vermesi için söz verdiğimde konu ile ilgisiz cevaplar verdiğini gördüm. Metni dinleme öncesinden itibaren zevkle dinlemediğini fark ettim. Sıkılmış gibi görünüyordu. 12.02.2018 – s. 2.	Heveslenme İlişki kurma İlgi duyma	Dinleyici Faktörü

Çalışma yaprağında yer alan soruların cevaplandırılmasının ardından metin öğrencilere bir kere daha dinletilmiştir. Dinleme esnasında katılımsız dinleme yapılacağı belirtilmiş, dinleme stili hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Dinleme sonrası, öğrencilerin dinlediğini anlama başarısını değerlendirmek amacıyla çalışma yaprağı 3 dağıtılmıştır. Çalışma yaprağı, üç bölümden oluşmaktadır: birinci bölümde sebep sonuç ilişkileri, ikinci bölümde karakterler ve özellikleri, üçüncü bölümde de metne yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır. Aşağıda birinci bölümde yer alan sebep-sonuç cümlelerine yönelik soruların cevaplanma durumu verilmiştir.

Tablo 24. *EPI 'de Sebep Sonuç Cümlelerinin Cevaplanma Durumu*

Sorular	SCD	Öğrenciler
Yarışmaya katılan diğer şiirler İstiklal Marşı olamazdı.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö6, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö19, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö5.
Mehmet Akif Ersoy başını kollarının arasına sokup, sıranın üzerine kapandı.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö23.
	Yanlış	Ö5, Ö7, Ö12, Ö13, Ö21.
	Boş	Ö22.
Esirliğe karşı isyan eden ecdadın sesi sayesinde...	Doğru	Ö8, Ö9, Ö14, Ö17.
	Yanlış	Ö1, Ö6, Ö7, Ö12, Ö13, Ö16, Ö20, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö10, Ö11, Ö15, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22.

Çalışma yaprağında sebep ve sonuç ilişkisi üzerine hazırlanan soruların yaklaşık %50'si doğru cevaplanmıştır. Öğrencilerin sebep sonuç ilişkileri kurabilmeleri için olayları ayrıntılı olarak anlamaları gerekmektedir. Sebep sonuç ifadeleri aşağıdaki cümleler bağlamında metinde yer almaktadır.

- ... *hiçbiri iç ürperten o günlerdeki millî destanın altüst edici diriltiş kudretinde değildi.*
- *mahcupluğundan ...*
- ... *Artık yeis ve kader günleriniz çok geride kaldı.*

Öğrenciler sebep sonuç cümlelerinin içinde yer alan sözcüklerin anlamı ile ilgili eksiklik yaşadığı için sorulara doğru cevaplar verememiştir. Tablo 14'te görüldüğü üzere yeis sözcüğünde başarı %21'dir. "Yeis" sözcüğünün geçtiği sebep sonuç cümlesinde de başarının %21 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin sebep sonuç cümlelerindeki yanlışlarının sözcük bilgisine dayanan eksiklikten olduğu düşünülmektedir. Çalışma yaprağının ikinci bölümünde, metinde yer alan karakterlerden üç tanesinin seçilerek görevlerinin ve özelliklerinin yazılması istenmiştir. Öğrenciler tarafından seçilen şahıslar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25. EPI 'de Şahıs Kadrosuna Yönelik Sorunun Cevaplanma Durumu

Öğrenci Cevapları	Öğrenci
Mustafa Kemal Atatürk	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
Mehmet Akif Ersoy	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö17.
Hamdullah Suphi Bey	Ö2, Ö7, Ö8, Ö9, Ö17.
Fazıl Paşa	Ö1, Ö2, Ö3.

Metinde yer alan karakterler; Mustafa Kemal Atatürk, Mehmet Akif Ersoy, Hamdullah Suphi Bey ve Fazıl Paşa'dır. Öğrencilerden bu dört karakterden üç tanesini yazarak, karakterin görev ve özelliklerini belirtmesi istenmiştir. Ö16, Ö22 ve Ö23 karakter adını ve görevini yazmış; ancak özelliklerini yazmamıştır. Ö13 ve Ö21 ise soruya hiç cevap vermemiştir. Geri kalan öğrenciler soruya tam cevap vermiştir. Öğrencilerin tümü Mustafa Kemal Atatürk'ü listesine yazmıştır. Mustafa Kemal metnin ana karakteri değildir. Ayrıca verilen bilgiler Mustafa Kemal'in metinde yer verilen özelliklerinden ziyade genel özelliklerine yöneliktir. Bu durum; öğrencilerin kolay ve hazır bilgiye yöneldiğini, metnin bağlamına dikkat etmediğini ve etkili bir dinleme gerçekleştirmediğini düşündürmüştür. Çalışma yaprağı 3'ün son bölümünde açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Sorulara verilen cevaplar aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 26: EPI 'de Metnin İçeriğine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Soru	SCD	Öğrenciler
İstiklal Marşı yarışmasında birinci seçilememesinin nedeni ne olabilir?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21.
	Yanlış	Ö11, Ö15, Ö19, Ö23.
	Boş	Ö13, Ö16, Ö22.
Mehmet Akif Ersoy şiir yazmak istememesine rağmen ısrar edilmesinin sebebi ne olabilir?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22.
	Yanlış	Ö14, Ö20, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö13.
Mustafa Kemal Atatürk konuşmasında nelerden söz etmektedir?	Doğru	Ö5, Ö7, Ö11, Ö17, Ö18.
	Yanlış	Ö4, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö16, Ö20, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö12, Ö15, Ö19, Ö22.

Metne yönelik olan son soruda sınıf başarısının %21 olduğu görülmektedir. Soruya verilen yanlış cevapların nedeni araştırılmıştır. Soru, Mustafa Kemal Atatürk'ün meclisin ikinci açılış konuşması yaptığı bölüm ile ilgilidir. Mustafa Kemal Atatürk meclisin açılış konuşmasında çok sayıda ilk kez karşılaşılan sözcük kullanmıştır. Öğrencilerin yanlış cevaplarının sebebinin, kullanılan bu sözcüklerin çokluğu olduğu düşünülmüştür. Öğrenciler bölümde yer alan diğer sorularda %50'nin üzerinde başarı göstermiş olsalar da dinleme sonrasına yönelik uygulamalarda aktif olarak derse katılımın sağlanamadığı görülmüştür. Durum araştırmacı günlüğüne belirtilmiştir.

Tablo 27. *EPI'de Dinleyici Faktörü ve Sözcük Bilgisine Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Çalışma yaprağı 3 cevaplandırılırken derse katılımın yetersiz olduğunu fark ettim. Öğrencilerde dinleme öncesi ve dinleme sırasındaki isteklilik kalmamış gibi görünüyordu. Metni anladığımı düşündüğüm öğrencilerin bile parmak kaldırmakta kararsız oldukları gördüm. Bu durum sebebinin ilk kez karşılaşılan sözcüklerin sayısının fazla olması olduğu kanaatindeyim. Çünkü öğrenciler ders içerisinde ve hatta teneffüste bu durumdan şikâyetçi olduklarını sık sık dile getirdi. Sözcük bilgisinden kaynaklanacak eksiklikleri engellemeye yönelik yapılan dinleme öncesi uygulamalara rağmen, öğrencilerin sözcüklerin anlamlarını içselleştiremedikleri için metni anlamakta zorluk çektiğini düşünüyorum. 12.02.2018 – s. 2.	Derse katılım İlgi duyma Bilinen sözcük sayısı Öğrenci tutumu	Dinleyici Faktörü Sözcük Bilgisi

Çalışma yaprağı 3'te yer alan sorulara verilen öğrenci cevapları genel olarak incelendiğinde; Ö13'ün hiçbir soruya doğru cevap veremediği; Ö21, Ö23'ün bir soruya; Ö16, Ö22'nin iki soruya doğru cevap verdiği görülmüştür. Ö13 ile ilgili araştırmacı günlüğünden ifadeler daha önce belirtilmiştir. Öğrenci derse karşı ilgisiz tutum sergilemektedir. Ö21 ve Ö23 ders içerisinde metni anlamadıklarını ve konunun sıkıcı olduğuna dair görüşlerini dersin farklı sürelerinde ifade ettikleri gözlem notlarında yer almaktadır. Gözlem kesitleri aşağıda belirtilmektedir. Bu üç öğrencinin dersle ilgili olumsuz tavır sergiledikleri ve bu durumun da dinlediğini anlama becerisine etki ettiği düşünülmektedir.

Tablo 28. *EPI’de Dinleyici Faktörüne Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 12.02.2018</i>		
<i>Saat: 08.35-08.40</i>	Öğrenci	
Ö23: Çok sıkıcı bir konu, ben sevmedim konuyu hocam.	tutumu	Dinleyici
<i>Tarih: 12.02.2018</i>		Faktörü
<i>Saat: 9.20- 09.25</i>	İlgi duyma	
Ö23: Hocam konu çok sıkıcı. Ö21:Bu konuyu beğenmedim, çok sıkıcı ya. Bir şey anlamıyorum.		

Çalışma yaprağı 3’te bir soruya doğru cevap veren Ö22’nin önceki cevapları incelendiğinde; ilk kez karşılaşılan sözcüklerden sadece bir tanesinin anlamını bağlamdan bulabildiği, seçerek dinleme yaparken tamamlaması istenen boşlukların hiçbirini doğru olarak tamamlayamadığı görülmüştür. Öğrencinin dersin başlangıcından itibaren metni anlamada sorun yaşadığı fark edilmiştir. Bu durum, bölüm sorularının yanlış cevaplanmasının nedeni olarak düşünülmektedir.

Çalışma yaprağı 3’te yer alan bölümlerde en çok “*Mustafa Kemal Atatürk meclisin ikinci açılış konuşmasında nelerden söz etmektedir?*” sorusuna ve “*Esirliğe karşı isyan eden ecdadın sesi sayesinde...*” şeklinde yarım bırakılan tamamlama cümlesine yanlış cevap verildiği görülmüştür. Yanlış yapılan bu iki sorunun ikisinin de cevabı aynı paragrafta yer almaktadır. Paragrafta, Mustafa Kemal Atatürk bir konuşma yapmaktadır ve konuşmada çok sayıda anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcük kullanılmaktadır. Öğrencilerin bu durum yüzünden sorulara cevap veremedikleri düşünülmektedir. Metinde ilk kez karşılaşılan sözcüklerin sıkça yer almasının öğrencilerin dinlediğini anlama başarısına olumsuz etki ettiği görülmüştür.

Eylem planı sonunda, dinleme metinlerinde öğrencilerin ilk kez karşılaştıkları sözcüklerin sayısının önemi fark edilmiş, materyal kullanımının öğrencinin derse olan ilgisini arttırdığı görülmüştür. Ayrıca dinleme metninin konusunun öğrenciler tarafından bilinmesinin yapılan ölçme değerlendirme uygulamalarına etki ettiği anlaşılmıştır. Ortaya çıkan veriler doğrultusunda yeni eylem planı hazırlanmıştır.

4.2. Eylem Planı 2: Metne Hazırlık, Metnin Niteliği, Dinleme Sayısı, Dinleme Stili ve Sınıf İçi Ortama Yönelik Bulgular

Hazırlanan ikinci eylem planında, İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Kuğular” adlı dinleme metni kullanılmıştır. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır:

T.6.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

T.6.1.3. Dinlediklerini/izlediklerini özetler.

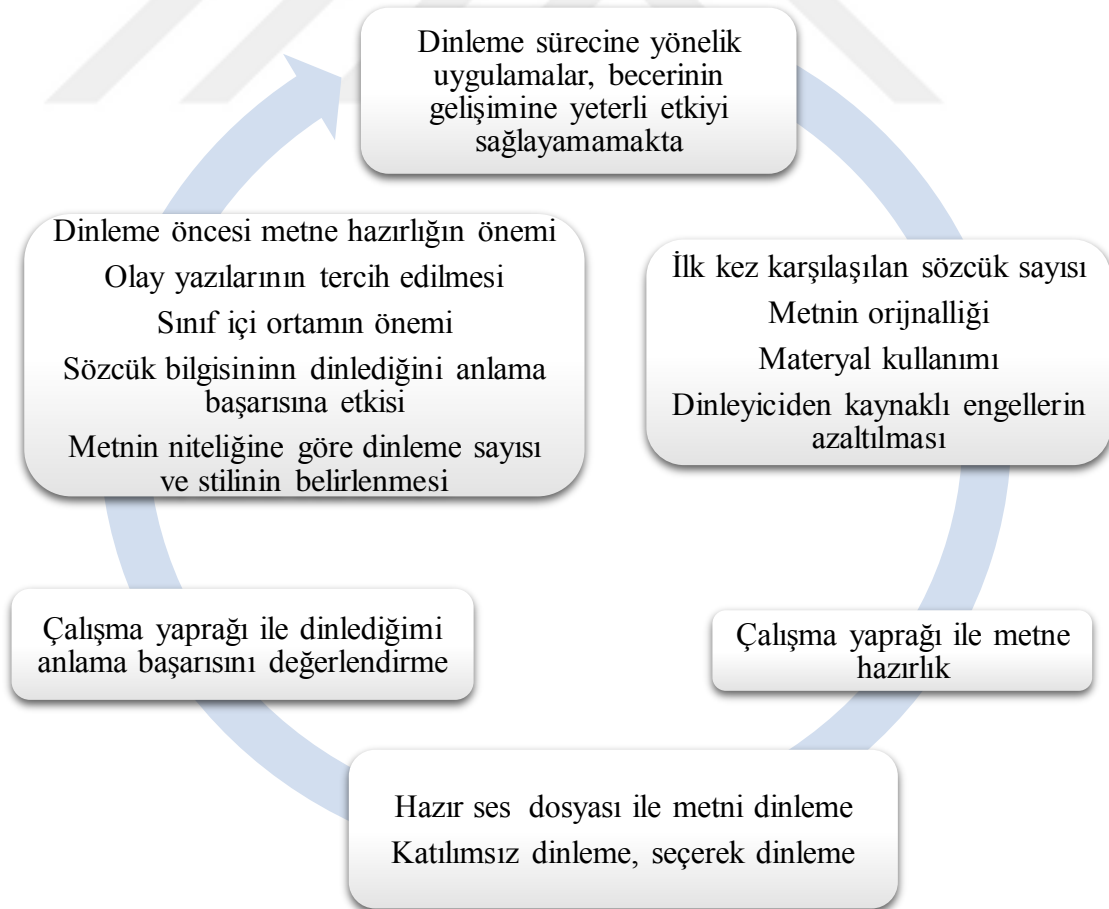
T.6.1.4. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

T.6.1.6. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.

T.6.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

T.6.1.12. Dinleme stratejilerini uygular.

Kuğular metnine yönelik eylem planı döngüsü şu şekildedir;

Şekil 19. “Kuğular” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Tablo 30. EP2'de Metin Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö11: Çok güzel bir metindi. Etkinlikler eğlenceliydi. Derse başlamadan önce öğretmenin metnin türünü tahmin ettirmesi hoşuma gitti. Ö3: Metnin türünü tahmin etmek güzeldi. Masal dinlemeyi seviyorum. O yüzden türü de beğendim.	Öğrenci tutumu Tahmin etme Metin türü	Metnin Niteliği

Öğrencilerle dinleme öncesi metin türünün tahminine yönelik bir hazırlık çalışması yapılmıştır. Süreçte öğrenci katılımı ve sınıf içi etkileşim üst düzeydedir. Dinleme öncesi uygulamalarının öğrenciye etkilerinin anlaşılması açısından gözlem notlarından ifadeler aşağıda verilmiştir.

Tablo 31. EP2'de Metne Hazırlığa Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 26.02.2018</i> <i>Saat: 07.33-07.42</i> Araştırmacı öğrencilere metnin türüne yönelik bir özellik söylendi. Öğrencilerden bunun hangi türe ait bir özellik olabileceğini söylemeleri istendi. Sınıftaki bütün öğrenciler parmak kaldırdı. Ö3: Masal, dedi. Araştırmacı bu özeliği taşıyan başka yazı türümüz var mı, diye sorduğunda, parmak kaldıran öğrenci sayısı 15 civarındaydı. Ö4: Efsane, Ö:16: Destan, Ö23: Öykü, diye cevap verdi. Araştırmacı tarafında öykü cevabı, türün özelliğini taşımadığı hatırlatılarak elendi ve ardından metnin türüne yönelik bir başka özellik daha söylendi. Öğrenciler hep bir ağızdan gülüşmeye başladı. Pek çok öğrenci “masal” diye atıldı. Araştırmacı cevap vermedi, dinlenecek türde 1 dakikalık örnek bir metin anlatıldı. Herkes türün “masal” olduğuna karar verdi. Metnin türünün herkes tarafından bilinmesinin gülüşmelere, alkışlara sebep olduğu görüldü.	Tahmin etme Güdülenme Metnin Türü Örnek verme Güdülenme	Metne Hazırlık

Öğrencilerin bildikleri bir türde metin dinleyecek olmaları, onları metni dinlemeye heveslendirmiştir. Bu durum araştırmacı günlüğüne yansımıştır.

Tablo 32. EP2’de Metin Niteliğine Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler metnin “masal” olduğu ile ilgili tahminleri kesinleşince çok sevindi. Bir öğrencinin “yaşamın masal dinleyeceğiz” şeklindeki ifadesi dikkat çekiciydi. Birçok öğrencinin gülmüşediğini, derse olumlu duygularla başladığını hissettim. 26.02.2018 – s. 3.	Öğrenci tutumu Metin türü Güdülenme	Metnin Niteliği

Öğrencilerin metin türü ile ilgili olumlu tutumları fark edildi. Öğrencilerin olay yazılarından olan “masal” türüne karşı olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür.

Tablo 33. EP2’de Metin Niteliğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö5: Metin güzeldi, masal olduğu için çok kolay anlaşılıyordu. Ö15: Çok güzeldi çünkü ben masalları seviyorum. Ö19: Metin çok güzel bir metindi masal olması da ayrıca güzeldi. Ö20: Metni çok kolay anladım, masalları seviyorum. Ö21: Güzeldi, hiç sıkılmadım. İyi ki masaldı.	Öğrenci tutumu Metin türü	Metnin Niteliği

Dinleme öncesine yönelik hazırlanan çalışma yaprağında verilen bilgilerle öğrencilerden metni tahmin etmesi istenmiştir. Öğrencilerin tahminlerinden elde edilen veriler aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 34. EP2’de Tahmin Sorularının Cevaplanma Durumu

Tahmin Unsurlarının Kullanım Durumu	Öğrenciler
Verilen ipuçları ve anahtar kelimelerin tümünü tahmininde kullandı.	Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19.
Verilen anahtar kelime ve ipuçlarının bir kısmını tahmininde kullandı.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö12, Ö13, Ö16, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
Verilen anahtar ve kelimelerin hiçbirini tahmininde kullanmadı.	-

Öğrencilerin tümü metnin konusuna yönelik tahminde bulunmuştur. Öğrencilerin tahmin sürecindeki istekliliği dersin atmosferine yansımıştır. Araştırmacı günlüğünde sınıfın içindeki ortam ile ilgili olarak yer alan ifadeler şu şekildedir;

Tablo 35. EP2’de Sınıf İçi Ortama Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilerin tümü metni tahmin etmek istedi. Derse genel olarak katılmaya hevesli olmayan öğrenciler bile söz almak istiyordu. Sınıftaki tüm öğrencilerin hevesleri gözlerinden okunuyordu. 26.02.2018 – s. 3.	İstek duyma Derse katılım	Sınıf İçi Ortam

Dinleme öncesi metni tahmin çalışmaları öğrencileri hazırlamıştır. Bütün öğrenciler metnin içeriğini tahmin etmekte istekli davranmıştır. Öğrencilerin metne yönelik tahminlerinde metinle tamamen uyuşan bir ifade ile karşılaşmamıştır. Bu durum metnin öğrenciler tarafından bilinmediğini göstermiştir. Metnin öğrenciler tarafından bilinme durumu dinleme metni dinlendikten sonra ders esnasında sorgulanmıştır. Durumu gösteren gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 36. EP2’de Metnin Orijinalliğine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 26.02.2018</i> <i>Saat: 08.15-08.20</i> Öğretmen: “Arkadaşlar, metni dinledik. Dinleme öncesi metne yönelik tahminleriniz çok başarılıydı. Özellikle Ö7 tahmininde çok yaklaştı. Acaba daha önce duydu mu?” dedi. Ö7 “hayır” anlamında başını salladı. Öğretmen: “Peki, metni daha önceden bilen var mıydı? ”dedi. Kimse parmak kaldırmadı. Metni sınıfın daha önce dinlemediği anlaşılıyordu.	Metnin konusu Konuyu bilme	Metnin Orijinalliği

Dinleme metni öğrencilere iki kere dinletilmiştir. Dinleme öncesi dinleme sayısı öğrencilere bildirilmiştir. İlk dinleme metnin türünün masal olması sebebiyle “katılımsız dinleme” olarak planlanmıştır. Dinleme stiline kararlaştırılmasına yönelik süreci gösteren araştırmacı günlüğünden ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 37. EP2'de Dinleme Stiline Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Dinleme metni masal türünde uzun bir metin, öğrencilerin masalı dinlerken kafalarını sıraya koymalarını isteyeceğim. Bu şekilde dinleme anında metnin türüne uygun şekilde davranarak gerçek bir masal dinliyormuş gibi olacaklarını düşünüyorum. 26.02.2018 – s. 3.	Metnin türü Metin-stil uyumu	Dinleme Stili

Öğrencilerin metni bir bütün hâlinde dinlemesi istenmiştir. Metin dersin sonuna doğru dinlettirilmiştir. Dinleme sonrası teneffüse çıkılmıştır. Teneffüse çıkan öğrencilerin; yaptıkları tahminleri ile metnin konusunu karşılaştırdıkları dikkat çekmiştir.

Öğrenciler metni “seçerek dinleme” ile ikinci kez dinlemiştir. Dinleme öncesi dinleme stili hakkında öğrenciler bilgilendirilmiş ve çalışma yaprağı dağıtılmıştır. Öğrenciler metni dinlerken çalışma yaprağında yer alan sorulara cevap vermiştir. Çalışma yaprağında yer alan ilk bölümde, metinde yer alan söz ve söz öbeklerinin anlamını bağlamdan tahmin etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin cevapları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 38. EP2'de Sözcüklerin Anlamına Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Sözcük	SCD	Öğrenciler
Müddet	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Tahammül et-	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö2.
	Boş	Ö21.
Hatırına getir-	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-

Tablo 38. EP2’de Sözcüklerin Anlamına Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu devamı

Sözcük	SCD	Öğrenciler
Mesut	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö12.
	Boş	-
Akset-	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö16, Ö17.
	Yanlış	Ö9, Ö12, Ö13, Ö15, Ö19, Ö20.
	Boş	Ö2, Ö5, Ö21, Ö22, Ö23.
Sükût ikrardan gelir	Doğru	-
	Yanlış	Ö4, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö19, Ö21.
	Boş	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
Bahtiyar	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-

Öğrencilerin neredeyse tümü “sükût ikrardan gelir” ve “akset-“ dışındaki söz gruplarını bilmektedir. “Akset-“ sözcüğünün anlamına doğru cevap veren öğrenci sayısı on iki olmasına karşın, ders esnasında altı öğrenci parmak kaldırmıştır.

Öğrencilerin sözcüğün anlamını tahmin edebilmesi için süreç içerisinde önceki bilgilerden faydalanılmaya çalışılmıştır. Öğretmen ve öğrencinin ortak geçmişinde yer alan bir anı kullanılarak sözcüğün anlamı tahmin ettirilmeye çalışılmıştır. Öğretmenin öğrencilerini önceden tanıyor olması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve konuya yönelik ön bilgileri hakkında bilgi sahibi olması dersin sürecine etki etmiştir.

“Kuğular” metninde yer alan “akset-“ sözcüğünün anlamının tahmin edilme sürecinin daha iyi anlaşılabilmesi ve ders içi ortamın görülebilmesi için aşağıdaki gözlem kesiti verilmiştir

Tablo 39. EP2’de Sözcük Bilgisi ve Yaşamla İlişkilendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 26.02. 2018</i>		
<i>Saat: 08.30-08.35</i>		
“Akset-“ sözcüğü metindeki hâli ile çalışma yaprağında yer almaktaydı. Cevap için parmak kaldıran 6 öğrenci olduğu görüldü. Parmak sayısının yetersizliği sebebiyle, verilen cümle açıklandı. Öğretmen: “O, yukarıda uçarken; hayali, aşağıda gölün gümüş aynasına <u>aksediyordu</u> , sözünü hadi anlamaya çalışalım arkadaşlar. Hayal edin! Kahramanımız yukarıda uçuyor, gölün gümüş aynasına hayali aksediyormuş. Ne olabilir bu durum? Tahmin edin!” dedi. Yaklaşık 10 kişi parmak kaldırıldı. Öğretmen “Bunu tüm sınıf bilebilir. Geçen sene bir animasyon izlemiştik hatırlıyor musunuz? Çocuk ejderhanın sırtında uçuyordu, denizin üstünde uçarken aşağıda ne görmüştü? Ne olabilir “aksetmek” sözcüğü?” dedi. Neredeyse tüm sınıf parmak kaldırdı. Zıplayarak cevap vermek istediler.	Öğrenci katılımı Metnin bağlamı Sözcük tahmini Hayal etme Önceki bilgileri kullanma Derse katılım	Sözcük Bilgisi Yaşamla İlişkilendirme

Öğrenciler “akset-“ sözcüğünün anlamı sorulduğunda söz hakkı almak istememiştir. Bu durum karşısında öğretmen sözcüğün anlamını fark ettirmeye çalışmıştır. Öğrencilerin yapılan uygulama sonrası sözcüğün anlamını tahmin etmede başarılı olduğu görülmüştür.

Sözcüklerin anlamlarının tahminine devam edilmiştir. “Sükût ikrardan gelir” söz grubunun anlamına yönelik tahmin sürecinde de sorun yaşanmıştır. Öğrencilerin tümü bu sözcüğün anlamını yanlış tahmin etmiştir. Durumu gösteren gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 40. EP2’de Sınıf İçi Ortam ve Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 26.02. 2018</i> <i>Saat: 08.35-08.40</i> Öğrencilere “sükût ikrardan gelir sözü” sorulduğunda, sınıfta bir sessizlik oldu. Kimse cevap vermeye istekli görünmüyordu. Öğretmen metindeki bağlamdan sözcüğün anlamını fark ettirmeye çalıştı. Açıklamalardan sonra “Ö15: Sen istedikten sonra padişahım biz yaparız anlamı. Ö7: Naz anlamında mı acaba? Ö12: Sabret padişahım er geç konuşur, anlamı olabilir. Ö14: Din imandan gelir. Ö10: Sonuç önemlidir.” dedi. Öğrenciler metnin bağlamından tahminlerde bulunsa da doğru cevap verilemedi.	İstek duyma Derse katılım Metnin bağlamı Sözcük tahmini	Sınıf İçi Ortam Sözcük Bilgisi

“Sükût ikrardan gelir” söz grubu metinde “*Vezirleri, sükût ikrardan gelir, dediler; kızı padişahın sarayına götürdüler.*” şeklinde geçmektedir. Öğrencilerin tahminlerinde bu söz grubunun anlamından ziyade olayı düşünerek cevap vermeye çalışmıştır. Öğrencilere söz grubunun anlamını fark ettirmeye yönelik yürütülen sürecin anlaşılabilmesi için araştırmacı günlüğünden cümleler aşağıda verilmiştir.

Tablo 41. EP2’de Sözcük Bilgisi ve Yaşamla İlişkilendirmeye Yönelik AG’den Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilerle “akset-“ sözcüğünün anlamının fark edilmesine yönelik süreci tamamlamamın ardından “sükût ikrardan gelir” sözcüğü ile ilgili de aynı sorunu yaşadım. Söz öbeğinin anlamını metnin bağlamından açıklayarak, jest ve mimiklerimle hissettirerek buldurmaya çalıştım. Ancak öğrencilerin söz öbeğinden çok cümle bağlamında yorum yaparak tahminlerde bulunduğunu gördüm. Bunun üzerine söz öbeğini günlük hayatlarında karşılaştıkları örneklerle anlatmaya çalıştım ve 8 öğrenci doğru tahmin edebildi. 26.02.2018 – s. 3.	Metin bağlamı Sözcük tahmini Önceki bilgileri kullanma	Sözcük Bilgisi Yaşamla İlişkilendirme

Öğrencilere dinleme sırasında cevaplamaları için dağıtılan çalışma yaprağı 2'nin ikinci bölümünde metinden cümleler verilmiştir. Verilen cümlelerin doğru ve yanlış olma durumlarının belirlenmesi istenmiştir. Yer alan ifadeler dikkat isteyen küçük ayrıntılara yöneliktir. Bu sebeple öğrencilerin metni dikkatle dinlemesi gerekmektedir. Bölüm içerisindeki bütün sorular öğrenciler tarafından cevaplandırılmıştır. Sorular ve verilen cevapların durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 42. EP2'de Doğru Yanlış Sorularının Cevaplanma Durumu

Cümleler	SCD	Öğrenciler
Sabah olunca kuğular yan yana gelerek sal şeklini aldılar. Nilüfer sala oturdu, altı kuğu kanatlarını açarak sala gölgelik yaptı.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö16, Ö17, Ö19.
	Yanlış	Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
Nilüfer'in kuğuların sırtında yaptığı seyahat iki gün sürdü.	Doğru	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö13, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö2, Ö3, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö21.
Nilüfer rüyasında ak sakallı bir ihtiyar dede gördü.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
Nilüfer gördüğü rüya sonrasında kendine yapılan büyüden kurtuldu.	Doğru	Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö1, Ö4, Ö5, Ö11, Ö12, Ö14, Ö18, Ö21.
Genç padişah Doğal Köşk'ün güzelliğini görmek için geldiğinde Nilüfer ile karşılaştı.	Doğru	Ö1, Ö4, Ö7, Ö9, Ö12, Ö14, Ö18.
	Yanlış	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
Genç padişah ile Nilüfer evlenip mutlu yaşadılar.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-

Yukarıdaki sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, “*Sabah olunca kuğular yan yana gelerek sal şeklini aldılar. Nilüfer sala oturdu, altı kuğu kanatlarını açarak sala gölgelik yaptı.*”, “*Nilüfer’in kuğuların sırtında yaptığı seyahat iki gün sürdü.*” ve “*Nilüfer gördüğü rüya sonrasında kendine yapılan büyüden kurtuldu.*” ifadelerinin cevabı açıkça metinde yer almaktadır. Öğrencilerin metindeki ayrıntılara dikkat etmemiş olmalarının yanlış cevaplara sebep olduğu düşünülmektedir. Ayrıca “*Nilüfer rüyasında ak sakallı bir ihtiyar dede gördü.*” cümlesinin doğru cevabı ilk dinleme sonrası metin özetlenirken fark edildi. Ö13 dil sürçmesi ile “ak sakallı nine” diyerek sınıfta gülüşmelere sebep oldu. Soru Ö21 hariç tüm öğrenciler tarafından doğru cevaplanmıştır. Bu durumu açıklayan gözlem notları aşağıda verilmektedir.

Tablo 43. EP2’de Sınıf İçi Ortama Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 26.02.2018</i>		
<i>Saat: 08.20-08.22</i>		
Öğretmen, “Evet arkadaşlar sıradaki cümlemiz doğru mu yanlış mı?” diye sorduğunda tüm sınıf hevesle parmak kaldırdı. Öğretmen “Bu soruyu geçen ders Ö13 dil sürçmesiyle bize hissettirdi galiba herkes parmak kaldırıyor” dedi. Sınıfta hevesle parmak kaldırmaya devam etti. Öğretmen hep beraber cevap verelim o zaman dediğinde tüm sınıf “yanlış” diye bağırdı.	İstek duyma Derse katılım	Sınıf İçi Ortam

“*Nilüfer rüyasında ak sakallı bir ihtiyar dede gördü*” cümlesine yanlış cevap veren tek öğrenci Ö21’in soruyu anlamamış olması ya da dersin o anında dinlemenin en önemli etkeni olan dinleyene bağlı faktörler yüzünden etkili bir dinleme yapamamış olabileceği düşünülmektedir.

Bölüm içerisinde en çok yanlış cevabın “*Genç padişah Doğal Köşk’ün güzelliğini görmek için geldiğinde Nilüfer ile karşılaştı.*” ifadesinde yaşandığı görülmüştür. Öğrencilerin %30’u bu ifadede yer alan ayrıntıyı doğru fark edebilmiştir. Metinde yer alan doğru ifade “*Bir gün o diyarın genç padişahı ava çıkmıştı. Yolu doğal köşke uğradı*” şeklindedir. Öğrencilerin metin içerisinde açık şekilde belirtilen bu ifadeyi fark

etmemesinin sebepleri araştırılmıştır. Verilen cümle dinleme metninin yaklaşık olarak 7. dakikasında yer almaktadır. Dinleme metni 10 dakika sürmektedir. Metin öğrenciler iki kere dinletilmiştir. Dinleme sayısı belirlenirken metnin türü, ilk kez karşılaşılan sözcük sayısının azlığı, içeriğin anlaşılır olması göz önüne alınmıştır. Ancak elde edilen verilerden hareketle dinleme sayısının metnin anlaşılması için yeterli olmadığı görülmüştür. Bu durum öğrenci günlüklerinden de anlaşılmaktadır. Öğrenci günlüklerinden alınan cümleler aşağıda tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 44. EP2’de Dinleme Sayısına Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö1: Metin güzeldi, sıkıcı değildi. Metin uzun olduğu için üç kere dinlenebilirdi. Ö9: Metni 3 kere dinleyebilirdik. Ö10: Metin uzundu, uzun olduğu için yoruldum, anlayamadım. Ö12: Metin çok uzundu 3 kere dinleseydik daha iyi olurdu. Ö13: Metni 3 kere dinleyebilirdik. Akılda kalıcı olmasına rağmen fazla uzundu. Uzun olduğundan bir yerinde metinden kopuyoruz. Ö18: Metin uzun olduğu için aklımızda kurgulayamadık. Daha iyi anlamamız için 3 veya 4 kere dinlese iyi olurdu.	Metnin uzunluğu Metin-dinleme sayısı uyumu	Dinleme Sayısı

Öğrenciler konuya yönelik olan genel sorulara doğru cevap verirken, ayrıntıları içeren sorularda hata yapmıştır. Öğrencilerin, metnin türüne karşı olumlu tutum sergilemeleri ve metinde ilk kez karşılaşılan sözcük sayısının az olması sebebiyle metni anladıkları; ancak ayrıntıları fark etmede başarılı olamadıkları görülmüştür. Bu duruma metin süresine göre dinleme sayısının yetersiz olması sebep olmuştur. Metnin niteliğine göre dinleme sayısının ayarlanmasının dinlediğini anlama başarısına etki ettiği anlaşılmıştır.

Dinleme sonrası cevaplandırılmak üzere çalışma yaprağı 3 öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerden; metnin ana fikrini, metindeki kahramanları, olayları ve kahramanların kişisel özelliklerini hatırlanmasına yönelik olan soruları cevaplaması istenmiştir. Sorular cevaplandırılırken bütün öğrenciler bölümde yer alan sorulara cevap vermekte hevesli davranmıştır.

Öğrencilerin çalışma yaprağı 3'te yer alan cevapları incelendiğinde Ö21 hariç bütün öğrencilerin cevaplarının yeterli olduğu görülmüştür. Öğrencinin dinlediğini anlama başarısının düşüklüğüne “dinleyiciden kaynaklanan faktörlerin” sebep olduğu düşünülmüştür. Ö21 dışında bütün öğrencilerin çalışma yaprağı cevaplandırılırken istekli oldukları, bu durumun da dersin atmosferini olumlu etkilediği görülmüştür. Ders esnasındaki sınıf ortamı araştırmacı günlüğünde yansıtılmıştır.

Tablo 45. EP2'de Sınıf İçi Ortama Yönelik AG'den Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilerle çok keyifli bir ders işledik. Önceki derste yaptıkları doğru yanlış sorularındaki hatalardan sonra bu sorulara bu kadar güzel cevap vermeleri beni memnun etti.	İstek duyma	Sınıf İçi Ortam
Öğrencilerin neredeyse tümü çalışma yaprağı 3'te yer alan sorulara cevap vermek için istekliydi. 26.02.2018 – s. 4.	Derse katılım	

Öğrencilerin metin boyunca derse karşı istekli oldukları görülmüştür. Metindeki ayrıntılara yönelik olarak hazırlanan çalışma yaprağı 2'de yer alan bölüm dışında diğer çalışma yapraklarında genel olarak başarı yüksektir. Öğrencilerin masal türündeki metni konu olarak anladığı ancak ayrıntılar ile ilgili sorunlar yaşadığı görülmüştür. Bunun sebebinin metnin uzunluğu ve dinleme sayısının yetersizliğinden olduğu düşünülmüştür. Bu sebeple hazırlanan diğer eylem planlarında dinleme sayısının metnin niteliğine göre düzenlenmesi planlanmıştır.

4.3. Eylem Planı 3: Metne Hazırlık, Metin Niteliği, Dinleyici Faktörü ve Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik Bulgular

Hazırlanan üçüncü eylem planında, İlköğretim Türkçe 6. Sınıf Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Uzay ve Zaman” adlı dinleme metni kullanılmıştır. Ders 22 kişi ile yürütülmüş, Ö12'nin devamsız olduğu görülmüştür. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır.

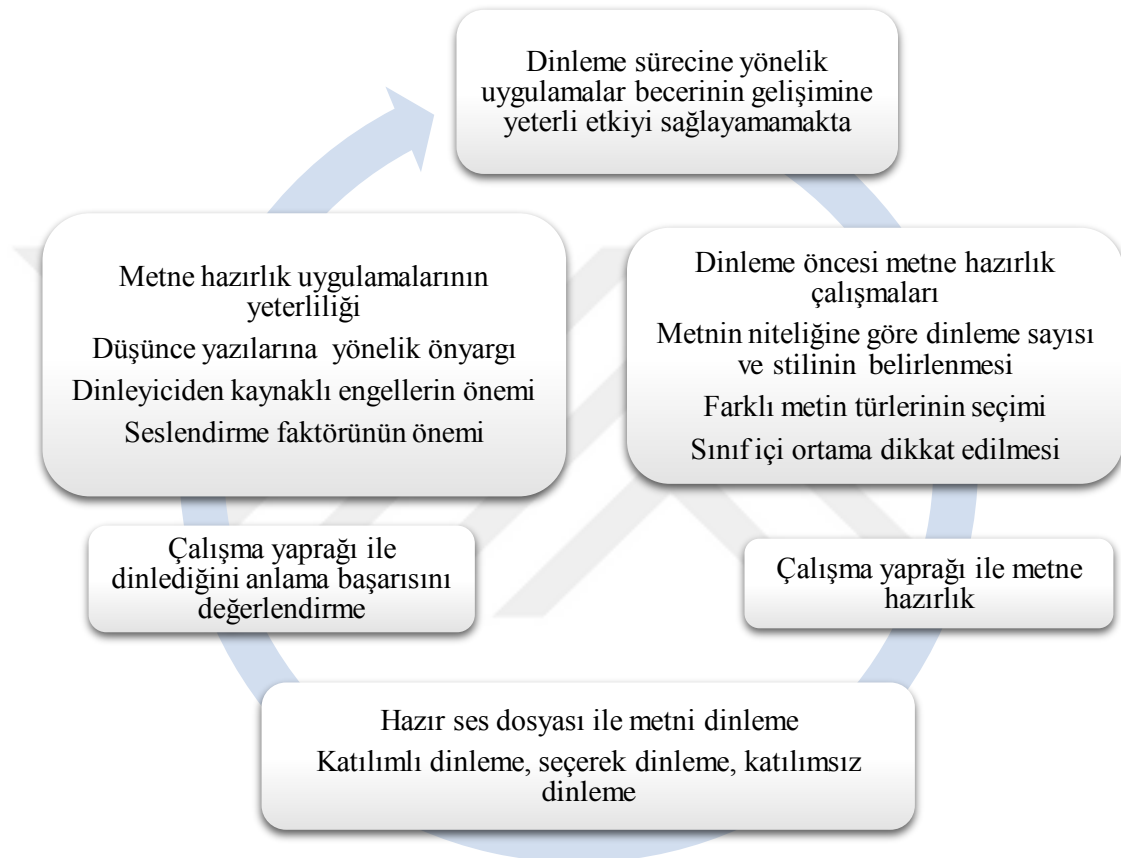
Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

Dinlediklerini/izlediklerini özetler.

Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.
Dinleme stratejilerini uygular.

“Uzay ve Zaman” metnine yönelik eylem planı döngüsü aşağıda verilmiştir.

Şekil 20. “Uzay ve Zaman” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Kuğular metnine yönelik olarak hazırlanan eylem planı sonrasında elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin metne karşı olumlu tutum sergiledikleri, derse aktif olarak katıldıkları, derse ilgi duydukları görülmüştür. Buna rağmen metne yönelik ayrıntıları içeren sorulara cevap verme konusunda sorun yaşanmıştır. Bu duruma dinleme metninin süresi ve süreye bağlı olarak dinleme sayısının yetersizliğinin sebep olduğu düşünülmüştür. Hazırlanan yeni eylem planında metin süresi ve dinleme sayısına dikkat edilmiştir.

Dinleme metni dinlenmeden önce öğrencileri metne hazırlamak için çalışma yaprağı 1 dağıtılmıştır. İlk soruda, metin türünün verilen özelliklerden tahmin edilmesi istenmiştir. Ö23 hariç bütün öğrenciler metnin türünü doğru tahmin edebilmiştir. Bu

durum öğrencilerin metnin türü olan “makale” hakkında bilgi sahibi olduğunu göstermiştir.

Öğrencilere ayrıca metin türü, başlık ve verilen anahtar kelimelerden hareketle metnin içeriğine yönelik tahminlerini belirtmeleri istenmiş, bütün öğrenciler konu ile ilgili fikir belirtmiştir. Bu sürecin öğrencilerin konuya hazırlanmasında etkili olacağı düşünülmüştür.

“Uzay” ve “zaman” sözcüklerine yönelik tahminlerde öğrencilerin tümü doğru cevap verirken “Uzay-zaman” kavramı ile ilgili tahminlerde öğrencilerin hiçbirinin doğru cevap veremediği görülmüştür. Dinleme öncesinde temanın anahtar kelimelerinden olan “uzay-zaman” ifadesi hakkında açıklama yapılarak, öğrencilerin kavramı fark etmesi amaçlanmıştır. Temaya yönelik olarak seçilen “uzay, zaman ve uzay-zaman” sözcükleri metindeki anahtar kelimelerin anlaşılmasına katkı sağlayamamıştır. Bu durum araştırmacı günlüğüne şu şekilde yansımıştır.

Tablo 46. EP3’te Metne Hazırlığa Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler metni dinlemeye hazır gibi durmuyorlardı, temaya yönelik olan “uzay-zaman” kavramı anlaşılmamış gibi görünüyor. Bu kavramı açıkladım, sınıftaki öğrenciler kavramı anlamaya başladılar. Ancak sözcüğün anlamı öğrenciler tarafından anlaşılrsa da bu kavramı açıklamam metinde yer alan anahtar kelimelerden biyo-uzay ve biyo-zaman kavramlarını öğrencilerin anlamalarına etkili etmeyecek. Yerinde olmayan bir hazırlık uygulamasında bulunduğumu düşünüyorum. 08.03.2018 – s. 5.	Anahtar kelimeleri fark etme Sürece uygun uygulama	Metne Hazırlık

Öğrenciler metne hazırlık sürecinde metinle ilgili olumsuz tutum sergileyerek, metne karşı ön yargıda bulunmuşlardır. Metin daha dinlemeden tür ile ilgili memnuniyetsizliklerini dile getirmeye başlamışlardır. Bu durum aşağıda verilen gözlem kesitinde açıkça yer almaktadır.

Tablo 47. EP3'te Metnin Niteliğine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<p>Tarih: 08.03.2018 Saat: 07.30-07-32 Öğrenciler türden hiç memnun gibi görünmüyor. Özellikle anahtar kelimelerin açıklanmasından sonra sınıfta türe yönelik şikâyetler oldu. Ö15: Öğretmenim türü makale olmasaydı keşke. Ö22: Ben anlamam ya bu metni. Ö20: Keşke gene masal dinleseydik anlayamam ki bu metni, dedi. Öğretmen, henüz metnin dinlenmediğini ön yargılı olmamaları gerektiğini belirtti. Metnin konusunun yeni neslin seveceği uzay, evren, bilim ile ilgili olduğunu ifade etti.</p>	<p>Metnin türü Öğrenci tutumu</p>	<p>Metnin Niteliği</p>

“Uzay ve Zaman” metnine yönelik olarak hazırlanan eylem planında, dinleme öncesi uygulamalar ile ilgili olarak öğrencilerin verdiği tepkiler öngörülmemiştir. Ders esnasında metne hazırlık bölümündeki çalışmaların metindeki kavramların öğrencinin ilgisini ve dikkatini çekecek nitelikte olması gerektiği fark edilmiştir. Ancak bu durum araştırmacı tarafından ders anında fark edilmiş bu sebeple yeterli hazırlık yapılmadan metne başlanmıştır. Metnin düşünce yazısı türünde bir metin olması sebebiyle metnin üç kere dinletilmesi planlanmıştır. Daha önceki eylem planında dinleme sayısının metnin niteliğine göre ayarlanmasının etkileri görülmüştür. Durumu gösteren araştırmacı günlüğü notları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 48. EP3'te Dinleme Sayısına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
<p>Dinleme metni bilimsel olayları ele alan, TÜBİTAK tarafından oluşturulmuş bir düşünce yazısı. Metnin konusunun öğrencilerin dikkatini çekeceğini düşünüyorum. Ancak metnin içeriğinin kolay anlaşılamayacağını tahmin ediyorum. Bu yüzden metnin üç kere dinlenmesi yerinde olacaktır.</p> <p>08.03.2018 – s. 5.</p>	<p>Metin türü Metin-dinleme sayısı uyumu</p>	<p>Dinleme Sayısı</p>

Derse hazırlık sonrası dinleme metni ilk derste öğrencilere dinletilmiştir. Dinleme metninin öğrenciler açısından anlaşılmasını kolaylaştırmak için ilk dinleme katılımlı dinleme ile yapılmış, önceden belirlenen yerlerde ve öğrencilerin soru sormak istediği yerlerde durularak konu üzerinde konuşularak metnin anlaşılması amaçlanmıştır.

Tablo 49. EP3'te Dinleme Stiline Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Seçilen dinleme stili öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına etki ettiğini fark ettim. Seçilen dinleme stili dinleme metninin niteliğine göre ayarlanması, dinlenecek metnin anlaşılmasında rol oynamaktadır. Metin türü ve dinleme stiline korelasyon içerisinde olmasına dikkat edilerek eylem planlarının oluşturulmasının dinlediğini anlama başarısına etki edeceğini düşünüyorum. 08.03.2018 – s. 5.	Dinleme stili seçme Metin-stilinin uyumu	Dinleme Stili

Dinleme metninde tercih edilen dinleme stiline metnin anlaşılmasına etkileri olmuştur. Aşağıda durumu destekleyen öğrenci günlüklerinden ifadeler tablolastırılarak verilmiştir.

Tablo 50. EP3'te Dinleme Stiline Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö2: Dinlemede öğretmenin sorularımıza cevap vermesi güzeldi anlamadığım yerleri anlamış oldum. Ö3 Dersi anlatmanız çok güzeldi, bazı anlamadığım şeyleri size sorunca anladım. Ö4: Katılımlı dinleme yapmak hoşuma gitti, metinle ilgili kafamı karıştıran yerlerde soru sorabildim. Ö7: Metinde anlayamadığımız yerleri sordum.	Öğrenci tutumu Katılımlı dinleme	Dinleme Stili

Metnin ikinci dinlenişinde çalışma yaprağı 2 dağıtılmıştır. Seçerek dinleme yapması istenen öğrencilere, dinleme stili hakkında hatırlatma yapılmıştır. Hazırlanan çalışma yaprağında öğrencilere yarım bırakılmış cümleler verilmiş, metinde geçen iki alternatif cümle arasından uygun ifadeyi seçerek cümleyi tamamlaması istenmiştir. Çalışma yaprağındaki soruların cevaplanma durumu aşağıda verilmiştir.

Tablo 51. EP3'te Tamamlama Sorularının Cevaplanma Durumu

Cümler	SCD	Öğrenciler
Uzay ve zaman duyularımıza...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö8, Ö21.
	Boş	-
İçerisinde üç boyutta hareket ettiğimiz şey...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö13, Ö16, Ö23.
	Boş	-
Bu yüzyılda yapılan araştırmalar...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23.
	Yanlış	Ö13, Ö20, Ö22.
	Boş	-
Zaman dördüncü...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
	Boş	-
Genelde, küçük canlılar...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Yanlış	Ö16, Ö22.
	Boş	-
Bir türe ait tek canlının yaşamak için...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	Ö19, Ö20.
İki canlı türü rekabet hâlinde ise...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö3, Ö13, Ö15, Ö17, Ö21.
	Boş	Ö19.
Dünya'da yaşam...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö23.
	Yanlış	Ö13, Ö14, Ö21, Ö22.
	Boş	Ö19.

Çalışma yaprağı 2’de yer alan tamamlama sorularına yönelik öğrenci başarı durumu incelendiğinde, sorulara sınıfın %86’sının doğru, %11’in yanlış cevap verdiği görülmüştür. Tablodan anlaşıldığı üzere bu bölümde öğrenci başarıları yüksektir. Aynı çalışma yaprağındaki bir diğer bölümde öğrencilerden anlamları verilen sözcükleri bulmaca içerisinden bulması istenmiştir. Bulmacadaki sözcüklerin cevaplanma durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 52. EP3’te Bulmacaların Cevaplanma Durumu

Sözcük	SCD	Öğrenciler
Eksen	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Boş	Ö3, Ö6, Ö13, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22.
Boyut	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö8, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22.
Kontenjan	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Boş	Ö2, Ö13, Ö15, Ö16, Ö23.
Kemirgen	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21.
	Boş	Ö3, Ö13, Ö16, Ö20, Ö22, Ö23.
Bilim adamı	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22.
	Boş	Ö2, Ö8, Ö13, Ö14, Ö20, Ö23.
Besin	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21.
	Boş	Ö11, Ö13, Ö16, Ö22, Ö23.
Ritim	Doğru	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Boş	Ö2, Ö3, Ö8, Ö13, Ö15, Ö16, Ö21, Ö22, Ö23.
Mangrov	Doğru	Ö10, Ö17, Ö19.
	Boş	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
Albatros	Doğru	Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö17, Ö18, Ö19.
	Boş	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Ö13'ün hiçbir soruya doğru cevap veremediği; Ö16, Ö22 ve Ö23 ikişer soruya doğru cevap verdiği görülmüştür. Sözcükler incelendiğinde “albatros” sözcüğünü %13; “Mangrov” sözcüğünü %31 öğrenci bulmacada bulabilmiştir. “Albatros” ve “mangrov” sözcüğü dışındaki sözcüklerde sınıf başarısı %70'tir.

Öğrencilere dinleme metninin üçüncü ve son dinlenişi katılımsız dinleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Dinleme sonrası öğrencilerin dinlediklerini hatırlama ve anlama durumunu ölçmeyi amaçlayan çalışma yaprağı 3 dağıtıldı. Çalışma yaprağında; metne yönelik anlam soruları, anahtar sözcükler ve metne yönelik örnek cümle kurulumu yer almaktadır. Metne yönelik anlam sorularında öğrenci başarı durumunu gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 53. EP3'te Metni Anlama Sorularının Cevaplanma Durumu

Soru	SCD	Öğrenciler
Zamana hükmetmenin zor olmasının sebebi nedir?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Yanlış	Ö13, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö22.
Biyo-zamanın canlıların yaşam süresi ile ilişki durumu nasıldır?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Yanlış	Ö5, Ö8, Ö13, Ö21, Ö22, Ö23.
	Boş	-
Her canlı türünün kendine özgü yaşam ortamına etki eden faktörler nedir?	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Yanlış	Ö6, Ö15, Ö22, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö16, Ö21.

Tablo incelendiğinde Ö21, Ö22 ve Ö23'ün hiçbir soruya doğru cevap veremediği, Ö13'ün bir soruya cevap verebildiği görülmüştür. Ö13, Ö21, Ö22 ve Ö23'ün ders sürecindeki durumları incelenmiştir, öğrenciler metinde geçen sözcüklerin tahmin edilme sürecinde de problem yaşamıştır. Ayrıca Ö22'nin dinleme öncesinde derse karşı olumsuz tutum sergilediği Tablo 47'de yer alan gözlem verilerindeki ifadelerden

anlaşılmaktadır. Ayrıca Ö13'ün de ders esnasında sürece katılma konusunda isteksiz olduğu görülmüştür. Bu durum araştırmacı günlüğünde şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 54. EP3'te Dinleyici Faktörüne Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Ö13 son iki dinleme metninde derse karşı isteksiz. Dinleme dışındaki derslerde de derse katılma eğiliminde bulunmuyor. Onu sürece dâhil etmek için sorular sormaya çalışıyorum ama başarılı olduğumu düşünmüyorum. 08.03.2018 – s.6.	İlgi duyma	Dinleyici Faktörü

Ayrıca Ö13, Ö21, Ö22 ve Ö23 adlı öğrencilerin çalışma yaprakları ayrıntılı olarak incelendiğinde, öğrencilere dağıtılan çalışma yapraklarının tamamında, sınıf ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerin etkili bir ders süreci ilerletemediği anlaşılmaktadır.

Çalışma yaprağı 3'te metinde geçen dört anahtar sözcüğün anlamına yönelik bir etkinlik verilmiştir. Öğrencilerin cevapları incelenerek aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 55. EP3'te Anahtar Kelimelere Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Sözcük	SCD	Öğrenciler
Uzay	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Biy-Uzay	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö20, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö6.
Zaman	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Biy-Zaman	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19.
	Yanlış	Ö13, Ö20, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö21, Ö22.

Öğrencilerin metnin anahtar kelimelerine yönelik cevapları incelendiğinde “uzay” ve “zaman” kelimelerinde %100 başarı gösterdikleri görülmektedir. Ancak bu kavramlar öğrenciler tarafından metin dinlenmeden önce de bilinen kavramlardır, bu nedenle metnin kavranma durumuna yönelik fikir verme konusunda etkili olamayacağı düşünülmüştür. “Uzay” ve “zaman” kavramları, öğrencilerin “biyo-uzay” ve “biyo-zaman” kavramlarının ayırımına varabilmesi için çalışma yaprağında yer verilmiştir. Bu sebeple uzay ve zaman kavramlarına verilen doğru cevapların öğrencilerin hazırbulunuşluğu ile ilgili fikir vermektense bir veri değeri olduğu düşünülmektedir. Metnin anahtar kavramları olan “biyo-uzay” sözcüğünde %81,8; “biyo-zaman” sözcüğünde %72,7 başarı sağlanmıştır. Öğrencilerin metnin anahtar sözcüklerini öğrendiği görülmüştür.

Çalışma yaprağında yer alan diğer bir bölümde öğrencilerin metni içselleştirmelerine imkân verebilmek amacıyla, metinde anlatılan durumlara yönelik örnekler vermeleri istenmiştir. Öğrencilerin cevapları incelenerek aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 56. EP3'te Metne Yönelik Örneklerin Verilme Durumu

Cümleler	SCD	Öğrenciler
Her canlı türünün kendine özgü bir yaşam ortamı vardır.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21.
	Yanlış	Ö13, Ö16, Ö23.
	Boş	Ö22.
Canlıların çoğunun içsel bir zaman duygusu vardır.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö15, Ö17, Ö19.
	Yanlış	Ö10, Ö11, Ö18.
	Boş	Ö13, Ö14, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
Yaşam şu veya bu şekilde elverişli olan her yerde yayılır.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22.
	Yanlış	Ö13, Ö15, Ö16, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö6, Ö20.

Sınıf içerisinde dinlediklerinden hareketle örnek cümle verebilen öğrenci %68'dir. Tablodan anlaşıldığı üzere Ö13, Ö16, Ö23 hiçbir soruya; Ö20, Ö21, Ö22 bir soruya doğru cevap verebilmiştir. Durumun sebepleri incelendiğinde; Ö13, Ö21, Ö22'nin diğer çalışma yapraklarında da problem yaşadıkları anlaşılmıştır. Ö16 ve Ö20'nin ders

süreçleri incelenmiştir. Ö20'nin dinleme öncesi Tablo 47'de yer alan “*Keşke gene masal dinleseydik anlayamam ki bu metni*” şeklindeki ifadeleri, öğrencinin dinleme metnine yönelik olumsuz tutum sergilediğini göstermektedir. Öğrenci süreç başında metin türü sebebiyle ön yargı içerisine girmiştir. Ö16'nın cevaplarında herhangi bir sorun olmadığı, süreç içerisinde derse katılım gösterdiği ancak başarısızlığının sebebi olarak dinlediklerini içselleştiremediği düşünülmüştür.

Öğrenciler ders esnasında sorulan sorulara cevap verebilmiştir, ancak sınıf içi iletişim beklenen düzeyde değildir. Öğrencilerle dinleme sürecinde yeterli etkileşim kurulamadığı, sınıf içi ortamın beklenen düzeyde olmadığı düşünülmüştür. Uygulama sonrası öğrenci günlükleri incelenmiştir. Günlüklerden sınıf ortamının sebeplerini fark etmek amaçlanmıştır. Öğrenci günlüklerinde, internet üzerinden hazır olarak alınan ses dosyasındaki metnin seslendirilmesine yönelik ifadeler dikkat çekmiştir. Öğrenci günlüklerindeki ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 57. EP3'te Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö2: Çalışma yaprağını 2'de birini yazarken diğerini yazmaya çalıştım çok hızlıydı, yetişemedim. Bu yüzden de inleme akılda kalıcı değildi. Ö6: Metni anlamamamın sebebi hızlı okunmasıydı. Ö9: Metni okuyan kişi çok hızlı okudu biz de anlayamadık, bu yüzden bazı yerleri kaçırdık. Ö10: Metni okuyan çok hızlı okuduğu için metni anlamamız zor oldu. Ö13: Okuyucunun hızı biraz daha yavaş olabilirdi. Çok hızlı okuyordu. Ö17: Dinleme metni olmasına rağmen okuyan kişi çok hızlı okuyordu o yüzden anlayamadım. Bazı yerleri kaçırdım. Ö21: Dinleme metni çok hızlı geçiyordu, o yüzden biraz anlamak zor oldu. Ö23: Metni dinlerken çok zorlandık, zorlanmamızın sebebi metnin okuyucusu çok hızlı okuyordu.	Metnin anlaşılabilirliği Okuyucu hızı	Ses Dosyalarının Niteliği

4.4. Eylem Planı 4: Metne Görsel Hazırlık, Ses Dosyalarının Niteliği ve Sınıf İçi Ortama Yönelik Bulgular

Hazırlanan dördüncü eylem planında Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Çılgın Dedemin Zaman Makinesi” adlı dinleme metni kullanılmıştır. Ö2, Ö14, Ö17 ve Ö19’un devamsız olduğu görülmüştür. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır.

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir

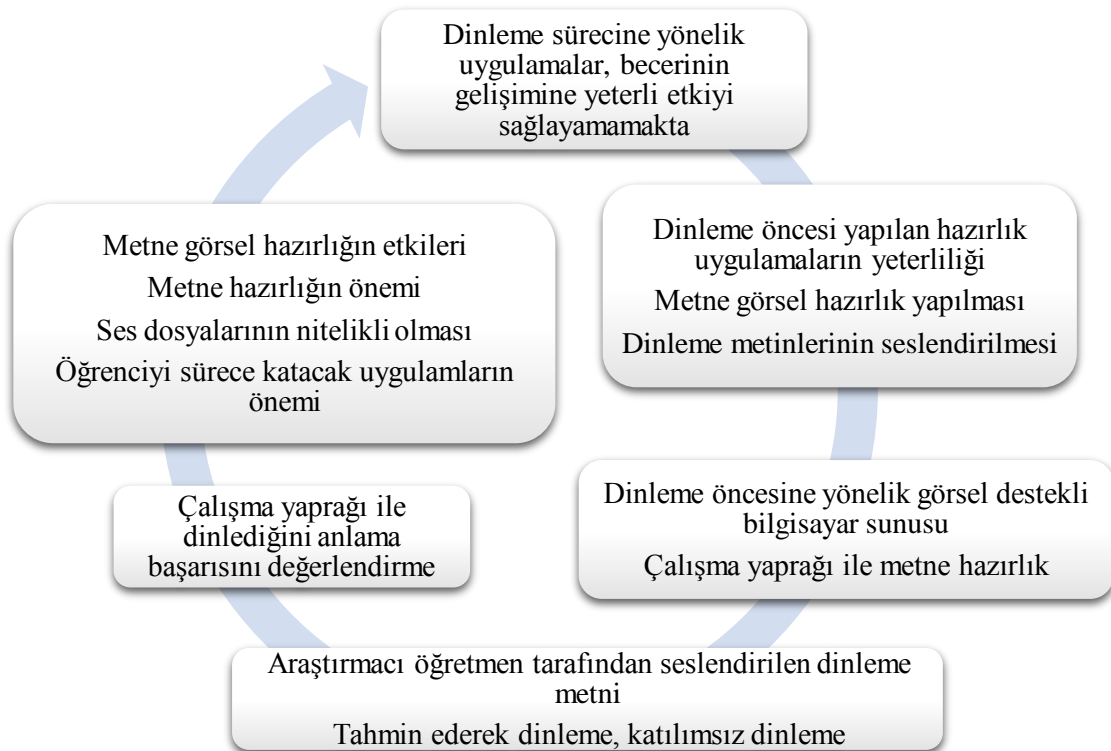
Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

Dinleme stratejilerini uygular.

Dinleme stratejilerini uygular.

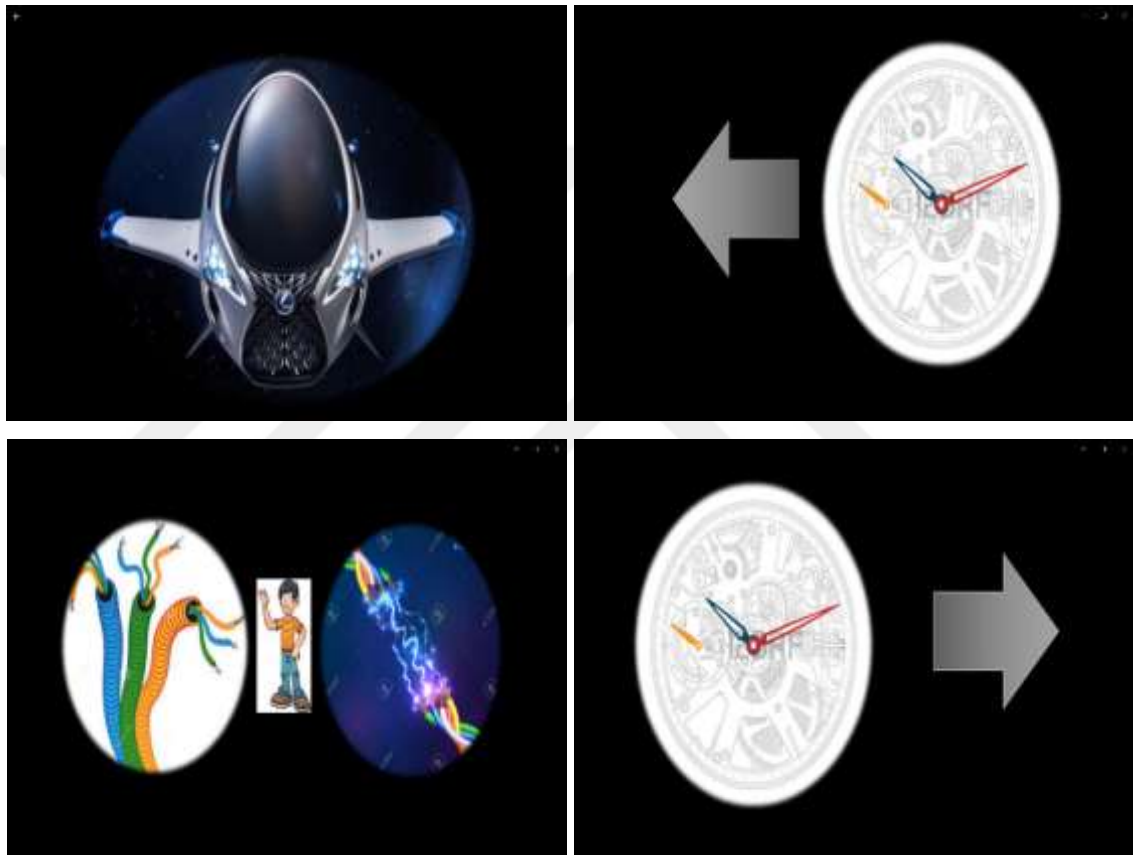
“Çılgın Dedemin Zaman Makinesi” metnine yönelik eylem planı döngüsü aşağıda verilmektedir.

Şekil 21. “Çılgın Dedemin Zaman Makinesi” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Uzay ve zaman metninde dinleme öncesi yeterli hazırlık yapılmadığı için öğrencilerin öğrenmelerinin üst bilişsel boyuta geçemediği gözlenmiştir. Bu sebeple hazırlanan eylem planlarında dinleme öncesine yönelik etkinliklerin ayrıntılı olarak hazırlanmasının önemli olduğu düşünülmüştür.

Çılgın Dedemin Zaman Makinesi metninde dinleme öncesine yönelik bilgisayar sunusu hazırlanmıştır. Hazırlanan bilgisayar sunusundan bazı kareler aşağıda verilmiştir.

Şekil 22. EP4’te Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler

Sunuda yer alan görseller konuyla ilişkili olacak şekilde düzenlenmiş ve metnin akışına uygun olarak sıralanmıştır. Sunuda yer verilen müzik de metnin içeriğine uygun şekilde seçilmiştir.

Hazırlanan sunu dikkatle izlendikten sonra metnin konusu ve türü öğrencilere tahmin ettirmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin uygulama sonrası derse katılmaya istekli olduğu görülmüştür. Eylem araştırmasında ilk kez, dinleme öncesine yönelik olarak bir sunu hazırlanmıştır. Öğrenciler dinleme öncesine yönelik hazırlanan sunuya olumlu tepkiler vermiştir. Bu durum araştırmacı günlüğüne şu şekilde yansımıştır.

Tablo 59. EP4'te Metne Görsel Hazırlık ve Materyal Kullanımına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler dinleme öncesine yönelik hazırlanan videoyu iki kere izledi. Öğrencilerin videoyu izlerken gülümsedikleri, izlediklerinden hareketle tahminde bulunmaya çok istekli oldukları görüldü. Ayrıca hazırlanan görsel destekli bu materyallerin öğrencilerin dikkatini çektiği fark edildi. Öğrencilerin dinleme öncesi videolar izlenirken hazırlanan materyalde neler olduğuna yönelik sorular sorduğu, izleyecekleri hakkında merak duydukları anlaşıldı. Araştırmacı öğretmen tarafından hazırlanan materyallerin öğrencilerin derse olan ilgisine katkı sağladığı düşünülmektedir. 22.03.2018 – s. 7.	Video kullanma	Metne Görsel Hazırlık
	Öğrenciye etki etme	
	Merak etme	Materyal Kullanımı
	Video kullanma	

Hazırlık sürecinde metin türünün tahmin edilmesine yönelik uygulamalara yer verilmiştir. Öğrencilerin tahminlerinde metnin başlığının ve izlenen sununun etkili olduğu fark edilmiştir. Durumu gösteren gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 60. EP4'te Metne Hazırlığa Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 22.03.2018</i>		
<i>Saat: 07.35-07.40</i>		
Öğretmen: Metnin başlığından ve izlediğiniz görsellerden ve müzikten hareketle metnin türü ne olabilir, diye sordu. Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7: Masal, diye cevap verdi. Ö5: Öğretmenim masaldır, zaman makinesi gerçek değil ki. Ö4: Bunlar büyük ihtimal zamanda yolculuk yapacak, bu mümkün değil, gerçek olaylar yoktur hocam, dedi. Öğretmen herhangi bir tepkide bulunmadı. “Başka tahmini olan var mı?” dedi. Öğrenciler sessiz kaldı.	Tahmin etme	Metne Hazırlık
	Metin türü	

Öğrencilerin zaman makinesi ve zamanda yapılacak yolculuğun gerçek olamayacağını düşünmesi sebebiyle metin türünü masal olarak tahmin ettiği fark edilmiştir. Bu durum üzerine masal türünün özellikleri sınıfta tekrar hatırlatılarak masal unsurlarına dikkat çekildi. Öğrencilerden metnin türünü tekrar tahmin etmeleri istendi. Sınıfın tümü derse katılmaya istekliydi. Gelen tahminlere yönelik araştırmacı günlüğünde şu ifadelerle rastlanmıştır.

Tablo 61. *EP4’te Metne Hazırlığa Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilere metnin türüne yönelik tahminlerine doğru ya da yanlış şeklinde cevap vermedim. Masal türüne yönelik unsurlar ifade edildikten sonra tahminlerini kontrol etmelerini istedim. Bu unsurların metinde yer alıp alamayacağına yönelik tahminlerini istedim. Öğrencilerden 5 tanesi “masal” demeye devam ederken, 13 öğrenci “öykü” dedi. 22.03. 2018 – s. 7.	Metin türü Tahmin etme	Metne Hazırlık

Metin türünün “hikâye” olduğu netleştirilmiştir. Türün kesinleşmesinin ardından, metnin konusunu tahmin etmeye yönelik uygulamalarda bulunulmuştur. Tüm sınıfın derse katılmaya istekli olduğu görülmüştür. Dinleme öncesine yönelik hazırlanan çalışma yaprağı öğrencilere dağıtılmıştır. Verilen yapraklarda metnin konusunun tahmin edilmesi istenmektedir. Cevaplar incelendiğinde; sınıftaki her öğrencinin tahminde bulunduğu, yapılan tahminlerin çoğunun konu ile ilgili olduğu görülmüştür. Ayrıca aynı çalışma yaprağında, “*Bir zaman makinesi icat etseydiniz, hangi zamana gitmek isterdiniz, neden?*” şeklinde soru sorulmuştur. Öğrencilerin tümü soru ile ilgili fikrini belirtmiştir.

Dinleme öncesine yönelik hazırlanan bilgisayar sunusunun öğrencilerin derse katılımına olumlu etkilerinin olduğu fark edilmiştir. Ayrıca dinleme öncesi metnin türü ve konusuna yönelik yapılan tahminlerin de öğrencileri derse hazırlamada büyük etkisi olduğu görülmüştür. Durumu destekleyen öğrenci günlüğünden ifadeler aşağıda verilmiştir.

Tablo 62. EP4'te Metne Görsel Hazırlık, Dinleyici Faktörüne Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Ö1: Görseller çok güzel olmuştu, bu yüzden güzel tahminler geldi Ö3: Metni önceden tahmin etmek metni daha bir merak içinde dinlememem ve anlamama neden oluyor. Metinden önceki görseleler güzeldi; çünkü metni daha eğlenceli kıldı. Ö4: Baştaki görseller işime yaradı. Etkinliklerdeki yerleri daha rahat yaptım. Ö5: Önceden izletilen video çok güzeldi, tahminde ve metni anlamamız konusunda çok yardımcı oldu. Ö6: Metinden önce gördüğümüz videodaki resimlerden metinle ilgili çok fazla tahminim oldu. Ö7: Resimler hem metni tahmin etmemize hem de metni merak etmemizi sağladı. Ö8: Metni dinlemeden önce görselleri göstermeniz güzeldi, daha iyi merak uyandırdı. Ö9: Metni dinlemeden önceki fotoğraf videosu çok güzel oldu. Hep bu video etkinliğini yapalım. Bu etkinlik aklıma daha fazla şeyler getirdi. Ö10: Etkinlikten önce video izlememiz güzel oldu. Ö12: Resimli metinler yapmaya devam edin, resimli metinler daha kolay anlamamı sağlıyor. Ö14: Çalışma yaprağı 1 çok güzeldi Ö18: Metni dinlemeden önce gördüğümüz resimler metindeki soruları daha kolay anlamamızı sağlıyor. Ö20: Resimler metni daha kolaylaştırdı.	Sunu kullanma İlgi çekme Video izleme Tahmin etme Merak duyma Görsel unsurları kullanma İlgi çekme Çalışma yaprağı kullanma	Metne Görsel Hazırlık Dinleyici Faktörü

Dinleme öncesi yapılan yeterli hazırlık, öğrencinin dinlediğini anlama başarısına etki etmiştir. Öğrenciler, dinleme öncesinde yapılan hazırlığın, dinlediklerini anlama başarısına etki ettiğini düşünmektedir. Bu durum yukarıda yer alan öğrenci günlüklerindeki ifadelerden anlaşılmıştır.

Dinleme metinlerinin işlenişiyle ilgili eylem planı 4'te üzerinde durulan bir diğer sorun, metnin seslendirilmesiyle ilgilidir. Önceki metinde okuyucu ile ilgili eleştiriler göz ardı edilmemiştir. Bu sebeple öğrencilere dinleme metni araştırmacı tarafından seslendirilerek dinlettirilmiştir. Durumu ifade eden gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 63. EP4'te Sınıf İçi Ortama Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notlarından Cümleler	Kod	Tema
<i>Tarih: 22. 03. 2018</i>		
<i>Saat: 07.48-07.50</i>		
Öğretmen metni dinletmeden önce, metni kendisinin seslendirdiğini söyledi. Öğrencilerin şaşkınlıkları ve metni dinlemek için daha da heveslendikleri anlaşılıyordu. Öğretmen: “Bakalım beğenecek misiniz?” dedi. Sınıfta “evet, kesinlikle” anlamlarında sesler yükseldi. Dinleme metni akıllı tahtada açıldı. Dinleme sırasında öğrencilerin gülümsedikleri, birbirlerine seslendirmeyi beğendiklerini ifade eden jest ve mimiklerde buldukları, öğretmenin hazırladığı bir materyali dinledikleri için şakın ve mutlu oldukları görüldü.	Dikkat çekme Heveslenme Öğrenci memnuniyeti	Sınıf İçi Ortam

Öğrencilerin dinleme metninin araştırmacı öğretmen tarafından seslendirilmesine yönelik görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 64. EP4'te Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Ö4: Metni sizin okumanız başta tuhaftı ama sonra alıştık. Okumanız vurgularınız çok güzeldi. Ö5: Bu sefer okuma ile ilgili sıkıntı yoktu. Diğer metinlerde olduğu gibi ne yavaş ne hızlıydı. Ö7: Öğretmenimizin seslendirmesi bana cazip geldi, hoşuma gitti. Ö8: Metni seslendirmeniz güzeldi, daha iyi anladık. Ö11: Hocamızın okuduğunu görünce önce çok şaşkırdım, ama diğer okurlardan daha iyi okuyor. Ö12: Metni sizin seslendirmeniz güzel olmuş. Ö18: Metni siz seslendirdiğiniz için iyi olmuş.	Vurgulama Okuyucu hızı Anlamaya yardımcı olma Seslendirme	Ses Dosyalarının Niteliği

Metnin niteliğine göre dinleme sayısı ve dinleme stili belirlenmiştir. Durumu açıklayan araştırmacı notları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 65. EP4'te Dinleme Sayısı ve Dinleme Stiline Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğü	Kod	Tema
Dinleme metni hikâye türünde anlaşılması kolay bir metin. Bu sebeple metnin öğrencilere iki kere dinletilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca metinde kahramanlar bir macera yaşıyorlar. Bu maceranın gelişiminin öğrenciler tarafından yapılması etkili olabilir. Bu sebeple metnin tahmin ederek dinlenmesi dinlediğini anlama başarısına katkı sağlayabilir. 22. 03. 2018 – s. 7.	Metin türü Metin-dinleme sayısı uyumu Metin-stil uyumu	Dinleme Sayısı Dinleme Stili

Dinleme öncesi dinleme stili ve sayısı hakkında öğrenciler bilgilendirildi. Metin ilk olarak “tahmin ederek dinleme” ile öğrencilere dinletildi. Dinleme stiline yönelik planlanan uygulamanın gerçekleşebilmesi için çalışma yaprağı 2 öğrencilere dağıtıldı. Daha önceden belirlenen yerlerde durularak, öğrencilerin tahminlerini yazmaları istendi. Çalışma yaprağı incelendiğinde, öğrencilerin tümünün istenilen bütün boşluklarda tahminlerde bulunduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin dinleme sırasında karşılaştıkları anlamı ile ilk kez karşılaştıkları sözcükleri çalışma yaprağında yer alan boş listeye eklemeleri, seçtikleri sözcüklerin anlamını metnin bağlamından hareket ederek tahmin etmeleri istenmiştir. Öğrencilerin anlamı ile ilk kez karşılaştıkları sözcüklere yönelik yapılan uygulamanın anlaşılması için aşağıdaki gözlem notları verilmiştir.

Tablo 66. EP4'te Sözcük Bilgisine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 22. 03. 2018</i> <i>Saat: 08.15- 08.20</i> Araştırmacı öğretmen: “Evet, şimdi genel olarak metindeki sözcükleri nasıl buldunuz, anlamadığınız sözcük çok muydu? Değerlendirmek isteyen var mı? Ya da şöyle sorayım. Kelimeler zordu diyen kaç kişi var?” Sınıfta hiç parmak kalkmadı.	Seviyeye uygunluk Derse katılım	Sözcük Bilgisi

Aşağıda öğrencilerin cevapları tablolaştırılarak verilmiştir. Tabloda en az dört öğrenci tarafından tercih edilen sözcükler temel alınmıştır. Öğrencilerin sözcüklere cevap verme durumu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 67. EP4'te İlk Kez Karşılaşılan Sözcüklere Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Sözcük	SCD	Öğrenciler
İthafen	Doğru	Ö7, Ö8, Ö14, Ö18.
	Yanlış	Ö1, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö21.
	Boş	Ö22, Ö23.
Mika	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18.
	Yanlış	Ö7, Ö12, Ö21.
	Boş	Ö22, Ö23.
Mahfaza	Doğru	Ö4, Ö11, Ö14, Ö16, Ö18, Ö22.
	Yanlış	Ö9, Ö10, Ö15, Ö20, Ö21.
	Boş	Ö1, Ö3, Ö23.
Koordinat	Doğru	Ö4, Ö6, Ö8, Ö10, Ö22.
	Yanlış	Ö15.
	Boş	-
Rota	Doğru	Ö7, Ö8, Ö10, Ö16, Ö18.
	Yanlış	Ö15.
	Boş	-
Uğultu	Doğru	Ö3, Ö5, Ö12, Ö18.
	Yanlış	-
	Boş	-

Yukarıda verilen sözcükler dışında; Ö3, Ö4 ve Ö22 “*ikaz*”; Ö20 ve Ö22 “*anons*”; Ö5 ve Ö22 “*seyir defteri*” sözcüklerini tahmin etmeye çalışmıştır. Öğrencilerin tümü tahminlerinde başarılı olmuştur. Ayrıca listede yer alan “*zifiri*” sözcüğü Ö12 tarafından doğru, Ö23 tarafından yanlış tahmin edilmiştir. Metinde tek öğrencinin tahmin listesinde yer alan “*yumuşak, ezgi, rampa, panel*” sözcükleri sırasıyla Ö23, Ö2, Ö6, Ö4 tarafından yanlış tahmin edilmiştir. “*Sadık, arıza, icat, dehşet, kumanda, erzak*” sözcükleri de sırasıyla Ö8, Ö8, Ö8, Ö18, Ö15, Ö16 tarafından listeye eklenerek doğru

cevaplandırılmıştır. Öğrencilerin listeye ekledikleri 20 sözcüğün %63'ü doğru, %28'i yanlış cevaplandırılırken, %9'u da boş bırakılmıştır. Dinleme metninde yer alan sözcüklerin öğrenci seviyesine uygun olduğu görülmüştür.

Öğrenciler ikinci dinlemeyi “katılımsız dinleme” ile gerçekleştirmiştir. Dinleme sırasında öğrencilerin ayrıntılara dikkat etmesi istenmiştir. Dinleme sonrası sınıfa çalışma yaprağı 3 dağıtılmıştır. Öğrencilerin tümü soruları cevaplandırmıştır. Dinlenen metne yönelik olarak hazırlanan sorular ve verilen öğrenci cevapları aşağıda verilmiştir.

Tablo 68. EP4'te Metne Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Soru	SCD	Öğrenciler
Yavuz, dedesinin geçmişe gitmesini neden istememektedir?	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
Yavuz'un yaptığı plan, Ertuğrul'un geçmişe yolculuk etmesini engelleyebilmiş midir?	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
Dedesini ve yardımcısı Orhan Abi, Yavuz'un Ertuğrul'a niçin bindiğini düşünmektedir?	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö16, Ö21.
Ertuğrul'un kablolarını kesen kişinin Yavuz olduğu nasıl anlaşıldı?	Doğru	Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö14, , Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö1, Ö3, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö21.
Yavuz'un Ertuğrul'un içerisinde olması tarihi açıdan nasıl bir önem taşımaktadır?	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20.
	Yanlış	Ö6, Ö21, Ö22, Ö23.

Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde Ö21'in bütün sorulara yanlış cevap verdiği görülmüştür. Sınıf başarısı %89,4'tür. Ö21 herkesin doğru cevap verdiği ilk iki soruya da yanlış cevap vermiştir. Öğrencinin yanlış cevaplarının sebepleri mevcut veriler tekrar taranarak incelenmiştir. İnceleme sonucunda öğrencinin anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcüklerde tahmin etmek istediği hiçbir sözcüğü tahmin edemediği,

derse aktif katılımın sağlandığı uygulamalarda derse katılmadığı görülmüştür. Ancak öğrenci günlüğü incelendiğinde “Metin güzeldi, öğretmen metni durdurup tahmin ettirdiğinde ne olacağını çok merak ediyordum. Sorulan sorular güzeldi.” ifadelerine rastlanmıştır. Bu ifadeler öğrencinin derse karşı istekli olduğunu ancak derste başarı sağlamakta yetersiz olduğunu düşündürmüştür.

Çalışma yaprağı 3’te dinlenenlere yönelik öğrencilerin fikirleri alınmaya çalışılmıştır, hazırlanan bölümde şu sorulara yer verilmiştir:

Metne yeni bir başlık verecek olsanız başlığınız ne olurdu?

Yavuz’un yerinde siz olsaydınız, dedenizin geçmişe gitmesini nasıl engellerdiniz?

Metnin sonu sizce nasıl olacaktır?

Öğrenciler bölüm içerisindeki bütün sorulara cevap vermiştir. Aynı zamanda ders içerisinde öğrencilerin cevaplarını sınıfta paylaşmaya istekli oldukları da fark edilmiştir. Durumu gösteren gözlem verileri aşağıda verilmiştir.

Tablo 69. EP4’te Sınıf İçi Ortama Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notlarından Cümleler	Kod	Tema
<i>Tarih: 22. 03. 2018</i>		
<i>Saat: 09.30-09.35</i>		
Öğrencilerin çalışma yaprağı 3 cevaplandırılırken çok istekli olduğu görüldü. Özellikle kendi fikirlerini ifade etmelerine olanak sağlanan ikinci bölüm sorularında öğrencilerin neredeyse tamamı zıplayarak parmak kaldırıyordu. Öğrencilerin metin ile ilgili fikirlerini ifade etmekte istekliliği dikkat çekiciydi.	İstek duyma Öğrenci katılımı	Sınıf İçi Ortam

Öğrencilerin kendi fikirlerini ifade etmelerine yönelik uygulamalarda derse katılıma konusunda daha istekli oldukları görülmüştür. Bu sebeple hazırlanacak eylem planlarında öğrencilerin kendilerini ifade edebilmesine imkân sağlanacak uygulamalara yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Uygulanan eylem planı sonrasında dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlıkta görsel öğelerin kullanımının önemi fark edilmiştir. Ayrıca ses dosyalarının nitelikli hâle

getirilmesinin dinlediğini anlama başarısına etkisi uygulamalar sonrasında açıkça anlaşılmıştır. Bu sebeple planlanacak eylem planlarında dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarına ve ses dosyalarının nitelikli hâle getirilmesine özen gösterilecektir.

4.5. Eylem Planı 5: Ses Dosyalarının Niteliği, Ürün Oluşturma ve Zamanlama Faktörüne Yönelik Bulgular

Hazırlanan beşinci eylem planında Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Demokrasi” adlı şiir kullanılmıştır. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır.

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelimelerin anlamını tahmin eder.

Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

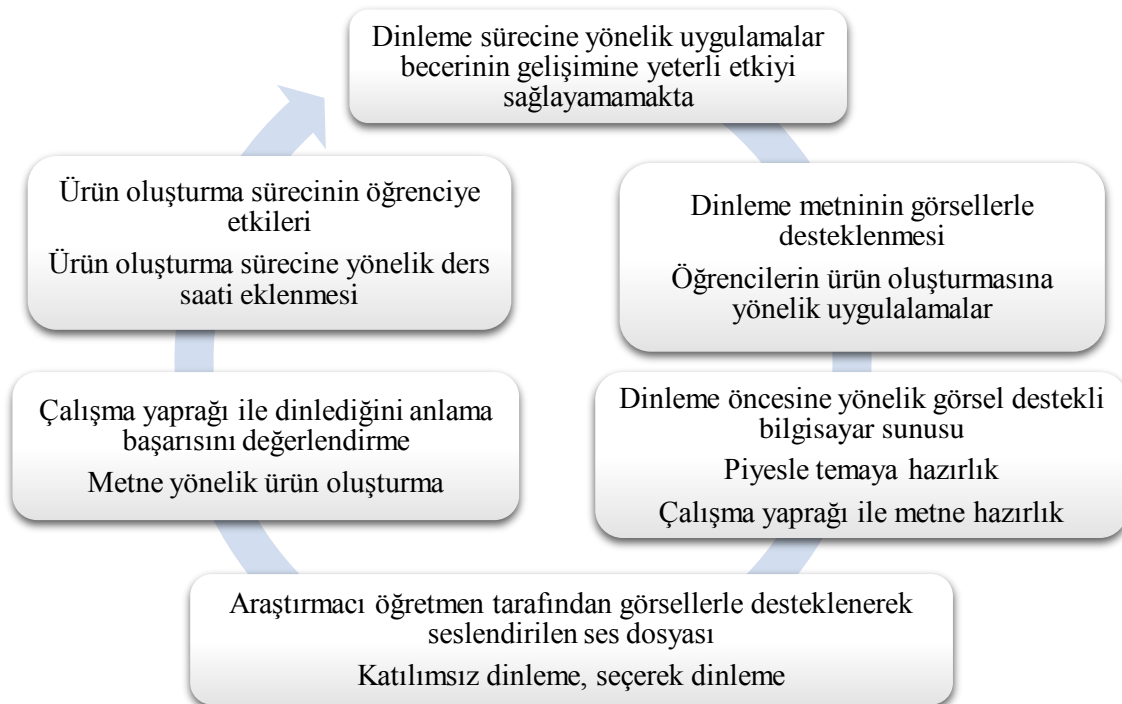
Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.

Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.

Dinleme stratejilerini uygular.

“Demokrasi” metnine yönelik eylem planı döngüsüne aşağıda verilmiştir.

Şekil 23. “Demokrasi” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Dinleme öncesi hazırlık bölümünün dinleme becerisine etkilerinin fark edilmesinin ardından hazırlık bölümlerinin görsellerle desteklenerek niteliğinin artırılmasının da derse olumlu etkileri anlaşılmıştır. Bu nedenle “demokrasi nedir?” sorusuna yönelik görsellerle desteklenen tek ve kısa cevaplardan oluşan bilgisayar sunusu öğrencilere izlettirilmiştir. Sunumdan bazı kareler aşağıda verilmiştir.

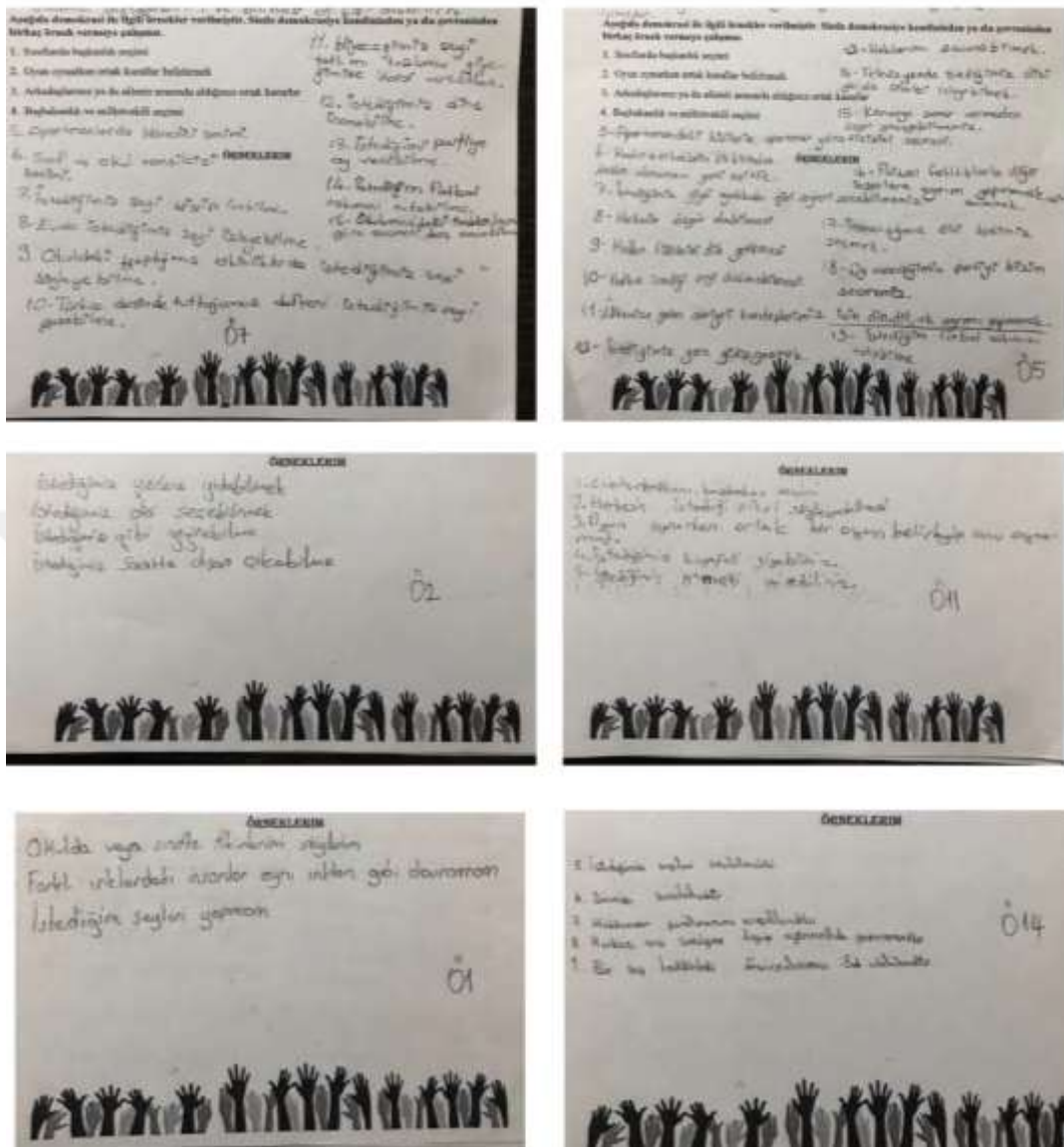

Şekil 24. EP5’te Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler

Sunum sonrasında öğrencilerle “demokrasi” kavramı hakkında konuşulmuş, ardından dinleme öncesi cevaplandırılması için öğrencilere çalışma yaprağı 1 dağıtılmıştır. Çalışma yaprağında aşağıdaki sorular yer almaktadır;

1. İzlediğiniz videodan hareketle demokrasi nedir, hayatınıza katkıları nelerdir?
2. Aşağıda demokrasi ile ilgili örnekler verilmiştir. Siz de demokrasiye kendinizden ya da çevrenizden birkaç örnek vermeye çalışınız.

Öğrencilerin tümü sorulan ilk soruya cevap verebilmiştir. İkinci soruda Ö21 dışındaki bütün öğrencilerin cevaplarının konuya yönelik olduğu, verilen örneklerin demokrasi kavramını ortaya koyduğu görülmüştür. Öğrencilerin demokrasi üzerine örneklerinden birkaçı aşağıda verilmiştir.

Şekil 25. EP5'te Demokrasi Kavramına Yönelik Öğrenci Kâğıtlarından Örnekler

Öğrencilere çalışma yaprağı cevaplandırıldıktan sonra üzerinde kısa bir piyesin yer aldığı kâğıtlar dağıtılmıştır. Öğrencilerin piyes metnini okuyarak sınıfta canlandırması istenmiştir. Hazırlanan piyes metni şu şekildedir:

Spiker: Evet sevgili seyirciler, ben ... TV'den ... Bugün sokaktaki vatandaşlarımıza "Demokrasi nedir?" diye soracağız. Soru sormak için bir vatandaşımızı bulalım. Kime sorsaaaak? İşte, şurada oturan amcaya soralım. Merhaba amcacığım size bir şey sorabilir miyim?

Vatandaş 1: Buyur evladım.

Spiker: Amcacığım, demokrasi nedir?

Vatandaş 1: Vallahi evladım derin bir soru. Şimdi ne desem bilemedim.

Spiker: Hiç duymadınız mı amcacığım?

Vatandaş 1: Duydum da pek aklım ermiyor benim böyle konulara, ben XY TV'deki yarışmaları seyrediyorum.

Spiker: Amcacığım senin sevdiğin programı seçebilmene imkân veren şey demokrasi olabilir mi acaba?

Vatandaş 1: Yok evladım, bizim çanaktan izliyoruz.

Spiker: İlahi amca. Demokrasi bizim için önemli bir şey olabilir mi? Hayatımızda etkili bir şey, yaşamımıza etki eden olumlu bir kavram? Hiçbir şey gelmiyor mu aklınıza?

Vatandaş 1: Aslında biliyorum da, söyleyemedim işte evladım. Neymiş demokrasi söyleyiver bari!

Spiker: Demokrasi, tüm üye veya vatandaşların, organizasyon veya devlet politikasını şekillendirmede eşit hakka sahip olduğu bir yönetim biçimidir. Ama cevabı da bana verdirdin amca. Neyse, iyi günler diliyorum size.

Spiker: Bir başka vatandaş daha bulalım ona soralım bakalım demokrasiyi bilecek mi. Şuradaki teyzenin yanına gidelim. Merhaba teyzeciğim. Nasılsınız?

Vatandaş 2: Ne sen sor ne ben söyleyeyim evladım. Çektiklerim yetti. Bıktım canımdan!

Spiker: Aman teyzeciğim ne diyorsunuz? Size bir soru soracaktım.

Vatandaş 2: Sor yavrum sor. Sen de sor!

Spiker: Teyzeciğim pek dertlisin galiba. Ama ben soruma geçeyim. Acaba demokrasi nedir, biliyor musun?

Vatandaş 2: Herkesin fikrini belirtmesi değil miydi?

Spiker: Eeeeet, teyzeciğim. Sizin fikirlerinizi rahatça ifade edebilmenizdir. Siz fikirlerinizi rahatça ifade edebiliyor musunuz?

Vatandaş 2: Ediyorum tabi evladım. Misal, amcana hep fikirlerimi söylerim.

Spiker: Ne güzel amca da fikirlerinize saygı duyar mı?

Vatandaş 2: Duymaz mı, hep onun seveceği fikirler sunarız, kızdıracak şeyler söylemeyiz.

Spiker: Öyle demokrasi mi olur teyze. Ya çocuklarınız onların söz hakkı var mı evde?

Vatandaş 2: Tabi var, çocuğum babasına hep fikrini söyler.

Spiker: Ya amca beğenmezse fikrini.

Vatandaş 2: O zaman beğeneceği başka bir fikir bulur ya da beni araya koyar.

Spiker: Bu demokrasiyle pek uyuşmuyor galiba teyze!

Vatandaş 2: Olur mu evladım. Biz deriz, o dinler beğenirse yapar. Daha ne olsun.

Spiker: Teyzeciğim, sizin de kendi fikirleriniz olmalı, istediğinizi düşünüp, söyleyebilmelisiniz. Demokrasi herkesin fikrini özgürce dile getirmesidir.

Vatandaş 2: Biz de dile getiriyoruz evladım.

Spiker: Tamam teyzeciğim, tamam. Teşekkür ederim.

Sevgili izleyicilerimiz. Sokaktaki halkın demokrasi bilgisini size sunmaya çalıştık. Başka bir programda görüşmek üzere.

Kısa bir hazırlık süresi tanındıktan sonra öğrenciler piyesi canlandırmaya başlamıştır. Öğrenciler piyesi canlandırırken sınıf içinde olumlu bir hava oluşmuştur. Durumu açıklayan gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 70. EP5'te Sınıf İçi Ortam, Metne Hazırlık ve Dinleyici Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notlarından Cümleler	Kod	Tema
<i>Tarih: 02.04.2018</i>		
<i>Saat:07.45 – 08.00</i>		
Piyas kâğıtları sınıfa dağılırken, öğrencilere metni canlandırılacakları söylendi. Birçok öğrencinin arkadaşlarıyla işaretleşerek birbirleriyle eşleşmeye çalıştığı görüldü. Hevesle rol paylaşımı yapıldı. 5-7 dakikalık hazırlık süresince sınıfta hafif bir uğultu dışında rahatsız edici bir ortam oluşmadı. Hazırlık sonrası öğrencilerin canlandırma yapmak için hevesle parmak kaldırdığı görüldü. Neredeyse tüm sınıf etkinlikte yer almak için istekliydi. Öğretmen isteksiz olan Ö13, Ö16, Ö19, Ö21 ve Ö23'ün eşleşerek etkinliğe katılmalarını istedi. Ö13 hasta olduğunu, Ö16 yapmak istemediğini belirtirken diğer öğrenciler sessiz kaldı.	Canlandırma	Metne Hazırlık
	Sınıf içi etkileşim	Sınıf İçi Ortam
	Derse ilgi duyma	Dinleyici Faktörü

Öğrencileri dinleme metnine hazırlamak amacıyla yapılan hazırlık uygulamalarının “demokrasi” kavramı ile ilgili yeterli hazırbulunuşluğu oluşturduğu düşünülmüştür. Özellikle görsel öğelerin kullanımına yönelik öğrenci memnuniyeti ders sırasında fark edilmiştir. Uygulama sonrası incelenen öğrenci günlüklerindeki ifadeler, metne hazırlık çalışmalarının etkililiğini desteklemektedir.

Tablo 71. *EP5’te Metne Görsel Hazırlığa Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler*

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö1: İlk izlediğim slayt çok güzeldi slaytta demokrasiyi tam anlamıyla öğrendim. Ö2: Dinlemeden önceki slayt konuyu anlamamda faydalı oldu. Ö4: Metinleri dinlemeden önce görsel video görmek daha iyi anlamamızı sağlıyor. Ö5: Slayt ve piyes çok güzeldi çalışma yapraklarında çok yardımcı oldu. Ö7: Konudan önce slayt olması, konuya geçince “Burada ne diyor?” diye bakmamı engelliyor. Ö8: Metni dinlemeden önce slayt izlememiz çok iyiydi, metne hazırlık yaptık. Ö9: Metni dinlemeden önce ve dinlerken slaytlar her zaman olsa iyi olur. Ö10: Görseller bizim için iyi oldu, metne hazırlandık. Dinmeden önceki ve dinleme sırasındaki slaytlar metni anlamama yardımcı oldu. Ö11: Metinlerden önce slaytlar izlemek metni daha iyi anlamamı sağlıyor. Ö13: Slaytlar güzeldi. Ö18: Piyes yaptık demokrasi ile ilgili daha bir zevk kattı bence derse, slaytları da sevdim. Ö19: Görseller çok güzeldi. Ö20. Slaytlar çok bilgi verdi. Ö21: Görseller güzeldi.	Slayt kullanma Piyes yapma Görselleştirme Öğrenciye etki etme	Metne Görsel Hazırlık

Görsel öğelere yer verilen uygulamalarda sınıf içi ortam olumlu etkilenmektedir. Bu sebeple araştırmacı öğretmen tarafından seslendirilen dinleme metni, görsel unsurlarla desteklenerek öğrencilere dinletilmiştir. Dinleme metnine yönelik hazırlanan görsel destekli ses dosyasına ait bazı kareler aşağıda verilmiştir.

Şekil 26. EP5'te Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler

Öğrencilere dinleme metni ilk olarak katılımsız dinleme ile dinletilmiş, öğrencilerin dinleme esnasında görsellerle beraber metni dikkatle takip etmesi amaçlanmıştır. Dinleme stiline seçilmesine etki eden süreci gösteren araştırmacı günlüğünden ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 72. EP5'te Dinleme Stili ve Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilerin hazırlanan dinleme metnindeki görsel öğeleri fark edebilmesi için dinleme anında katılımsız dinleme yaparak metne dikkatlerini vermeleri uygun olacaktır. Hazırlanan ses dosyasındaki görsellerin, şiirdeki ana duygunun anlaşılmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.	Katılımsız dinleme	Dinleme Stili
02.04.2018 – s. 9.	Görsel öğeleri kullanma	Ses Dosyalarının Niteliği

Dinleme metni izlenirken öğrenciler dikkatlerini metne vererek dinlemiştir. Sunuda yer alan görsellerin öğrenciye katkıları olmuştur. Bu durumu destekleyen gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 73. EP5'te Ses Dosyalarının Niteliği ve Materyal Kullanımına Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 02.04.2018</i>		
<i>Saat:08.15-08.25</i>		
Öğrenciler dinleme metnine tüm dikkatlerini vermiştir. Resimleri izlerken gülümsedikleri, ilgiyle metni takip ettikleri gözlenmiştir. Öğrencilerin dinleme sonrası öğretmene “Metni siz mi okudunuz?” şeklinde sorduğu, alınan “Evet” cevabıyla sınıfta alkışların yükseldiği görüldü. Ö4: “Öğretmenim gene tam bizim anlayacağımız gibi okudunuz değil mi?” dedi. Sınıfta öğretmenin çok iyi okuduğuna yönelik uğultular oluşmaya başladı.	İlgi duyma Öğrenciye etki etme	Materyal Kullanımı Ses Dosyalarının Niteliği

Ayrıca öğrenci günlüklerinde dinleme metninin görsellerle desteklenmesine yönelik memnuniyet ifadelerine rastlanmıştır. Aşağıdaki tabloda öğrenci günlüklerinden cümlelere yer verilmiştir.

Tablo 74. EP5'te Ses Dosyalarının Niteliği Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö3: Slaytlardaki resimler metni anlamama çok yardımcı oldu. Ö5: Metni dinleme sırasındaki slayt da çok güzeldi. Çalışma yapraklarında yardımcı oldu. Ö9: Metni dinlemeden önce ve dinlerken her zaman slayt olsa iyi olur. Ö10: Dinlemeden önceki ve dinleme anındaki slaytlar metni anlamama yardımcı oldu. Ö15: Görseller çok güzeldi ve şiirdeki kıtalarla uyuyordu. Etkinlikler çok güzeldi. Ö16: Görseller çok açıklayıcıydı. Ö18: Resimler şiirle uyuyuştu. Ö19: Bir de görseller çok güzeldi. Ö21: Görseller güzeldi.	Görsel destekli dinleme metni Öğrenciye etki etme	Ses Dosyalarının Niteliği

Metnin ikinci dinlenişinde seçerek dinleme yapılmıştır. Dinleme sayısı ile ilgili açıklama dersin başında öğrencilere yapılmıştır. Durumu gösteren araştırmacı günlüğünden ifadeler şu şekildedir.

Tablo 75. *EP5'te Metnin Niteliğine Göre Dinleme Sayısına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilere metnin iki kere dinletileceğini derse başlarken söyledim. Metni öğrencilerin iki kere dinlemesinin yeterli olacağını düşünüyorum. Metin şiir türündedir. Metnin içerisinde öğrencilerin ilk kez karşılaştıkları sözcük sayısının fazla olmadığını tahmin ediyorum. Metnin anlaşılması için iki kere dinleme yapılması yeterli olacaktır. <i>02.04.2018 – s. 9.</i>	Anlaşılabilirlik Metin-dinleme sayısı uyumu	Dinleme Sayısı

Dinleme sırasında cevaplandırılmak üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılmıştır. Çalışma yaprağındaki ilk soruda altı görsel verilmiştir. Öğrencilerden metnin içeriği ile ilişkili görselleri işaretlemesi istenmiştir. Soruda yer alan görseller dinleme metnine yönelik hazırlanan sunuda yer almamaktadır. Cevaplar incelendiğinde; çalışma yapraklarında bulunan toplam 138 fotoğraftan 4 tanesi hariç tümünün doğru işaretlendiği görülmüştür. Yanlış işaretleme yapan öğrenciler ve işaretlenen resimler şu şekildedir:

Tablo 76. *EP5'te Metnin İçeriğine Yönelik Görsellerin Cevaplanma Durumu*

Resim	Öğrenciler	
	İşaretlememesi Gereken Resmi İşaretleyen	İşaretlemesi Gereken Resmi İşaretlemeyen
	Ö6, Ö13.	-
	-	Ö14.
	-	Ö19.

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde; Ö6 ve Ö13'ün metinle ilgisi olmayan birinci resme işaretleme yaptığı, Ö14 ve Ö19'un da metnin konusuna yönelik olan ikinci ve üçüncü resmi işaretlemediği görülmüştür. Birinci resimde deniz kenarında sıralanarak bekleyen kalabalığın metinde yer alan kavramlarla ilgisi yoktur. Öğrencilerin resimlerle şiir arasında ilişki kurması beklenmektedir. Ancak dikkatini kaybeden öğrencilerin bu işaretlemede bulunduğu düşünülmüştür. İkinci ve üçüncü resim “özgürlük” kavramlarıyla ilgilidir. Çalışma yaprağında yer alan resimler metni dinlerken gördüğü görsellere benzerdir. Öğrencilerin ilişki kurarak soruları doğru cevaplayacağı düşünülmüştür. Resimleri işaretlemeyerek boş bırakan Ö14 ve Ö19'un bu ilişkiyi kuramadığı düşünülmüştür.

Çalışma yaprağı 2'de metinde yer alan sözcükler tablo üzerinde verilmektedir. Tabloda “toy” ve “demokrasi” sözcüğünün anlamı verilmiş, öğrencilerden bu sözcükleri cümle içerisinde kullanması istenmiştir. Ayrıca öğrencilere, anlamı ile ilk kez karşılaşılan başka sözcük varsa, onların anlamlarını da tahmin etmeleri ve sözcükleri cümle içerisinde kullanmaları söylenmiştir. Cevaplar incelendiğinde “toy” sözcüğünü Ö13, Ö20, Ö22; “demokrasi” sözcüğünü ise Ö20 dışındaki bütün öğrencilerin cümle içerisinde kullanabildiği görülmüştür. Ayrıca Ö4 “seçmen”, Ö19 “anayasa” sözcüğünü bölüme ekleyerek cümle içerisinde kullanmıştır. Bu durum öğrencilerin şiirde geçen sözcükler ile ilgili problem yaşamadığını düşündürmüştür. Bu durum araştırmacı günlüğünde yer almıştır.

Tablo 77. EP5'te Sözcük Bilgisine Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilerin büyük bir kısmı metinde geçen sözcüklerin anlamlarına yönelik problem yaşamamıştır. Çalışma yaprağındaki boşluğa sözcük ekleyen öğrenci neredeyse yoktur. 02.04.2018 – s. 9.	Seviyeye uygunluk	Sözcük Bilgisi

Öğrencilerin sözcüklerin anlamları ile ilgili sorun yaşamaması şiirin anlaşılmasında önemli rol oynamaktadır. Çalışma yaprağı 2'de mısraların anlamına yönelik sorulara yer verilmiştir. Alınan cevaplar öğrencilerin mısralarda verilmek istenen mesajı anlayabildiğini göstermiştir. Sorular ve öğrencilerin durumu aşağıda verilmiştir.

Tablo 78. EP5'te Mısralardaki Anlama Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Mısra Sırası	Mısradan kesit	Yanlış Cevap Veren Öğrenciler
3. mısra	Anayasa hükümleri... Bütün...	Ö23.
4.mısra	Temizdir, durudur... Çiçek...	Ö22.
5.mısra	Ekeriz, biçeriz... Sanayisi...	Ö2, Ö6, Ö14, Ö22.
7.mısra	Düğünde, dernekte... Sandıkta...	Ö21.

Ö2, Ö6, Ö4, Ö21, Ö22, Ö23 dışındaki öğrencilerin tümü bütün mısralarda verilmek istenen mesajı doğru fark edebilmiştir. Dinleme metnine yönelik hazırlanan uygulama planının son dersinde, öğrencilere çalışma yaprağı 3 dağıtılmıştır. Öğrenciler çalışma yaprağının ilk sorusunda ağaç dallarına asılmış kelimelerle karşılaşmaktadır. Öğrencilerin şiirde geçen kavramları bu ağaç dallarından seçerek işaretlemesi istenmiştir. Öğrencilerin soruda eksik ve fazla işaretleme yaptığı görülmüştür. Soruların cevaplanma durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 79. EP5'te Şiirde Geçen Kavramların Tespitine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

İşaretlenme Durumu	Kavram	Yanlış İşaretleme Yapan Öğrenciler
İşaretlenmesi Gereken	Çiçek	Ö2.
	Tel	Ö2, Ö6, Ö20, Ö23.
	Şehir	Ö2, Ö6, Ö7, Ö10, Ö13, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Kafa	Ö2.
	Su	Ö2, Ö4, Ö16.
	İnsan	Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö13, Ö17, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23.
İşaretlenmemesi Gereken	Saz	Ö6, Ö7, Ö10, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21.
	Kafes	Ö13, Ö16, Ö20, Ö21.
	Ev	Ö15.
	Güneş	Ö15, Ö16.

Tablo incelendiğinde öğrencilerin %43'ünün “insan” ve şehir”, %39'unun “saz” sözcüğünü metin içerisinde fark edemediği görülmüştür. Bu sözcükler şiirde şu şekilde yer almaktadır:

... *Hukuka dayalı, insan hakları...*

... *Şehirde, kazada, köyde bulunur...*

... *Türkülerle şiirimle sazımla...*

Öğrencilerin eksik cevaplarının şiiri dikkatli dinlememelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Eksik işaretlemelerin yanı sıra şiirde olmadığı halde işaretlenen “kafes, ev, güneş” kavramlarının işaretlenme sebepleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda bu sözcüklerin metinde geçmediği; ancak izlenen sunuda yer aldığı fark edilmiştir. Bu durum öğrencilerin metni dinlerken görselleri göz önünde bulundurduğunu, metni dikkatli dinlemediğini göstermiştir.

Çalışma yaprağı 3'te yer alan diğer bölümlerde öğrenci başarısı yüksektir. Genel olarak öğrencilerin sorularda başarılı oldukları görülmüştür. Ancak sorulara boş ve yanlış cevap veren öğrencilerin belirlenmesinin, öğrenci başarısının araştırılmasında rehber olduğu düşünüldüğünden verilen cevaplar tablolaştırılarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 80. EP5'te Çalışma Yaprağı 3'te Yer Alan Soruların Cevaplanma Durumu

Bölüm	Soru	SCD	Öğrenciler
Mısradaki Anlamı Bulma	Hür yaşatır huzur verir her yana...	Boş	-
	Toplum hayatını düzene sokar...	Boş	-
	Korkusuzca yaşar, bütün insanlar...	Boş	Ö6, Ö22.
Metne Yönelik Soruları	Metinde demokrasinin insan hayatına sağladığı hangi katkılardan söz edilmiştir?	Yanlış Boş	Ö2, Ö22.
	Eşitlik ilkesinin insanlara etkisi nedir?	Yanlış Boş	Ö13, Ö21. Ö2, Ö22.
Size Göre	Şiirde en çok beğendiğiniz dörtlük hangisidir, neden?	Boş	Ö6.
	Demokrasi olmasaydı nasıl bir hayat sürerdiniz? Yaşayabileceklerinizi tahmin ediniz.	Boş	-
	Demokrasiye hayatınızın hangi alanlarında ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?	Boş	Ö16

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Ö2, Ö6, Ö13, Ö14, Ö21 ve Ö22 dışındaki öğrencilerin tümü; dinlediğini anlama başarısını değerlendirmek amacıyla hazırlanan çalışma yaprağında (ilk bölümü dışındaki tüm bölümlerde) %100 başarı göstermiştir. Öğrencilerin yanlış cevaplarının nedenleri araştırılmıştır. Ö2, Ö6, Ö22, Ö13 ve Ö16'nın başarı durumları incelenmiştir. Tablo 70'te Ö13 hasta olduğunu bildirmiş ayrıca öğrencinin derse karşı ilgisiz olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Ö16'da dersin başından beri ilgisiz tutum içerisindeydi. Bunun dışında Ö2 ve Ö6 derslere katılan öğrencilerdir, öğrencilerin çalışma kâğıtları incelendiğinde dersin başından beri başarılı bir dinleme süreci geçiremedikleri, çalışma yaprağı 2'de de birçok soruya yanlış cevap verdiği görülmüştür. Bu durum etkili olarak ilerletilen dinleme sürecinde dinleyiciden kaynaklanan engellerin dinleme sürecine olumsuz etkilerini göstermiştir. Sınıf başarısının yüksek oluşu ve adı geçen öğrencilerin genel ders durumları bu düşüncenin gelişmesine sebep olmuştur. Sorulara verilen doğru cevap oranı ve aşağıda yer alan araştırmacı günlüğündeki ifadeler dinleme sürecinin başarısını desteklemektedir.

Tablo 81. *EP5'te Sınıf İçi Ortam, Yaşamla İlişkilendirme ve Dinleyici Faktörüne Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Uygulamada genel sınıf başarısının yüksek olduğunu düşünüyorum. Ders işleme anında etkili bir sınıf ortamı oluştu. Öğrenciler tenefüste demokrasiye örnek olabilecek olayları birbirlerine anlatıyorlardı. Ö9, Ö11, Ö14 aralarında şakalaşarak demokratik haklarında bahsediyorlardı. Öğrencilerin ders sonrası öğrendiklerini günlük hayatlarından örnekler vererek ifade etmesi dersin başarılı olduğunun göstergesidir. Süreçte başarısız olan öğrencilerin sebebinin ders içerisindeki uygulamalardan ziyade öğrencinin kendinden kaynaklandığı görüşündeyim. Özellikle Ö2 ve Ö6 ders başarısı yüksek öğrencilerdir. Dinleme anındaki dikkat dağınıklığının yanlış cevaplara sebep olduğunu düşünüyorum. 02.04.2018 – s. 10.	Öğrenci katılımı Önceki bilgileri kullanma İlgi duyma	Sınıf İçi Ortam Yaşamla İlişkilendirme Dinleyici Faktörü

Ayrıca öğrenci günlüklerinden yer alan ifadeler; öğrencilerin dinledikleri metin sayesinde günlük hayatlarında karşılımlarına çıkan önemli bir kavram hakkında bilgi sahibi olduklarını, dinleme metninin konusunu içselleştirebildiklerini göstermektedir. Öğrenci günlüklerindeki ifadeler aşağıda verilmiştir.

Tablo 82. EP5'te Uygulamaların Etkililiğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö2: Böyle önemli bir kavramı eskiden tam olarak bilmediğimi fark ettim, demokrasiyi öğrenmem iyi oldu. Ö6: İlk başta konunun başlığını bile bilmiyordum. Ama ders sonunda öğrendim. Metin güzeldi ve eğiticiydi. Ö9: Başta demokrasinin ne olduğunu fazla bilmiyordum ama öğrendim. Ö10: Demokrasiyi biliyordum ama anlatamıyordum, ama şimdi anlatabiliyorum. Ö11: Demokrasi kavramını daha önce anlatamıyordum, bu metni dinledikten sonra artık anlatabiliyorum. Metin eğlenceli değil ama öğreticiydi. Her zaman eğlenceli değil ara sıra böyle öğretici metinler dinlememiz iyi oluyor. Ö14: Demokrasinin ne olduğunu öğrendik. Ö15: Metnin bana katkısı çok oldu. Çünkü ben haklarımı bilmiyordum, metni dinledikten sonra haklarımı koruyacağım. Ö20: Metin çok güzeldi, çok iyi anladım. Bir sürü bilgi verdi. Ö22: Demokrasi metni zordu, sonra anladım. Demokrasiyi iyice öğrendim.	Bilgi edinme	Uygulamaların Etkililiği
	Öğrenmeye katkı sağlama	

Eylem planında metne yönelik yapılan son uygulamada öğrenciler temaya uygun bir dörtlülük yazmıştır. Öğrencilerin dinlediklerini ve metnin türünü içselleştirmelerine olanak veren uygulama sırasında istekli oldukları görülmüştür. Durumu ifade eden gözlem notları tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 83. EP5'te Ürün Oluşturma, Sınıf İçi Ortam, Dinleyici Faktörü ve Zamanlama Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 02.04.2018</i>		
<i>Saat: 09.30-09.35</i>		
Öğretmen: Evet, arkadaşlar, son uygulamadayız. Sizden dinlediklerinizden hareketle bir dörtlük yazmanızı istedim. Bu süreç öğrendiklerinizi içselleştirmenize yardımcı olacaktı; ancak fazla zamanımız kalmadı. Yazdıklarınızı sınıf içerisinde herkese okutabilmeme imkân kalmadı maalesef. Ama söz veriyorum, ben hepsini okuyacağım, dedi. Sınıftan sesler yükseldi. “Yaaaa ama çok güzel yazdık”. Öğretmen: Maalesef, şu an birkaç kişiyi dinleyebilirim sadece. Ders bitmek üzere, dedi. Okumak isteyen var mı, diye sorduğunda neredeyse tüm sınıf parmak kaldırıyordu. Ö19, Ö22, Ö14, Ö11 okudu. Okunan dörtlükler ile ilgili fikrini söylemek isteyen birkaç öğrenci yorum yaptı. Ardından zil çaldı. Sınıfta uğultu hâlinde dersin bitmesinden memnun olmayan sesler çıkıyordu.	Öğrenilenlerin içselleştirilmesi	Ürün Oluşturma
	Dersi planlama	Zamanlama Faktörü
	Derse ilgi duyma	Dinleyici Faktörü
	Öğrenci katılımı	Sınıf İçi Ortam

Öğrencilerin kendi oluşturdukları ürünleri sınıf içerisinde sergilemesine yönelik istekliliği dikkat çekmiştir. Öğrencilere uygulamalarda kendi ürettikleri ürünleri sunmalarına imkân verecek uygulamalarda bulunulmasının önemi fark edilmiştir. Ancak zamanlama ayarlamasından kaynaklanan eksiklik nedeniyle hazırlanan ürünler sınıfta sunulamamıştır. Bu sebeple süreç içerisinde zamanlamaya dikkat edilmesinin önemi fark edilmiştir.

Uygulama sonrası incelenen öğrenci kâğıtlarında öğrencilerin oluşturdukları dörtlüklerin birçoğunun başarılı olduğu görülmüştür. Aşağıda öğrencilerin yazmış olduğu dörtlüklerden örnekler verilmiştir.

Şekil 27. EP5'te Öğrenciler Tarafında Oluşturulan Dörtlük Örnekleri

Öğrencilerin metnin içeriğine yönelik dörtlük yazmaktan memnun olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tabloda ürün oluşturma sürecine yönelik öğrenci günlüklerinden ifadeler verilmiştir.

Tablo 84. EP5'te Ürün Oluşturma ve Dinleyici Faktörüne Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö4: Şiir yazmak güzel oldu. Ö5: Dörtlük yazmamız hem eğlenceli hem de güzel bir etkinlikti. Ö6: Etkinlik şiir sevgimi artırdı. Ö9: Şiir yazma etkinliği çok faydalıydı bence. Ö11: Metnin son etkinliğinde şiir yazmamız çok hoşuma gitti Ö19: Çalışma yaprağında şiir yazmak çok hoştu. Ö18: Metinde şiir yazdık. Çok hoşuma gitti.	Öğrenilenlerin içselleştirilmesi	Ürün Oluşturma
	Öğrenci memnuniyeti	Dinleyici Faktörü

Uygulanan eylem planı sonrası görsel destekli metinlerin dinleme sürecine etki ettiği fark edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ürün oluşturma sürecinde yer almasının dinlediklerini içselleştirmesine imkân verdiği görülmüştür. Ancak öğrencilerin etkili olarak ürün oluşturmaları ve oluşturulan ürünlerin sınıf ortamında sergilenebilmesi için ayrı bir ders saatine ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple hazırlanacak eylem planlarına bir ders saati daha eklenmesinin yerinde olacağı düşünülmüştür.

4.6. Eylem Planı 6: Dinleme Stili, Ses Dosyalarının Niteliği ve Zamanlama Faktörüne Yönelik Bulgular.

Hazırlanan altıncı eylem planında Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Organlardan Mektup Var” adlı mektup kullanılmıştır. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır:

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelimelerin anlamını tahmin eder.

Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.

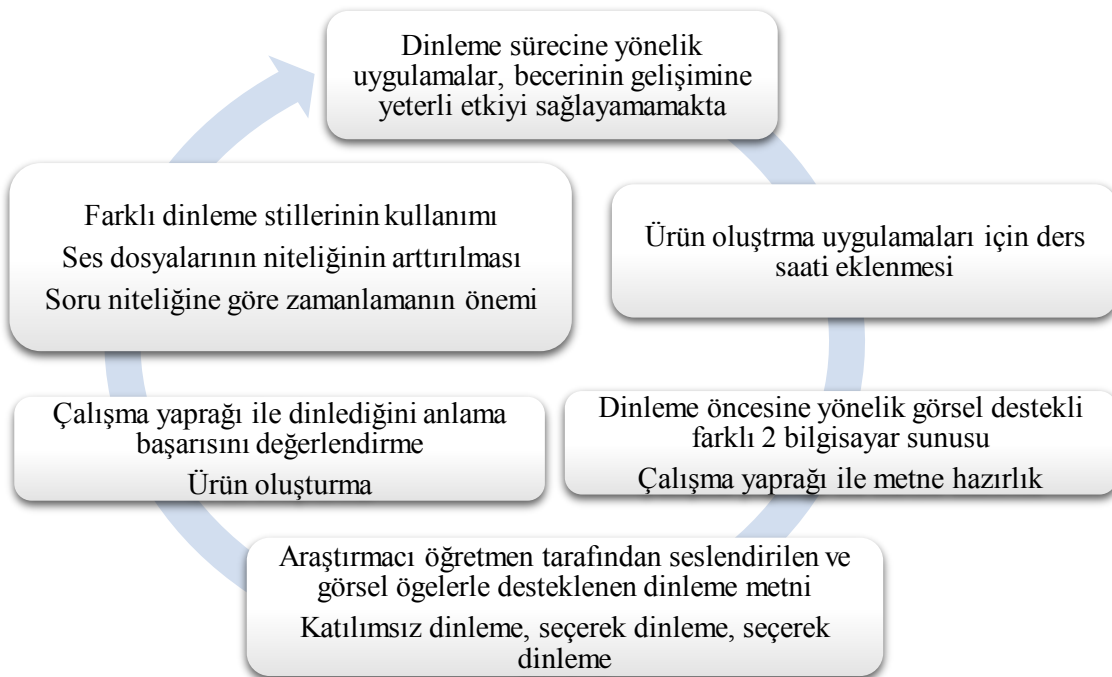
Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

Dinleme stratejilerini uygular.

Eylem Planı 6 aşağıda belirtilen eylem planı döngüsüne göre düzenlenerek işlenmiştir

Şekil 28. “Organlardan Mektup Var” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Eylem planında uygulanmak üzere seçilen metin, organlar tarafından insanlara yazılan mektuplardan oluşmaktadır. Metnin içeriği organların işlevleri ve insanların yaşadıkları ruhsal durumların organlara etkileri üzerinedir. Metnin içeriği öğrencilerin metni kolayca anlamasına uygun değildir. Bu sebeple dinleme öncesi yeterli hazırlık yapılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Aşağıda metne hazırlık uygulamalarının planlanma sürecini gösteren araştırmacı günlüğünden ifadeler verilmiştir.

Tablo 85. EP6'da Metne Hazırlığa Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Metnin konusu öğrenciler tarafından kolayca anlaşılacak nitelikte değil. Metne yönelik yeterli hazırlık yapılmazsa dinlediğini anlama başarısı düşük olabilir. Bu nedenle metne hazırlık ayrıntılı olmalı. Öğrencinin dikkatinin dinleme öncesi metne çekilmesi ve dinlemeye istekli hâle getirilmesi dinleme başarısına etki edecektir. 16.04.2018 – s. 11.	Anlaşılabilirlik Uygulamalarının yeterliliği	Metne Hazırlık

Öğrencilerin metne hazırlık uygulamalarının yeterli olabilmesi için araştırmacı öğretmen tarafından iki farklı bilgisayar sunusu oluşturulmuştur. Oluşturulan sunulardan kareler aşağıda verilmiştir.

Şekil 29. EP6'da Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunu 1'den Kareler

Şekil 30. EP6'da Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunu 2'den Kareler

Oluşturulan sunuda görsel öğelerin yer almasının önemli olduğu düşünülmüştür. Aşağıda yer alan tabloda durumu gösteren araştırmacı günlüğünden ifadeler yer almaktadır.

Tablo 86. EP6'da Metne Görsel Hazırlığa Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Daha önceki eylem planlarında dinleme öncesi hazırlık uygulamalarında görsel öğelerin kullanımının öğrenciye etkileri fark edilmiştir. Bu sebeple dinleme öncesine yönelik hazırlanan sunular görsellerle desteklenmiştir.	Görsel öğeleri kullanma	Metne Görsel Hazırlık
16.04. 2018 –s. 11.	Öğrenciye etki etme	

Metne hazırlık uygulamalarında görsel unsurların kullanılmasına yönelik öğrenci memnuniyetleri ders sırasında fark edilmiştir. Uygulama sonrası incelenen öğrenci günlükleri de durumu desteklemektedir. Öğrenci günlüklerinden ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 87. EP6'da Metne Görsel Hazırlığa Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö3: Slaytlar metni daha iyi anlamamızı sağladı. Ö4: Slaytlar, görseller ve bilgilendirmeler konuyu kavramaya yardımcı oluyor. Ö7: Hazırlık slaytları uygundu. Bize organlarımız hakkında bilmediklerimizi öğretti. Ö9: Metne hazırlık slaytları çok güzel şeyler anlatıyordu. Metin çok güzeldi. Ö10: Metinden önceki slaytlar bizim için iyi oluyor. Görseller metni anlamamızı sağladı. Ö11: İki slaytı da çok beğendim. İkisinde de bilmediğim güzel bilgiler öğrendim. Ö15: Metinden önce slaytlar izlememiz metni anlamamızı kolaylaştırıyor. Ö20: Slaytlar metni anlamama yardım ediyor.	Görsel öğeleri kullanma	Metne Görsel Hazırlık

İzlenen sunular sonrasında çalışma yaprağı 1 dağıtılmıştır. Çalışma yaprağında araştırmacı öğretmen tarafından hazırlanan bulmacalar öğrencilere sorulmuştur. Öğrencilerin bilmeceleeri cevaplama durumu tablolaştırılarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 88. EP6'da Bilmeceleerin Cevaplanma Durumu

Bulmaca	Cevap	SCD	Öğrenci
Sorsan hep tok, hiç acıkmaz.	Mide	Boş	-
Versen hep yer, hiç doymaz.		Yanlış	Ö2.
Bir borudur, kas ve kıkırdak.	Soluk borusu	Boş	-
Sana oksijen sağlayacak.		Yanlış	-
Sanki süzgeç mübarek.	Böbrek	Boş	Ö15.
Ayırır atıkları seçerek.		Yanlış	-
Şehir merkezi gibi ortada.	Kalp	Boş	-
Durmadan kanı dolaştırır orada.		Yanlış	Ö19, Ö22.
Hiç sevmez pis dumanı.	Akciğer	Boş	Ö8.
Kalbe yakındır odası.		Yanlış	-
Yeşildir dışarıdan bakınca.	Damar	Boş	Ö2, Ö3, Ö5.
Görürsün asıl rengini çıkınca.		Yanlış	Ö19, Ö22.

Metne hazırlık amacıyla hazırlanan bulmacalarda alınması gereken toplam 138 cevabın 5'i yanlış, 5'i boştur. En çok yanlış ve boş cevabın verildiği bilmecenin sebepleri araştırılmıştır. Öğrencilere dinleme öncesinde izletilen sunularda ve metnin başlığında "organ" üzerinde durulmaktadır. Bulmacadaki "damar" cevabı organlar arasında yer almamaktadır. Bu durumun öğrencilerin kafasını karıştırmış olabileceği düşünülmüştür.

Metne hazırlık kapsamında öğrencilerden; metnin başlığına, metnin türüne, sorulan bilmecelere, izledikleri sunulara dikkat ederek metnin içeriğini tahmin etmesi istenmiştir. Öğrencilerin tümü metnin içeriğine yönelik tahminde bulunmuştur. Dinleme metni araştırmacı öğretmen tarafından seslendirilmiş, görsellerle desteklenerek bilgisayar sunusu olarak hazırlanmıştır. Hazırlanan dinleme metnine yönelik sunudan kareler aşağıda verilmiştir.

Şekil 31. EP6'da Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler

Metnin niteliğine göre dinleme sayısının belirlenmesinin önemi önceki eylem planlarında fark edilmiştir. Bu sebeple metnin içeriğinin anlaşılmasında sorunlar yaşanabileceği öngörülerek dinleme metninin üç kere dinlenmesi planlanmıştır. Planlama sürecini gösteren araştırmacı günlüğünden ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir

Tablo 89. EP6'da Dinleme Sayısına Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Metnin içeriğinin öğrenciler tarafından anlaşılmasında sorunlar yaşanabileceğini düşünüyorum. Bu sebeple metni öğrencilere 3 kere dinleteceğim. 16.04. 2018 – s. 11.	Metin-dinleme sayısı uyumu	Dinleme Sayısı

Dinleme öncesi metni üç kere dinleyecekleri öğrencilere belirtilmiştir. İlk dinlemenin katılımsız olarak yapılacağı, ikinci dinlemede seçerek dinleme yapılacağı ve son olarak not olarak dinleme gerçekleştirileceği ifade edilmiştir. Her dinleme öncesi dinleme stili hakkında hatırlatmalar yapılmış ve dinleme gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerden “katılımsız dinleme” ile metin dinlenirken hazırlanan görsel içerikli sunuyu dikkat etmesi istenmiştir. Öğrencilerin araştırmacı öğretmen tarafından seslendirilen ve görsellerle desteklenen sunuya yönelik düşüncelerini gösteren öğrenci günlüklerinden ifadeler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 90. EP6'da Ses Dosyalarının Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö1: Metni dinlerken görsellerin olması metni daha anlaşılır ve güzel yaptı. Ö2: Görsellerin olması metni hatırlamamızı kolaylaştırıyor bence. Ö4: Görsellerle metni dinlemek güzel oldu. Ö5: Resimler metni anlamamızı kolaylaştırdı. Ö12: Videoların görselli olması çok hoşuma gitti. Ö15: Görseller metinle çok uyuyordu. Çok hoşuma gitti. Ö19: Slaytlar çok güzeldi. Bir de slaytlarda yapılan görseller sayesinde konular aklımda kaldı.	Öğrenciye etki etme Görsel öğeleri kullanma Slayt kullanma	Ses Dosyalarının Niteliği

Dinleme sonrası çalışma yaprağı 2 öğrencilere dağıtılmış ve öğrencilerden çalışma yaprağında yer alan sorulara göz atmaları istenmiştir. Seçerek dinleme yapılacağı hatırlatılarak, ikinci dinleme gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler dinleme esnasında çalışma yaprağındaki sorulara odaklanarak dinlemeyi gerçekleştirmiştir. Dinleme sonrası çalışma yaprağının cevaplandırılmasına geçilmiştir. Ancak öğrenciler; soruları cevaplandıramadıklarını, soruların çok olduğunu, zamanı yetiştiremediklerini

belirtmiştir. Metnin üçüncü dinlenişinde not alarak dinleme yapılması planlanmıştır; ancak öğrencilerin şikâyetleri üzerine son dinlemede de seçerek dinleme yapılmıştır. Dinleme sırasında öğrenciler eksikliklerini tamamlamıştır. Durumu açıklayan araştırmacı günlüğünden ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 91. *EP6’da Dinleme Stili ve Zamanlama Faktörüne Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler metni katılımsız dinleme yaparken dikkatli izliyorlardı. Seçerek dinleme yapılırken sorulara odaklanarak özellikle metnin son bölümlerinde bilgileri kaçırdıklarını fark ettim. Not alarak dinleme yaparken kaçırdıkları noktaları fark edebileceklerini umuyordum. Ancak öğrenciler, metnin yoğun bilgi içerdiğini bu yüzden soruları cevaplayamadıklarını belirttiler. Bu sebeple son dinleme olarak planlanan not alarak dinleme yerine seçerek dinleme yapılmasına karar verildi. Hazırlanan çalışma yapraklarındaki soruların niteliğine göre dinleme stilinin seçiminin önemli olduğunu fark ettim. Öğrencilerin soruları cevaplayabilmesi için daha fazla süreye ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple sorulan sorularda zamanlamaya dikkat edilmesinin gereği fark edilmiştir. Ancak öğrencilerin seçerek ve katılımsız dinleme yapmaya alıştığını ve farklı dinleme stili kullanmaya istekli olmadıklarını da anladım. Ancak farklı dinleme stillerinin kullanımının öğrenciye etki edeceğini düşünüyorum. Her öğrencinin farklı algılama biçimleri bulunmaktadır. Bu sebeple farklı dinleme stillerinin aynı dinleme metninde kullanımının öğrencilere olumlu etkileri olacaktır. Bu sebeple yeni eylem planlarındaki uygulamalara bu durum dâhil edilecektir. 16.04. 2018 –s. 11.	Metin-stil uyumu	Dinleme Stili
	Zamana göre soru ayarlama	Zamanlama Faktörü
	Farklı dinleme stilleri	Dinleme Stili

Dinleme sayısı arttırılırken dinleme stiline çeşitlendirilmesinin önemli olacağı düşünülmüştür. Öğrencilerin farklı dinleme stillerini kullanmalarını sağlamak istenmiştir; ancak uygulama anında not tutarak dinleme yapılması istenildiğinde, öğrencilerin soruları tamamlayamadığı, verilen zamanın hazırlanan materyalin tamamlanması için uygun olmadığı görülmüştür. Bu sebeple eksiklerin tamamlanmasına yönelik planda değişiklik yapılmıştır.

Planlandığı şekilde not alarak dinleme yapılamamıştır. Ancak her öğrencinin farklı şekilde dinlediğini anlayabileceği ve farklı dinleme stillerinin dinleme metinlerinde kullanılmasının dinlediğini anlama başarısına etki edebileceği düşünülmektedir. Bu amaçla eylem araştırması sürecinde hazırlanacak olan diğer metinlerin farklı dinleme stilleri kullanılarak dinletilmesi planlanmıştır.

Çalışma yaprağı 2, üçüncü dinleme sonunda cevaplandırılmaya başlanmıştır. Çalışma yaprağındaki ilk soruda öğrencilerden, verilen ifadeyi seslendiren organları bulması istenmiştir. Zorluk derecesi yüksek olan bu soruya alınan cevaplar tablolaştırılarak aşağıda verilmiştir.

Tablo 92. EP6'da Metne Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Soru	SCD	Öğrenciler
Büyük düşünmeyi, çok üretmeyi severim.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö13, Ö15.
	Boş	-
Aydınlanma ve gerçeğe odaklanma vaktin geldi.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö12, Ö13, Ö15, Ö20, Ö23.
	Boş	-
Sen var oldukça ben varım.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö13, Ö15, Ö23.
	Boş	-

Tablo 92. EP6'da Metne Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu devamı

Soru	SCD	Öğrenciler
Beni yönetebileceğin bir sır değil.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö3, Ö9, Ö13, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö15.
Zekânın, ilhamın, üretkenliğin... merkeziyim.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö13, Ö15, Ö21, Ö23.
	Boş	-
Dünyaya açılan kapın benim.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö20, Ö21.
	Boş	-
Denge ve uyum ile hayatı düzenlerim.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22.
	Yanlış	Ö20, Ö21, Ö23.
	Boş	-
Darlık yaratan kişi ve olaylardan uzak dur.	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19.
	Yanlış	Ö2, Ö6, Ö13, Ö21, Ö22, Ö23.
	Boş	Ö15, Ö20.
Ego benim en yakın arkadaşımıdır.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö21, Ö23.
	Boş	-
Olaylara ve insanlara bakış açımı değiştir.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö20, Ö21.
	Boş	-

Tablo 92. EP6'da Metne Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu devamı

Soru	SCD	Öğrenciler
Kendini ve bizi sevgiye aç ki nefes ve yaşam rahatlasın	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
İçinde biriken nice sevgisiz anıyı siliver gitsin	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18.
	Yanlış	Ö6, Ö15, Ö21, Ö22, Ö23.
	Boş	Ö19, Ö20.
İnsanları, ... geleni sakince karşıla.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö13, Ö21, Ö23.
	Boş	-
Ben senin içinde olanların aynası ve yansımayım.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21.
	Yanlış	Ö15, Ö23.
	Boş	Ö22.
Korkularını tanı, onları sev ve dönüştür.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22.
	Yanlış	Ö20, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö15.
Gücünü ve çözüm yeteneğini kullanan bir sahip beni mutlu eder.	Doğru	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö21, Ö23.
	Boş	Ö2.
Sorunlara karşı savaş açmayı bırak.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö3, Ö13, Ö21, Ö23.
	Boş	-
Doğa üretiyor... doğaya geri veriyorum.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
	Boş	-

Alınması gereken toplam 414 cevap bulunmaktadır. Öğrencilerin cevapları incelendiğinde, soruların %85'inin doğru, %13'ünün yanlış cevaplandığı görülmüştür. Ö13, Ö21 ve Ö23 sorulardaki en düşük başarıyı gösteren öğrencilerdir. Bölümdeki sorularda Ö13'ün başarısı %55, Ö21 ve Ö23'ün başarısı %27'dir. Genel olarak sorularda en çok hata “Darlık yaratan kişi ve olaylardan uzak dur.” ve “İçinde biriken nice sevgisiz anıyı siliver gitsin” ifadelerini dile getiren organlarda yaşanmıştır. Yanlış cevap verilen bu iki ifade de akciğerlere aittir. Görevinin nefes almakla ilişkili olduğu öğrenciler tarafından rahatlıkla bilinen bu organın metindeki işlevleri fark edilememiştir.

Öğrencilerden çalışma yaprağı 2'de anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcükleri yazması istenmiştir. Öğrencilerin “ego, özümsemek ve astım” sözcüklerin anlamlarını bilmelerine rağmen kâğıtlara yazdıkları anlaşılmıştır.

Tablo 93. EP6'da Sözcük Bilgisine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 16.04. 2018</i>		
<i>Saat: 08.30- 08.35</i>		
Anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcük olup olmadığı sınıfa soruldu. Hiçbir öğrenci parmak kaldırmadı. Bu sırada Ö4: Hepsi çok kolay biliyoruz, dedi. Herkes hep bir ağızdan sözcüklerin anlamını bildiğini ifade etti. Bu durumda öğretmen öğrencilere “O zaman hepiniz çalışma yaprağındaki bu bölümü boş bıraktınız öyleyse!” dedi. Ö1, Ö8 ve Ö9 parmak kaldırdı. Ö1: Ben <i>ego</i> yazdım, biliyorum ama bir tane yazayım diye yazdım, dedi. Ö8: Ben <i>özümsemek</i> yazdım. Tahmin ediyorum anlamını ama bilmiyorum tam olarak, dedi. Öğretmen “özümsemek” sözcüğünün anlamını sınıfa sordu. Herkes parmak kaldırdı. Ö18: Bir şeyi kabul etmek sindirmek, dedi. Öğretmen, başka sözcük yazan var mı, dedi. Ö9: <i>Astım</i> , yani biliyorum ama nasıl anlatırım bilemediğim için yazdım, dedi. Öğretmen sözcüğün anlamını sınıfa sordu. Herkes parmak kaldırdı. Ö3: Nefes alamama, derken sınıfta uğultu hâlinde “nefes darlığı”, “nefes sorunu”, “nefesle ilgili” gibi cevaplar da duyuldu.	Öğrenci katılımı	Çalışma yaprağı
		Sözcük Bilgisi
	Sözcük anlamı	

Çalışma yaprağındaki bir diğer bölümde, öğrencilerden organların işlevlerine yönelik bilgileri tamamlaması istenmiştir. Cevaplar incelenerek aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 94. EP6'da Metne Yönelik Tamamlama Sorularının Cevaplanma Durumu

Organ	SCD	Öğrenciler
Sağ Beyin	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	Ö8.
Sol Beyin	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö13, Ö23.
	Boş	-
Akciğer	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
	Boş	-
Mide	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö21, Ö23.
	Boş	Ö6.
Dalak	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö21, Ö23.
	Boş	Ö10.

Yukarıda adı geçen beş organın işlevine yönelik öğrenci cevapları tablolaştırılmıştır. Tablo incelendiğinde soruların %93'ünün doğru cevaplandığı görülmüştür. Bölümde verilen 7 yanlış cevabın 6 tanesini Ö21 ve Ö23 vermiştir. Diğer yanlış cevap ise Ö13'e aittir. Ö13, Ö21 ve Ö23'ün önceki bölümlerde düşük başarı gösterdiği görülmüştür. Öğrencilerin sürecin başından beri problem yaşadığı anlaşılmıştır. Boş bırakılan üç soruyu ise Ö6, Ö8 ve Ö10 cevaplayamamıştır. Bu öğrencilerin süreç içerisinde başarı

gösterdikleri, metne yönelik sorulara doğru cevap verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin dinleme anında dikkatlerini kaybetmelerinin yanlışlığa neden olduğu düşünülmüştür.

Öğrencilerin dinlediklerini anlama başarısını ölçmek için hazırlanan çalışma yaprağı 3'te disiplinler arası öğrenmeye yönelik bir soruya yer verilmiştir. Öğrencilerden verilen boş insan vücuduna metinde geçen organları yerleştirmesi ve bu organların metindeki işlevini yazması istenmiştir. Ö23 dışındaki tüm öğrenciler bütün organların yerini doğru bildiği, bu duruma öğrencinin fen bilimleri dersinden kaynaklı bilgi eksikliğinin sebep olduğu düşünülmüştür. Ö2, Ö6, Ö16, Ö20, Ö21 organların yerini doğru bildiği halde işlevi ile ilgili fikir belirtmemiştir. Bu durumun sebepleri araştırıldığında; Ö20, Ö21 ve Ö23'ün dersin başından beri başarı gösteremedikleri, Ö2 ve Ö16'nın da soruda yer alan yönergeleri eksik okuduğu anlaşılmıştır.

Tablo 95. EP6'da Dinleyici Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 16.04. 2018</i>		
<i>Saat: 09.15-09.20</i>		
Öğretmen: Arkadaşlar organların işlevlerine geçiyoruz. Evet, ilk organımız hangisi (parmağıyla resmi göstererek)? Sınıfın neredeyse tümü parmak kaldırdı. Ö12: Sol beyin, düşündüklerimizi hayata geçirmemizi sağlar. Ö16: Ama öğretmenim ben görevinin yazılacağını görmedim. Görevi de mi vardı? Ben yazmadım not kırar mısınız? Araştırmacı Öğretmen: Önemli değil. Bir daha soruyu dikkatli okumalısın ama. Ö2: Ben de görmedim ama öğretmenim. Öğretmen: Neyse daha dikkatli olun, yapmadığınız her soruda “görmedim” deyip kurtulamazsınız, dedi. Sınıfta gülüşmeler oldu.	Öğrenci katılımı	Dinleyici Faktörü
	Dikkat etme	

Bölüm içerisinde yeri bulunması istenen “mide” ile ilgili başarısızlık gösteren Ö6 genel anlamda ders başarısı yüksek bir öğrencidir. Öğrencinin süreci ayrıntılı olarak incelenmiştir. Ö6 çalışma yaprağı 2'de *mide* ile ilgili olan soruya da cevap verememiştir. Dinleme anında yaşadığı herhangi bir olayın bu organın özelliklerini anlamamasına sebep olduğu düşünülmektedir. Dinleme anında öğrencilerin metin dışında herhangi başka bir unsurla ilgilenmemesi gerekmektedir. Dinlediğini anlama başarısında dinleyiciden kaynaklanan engellerin önemli olduğu; dinleyiciden kaynaklı

engellerin ortadan kaldırılmasında da sınıf içi ortamın fark edilmesinin etkili olduğu düşünülmektedir. Duruma dikkat çeken araştırmacı günlüğünden ifadeler şu şekildedir;

Tablo 96. *EP6'da Sınıf İçi Ortama Yönelik AG'den Elde Edilen Veriler*

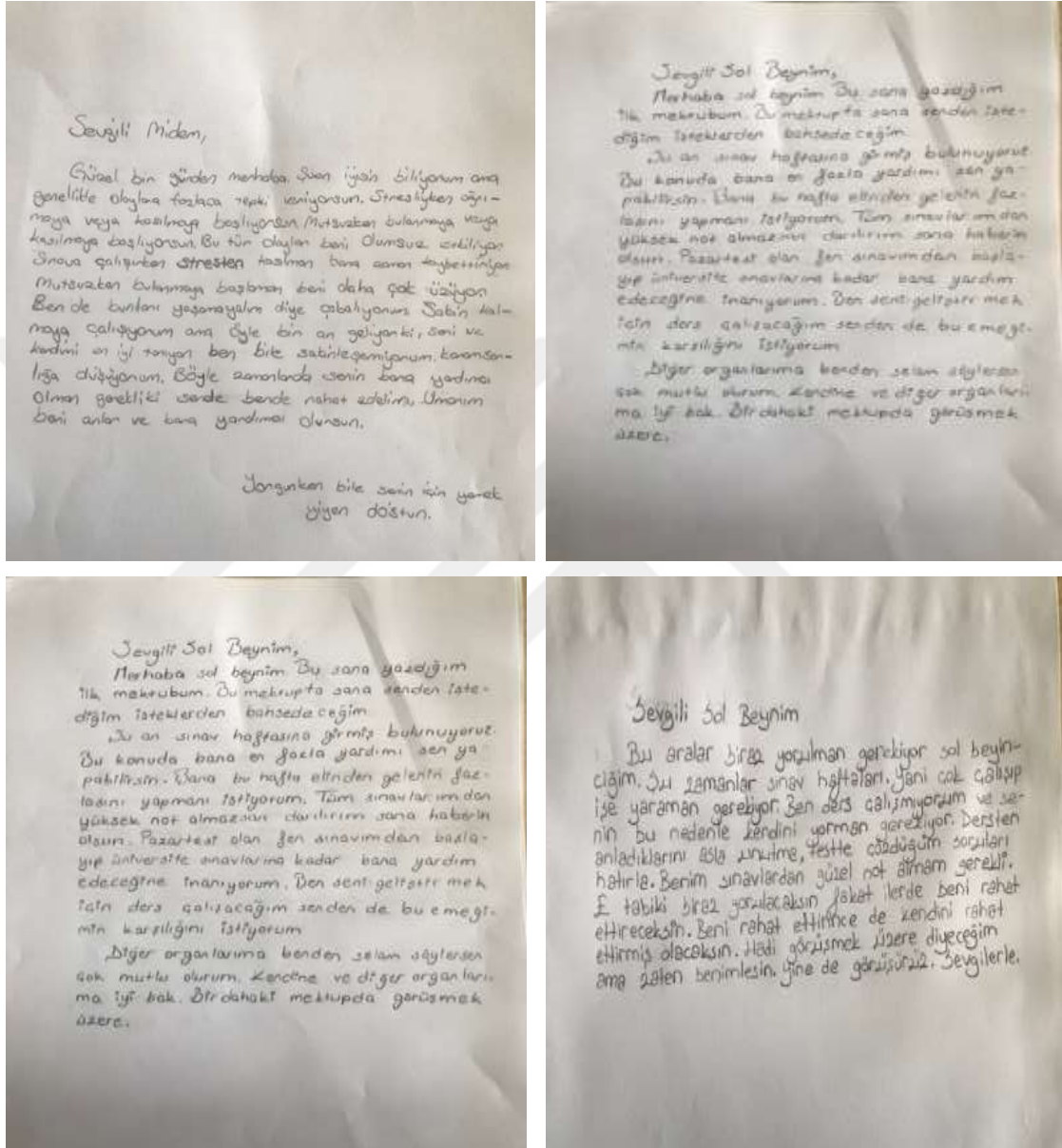
Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Metnin içeriğinin öğrenciler tarafından kolayca anlaşılabilirlik anlaşılabilir nitelikte olduğunu sanmıyorum. Aslında seçtiğim metin sınıf seviyesine uygun bir metin; ancak öğrencilerin dikkatleri dağılırsa başarılarının düşeceğini düşünüyorum. Bu sebeple ders esnasında sürekli dikkati canlı tutmaya çalıştım. Öğrencilerin süreci içselleştirmesi için etkinlikleri ilgi çekici yapmaya gayret ettim. Öğrencilerin sınıfta etkin şekilde sürece katılıp katılmadığını gözlemledim. Ders içerisindeki sınıf içi durumu sürekli takip ettim, öğrencilerin metinden ayrılmamasına özen gösterdim. 16.04. 2018 –s. 12.	Anlaşılabilirlik Seviyeye uygunluk Dikkat çekme	Sınıf İçi Ortam

Önceki eylem planında ürün oluşturma sürecinin öğrenciye etkileri dikkat çekmiştir. Bu sebeple ürün oluşturulması ve oluşturulan ürünlerin sergilenebilmesi için uygulamalara bir ders saati eklenmiştir. Öğrencilerden öğrendikleri bilgilerden hareketle bir mektup yazmaları istenmiştir. Mektup yazabilmeleri için süre tanınmış, yazdıklarını okumak isteyen bütün öğrenciler mektubunu okumuştur. Öğrencilerin önceki ürün oluşturma sürecine yönelik tepkileri aşağıda verilen gözlem notlarında yer almaktadır.

Tablo 97. *EP6'da Ürün Oluşturma ve Zamanlama Faktörüne Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 16.04. 2018</i> <i>Saat: 09.35-09.40</i> Öğrencilere öğretmen dersin sonunda bir dahaki derse mektup yazacakları, yazdıkları mektupları sınıf içinde okuyacakları söyledi. Ö5: Bu sefer ben okuyayım ilk öğretmenim, geçen sefer çok güzel yazdım okutmadınız. Ö18: Ben de güzel yazmıştım, dedi. Bu arada sınıfta şiirlerin okunmamasıyla ilgili bir uğultu oluştu.	Metni içselleştirme Zaman-etkinlik uyumu	Ürün Oluşturma Zamanlama Faktörü

Öğrencilerin yazdıkları mektuplar incelendiğinde mektup türüne ve metindeki organların özelliklerine dikkat edildiği görülmüştür. Oluşturulan mektuplardan örnekler aşağıda yer almaktadır.

Şekil 32. EP6'da Öğrenci Mektuplarından Örnekler

Öğrencilerin ürün oluşturması dinlenenlerin içselleştirilmesine imkân tanımaktadır. Bu sebeple eylem planlarına eklenen ders saatleriyle ürün oluşturma uygulamalarının devam ettirilmesi planlanmıştır. Ayrıca her öğrencinin öğrenme biçiminin farklılığı nedeniyle dinleme stillerinin çeşitlendirilmesinin ve görsel öğelerle desteklenen ses dosyalarında niteliğin artırılmasının dinlediğini anlama başarısına etki edeceği düşünülmüştür.

4.7. Eylem Planı 7: Dinleme Stili, Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme ve Metnin Sunuluş Şekline Yönelik Bulgular

Hazırlanan yedinci eylem planında “<http://www.kulturcocuk.gov.tr>” adresinden alınan “Karagöz ve Hacivat Söyleşmeleri” adlı metin kullanılmıştır. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır:

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin tahminlerini kelimelerin sözlük anlamları ile karşılaştırmaları sağlanır.

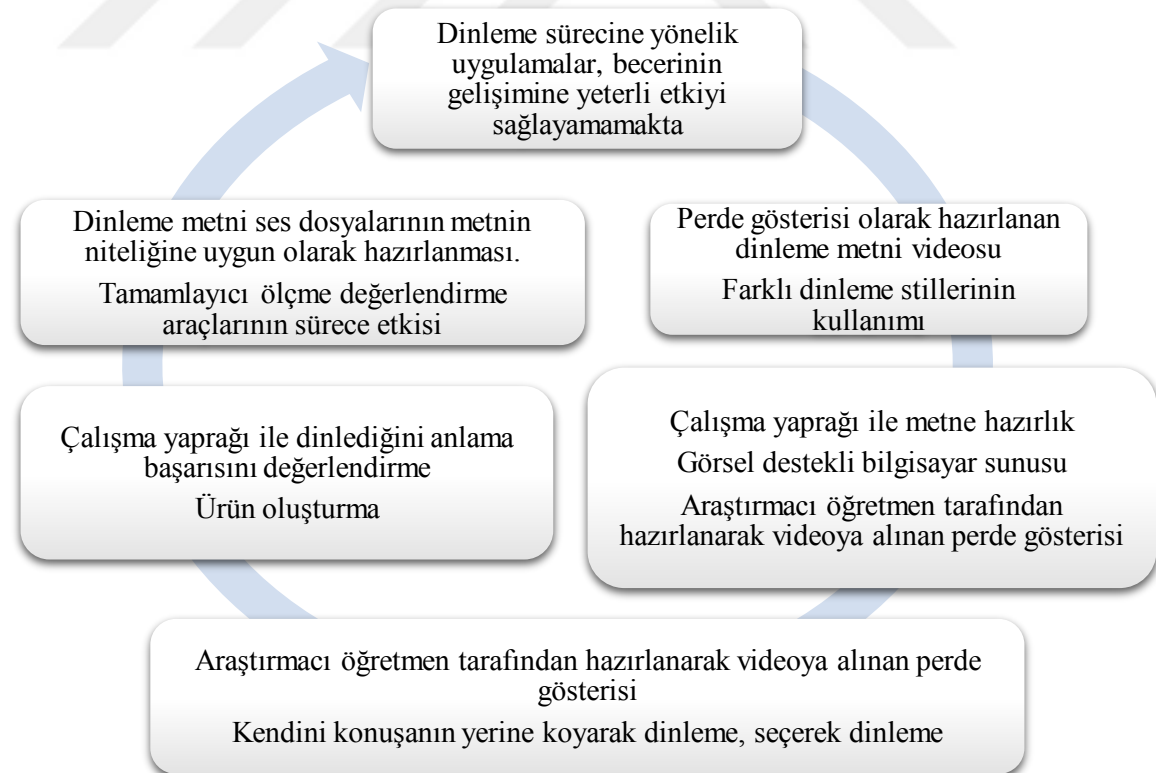
Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

Dinleme stratejilerini uygular

“Karagöz ve Hacivat Söyleşmeleri” metnine yönelik hazırlanan eylem planı döngüsü aşağıda verilmiştir.

Şekil 33. “Karagöz ve Hacivat Söyleşmeleri” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Dinleme öncesi metne hazırlık amacıyla geleneksel Türk tiyatrosundan örnekler veren bilgisayar sunusu hazırlanmıştır. Hazırlanan sunudan kareler aşağıda verilmektedir.

Şekil 34. EP7’de Dinleme Öncesine Yönelik Hazırlanan Sunudan Kareler

Sunu sonrasında cevaplandırılmak üzere çalışma yaprağı 1 dağıtılmıştır. Çalışma yaprağında üç bölüm bulunmaktadır. İlk bölümde sorulan sorular ve soruların cevaplanma durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 98. EP7’de Metne Hazırlık Amacıyla Sorulan Soruların Cevaplanma Durumu

Soru	SCD	Öğrenciler
Geleneksel Türk tiyatrosunun türleri nelerdir?	Eksik	Ö8, Ö20, Ö21.
	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22, Ö23.
Geleneksel Türk tiyatrosunun özellikleri hakkında bildikleriniz nelerdir?	Eksik	Ö8, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20, Ö22, Ö23.
	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21.

Dinleme öncesinde yapılan bu hazırlık, öğrencilerin geleneksel Türk tiyatrosu hakkında eksiklerini tamamlamaya yöneliktir. Veriler incelendiğinde öğrencilerin %77’sinin geleneksel Türk tiyatrosu hakkında yeterli hazırbulunuşluğa sahip olduğu görülmüştür.

Öğrencilere dinleme öncesi metne hazırlamak amacıyla ikinci bölümde “*Geleneksel Türk tiyatrosunun türlerinden herhangi birinin izleme imkânınız oldu mu? Hangi türü izlediniz, nasıl buldunuz?*” şeklinde soru sorulmuştur. Öğrencilerden Ö12, Ö16, Ö18 ve Ö21 dışında bütün öğrenciler daha önce Türk tiyatrosu türünün bir örneğini izlediklerini ifade etmiştir. Katılımcı öğrencilerin %84’ünün Karagöz ve Hacivat’ı daha önce izlediği anlaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin dinleme öncesi metin türüne hazır olduklarını göstermiştir.

Dinleme öncesine yönelik hazırlanan çalışma yaprağının son bölümünde; Karagöz ve Hacivat’ın resimleri verilmiş, öğrencilerden resimlerin altına karakterlerin isimlerini ve özelliklerini yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin karakterleri karıştırdığı görülmüştür. Dinleme öncesine yönelik olarak araştırmacı öğretmen tarafından hazırlatılarak videoya alınan perde gösterisi izlenmiştir. İzleme sırasında karıştırıldığı fark edilen Karagöz ve Hacivat karakterlerinin fiziksel farklılıkları ve kişilik özellikleri üzerinde durulmuştur. Durumu gösteren gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 99. *EP7’de Metne Hazırlık ve Metne Görsel Hazırlığa Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 30.04.2018</i>		
<i>Saat: 07.40- 07. 45</i>		
Dinleme öncesi metne hazırlık amacıyla araştırmacı tarafından hazırlatılarak videoya alınan perde gösterisi izletildi. Gösteri sonunda öğretmen ekranda Karagöz ve Hacivat’ın olduğu bir sahneye dönerek, kareyi durdurdu. “Bu karakter hangisi, metindeki diyalogları hatırlayın bakalım, bu kişilik özelliği kime aitti? Karagöz mü, Hacivat mı?” dedi. Tüm sınıf parmağını kaldırdı. Öğretmen hep beraber cevaplayalım, dedi. Tüm sınıf aynı anda “Karagöz” dedi. Öğrencilerin çalışma yaprağında yer alan karakterlerin ayrımı hakkındaki eksikliklerini tamamladıkları anlaşıldı.	Perde Gösterisi sunma Görsel öğeleri kullanma Çalışma yaprağı	Metne Görsel Hazırlık Metne Hazırlık

Dinleme öncesi yapılan metne hazırlık çalışmalarının önemi eylem araştırması boyunca dikkat çekmiştir. Bu sebeple dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlık uygulamalarında görsel öğelerle desteklenen bilgisayar sunusu ve perde gösterisi hazırlanmıştır. Sürecin öğrenciye etkisini gösteren gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 100. EP7’de Metne Görsel Hazırlığa Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 30.04.2018</i>		
<i>Saat: 07.40- 07.45</i>		
Öğrenciler dinleme öncesinde, hazırlanan video izletildi. Video perde gösterisi olarak hazırlanmıştı. Öğrenciler gösteriyi izlerken çok eğleniyor gibi görünüyordu. Sesli gülüşmeler olduğu görüldü, sınıfın tümü gözünü akıllı tahtadan ayırmıyordu. Hazırlanan perde gösterisi öğrencilerin ilgisini çekti.	Görsel öğeleri kullanma Derse ilgi duyma	Metne Görsel Hazırlık

Öğrencilerin derse ve metne yeterli hazırlık sağladığı görüldükten sonra metnin dinletilmesine yönelik uygulamalara başlanmıştır. Dinleme metni araştırmacı öğretmen tarafından hazırlatılarak videoya alınan bir perde gösterisidir. Dinleme metnine yönelik hazırlanan videodan kareler aşağıda verilmiştir.

Şekil 35. EP7’de Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Perde Gösterisinden Kareler

Dinleme sırasında öğrencilerin dinlediklerine odaklanabilmesi için herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Farklı dinleme stillerinin kullanımının öğrenciye etki edeceği düşünülerek farklı bir dinleme stiline kullanımı planlanmıştır. Öğrenciler metni ilk olarak “kendini konuşanın yerine koyarak” dinlemiştir. Dinleme esnasında öğrencilerden bir karakteri seçmesi ve kendini o karakter olarak düşünmesi istenmiştir. Dinleme sırasında sınıf ortamının anlaşılmasını sağlamak adına aşağıdaki gözlem kesiti verilmiştir.

Tablo 101. *EP7’de Materyal Kullanımı, Ses Dosyalarının Niteliği, Dinleyici Faktörü ve Dinleme Stiline Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 30.04.2018</i>		
<i>Saat: 08.15-08.25</i>		
Dinleme-izleme metni başlamadan önce araştırmacı öğretmen hazırlanan videoda seslendirme yapan kişilerin arkadaşları ve kendi aile üyeleri olduğunu belirtti. Bu durum öğrencilerin çok hoşuna gitti. Bu durumun metne olan ilgiyi artırdığı fark edildi. Gülüşmeler, fısıldaşmalar, şaşkınlık sesleri geliyordu sınıfta. Sınıfın ışıkları söndürüldü, ekranın parlayan ışığı altında öğrenciler gerçek bir perde gösterisi izliyor gibi görünüyordu. Metinde yer alan klasik Karagöz-Hacivat atışmalarında sınıfta sesli gülüşmeler oldu. Gülmeyi uzatan kişiler arkadaşları tarafından uyarıldı. Öğrencilerin metni dinlemeye istekli oldukları görüldü. Öğrencilerin dinleme sırasında ben Karagözüm, ben Hacivat’ım gibi rollere bürünerek, dinleme stiline uygun tutum sergiledikleri de gözlemlendi.	Video kullanma Seslendirme Video destekli ses dosyası Öğrenci ilgisi Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme	Materyal Kullanımı Ses Dosyalarının Niteliği Dinleyici Faktörü Dinleme Stili

Metnin iki dinleme ile anlaşılabilmesi için ön görülmüştür. Ayrıca dinleme metninin niteliğine göre metnin sınıfa sunulmasının önemli olduğunu gösteren araştırmacı günlükünden ifadeler aşağıda verilmiştir.

Tablo 102. *EP7’de Metnin Niteliği, Dinleme Sayısı, Dinleme Stiline ve Metnin Sunuluşuna Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Metin öğrencilerin daha önce karşılaştığını düşündüğüm Hacivat Karagöz türünde bir metin. Öğrencilerin metni dinlerken eğlenecek, bu sebeple de metin öğrenciler tarafından kolayca anlaşılacaktır. Öğrencilerin metni iki kere dinlemesi metnin anlaşılması için yeterlidir. Ayrıca metnin türüne ve içeriği sebebiyle, öğrencilerin kendilerini konuşanın yerine koyarak dinleme yapmasının metnin anlaşılmasında rol oynayacağı düşünülmektedir. Metin tiyatro türünde bir metindir, metni hazırlarken tiyatro unsurlarına dikkat edilmesi öğrencilere türüne uygun şekilde sunulması önemli görülmüştü. Nitekim ders esnasında öğrencilerin metni kahkahalarla izlediklerini gördüm. Eğer hazırladığımız metin sadece ses dosyası, ya da resimlerle destekli bir ses dosyası olsaydı öğrencilerin bu metinden bu kadar zevk alamayacağını düşünüyorum. 30.04.2018 –s. 13.	Anlaşılabilirlik Metin-dinleme sayısı uyumu Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme Metin türü Uygulama biçimi	Metnin Niteliği Dinleme Sayısı Dinleme Stili Metnin Sunuluşu

Metnin içeriğinin öğrenciler tarafından kolay anlaşılacağı düşünülmüş, bu düşünceyle eylem planı düzenlenmiştir. Öğrencilerin metnin türü olan tiyatroyu metnin türüne ve niteliğine uygun şekilde düzenlenmesinin de anlaşılmaya etki edeceği ön görülmüştür. Aşağıda yer verilen öğrenci günlüklerindeki ifadeler; metin kolay anlaşılacağına ve sevineceğine yönelik öngörü ve araştırmacı günlüğündeki ifadeleri desteklemektedir.

Tablo 103. EP7'de Metnin Niteliğine Yönelik ÖG'den Elde Edilen Veriler

Öğrenci Günlüklerinden İfadeler	Kod	Tema
Ö1: Metin kısa, kolay ve güzeldi. Ö2: Ben eğlenceli ve komik bir metin olduğu için beğendim. Ö3: Metin kolay ve güzel bir metindi. Ö4: Metin güzeldi. Ö13: Güzel bir metindi. Ö14: Konu çok güzel ve basitti Ö17: Metin güzeldi, komikti beğendim. Ö21: Konu çok eğlenceliydi. Ö22: Eğlenceli bir metindi. Zorlandığım yer yoktu. Ö12: Diyalog yapmaya devam edin, çok güzel oluyor. Ö14: Türü çok güzeldi. Ö15: Bence tiyatro çok güzeldi, çok eğlendim. Ö18: Metnin diyaloglar hâlinde olması soruları kolay yapmıştı. Ö7: Seçilen Hacivat Karagöz metinleri de yaşımıza uygundu.	Metnin içeriği Metnin türü Seviyeye uygunluk	Metnin Niteliği

Öğrencilerin metinde yer alan sözcüklerle ilgili sorun yaşamayacağı öngörülmüş; ancak gene de anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcük sayısının durumu öğrencilere sorularak öğrenilmek istenmiştir. Durumu açıklayan gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 104. EP7'de Sözcük Bilgisine Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 30.04.2018</i> <i>Saat: 08.40- 08.45</i> Öğretme öğrenciler “Metinde bilmediğiniz sözcük var mı?” dedi. Hiç kimse parmak kaldırmadı. Öğretmen o zaman ben size bir sözcük sorayım, “talih” nedir? Sınıfın %90’ı parmak kaldırdı. Öğrencilerin sözcüğün anlamını bildiği anlaşılıyordu. Ö5 cevap verdi. Öğretmen: Başka sözcük var mı, hiç aklınıza takılan bir sözcük olmadı mı metinde, diye tekrar sordu. Herkes sözcüklerin anlamını bildiğini ifade edecek konuşmalarda bulundu.	Öğrenci katılımı Seviyeye uygunluk	Sözcük Bilgisi

Öğrencilerin anlamı ile ilk kez karşılaştığı sözcük olmadığı anlaşılmıştır. Öğrencilere metni ikinci kere dinleyecekleri belirtilmiştir. Dinleme öncesi çalışma yaprağı 2 dağıtılmış, öğrencilerden seçerek dinleme yaparak çalışma yaprağını tamamlamaları

istenmiştir. Uygulama sonrası Ö21 ve Ö23 %90 başarı gösterirken diğer öğrenciler bütün soruları doğru cevaplamıştır. Dinleme sonrası öğrencilere dağıtılan çalışma yaprağı 3'te metne yönelik sorular sorulmuştur. Bölümde yer alan soruların cevaplanma durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 105. EP7'de Metne Yönelik Soruları Cevaplama Durumu

Sorular	SCD	Öğrenci
Hacivat, Karagöz'e mektubun hangi özelliklerinden bahsetmektedir?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Metinde, Hacivat Karagöz'e bir şey öğretebilmiş midir, neden?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Kendinizi metindeki karakterlerden hangisine yakın hissediyorsunuz, neden?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	Ö21.
Hacivat ve Karagöz'ün arkadaşlığını, kendi arkadaşlıklarınızla kıyaslayarak değerlendiriniz.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	-
	Boş	Ö21, Ö23.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğrencilerin metni anlamakta sorun yaşamadığı görülmüştür. Dinleme sonrasında öğrencilerin ürün oluşturma sürecinde yer almasının, dinlenenlerin içselleştirmesine etki ettiği daha önceki uygulamalarda fark edilmiştir. Bu sebeple öğrencilerin ürün oluşturabilmesi için fazladan bir ders saati uygulamalara eklenmiştir. Böylece öğrencilerin dinlediklerinden hareketle ürün oluşturmalarına ve ürünlerini sergilemelerine imkân sağlanmıştır.

Hazırlanan yeni eylem planında öğrencilerden Hacivat ve Karagöz'ün özelliklerine dikkat ederek bir perde gösterisi metni oluşturmaları istenmiştir. Öğrencilerin metinlerini yazmadan önce karalama yapabilmeleri için çalışma yaprağı 3'ün arkasında bir bölüm ayarlanmıştır. Öğrencilerin yazdıklarını temize çekebilmesi için de yeni bir sayfa dağıtılmıştır. Yazılan kısa diyaloglar öğretmen tarafından oluşturulan kaba değerlendirme formu ile değerlendirilmiştir (bk. EK 5). Kaba değerlendirme formundaki maddeler ve öğrencilerin değerlendirilme durumları tabloda verilmiştir.

Tablo 106. EP7'de Kaba Değerlendirme Formuna Göre Öğrencilerin Durumu

Ölçütler	Durum ¹⁰	Öğrenciler
Dinlediklerinden hareketle metin oluşturur.	Evet	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Hayır	Ö16, Ö21, Ö22, Ö23.
Metnin türüne uygun yazar.	Evet	Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Hayır	-
Açık ve anlaşılır ifadeler kullanır.	Evet	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Hayır	-
İmla kurallarına uyar.	Evet	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Hayır	Ö21, Ö22, Ö23.
Görseli uygun şekilde boyar.	Evet	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Hayır	-

Öğrencilerden dinleme metnindeki karakterlerin özelliklerine göre yeni bir metin oluşturması istenmiştir. Oluşturulacak ürünler için tiyatro perdesi şekli olan bir kâğıt dağıtılmış ve öğrencilerden metni yazdıktan sonra perdeyi boyamaları istenmiştir. Ayrıca ortaya çıkan ürünlerin puanlanma kriterleri öğrencilere belirtilmiştir. Sürece ilişkin gözlem notları aşağıda verilmiştir.

¹⁰ Öğrenci ürününün ölçüte uygunluk durumunu ifade etmektedir. Ölçüte uygun durum "evet", uygun olmayan durumu "hayır" şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 107. *EP7’de Ürün Oluşturma ve Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

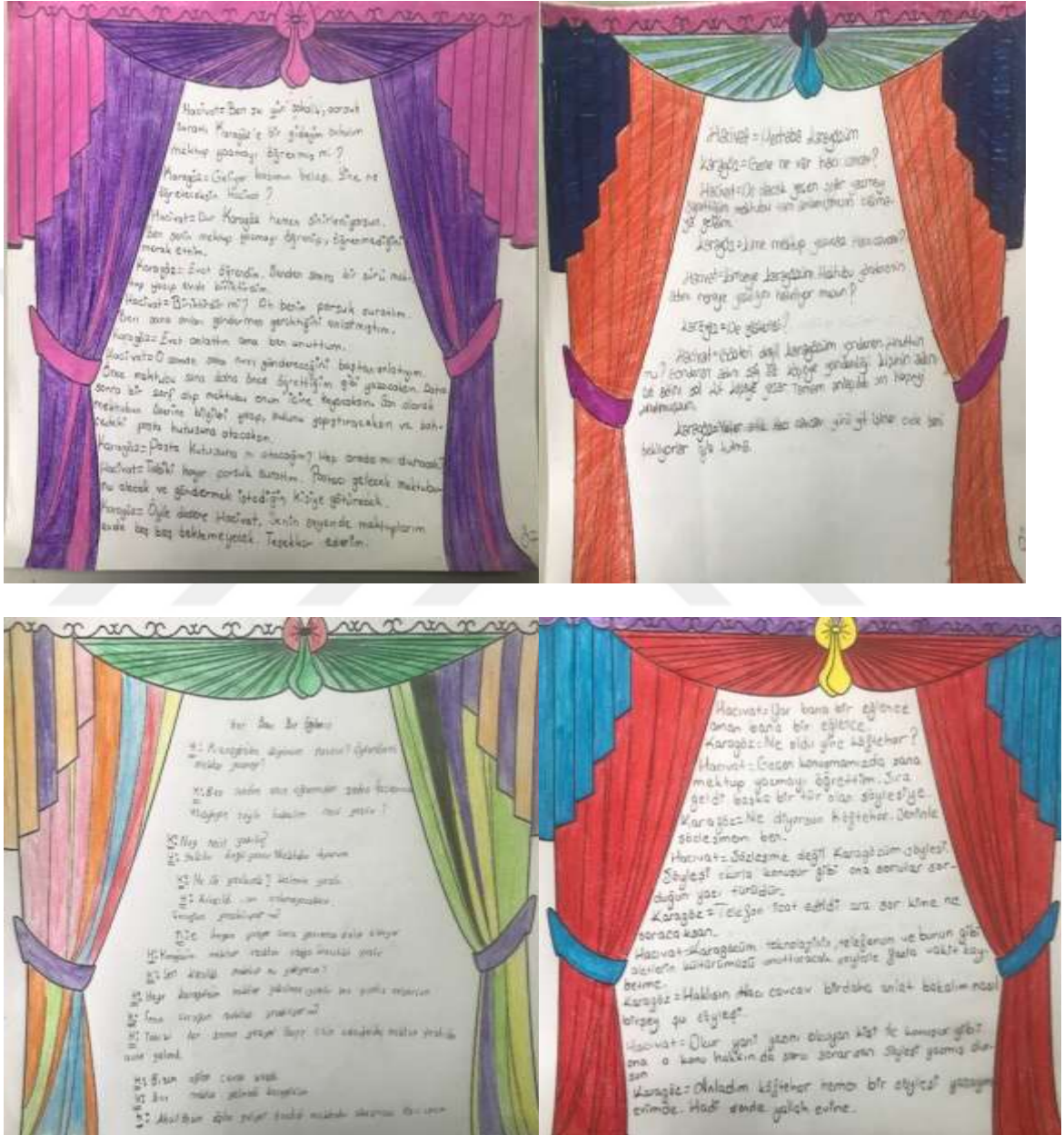
Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 30.04.2018</i>		
<i>Saat: 09.50-09.55</i>	Dinlediklerini içselleştirme	Ürün Oluşturma
Öğrencilere içerisinde gösteri perdesi olan bir kâğıt dağıtıldı ve öğrencilerden metinle ilişkilendirerek bir Karagöz-Hacivat metni yazmaları istendi. Ölçütler tahtaya yazıldı. Metin yazıldıktan sonra, yazan arkadaşlar dinlenirken arkadaki perdeyi istedikleri gibi boyayabilecekleri söylendi. Ö5: Boya fark eder mi, ne boyası olduğu? Öğretmen: Fark etmez, dedi.	Görsel öğeleri kullanma	Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme
Öğrencilerin değerlendirme ölçütlerini önceden duyurulmasına yönelik memnuniyetleri anlaşılıyordu	Kaba değerlendirme formu	

Öğrenciler ürün oluşturma sürecinde etkili bir süreç ilerletmiştir. Tiyatro metnini tamamlayan öğrenciler okurken diğer öğrenciler tiyatro perdelerini boyamaya devam etmiştir. Ortaya çıkan ürünlerin türe uygun olduğu görülmüştür. Öğrenci günlüklerinden ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 108. *EP7’de Ürün Oluşturma ve Uygulamaların Etkililiği Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler*

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö1: En son yaptığımız etkinlik çok güzeldi. Ö2: Boyamak çok eğlenceliydi, yazı yazmak da öyle. Ö3: Çok beğendim özellikle son etkinliği. Ö4: Diyalog yazma güzeldi. Ö5: Perde gösterisi yazmak çok eğlenceliydi, hazırladığım gösterinin perdesini boyamaktan da çok zevk aldım. Ö7: Kendimizin yazdığı etkinlik güzeldi. Ö8: Çalışma yaprağı 3’ün son bölümü çok güzeldi. Eğlenceli bir bitiş oldu. Ö18: Özellikle bir diyalog da bizim yazmamız çok güzel oldu. Her zaman buna benzer şeyler yapabiliriz. Ö19: Son etkinliği çok beğendim.	Metni içselleştirme	Ürün Oluşturma
	Diyalog yazma	
	Öğrenci katılımı	Uygulamaların Etkililiği
	Öğrenci memnuniyeti	

Ürün oluşturma süreci etkili şekilde tamamlanmıştır. Genel anlamda ortaya çıkan ürünlerin başarılı olduğu görülmüştür. Öğrenciler metni içselleştirmede problem yaşamamıştır, dinlediklerine yönelik perde gösterisi metinleri ortaya koyabilmiştir. Öğrencilerin oluşturdukları ürünlerden örnekler aşağıda verilmiştir.

Şekil 36. EP7'de Öğrenci Ürünlerinden Örnekler

Eylem planı sonunda; ürün oluşturma sürecinin uygulamalara etkisi ve farklı dinleme stillerinin kullanımının metnin niteliğine göre seçilmesinin önemi fark edilmiştir. Dinleme metni ses dosyalarının niteliğinin dinlediğini anlama başarısına etkileri de anlaşılmıştır. Hazırlanan dinleme metninin niteliğine göre; ses dosyası, görsel destekli

ses dosyası, video vb. şekillerde sınıfa sunulmasının dinlediğini anlama başarısına etki ettiği görülmüştür. Ayrıca uygulamalarda yer verilen tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarının sürece etkileri anlaşılmıştır.

4.8. Eylem Planı 8: Metnin Sunuluşu ve Metnin Niteliğine Yönelik Bulgular

Hazırlanan sekizinci eylem planında, Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Fuat Enginle Tüketici Sohbetleri” adlı röportaj kullanılmıştır. Ö13’ün devamsız olması nedeniyle 22 kişi ile süreç tamamlanmıştır. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır:

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

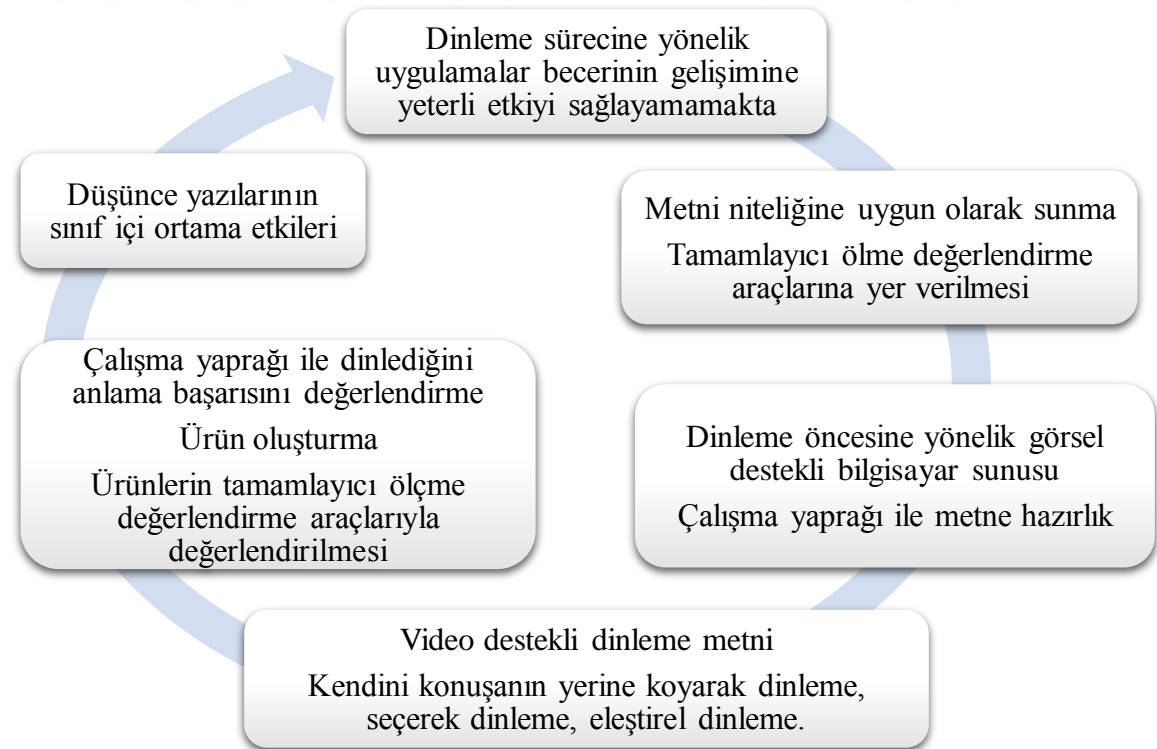
Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.

Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.

Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.

Dinleme stratejilerini uygular.

Eylem Planı 8 aşağıda belirtilen eylem planı döngüsüne göre düzenlenerek işlenmiştir

Şekil 37. “Fuat Engin’le Tüketici Sohbetleri” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Tablo 110. EP8’de Metne Hazırlığa Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilere tüketici olarak başımdan geçen gerçek bir olayı anlattım. Beni ilgiyle dinlediklerini fark ettim. Sürdürdüğüm hukuki süreci kazandığımı söylediğimde öğrencilerin ilgileri daha da arttı. Öğrencilerin derse hazır hâle gelmesinde bu tür uygulamaların gerekli olduğunu gördüm. 14.05.2018 – s. 15.	Örnek olay verme Güdüleme	Metne Hazırlık

Dinleme öncesine yönelik gerçekleştirilen uygulamalardan sonra çalışma yaprağı 1 öğrencilere dağıtıldı. Çalışma yaprağındaki ilk soruda metinde yer alan sözcükler ve sözcüklerin anlamları verilmiş, öğrencilerden sözcükleri anlamlarıyla eşleştirmeleri istenmiştir. Etkinlikteki sözcüklerin cevaplanma durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 111. EP8’de Sözcük Bilgisine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu

Sözcük	SCD	Öğrenci
Kambiyo	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22.
	Yanlış	-
	Boş	Ö3, Ö19, Ö23.
Dernek	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
İhtarname	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö23.
	Boş	Ö21.
Yılgın	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö23.
	Boş	-
Talep	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	Ö3, Ö21, Ö23.
	Boş	-

Tablo 111. EP8’de Sözcük Bilgisine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu devamı

Sözcük	SCD	Öğrenci
Tüketici	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
İhtar	Doğru	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22.
	Yanlış	Ö1, Ö23.
	Boş	-
Baro	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Yanlış	Ö21, Ö23.
	Boş	Ö22.
Vekâlet	Doğru	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö23.
	Yanlış	Ö1.
	Boş	Ö19, Ö21, Ö22.
İlkel	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20.
	Yanlış	Ö3, Ö15, Ö23.
	Boş	Ö19, Ö21, Ö22.
Leh	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20.
	Yanlış	Ö3, Ö15, Ö23.
	Boş	Ö19, Ö21, Ö22.
Hak	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö3.
	Boş	Ö19, Ö21.

Metinde yer alan ilk kez karşılaşılan sözcüklere yönelik tahminlerin durumu incelendiğinde öğrencilerin %87.5’inin başarılı olduğu görüldü. Verilen 12 sözcüğün 9’unu Ö23, 7’sini ise Ö21 yanlış eşleştirmiştir.

Dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlık çalışmaları sonrasında, öğrencilerin hazırbulunuşluk durumunun fark edilmesi için hazırlanan çalışma yaprağındaki

soruların cevaplanmasına devam edilmiştir. Sorulan diğer iki soru araştırmacı öğretmen tarafından oluşturulan bütüncül puanlama anahtarına göre değerlendirilmiştir (bk. EK 6). Aşağıdaki tabloda formda yer alan ölçütler ve öğrenci durumları gösterilmektedir.

Tablo 112. *EP8’de Sorulara Yönelik Oluşturulan Bütüncül Puanlama Anahtarına Göre Öğrenci Durumları*

Soru	Ölçüt	Öğrenci
Tüketici hakları hakkında neler biliyorsunuz?	3 İfadeler konuya yönelik, açık ve anlaşılır şekilde.	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19.
	2 İfadeler konuya yönelik; ancak açık ve anlaşılır değil	Ö12, Ö18, Ö21, Ö22.
	1 İfadeler konuyla ilgisiz, ayrıca açık ve anlaşılır değil.	Ö1, Ö6, Ö20, Ö23.
Bir tüketicinin haklarını arayabilmesi için öncelikle hangi koşulları sağlaması gerektiğini düşünüyorsunuz?	3 İfadeler konuya yönelik, açık ve anlaşılır şekilde.	Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	2 İfadeler konuya yönelik; ancak açık ve anlaşılır değil	Ö3, Ö6, Ö21, Ö22.
	1 İfadeler konuyla ilgisiz, ayrıca açık ve anlaşılır değil.	Ö1, Ö12, Ö20.

Çalışma yaprağındaki sorular incelendiğinde, öğrencilerin dinleme öncesinde izledikleri sunudan hareketle soruları cevaplamaya çalıştıkları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin izlediklerini içselleştirdiklerini ve metni dinlemeye hazır olduklarını göstermiştir.

Dinleme öncesi öğrencileri konuya hazırlamayı ve metne dikkat çekmeyi amaçlayan son soru “*Tüketici olarak yaşadığınız bir olay oldu mu, kısaca anlatınız.*” şeklindedir. Çalışma yaprakları incelendiğinde bütün öğrencilerin konuya ilişkin olaylar anlattığı görülmüştür. Yazdıklarını da sınıf içinde anlatmışlardır. Süreci açıklayan gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 113. *EP8’de Sınıf İçi Ortam ve Yaşamla İlişkilendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<p><i>Tarih: 14.05.2018</i></p> <p><i>Saat: 07.45-07.55</i></p> <p>Evet, arkadaşlar. Çalışma yaprağındaki son soruya geldik. Hepimiz birer tüketiciyiz. Az önce sunuda da karşılaştığımızı benzer sorunlarla karşılaşan oldu mu aranızda?</p> <p>Ö12: Öğretmenim biz “...” mağazasından bir tablet aldık, eve geldik, şarjı hemen bitiyordu. İlk gün dedik ki herhalde biz şarj edemiyoruz; ama birkaç gün geçti hala aynı. Sonra aldığımız yere götürdük, servise falan gönderdiler, aylarca alamadık tableti, geldi sonunda; ama hala çok iyi değil şarjı, dedi.</p> <p>Öğretmen: Peki tüketici olarak bu durumu bir yere haber verdiniz mi? Ö12: Yok hocam, dedi. Sınıftaki birçok öğrenci istekle parmak kaldırıyordu. Öğretmen 4-5 öğrenciye daha söz hakkı verdi. Anlatılan olaylardan öğrencilerin anne ve babalarının benzer olaylar yaşadığı; ancak hiçbirinin hakkını yasal yollardan aramadığı görülmüştür.</p>	<p>Öğrenci katılımı</p> <p>Öğrenilenleri içselleştirme</p> <p>Örnek olay verme</p>	<p>Sınıf İçi Ortam</p> <p>Yaşamla İlişkilendirme</p>

Öğrencilerin dinleme öncesinde kendi hayatlarından örnekler vermesi, öğrencilerin sürece hazırlanmasına etki etmiştir. Yaşadıklarını anlatmak, öğrencileri derse güdülemiştir. Süreç içerisindeki öğrenci katılımındaki isteklilik bu durumu desteklemektedir. Dinleme öncesi metne hazırlık uygulamaları başarıyla tamamlanmıştır. Uygulamalara yönelik olarak öğrenci günlüklerinde yer alan ifadeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 114. *EP8’de Uygulamaların Etkililiğine Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler*

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö3: İlk çalışma yaprağında kelimelerin anlamını öğrenmek hoşuma gitti. Ö8: Çalışma yaprağı 1 güzeldi, öğrendim. Ö3: Çalışma yaprağı 1’deki her şeyi sevdim. Ö19: Çalışma yaprağı 1’i çok beğendim. Ö2: Slayttaki bilgiler akılda kalıcıydı. Ö3: Metinden önceki slayt çok güzeldi. Ö5: Slayt metni anlamamıza yardımcı oldu. Ö7: İlk etkinlik güzeldi, slaytı sevdim. Ö14: Slayttaki sorular çok güzeldi, öğrendim her şeyi. Ö15: Slaytlara önce bakmamız etkinliklerde iyi oluyor.	Öğrenci tutumu Görsel sunu	Uygulamaların Etkililiği

Öğrencilerin hayatlarından örnek vererek konuya hazırlık yapılması, dinleme öncesi metne dikkat çekmiştir. Uygulamada kullanılacak metin türü makaledir. Bu sebeple öğrencilerin metne karşı önyargılı olmaması sağlanmaya çalışılmış, etkili bir dinleme öncesi metne hazırlık süreci yürütülmüştür. Aynı şekilde dinleme sırasında da başarı sağlanması beklenmektedir. Dinleme sırasına yönelik uygulamaların planlama sürecini gösteren araştırmacı günlüğündeki ifadeler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 115. *EP8’de Dinleme Sayısı ve Dinleme Stiline Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Türü ve konusu sebebiyle dinleme metninin öğrencilere 3 kere dinletilmesi uygun olacaktır. Öğrencilerin röportaj türünde bilgi ağırlıklı metne dikkatlerini verip “kendini konuşanın yerine koyarak dinleme” yapması istenecektir. Ardından dinlediklerine yönelik ayrıntıları fark edebilmeleri için çalışma yaprağı dağıtılarak öğrencilerin “seçerek dinleme”, en son da dinlediklerine yönelik fikir üretebilmeleri için “eleştirel dinleme” yapmaları sağlanacaktır. Farklı dinleme stillerinin kullanımıyla sürecin etkili hâle geleceği düşünülmektedir. 14.05.2018 – s.15.	Metin-dinleme sayısı uyumu Kendini konuşanın yerine koyarak dinleme Seçerek dinleme Eleştirel dinleme	Dinleme Sayısı Dinleme Stili

Dinleme sayısı ve stilleri dersin başında öğrencilere bildirilmiştir. Dinleme sayısı ve dinleme stilleri metnin niteliğine göre belirlenmiştir. Ayrıca dinleme stilleri kendi içinde ve önceki eylem planlarına göre farklılaştırılarak kullanılmıştır. Her öğrencinin farklı öğrenme biçiminin olması, dinleme stillerinin farklılaştırılmasının gereği olarak görülmüştür. Bu sebeple farklı dinleme stillerinin dinlediğini anlama başarısını arttıracakları düşünülmüştür.

İlk dinlemede kullanılacak dinleme stili için öğrencilerden ana karakterlerden birinin yerine geçmesi istenmiştir. Dinleme metni TÜBİDER başkanı Fuat Engin ile Mehmet Tanju Akerman arasında radyoda yapılan bir röportajdır. Dinleme metni gerçek ortamına uygun şekilde araştırmacı öğretmen tarafından hazırlanmıştır. Röportaj metni radyo ortamında, gerçek spikerler tarafından seslendirilerek videoya alınmıştır. Dinleme metnine yönelik kare aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 38. EP8’de Dinleme Metnine Yönelik Hazırlanan Videodan Kare

Öğrencilere metnin röportaj olduğu hatırlatılmış, dinleme anında gerçekleştirilecek dinleme stili hakkında bilgiler verilmiş ardından metin öğrencilere sunulmuştur. Metnin niteliğine göre hazırlanarak sunulan dinleme metninde, sınıf içi etkileşimde eksiklikler olmuştur. Metne yönelik hazırlık yapılmış; dinleme metni sunulmuşunda, dinleme stili ve dinleme sayısında metnin niteliğine dikkat edilmiştir. Dinleme sırasına ilişkin sınıf ortamı ve öğrenci katılımının daha net anlaşılması için aşağıda araştırmacı günlüğünden ifadeler verilmiştir.

Tablo 116. *EP8’de Ses Dosyalarının Niteliği, Metnin Sunuluşu, Sınıf İçi Ortam, Metnin Niteliği ve Dinleyici Faktörüne Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrenciler başlangıçta hevesliydi. Dinleme öncesi izleyecekleri ortamın gerçek bir radyo ortamı olduğunu belirttim. Radyo ortamında çekilen videoda, gerçekten radyo spikeri olarak görev yapan kişilerin seslendirmede bulunduğunu söylediğimde öğrencilerin heyecanlandığını fark ettim. Metnin niteliğine göre dinleme metninin sunuluş şekline özen gösterdim. Röportaj ortamına uygun şekilde hazırlatılan metnin öğrencilerin ilgisini çektiği belli oluyordu. Dinleme metnini başlattım. Dinleme anında Ö5’in arkadaşına sessizce “Radyo ortamı böyle miymiş?” demesi dikkatimi çekti. İlk dakikalarda öğrenciler metni dikkatle dinledi. Metinde yer alan konular ağır ve tek düze ilerliyordu, metin gerçek ortamına benzer şekilde düzenlenmesi öğrenci ilgisini belli bir süre canlı tuttu; fakat öğrencilerin metnin ilerleyen dakikalarında metinden uzaklaşmaya başladıklarını fark ettim. Beklediğim heyecanı gözlerinde göremiyordum. Sanırım metnin türü öğrencilerin dikkatlerini toplamalarında önemli rol oynuyor. Daha öncede fark ettiğim tür faktörünün önemli olduğunu bir kere daha anladım. Öğrencilerin düşünce yazılarında derse olan ilgileri düşmekte. Dersle yönelik yapılan bütün başarılı hazırlığa, metnin sunuşuna yönelik özene, seçilen dinleme stillerine rağmen öğrencilerde beklediğim enerjiyi göremedim. Metnin türünün ve içeriğinin dinleme sürecinde önemli rol oynadığını gördüm. 14.05.2018 – s. 16.	Video destekli ses dosyası	Ses Dosyalarının Niteliği
	Metnin niteliğine göre sunuluş şekli	Metnin Sunuluşu
	Öğrenci tutumu	Sınıf İçi Ortam
	Metnin konusu	Metnin Niteliği
	Metnin içeriği	
	İlgi duyma	Dinleyici Faktörü
	Metin türü	Metnin Niteliği
	Öğrenci tutumu	
	Metnin türü	

Tablo 118. EP8’de Boşluk Doldurma Sorularının Cevaplanma Durumu

Soru	SCD	Öğrenci
TÜBİDER’in açılımı...’dır.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Boş	Ö16, Ö21, Ö23.
TÜBİDER... tarihinde kuruldu.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Boş	-
Tüketici hareketi... yılında yasal haklarına ulaştı. 2003 yılında bu haklar...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23.
	Boş	-
Tüketici hakları... bir yaşam süresini kapsar.	Doğru	Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö21, Ö22.
	Boş	Ö1, Ö3, Ö6, Ö15, Ö19, Ö23.
Tüketici... ve koşullar oluşmuşsa sorunu çözülür.	Doğru	Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20.
	Boş	Ö1, Ö3, Ö6, Ö15, Ö16, Ö21, Ö22, Ö23.
Tüketici hakkını ya... arar ya da... vekâlet verilir.	Doğru	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Boş	Ö1, Ö3, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22.
TÜBİDER’in ilgilendiği konular;...	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö6, Ö22.
Tüketicinin beklediği faydayı sağlamayan mallara... denir.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Boş	Ö22.
Bir malın fiziksel hasarı olmasa da... olması o malın ayıplı mal olmasına sebeptir.	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22.
	Boş	Ö5, Ö15, Ö19, Ö21, Ö23.
Yerleşik mağazalardan alışveriş yapılmasıyla... , ... , ...	Doğru	Ö2, Ö4, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Boş	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö16, Ö20, Ö21, Ö22.

Öğrencilerin cevapları incelendiğinde sınıf başarısının %81 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin en çok sorun yaşadığı cümleler incelendiğinde “*Yerleşik mağazalardan alışveriş yapılmasıyla...,...,...*” cümlesinin metnin son bölümlerinde yer aldığı, öğrencilerin dikkatlerini kaybetmesi sonucunda boşlukları doldurmakta sorun yaşadığı düşünülmüştür. Ayrıca “*Tüketici... ve koşullar oluşmuşsa sorunu çözülür*” ve “*Tüketici hakkını ya... arar ya da... vekâlet verilir.*” ifadeleri aynı paragraftaki iki cümledir. Paragraf metnin ortalarında yer almaktadır ve bu kısımda fazla bilgi verilmektedir. Öğrencilerin bilgilerin çokluğu nedeniyle soruyu cevaplayamadığı düşünülmektedir.

Metin “eleştirel dinleme” ile son kez dinletilmiştir. Dinleme esnasında öğrencilerden; metni eleştirel gözle dinlemeleri, anlatılanların günlük hayata yansıma şeklini belirlemeleri istenmiştir. Dinleme sonrası öğrenciler dinlediklerinden hareketle fikirlerini belirtmiştir. Metne yönelik fikirleri alan öğrencilerin metni içselleştirdikleri, gerçek duruma yansıyan yansımayan uygulamaları fark ettiği görülmüştür. Durumu gösteren gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 119. *EP8’de Yaşamla İlişkilendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 14.05.2018</i>		
<i>Saat: 09.30-09.40</i>		
Öğretmen: Evet, burada anlatılanları hepimiz günlük hayatta uygulayabiliyor muyuz? Sınıf hep bir ağızdan “hayır” anlamına gelen farklı sesler çıkardı. Ö4: Çoğu zaman sağlam ürünü bile değişim yapmıyorlar, bir de hatalı ürün mü alacaklar! Ö11: Benim annem geçen gün köşedeki kırtasiyeden kalem aldı, kalem o gün kırıldı. Annem bana kızdı, ama valla ben bir şey yapmadım kalem kırıldı. Anneme dedim kendi kırıldı diye, annem de “neyse şimdi 3 lira için uğraşmayalım” dedi. Ö5: Benim babam hemen değiştirir bir şeyi beğenmezse. Bazen tartışır bile. Ö19: Geçen gün ...’dan pasta aldık, pasta bozuktu. Hemen fişikle götürdük, özür dileyip bize yeni pasta verdiler. Ö3: Bizde aynı yerden tost ekmeği aldık, küflenmişti. Götürdük değiştiler.	Öğrenci katılımı	Yaşamla İlişkilendirme
	Örnek olay verme	

Öğrencilerle yapılan konuşmalar sonrası çalışma yaprağı 3 öğrencilere dağıtılmış, öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların durumu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 120. *EP8’de Dinlediğini Anlama Başarısını Gösteren Soruların Cevaplanma Durumu*

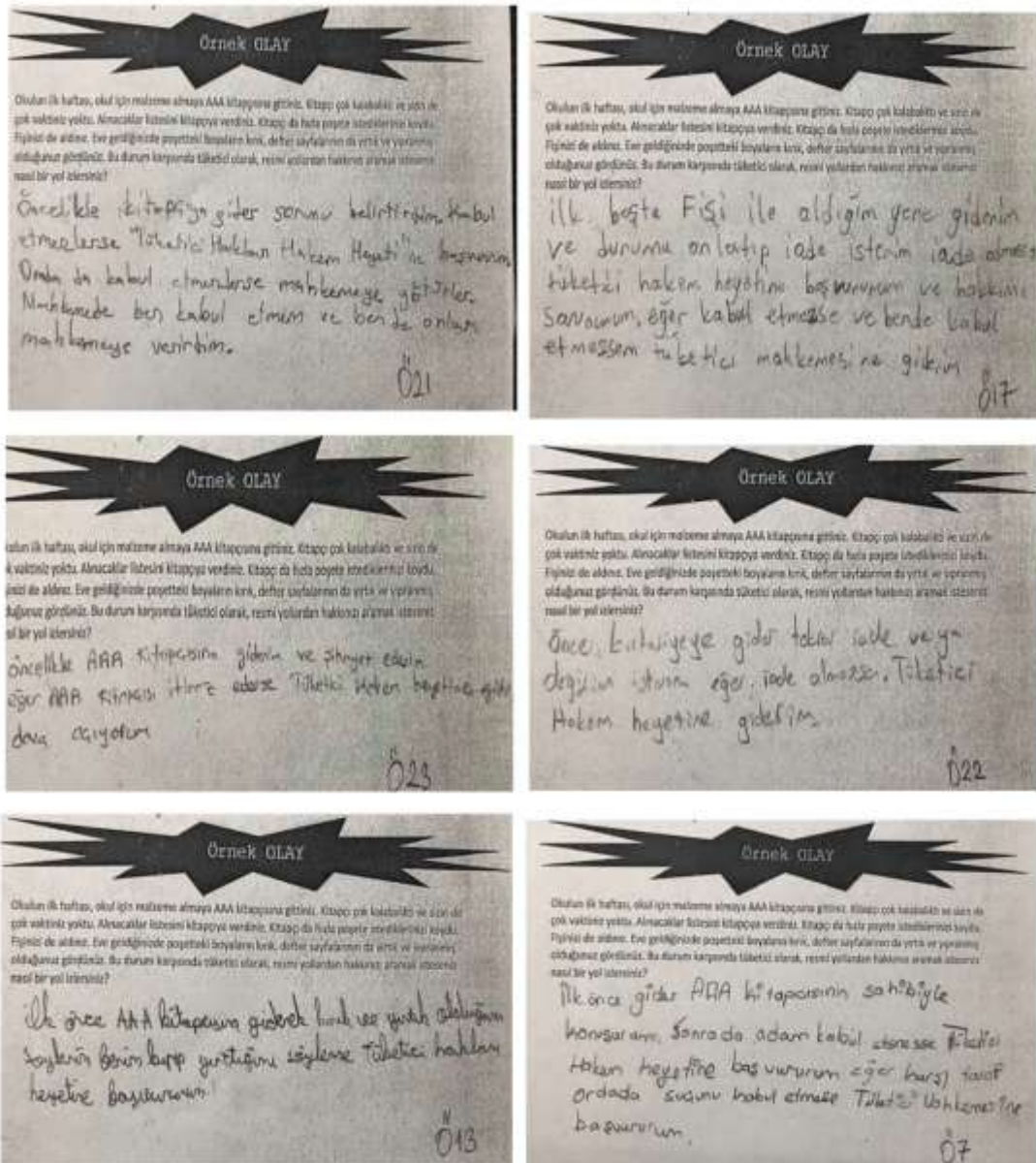
Soru	SCD	Öğrenci
Tüketici haklarının Avrupa’daki durumu nasıldır?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö23.
	Yanlış	Ö21.
	Boş	-
Ülkemizde tüketici haklarının gelişim süreci nasıl olmuştur?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö23.
	Yanlış	Ö20, Ö21.
	Boş	Ö6, Ö10, Ö14, Ö16, Ö22.
TÜBİDER’e nasıl müracaat edilir?	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22.
	Yanlış	-
	Boş	Ö15, Ö21, Ö23.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde “Ülkemizde tüketici haklarının gelişim süreci nasıl olmuştur?” şeklindeki soruda başarının %68 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin tarihsel süreci konu alan bölüme dikkat etmedikleri görülmüştür. Ancak tüketici haklarının korunması ve dünyadaki durumuna yönelik olan diğer sorularda öğrenci başarısı %88’dir. Bu durum öğrencilerin metnin içeriğini anladıklarını ve öğrencilere asıl kazandırılmak istenen bilginin edindirildiğini göstermiştir. Öğrencilerin dinlediğini anlama başarısını değerlendirmek için, çalışma yaprağında aşağıdaki soru sorulmuştur.

Okulun ilk haftası, okul için malzeme almaya AAA kitapçısına gittiniz. Kitapçı çok kalabalıktı ve sizin de çok vaktiniz yoktu. Alınacaklar listesini kitapçıya verdiniz. Kitapçı da hızla poşete istediklerinizi koydu. Fişinizi de aldınız. Eve geldiğinizde poşetteki boyaların kırık, defter sayfalarının da yırtık ve yıpranmış olduğunuz gördünüz.

Öğrencilerin bu durum karşısında; tüketici olarak, resmi yollardan haklarını ararken takip edecekleri yolu yazması istenmiştir. Öğrencilerin tümü soruya doğru cevap

vermiştir. Bu durum öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirdiklerini ve problem karşısında çözüm yolunu bulabildiklerini göstermiştir. Yürütülen eylem planında Ö21, Ö22 ve Ö23 genel olarak başarı gösterememiştir; ancak adı geçen öğrenciler tüketici olarak izlenmesi gereken yasal süreci doğru ifade edebilmiştir. Bu durum öğrencilerin metne yönelik sorularda problem yaşamalarına karşın metnin içeriğini anlayabildiklerini göstermektedir. Bilginin uygulamaya dönüştüğünü ortaya koyan cevaplar, sürecin başarılı yürütüldüğünü göstermiştir. Öğrencilerin cevap kâğıtlarından örnekler aşağıda verilmiştir.

Şekil 39. EP8'de Tüketici Olarak İzlenmesi Gereken Yasal Yolları Gösteren Öğrenci Cevaplarından Örnekler

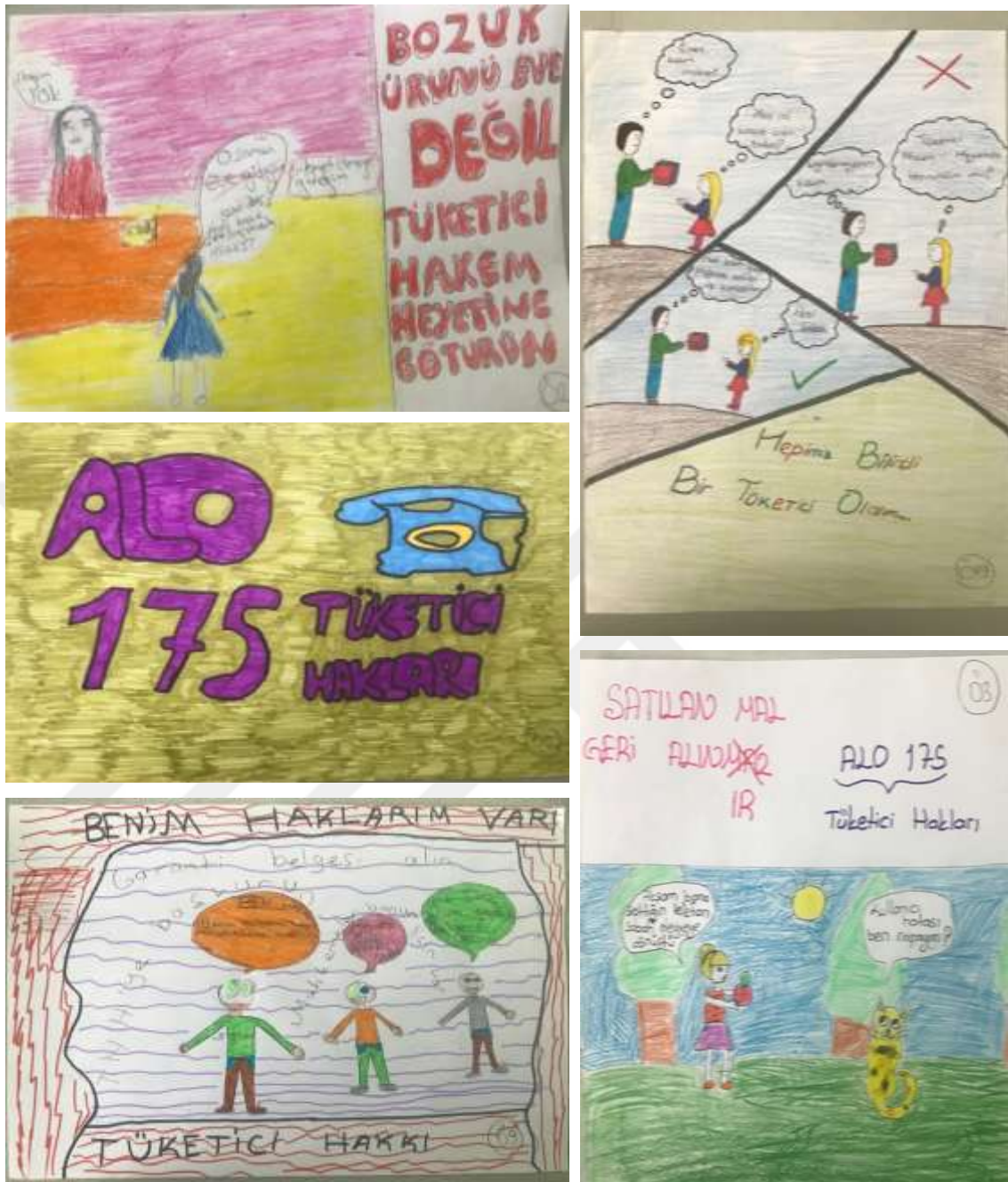
Dinleme sonrasında öğrencilerden sürece yönelik ürün oluşturması istenmiştir. Öğrencilerin ürün oluşturma sürecinde yer alması, öğrenilenlerin içselleştirilmesinde rol oynayacaktır. Bu sebeple öğrencilerin bir afiş hazırlayarak süreci tamamlaması istenmiştir. Afiş hakkında kısa bilgiler verilerek, örnek afişler gösterilmiştir. Hazırlanan afişler öz değerlendirme formlarıyla değerlendirilmiştir (Form için bk. EK 7).

Öğrencilerin tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından biri olan Öz değerlendirme formlarındaki ifadeleri ile ortaya çıkarılan ürünler karşılaştırılarak incelendiğinde görülmektedir ki, öğrenciler kendilerini objektif şekilde eleştirebilmiş, eksik oldukları alanları belirleyebilmiştir. Öğrencinin objektif olarak kendini değerlendirebilmesinin eğitim açısından değerli olduğu düşünülmektedir. Gözlem notları aşağıda verilmiştir.

Tablo 121. *EP8’de Ürün Oluşturma ve Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 14.05.2018</i>		
<i>Saat: 09.55-10.00</i>		
Öğrencilerden yaptıkları afişleri kendilerinin değerlendirmesi istenerek, öz değerlendirme formları dağıtıldı. Öğretmen, öz değerlendirmenin nasıl yapılacağından, öğrenciye ne gibi katkıları olduğundan bahsetti. Süreç içerisinde kendini değerlendirmeye alışık olmayan öğrenciler, önce şaşırıp ardından bir ellerine afişi bir ellerine formu olarak değerlendirmeye başladı. Öğretmen: Arkadaşlar değerlendirmenizde objektif olunuz, dedi. Ö6: Ö9 beni değerlendirsin, ben de onu olmaz mı, dedi. Öğretmen öz değerlendirmede kişinin kendini değerlendirmesi gerektiğini belirterek, objektif olmanın sürece katkısından tekrar bahsetti.	Afiş hazırlama Öz değerlendirme yapma Öğrenci tutumu	Ürün Oluşturma Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme

Öğrencilerin ürün oluşturma uygulamalarında süreç etkili şekilde ilerletilmiştir. Değerlendirmeyi kendisi yapan öğrencinin yaptığı ürüne eleştirel gözle bakması sağlanmıştır. Dinleme sırasında eleştirel dinleme yapması sağlanan öğrencinin eleştirel bakış açısı desteklenmiştir. Öğrenci afişlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

Şekil 40. EP8'de Oluşturulan Afişlerden Örnekler

Yeterli ön hazırlık, görsellerle metnin desteklenmesi, konu ile ilgili günlük hayattan örnekler verilmesi, farklı dinleme stillerinin beraber kullanılması gibi uygulamalarla öğrencilerin tümü derste aktif olarak yer almıştır. Metnin türü öğrenciler tarafında tercih edilmemesine ve eleştirilmesine rağmen çalışma yapraklarında sınıf başarısının düşük olmadığı görülmüştür. Eylem araştırmasının yapılan bu eylem planıyla sonlandırılması planlanmıştır. Ancak tür faktörüne yönelik öğrenci ve araştırmacı günlüğünde yer alan

ifadeler, yeni bir eylem planı yapılmasının uygun olacağını düşündürmüştür. Bu sebeple düşünce yazısı türünde ek bir metin seçilerek uygulama yapılmasına karar verilmiştir.

4.9. Eylem Planı 9 (Ek Eylem Planı): Metnin Sunuluşu ve Uygulamaların Etkililiğine Yönelik Bulgular

Hazırlanan dokuzuncu eylem planında Ortaokul Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabından seçilen “Hasan Ali Yücel’in Türk Gençlerine Seslenişleri” adlı makale kullanılmıştır. Ö13, Ö14, Ö16, Ö18 ve Ö22’nin devamsız olması nedeniyle 18 kişi ile süreç tamamlanmıştır. Hazırlanan eylem planında öğrencilerin aşağıdaki kazanımları edinmesi amaçlanmıştır:

- Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.*
- Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.*
- Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.*
- Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.*
- Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.*
- Dinleme stratejilerini uygular.*

Eylem planı 9 aşağıda belirtilen eylem planı döngüsüne göre düzenlenerek işlenmiştir.

Şekil 41. “Hasan Ali Yücel’in Türk Gençliğine Seslenişleri” Metni Haftalık Eylem Planı Döngüsü

Hazırlanan eylem planı doğrultusunda iki bilgisayar sunusu ile derse başlanmıştır. Dinleme öncesine yönelik hazırlanan ilk sunuda millî mücadele kahramanları, vatan sevgisi ve ülkenin bölünmezliği temalı fotoğraflar müzik eşliğinde öğrencilere izletilmiştir. Bu uygulama ile öğrencilerin millî duygularının tetiklenmesi hedeflenmiştir. Videodaki kahramanlar ve olaylar üzerine konuşulmuş, öğrencilerin millî mücadele dönemine yönelik hazırlanmışlığı tamamlanmaya çalışılmıştır. Durumu ifade eden araştırmacı günlüğünden ifadeler aşağıda verilmiştir.

Tablo 122. *EP9’da Metne Görsel Hazırlığa Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilere izletilen ilk sunuda millî mücadele dönemi kahramanları ve dönemin şartlarını yansıtan fotoğraflar yer alıyordu. Öğrencilerin dinleme öncesi millî mücadele döneminin şartlarına yönelik eksik bilgilerinin olmaması, dinlediğini anlama başarısına etki edecektir. 04.06.2018 – s. 17.	Görsel öğeleri kullanma Eksik bilgileri tamamlama	Metne Görsel Hazırlık

İlk sununun ardından, öğrencilerin metnin ana karakterine yönelik ön bilgilerinin olmadığı düşünüldüğü için, Hasan Ali Yücel’i tanıtan kısa bir bilgisayar sunusu izletilmiştir. Video sonrasında dağıtılan çalışma yaprağı 1’de yer alan üç sorunun cevaplanması istenmiştir.

Çalışma yaprağının ilk iki sorusu açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Üçüncü soruda ise Hasan Ali Yücel’in kimliğine ilişkin bilgiler sorulmaktadır. Öğrencilerin sunudan elde ettikleri bilgiler, sorunun cevaplanmasında yeterlidir. Bu sebeple öğrencilerin sunuyu dikkatle izlemesi yeterli görülmektedir. Çalışma yaprakları incelendiğinde Ö21 dışında bütün öğrencilerin soruların tümüne doğru cevap verdiği görülmüştür. Ö21 ise sadece son soruyu doğru cevaplamıştır. Öğrencinin doğru cevap verdiği tek soru, metnin ana karakterine yöneliktir ve sunuyu izleyerek bu cevaba ulaşılabilir. Buradan anlaşıldığı üzere öğrenci dinleme öncesine yönelik hazırlanan sunuyu dikkatle izlemiş, ancak yorum yapması gereken sorulara cevap verememiştir. Bölümdeki soruların cevaplanmasına yönelik süreci gösteren gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 123. *EP9’da Metne Görsel Hazırlık, Metne Hazırlık, Dinleyici Faktörü ve Sınıf İçi Ortama Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler*

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 04.06.2018</i>		
<i>Saat: 07.45-07.55</i>		
Öğretmen: Arkadaşlar, izlediğimiz iki slayttan hareketle soruları cevapladınız. Sorularda anlaşılmayan bir şey ya da yapmadığımız soru var mı? Ö4: Hocam Hasan Ali Yücel kim hiç bilmiyordum, ama şimdi tanıyorum.	Bilgisayar sunusu	Metne Görsel Hazırlık
Sunuyu izlemeseydim yapamazdım. Ö7: Hepsi yapılacak sorulardı, sevdim ben ya. Merak ettim konuyu şimdi. Bu iki sunuyu birbiriyle birleştirmeye çalışıyorum kafamda.	Ön bilgilerin yeterliliği	Metne Hazırlık
Öğretmen: “Aferin, Ö7 amacımız da bu zaten sizin metne yönelik istekliliğinizi artırmak.” dedi. Birçok öğrencinin soruların kolay olduğuna yönelik sesleri yükseliyordu. Metne hazırlık uygulamalarının başarılı ilerlediği anlaşılıyordu.	Metne karşı istek Öğrenci katılımı	Dinleyici Faktörü Sınıf İçi Ortam

Yukarıdaki gözlem formundan anlaşıldığı üzere, dinleme öncesi metne hazırlık uygulamaları başarılı şekilde ilerletilmiştir. Öğrencilerin cevap kâğıtlarındaki sorulara verilen cevapların doğruluğu bu durumu desteklemektedir. Çalışma yaprağında yer alan bir diğer soruda sözcük bilgisi ölçülmeye çalışılmıştır. Öğrencilerden verilen sözcükleri anlamları ile eşleştirmesi istenmiştir.

Tablo 124. *EP9’da Sözcük Bilgisine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu*

Sözcük	SCD	Öğrenci
Duyuş	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
İdeal	Doğru	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö12, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23.
	Yanlış	Ö9, Ö10, Ö11, Ö20.
	Boş	Ö3, Ö5, Ö15.

Tablo 124. EP9'da Sözcük Bilgisine Yönelik Soruların Cevaplanma Durumu devamı

Sözcük	SCD	Öğrenci
Karakter	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	Ö20
Uygarlık	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23.
	Yanlış	Ö20.
	Boş	
Benimsemek	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Yanlış	Ö11.
	Boş	Ö15.
Örtülü	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Çağdaşlık	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23.
	Yanlış	-
	Boş	-
Gürbüz	Doğru	Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö17, Ö20, Ö21.
	Yanlış	Ö3, Ö6, Ö10, Ö23.
	Boş	Ö2, Ö15, Ö19.
Özdeş	Doğru	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21.
	Yanlış	Ö23.
	Boş	-

Yukarıdaki sözcükler incelendiğinde sınıfın %86 oranında başarı gösterdiği anlaşılmaktadır. Öğrenciler genel olarak “ideal” ve “gürbüz” dışındaki sözcüklerde sorun yaşamamıştır. Öğrencilerin %61’i *gürbüz*, %55’i de *ideal* sözcüğünün anlamını bilmektedir. Öğrencilerin sözcüklere yönelik eksiklikleri tamamlanarak dinleme metnine geçilmiştir. Süreci gösteren gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 125. EP9’da Sözcük Bilgisine Yönelik GN’den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 04.06.2018</i>		
<i>Saat: 07.55-08.00</i>		
Öğrencilerin metinde yer alan sözcüklere yönelik cevaplamaları bittikten sonra sınıfta cevaplanmaya başladı. Öğretmen sözcüğü söyledi, anlamını tahmin etmek isteyen parmağını kaldırdı. Sınıfta “gürbüz” ve “ideal” sözcüğünde parmak sayısı azdı. Öğretmenin sözcüğün anlamını söylemek yerine anlamını cümle içerisinde hissettirmeye çalıştığı görüldü. Öğrencilerin cümlenin bağlamından anlamı hemen fark edebildiği görüldü.	Anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcükler	Sözcük Bilgisi
	Cümle bağlamı	
	Tahmin etme	

Dinleme metninin türü önceki eylem planı sonrası düşünce yazısı olarak belirlenmiştir. Önceki eylem planında metne yönelik hazırlık uygulamaları etkili şekilde düzenlenmiş, dinleme stili ve dinleme sayısının metnin sunuluşuna göre düzenlenmiştir. Metnin türü ve niteliği de metnin sınıfa sunuluşunda rol oynamıştır. Ancak süreç sonunda dinleme başarısı düşük olmasa da sınıf içerisinde yeterli etkileşim olmadığı görülmüştür.

Yürütülen eylem planı sonunda, öğrencilerin dinleme metinlerinde düşünce yazısı türünde metinleri tercih etmediği anlaşılmıştır. Bu sebeple dinleme metninde kullanılacak dinleme stili, metnin sunuluş şekli ve dinleme sayısı planlanırken metnin türü ön planda tutulmuştur. Süreci gösteren araştırmacı günlüğünden cümleler aşağıda verilmiştir.

Tablo 126. *EP9’da Metnin Niteliği, Sınıf İçi Ortam, Metnin Sunuluşu, Dinleme Stili ve Dinleme Sayısına Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler*

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilerin düşünce yazısı türünde metin dinlemek istemediğini son eylem planında açıkça fark ettim. Sürece yönelik yapılan hazırlıklar öğrencilerin dinlediğini anlama başarısında etkili olmuştur; ancak öğrencilerin metne yönelik tutumları sınıf içi ortama etki etmiştir. Bu sebeple planlanacak uygulamada öğrencilerin sürece aktif katılımı öncelenmiştir. Sınıfa konu hakkında bilgi sahibi bir öğretmen getirilecektir. Misafir seslendirici dinleme metnini önceden alarak, hazırlanacaktır. Öğrencilerden, ilk dinleme sırasında önemli gördükleri yerleri not alması ve dinleme anında misafir seslendiricinin sözünü kesmemesi istenecektir. Bu amaçla sıralara farklı şekillerdeki renkli yapışkanlı kâğıtlar bırakılacaktır. İkinci dinleme öğrencilerin aldıkları notlara ve akıllarına takılan noktalara yönelik bilgi eksikliklerini tamamlayabilmeleri için katılımlı dinleme ile gerçekleştirilecektir. Öğrencilerin söz alarak konuşmacıyla birebir iletişime geçmesinin dinlediğini anlama başarısına ve sınıf içi ortama olumlu etkilerinin olacağı düşünülmektedir. Süreç sonunda konuşmacıya sorulan sorularla süreç tamamlanacaktır. Öğrencilerin dinledikleri metinde yer alan bilgilerin çokluğu, öğrencilerin türe önyargıları sebebiyle üçüncü dinlemenin de araştırmacı öğretmen tarafından okunarak seçerek dinleme şeklinde yapılması planlanmıştır.	Metnin türü	Metnin Niteliği
	Öğrenci katılımı	Sınıf İçi Ortam
	Misafir seslendiricinin kullanımı	Metnin Sunuluşu
	Not alarak dinleme	
	Katılımlı dinleme	Dinleme Stili
	Seçerek dinleme	
	Metnin niteliğine göre dinleme stili	
	Metnin niteliğine göre dinleme sayısı	Dinleme Sayısı

04.06.2018 – s. 17.

Öğrencilerin not olarak gerçekleştirdikleri ilk dinlemede; sıralara renkli ve farklı şekillerde yapışkanlı kâğıtlar ile bir adet A4 kâğıdı dağıtılmıştır. Öğrencilerden dinleme öncesi birkaç tane yapışkanlı kâğıdı gelişigüzel A4 kâğıdına yapıştırması, gerek olması hâlinde kâğıt yapıştırmaya devam etmesi istenmiştir. Öğrencilerin bu şekilde dinleme sırasında önemli gördükleri yerleri not alırken, görsel olarak da renkli kâğıtlar kullanarak süreç içerisinde ilgilerini canlı tutmak amaçlanmıştır. Aşağıda öğrenci kâğıtlarından örnekler verilmiştir.

Şekil 42. EP9'da Öğrencilerin Not Alarak Dinlemeye Yönelik Örnek Kâğıtları

Not olarak dinleme sonrasında katılımlı dinleme gerçekleştirilmiştir. Sınıftaki öğrenciler sürece aktif olarak katılmıştır. Durumu gösteren gözlem notları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 127. EP9'da Dinleme Stili ve Materyal Kullanımına Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 04.06.2018</i>		
<i>Saat: 08.25-08.35</i>		
Dinleme metninin ikinci kere sınıfa sunulduğunda Misafir seslendirici: Bu kez sizlerle beraber metni işleyeceğim. Beni dinlerken güzel yorumda bulunanlara, güzel sorular soranlara bu küçük bayraklardan vereceğim, dedi. Bu uygulama öğrencilerin çok hoşuna gitti. Araştırmacı öğretmen de: Dersin sonunda sürpriz bir uygulamamız var. Bu bayrakları alan arkadaşlar o uygulamada avantajlı olacak, dedi. Öğrencilerin ders sonundaki uygulamayı merak ettikleri anlaşılıyordu. Aynı anda birçok öğrenci ne yapılacağını sordu. Öğretmen sürprizi bozmadı. Süreç içerisinde herkes bayrak almak için konuşmacıyla iletişime geçmeye çalıştı.	Katılımlı dinleme İlgi çekme Öğrenci katılımı	Dinleme Stili Materyal Kullanımı

Öğrenciler seçerek dinleme yaparak son dinlemeyi gerçekleştirmiştir. Dinleme esnasında cevaplandırılmak üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılmıştır. Araştırmacı öğretmen, metni dikkatli şekilde okuyarak sınıfa sunmuştur. Öğrenciler bu sırada etkinlikleri tamamlamıştır. Soruların cevaplanma durumu sürecin başarısını göstermektedir. Öğrencilere verilen 10 boşluk doldurma sorusunda sınıf başarısı %99'dur. Ayrıca dinleme sonrası dinlediğini anlama başarısının belirlenmesi amacıyla hazırlanan çalışma yaprağındaki sınıf başarı durumu da %94'tür. Öğrencilerin dinleme sırasında ve sonrasında dinleme metnine yönelik başarıları bu sonuçlarla görülmüştür. Öğrencilerden Ö7 ve Ö15 birer soruda problem yaşarken; Ö20, Ö21 ve Ö23 birden çok soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerden Ö7 ve Ö15'in genel ders başarıları göz önünde tutularak dinleme anında dikkatlerini kaybetmelerinin sorulardaki eksikliğe neden olduğu düşünülmüştür. Dinleme metninin niteliğine göre seçilen dinleme stili ve metnin sunuluş şeklinin etkileri süreç içerisinde fark edilmiştir. Makale türündeki metnin

anlaşılmasında yönelik planlanan uygulamaların etkileri öğrenci günlüklerindeki ifadelerden anlaşılmaktadır.

Tablo 128. *EP9’da Metnin Niteliği, Metnin Sunuluşu, Dinleme Stili ve Sınıf İçi Ortama Yönelik ÖG’den Elde Edilen Veriler*

Öğrenci Günlüklerinden Cümleler	Kod	Tema
Ö1: Makale zor bir tür ama konuşarak dersi işlediğimiz için zevkli oldu. Ö2: Bugün makale işleyeceğimizi duyunca herkes üzüldü; ama hocalarımızın anlatım şeklinden dolayı çok iyi geçti. Anlayarak öğrendik. Ö3: Metnin türü makale olduğu için biraz zordu. Diğer hoca ile konuşarak işlememiz sayesinde metni anlamam kolaylaştı. Eğer metni bu şekilde işlemeseydik makaleyi anlayamazdık. Ö4: Başka bir öğretmenin anlatması güzeldi. Ders eğlenceliydi. Tür makale olduğu için biraz zorlanacağımızı düşünmüştüm ama aralarda konuşa konuşa açıklayarak gittiğimiz için net bir şekilde anladım. Ö5: Metnin türü makale idi. Makaleyi böyle işlemek anlamamızı kolaylaştırdı. Ö7: Metnin türü makale olduğu için anlaması zor gibi olurdu ama daha güzel işlediğimiz için anladık. Etkinlikler de güzeldi. Ne çok zor ne çok kolaydı. Metin gelen olarak güzeldi. Ö8: Metin biraz zordu ama çok eğlenceliydi. Ö9: Ders işleyişi eğlenceli olduğu için derse katılım çok oldu. Ö10: Makale sıkıcıydı ama etkinlik yapınca eğlendik, böyle olmasaydı metni çok sıkıcı işlerdik. Makale eğlenceli geçti. Ö11: Metin makaleydi, makaleleri zor anlıyoruz ama bugünkü eğlenceli işleyişimiz metni kolayca anlamamızı sağladı. Ö15: Makaleyi hiç sevmiyordum ve eğlenceli bulmuyordum ama bugünkü dinleme metni çok eğlenceli geçti. Etkinlikler çok güzeldi ve çok eğlenceli geçti. Sınıfın hepsi katıldı. Ö17: Metnin türü makaleydi ama konuşa konuşa metnin zorluğunu geçirdik. Genel olarak zor değildi, hocalarımızın işleyişini beğendim, bunun sonucunda daha iyi anladım. Ö19: İlk defa bir makaleyi eğlenerek ve anlayarak yaptım. Bunun nedeni hocamızla konuşarak işlemektir. Ö21: Eskiden türü makale olan metinlerde açıkçası biraz sıkılıyordum ama bu metinde sıkılmadım.	Metin türü	Metnin Niteliği
	Misafir seslendirici kullanma	Metnin Sunuluşu
	Metin-stil uyumu	Dinleme Stili
	Öğrenci katılımı	Sınıf İçi Ortam
	Katılımlı dinleme	Dinleme Stili

Dinleme sırası uygulamaları öğrencilerin dinlediklerini anlama başarılarına etki etmiştir. Ayrıca öğrencilerin ders yönelik olumlu tutumları da sınıf içi ortama yansımıştır. Öğrencilerin anladıklarını içselleştirmeleri için metinde yer alan karakterin yerine geçerek bir konuşma metni yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin bu konuda çok başarılı oldukları, metnin konusuna uygun mesajlar içeren konuşma metni hazırladığı görülmüştür.

Oluşturulan yazılar öğretmen tarafından belirtilen not baremine göre puanlanarak 100 üzerinden değerlendirilmiştir. Öğrencilerin başarısını gösteren not baremi taslağı aşağıda verilmiştir.

Tablo 129. EP9'da Yer Alan Konuşma Metninin Not Baremi

Not Baremi	Puan
Kendini kahramanın yerine koyma	20
Cümleleri konuşma diline uygun şekilde ifade etme	20
İstenilen içerikte mesajlar verme	20
Açık ve anlaşılır ifadeler kullanma	20
Yazım ve noktalamaya dikkat etme	20
Toplam	100

Dinleme metnine yönelik hazırlanan son uygulamada sınıfa büyük bir kutu ile atık malzemeler, renkli kâğıtlar, boya kalemleri, yapıştırıcı, makas, fon kartonu, el işi kâğıtları, etiket vb. materyaller getirilmiştir. Öğrencilerden, millî değerlere yönelik gençliğe bir mesaj vermesi ve mesajı ifade edecekleri üç boyutlu bir ürün oluşturması istenmiştir. Öğrencilerin daha önce yapmaya alışık oldukları bir uygulama olan atık günü¹¹ uygulamasının sürece olumlu etkileri olmuştur.

Öğrencilerin atık günü uygulamasına yönelik ilgi ve istekliliği öğretmen tarafından bilinmektedir. Bu sebeple dinlenenlerin içselleştirilmesinde bu uygulamadan faydalanılmasının yerinde olacağı düşünülmüş ve eylem planında bu uygulamaya yer verilmiştir. Süreci açıklayan gözlem notları aşağıda verilmiştir.

¹¹ Atık günü: Öğrencilerin yaratıcılığını ve sınıf içi etkileşimi artırabilmek için okul içerisinde, belirlenen konu çerçevesinde dersleri aksatmayacak şekilde düzenlenen, öğretmen tarafından adı koyulan bir uygulamadır (Ayrıntılı bilgi için bk. Göçer, 2016, s. 195-196).

Tablo 130. EP9'da Sınıf İçi Ortam ve Ürün Oluşturmaya Yönelik GN'den Elde Edilen Veriler

Gözlem Notları	Kod	Tema
<i>Tarih: 04.06.2018</i>		
<i>Saat: 09.50-10.00</i>		
Araştırmacı öğretmen derse büyük bir kutuyla girdi, öğrencilere sürprizin açıklanma vaktinin geldiğini söyledi. Bayrak alan öğrenciler ellerinde bayraklarla bekliyordu. Öğretmen: Atık günü yapıyoruz, dedi. Öğrenciler havaya zıpladı, alkışlamaya başladı. Öğretmen: Evet atık malzemeleri ben getirdim. Şimdi aklınızdan millî değerlerimize yönelik bir mesaj oluşturuyorsunuz ve bu mesajı atık malzemelerle oluşturduğunuz üç boyutlu ürünün üstüne yerleştiriyorsunuz. Öğretmeninizin sorduğu sorulara doğru cevap vererek bayrak alanlar, siz bayraklarınızı ürününüzün üzerinde kullanabilirsiniz. Öğrencilerin sevinçleri yüzlerinden okunuyordu.	Öğrenci tutumu	Sınıf İçi Ortam
	Atık malzeme kullanımı	Ürün Oluşturma

Öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirmesine imkân veren ürün oluşturma süreci başarıyla tamamlanmıştır. Oluşturulan ürünler ve ürün oluşturma süreci araştırmacı öğretmen tarafından hazırlanan aşağıda ölçütleri verilen kontrol listesine göre değerlendirilmiştir (Form için bk. EK 8).

Tablo 131. EP9'da Yer Alan Ürün Oluşturma Sürecine Yönelik Kontrol Listesi

Kontrol Listesi	Durum (+/-)
<i>Hazırlanılan ürün metne uygun tema içerir.</i>	
<i>Hazırlanan ürün metne uygun mesaj içerir.</i>	
<i>Hazırlanan materyal renkli ve dikkat çekicidir.</i>	
<i>Hazırlanan ürün orijinaldir.</i>	
<i>Hazırlanan ürün temiz ve sağlamdır.</i>	
<i>Ürün oluşturma sürecinde öğrenci arkadaşlarıyla paylaşımda bulunur.</i>	
<i>Ürün oluşturma sürecinde öğrenci çevresini temiz tutar.</i>	

Şekil 43. EP9’da Ürün Oluşturma Sürecine Yönelik Fotoğraflar

Yukarıda süreci verilen ürünler, belirlenen kontrol listesindeki ölçütlere göre değerlendirilmiştir. Değerlendirilme sürecine ilişkin araştırma günlüğündeki ifadeler şu şekildedir.

Tablo 132. EP9’da Uygulamaların Etkililiğine ve Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Yönelik AG’den Elde Edilen Veriler

Araştırmacı Günlüğünden Cümleler	Kod	Tema
Öğrencilere oluşturulan ürünleri değerlendireceğimi, değerlendirirken neleri göz önünde bulunduracağımı söyledim. Oluşturulacak üründe dikkat edilmesi gereken noktaların altını çizdim. Süreç içerisinde birbirlerine karşı saygıları, paylaşımları ve temizlik konusundaki hassasiyetleri dikkatimi çekti. Oluşturulan ürünlerde her öğrenci kendi dünyası çerçevesinde metne yönelik bir mesaj buldu. Mesajı destekleyecek üç boyutlu bir ürün oluşturdu. Birbirlerine her konuda yardımcı oldular.	Kontrol listesi	Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme
	Öğrenciye etki etme	Uygulamaların Etkililiği
	Derse katılımı	

04.06.2018 – s. 18.

Belirlenen ölçütlere göre tamamlanarak ortaya çıkan ürünler kadar öğrencilerin edindikleri tecrübe, aralarındaki paylaşım ve iletişim de değerli görülmüştür. Öğrencilerin süreç sonunda ortaya çıkardıkları ürünler aşağıda verilmiştir.

Şekil 44. EP9'da Oluşturulan 3 Boyutlu Ürünler

Ürün oluşturma süreci, öğrencilerin dinlediklerini içselleştirmesine ve kişiliklerine katkı sağlamıştır. Bu tür uygulamaların öğrencilerin gelişimine etkileri fark edilmiştir. Bu sebeple dersler planlanırken öğrencilerin birbirleriyle iletişime geçebilecekleri uygulamaların kullanımına yer verilmesi gerekli görülmüştür.

Eylem planı sonrasında; düşünce yazısı türünde metinlerde metnin niteliğine göre dinleme stiline seçilmesi ve dinleme metninin sınıfa sunulmuş şeklinin önemi fark edilmiştir. Öğrenciler olay yazılarını düşünce yazılarına tercih etmektedir. Ancak sürece dâhil olan öğrencilerle düşünce yazılarında da etkili bir ders ortamı sağlanabilmiştir.

Aşağıda araştırma süresince, her eylem planının çıkış noktası olan sorun ve uygulama sonrası ortaya çıkan bulgular, açık şekilde anlaşılabilmesi için özet hâlinde bütünsel bir yaklaşımla toplu olarak tablolastırılarak ortaya koyulmuştur.

Tablo 133. *Eylem Planında Yer Alan Uygulamalar ve Uygulama Sonrası Ortaya Çıkan Bulgular*

EP	Eylem Planı	Uygulama Sonrası Ortaya Çıkan Bulgular ¹²
EP1	<ul style="list-style-type: none"> Dinleme öncesine yönelik kazanım eksikliğini giderecek uygulama planlanması 	<ul style="list-style-type: none"> Anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcük sayısının önemi Metnin konusunun orijinal olmasının önemi Materyal kullanımının gereği Dinleyiciden kaynaklı engellerin önlenmesi
EP2	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> EP1’de dikkate alınan uygulamalar Anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcük sayısına dikkat edilmesi Metnin konusunun ve kendisinin orijinal olması Materyal kullanımına dikkat edilmesi Dinleyiciden kaynaklı engellerin önlenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Dinleme öncesi metne hazırlığın önemi Olay yazılarının öğrenciler tarafından tercih edilmesi Sözcük bilgisinin dinlediğini anlama başarısına etkisi Sürecin sınıf içi ortama etkisi Metnin niteliğine göre dinleme sayısının belirlenmesi Metnin niteliğine göre dinleme stiline belirlenmesi

¹² Uygulanan eylem planı sonrası tekrarlayan bulgular tabloda belirtilmemiştir.

Tablo 133. *Eylem Planında Yer Alan Uygulamalar ve Uygulama Sonrası Ortaya Çıkan Bulgular* devamı

		<ul style="list-style-type: none"> • EP2’de dikkate alınan uygulamalar 	
	+		<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarının yeterliliği
EP3		<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarına yer verilmesi • Sınıf içi ortama dikkat edilmesi • Metnin niteliğine göre dinleme sayısının belirlenmesi • Metnin niteliğine göre dinleme stilinin belirlenmesi • Farklı metin türlerinin kullanımı 	<ul style="list-style-type: none"> • Düşünce yazılarına karşı öğrencilerin önyargılı olması • Dinleyiciden kaynaklı engellerin önemi • Dinleme metninde seslendirmenin önemi
		<ul style="list-style-type: none"> • EP3’te dikkate alınan uygulamalar 	
	+		<ul style="list-style-type: none"> • Metne görsel hazırlığın öğrenciye etkileri
EP4		<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarının yeterliliği • Metne görsel hazırlık yapılması • Dinleme metnini araştırmacı öğretmenin seslendirilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Metne hazırlığın önemi • Dinleme metinlerinde ses dosyalarının nitelikli olmasının önemi • Öğrenciyi sürece katacak uygulamaların önemi
		<ul style="list-style-type: none"> • EP4’te dikkate alınan uygulamalar 	
	+		<ul style="list-style-type: none"> • Ürün oluşturma sürecinin öğrenciye etkilerinin fark edilmesi
EP5		<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme metninin görsel öğelerle desteklenmesi • Öğrencilerin ürün oluşturmaya yönelik uygulamalara yer verilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ürün oluşturma sürecine yönelik uygulamalarda zamanlamanın önemi
		<ul style="list-style-type: none"> • EP5’te dikkate alınan uygulamalar 	
	+		<ul style="list-style-type: none"> • Farklı dinleme stillerinin kullanımına özen gösterilmesi
EP6		<ul style="list-style-type: none"> • Ürün oluşturma uygulamaları için ders saati eklenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme metni ses dosyalarının niteliğinin artırılması • Soru niteliğine göre zamanlamanın önemi
		<ul style="list-style-type: none"> • EP6’da dikkate alınan uygulamalar¹³ 	
	+		<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme metni ses dosyalarının metnin niteliğine uygun olarak hazırlanmasının önemi
EP7		<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme metninin perde gösterisi şeklinde hazırlanarak videodan izletilmesi • Farklı dinleme stillerinin kullanılması 	<ul style="list-style-type: none"> • Tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarının sürece etkisi

¹³ “EP4: Dinleme metinlerinin araştırmacı öğretmen tarafından seslendirilmesi, EP5: Dinleme metinlerinin görsel öğelerle desteklenmesi” maddeleri hazırlanan video destekli ses dosyası sebebiyle uygulamaya dâhil edilmemiştir.

Tablo 133. *Eylem Planında Yer Alan Uygulamalar ve Uygulama Sonrası Ortaya Çıkan Bulgular* devamı

	<ul style="list-style-type: none"> • EP7’de dikkate alınan uygulamalar¹⁴ 	
+		
EP8	<ul style="list-style-type: none"> • Metnin niteliğine uygun olarak radyo ortamında dinleme metnine yönelik video oluşturulması • Tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarına yer verilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Düşünce yazılarının sınıf içi ortama etkileri
	<ul style="list-style-type: none"> • EP7’de dikkate alınan uygulamalar¹⁵ 	
+		
EP9	<ul style="list-style-type: none"> • Misafir bir konuşmacının sınıfa getirilmesi • Dinleme sırasında öğrencinin sürece aktif katılımının sağlanması 	<ul style="list-style-type: none"> • Uygulamaların dinleme becerisinin gelişimine etkileri

Eylem araştırması süresince, her uygulama kendinden önceki plan/planlara göre şekillenmiş, döngüsel anlayışla süreç tamamlanmıştır.

Eylem araştırmasının sonlandırılmasında araştırmanın niteliğine göre farklı göstergeler olduğu yöntem bölümünde daha önce ifade edilmiştir. Araştırma süreci incelendiğinde, Lincoln ve Guba (1985, s.350; akt. Merriam, 2013, s.165) tarafından ifade edilen;

- Kategorilerdeki doygunluk,
- Düzenliliğin ortaya çıkması -bir bütünlük hissi, olduğu görülmüştür.

Bu göstergelerden hareketle araştırma sonlandırılmıştır. Eylem araştırması boyunca ortaya çıkan temaların açıkça görülebilmesi için ortaya çıkan temalar eylem planlarına göre tablolaştırılarak aşağıda verilmiştir.

¹⁴ “EP7: Dinleme metninin perde gösterisi şeklinde hazırlanarak videodan izletilmesi” maddesi, dinleme metninin radyo ortamında röportaj türünde hazırlanarak sunulması sebebiyle uygulamaya alınmamıştır.

¹⁵ “EP7: Ses dosyalarının video ile desteklenmesi” maddesi dinleme metninde misafir seslendiricinin yer alması sebebiyle uygulamalara dâhil edilmemiştir.

Tablo 134. Temaların Eylem Planlarında Bulunma Durumu

Eylem Planları (EP)	TEMALAR															Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirme		
	Kazanımların yeterliği	Materyal kullanımı	Sözcük bilgisi	Metnin orijinalliği	Dinleyici faktörü	Metne hazırlık	Metnin niteliği	Yaşama ilişkilendirme	Sınıf içi ortam	Dinleme sayısı	Dinleme stili	Ses dosyalarının niteliği	Metne görsel hazırlık	Uygulamaların etkililiği	Ürün oluşturma		Zamanlama faktörü	Metnin sunulduğu
1	X	X	X	X	X													
2			X	X		X	X	X	X	X	X							
3						X	X			X	X	X						
4		X	X			X			X	X	X		X					
5		X	X		X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X		
6			X		X	X			X	X	X	X	X		X	X		
7		X	X		X	X	X			X	X	X	X	X	X		X	X
8					X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
9			X		X	X	X		X	X	X		X	X	X		X	X

Ortaya çıkan tablodan hareketle, yürütülen uygulamalarda ulaşılan temaların birbirini tekrarlamaya başladığı ve yeni eylem planlarına rağmen bulgularda ufak artışlar olduğu görülmektedir. Bu durum araştırmacıya araştırmanın sonlandırılması gerektiğini düşündürmüştür. Ayrıca aynı tablo Johnson (2015, s. 121) dediği gibi araştırmanın anlamlandırılmasında da araştırmacıya yardımcı olmuştur.

4.10. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerle ön görüşme ve son görüşme yapılmıştır. Görüşme verilerinden elde edilen bulgular aşağıda ayrı başlıklar altında verilmiştir.

4.10.1. Ön Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular

Öğrencilerin dinleme sürecine yönelik algılarını fark etmek ve ortaya koyabilmek için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Ön görüşme formunda yer alan ilk soruda öğrencilere; Türkçe derslerinde kullanılan dinleme metinler ile okuma metinleri arasındaki benzerlik ve farklılıklara yönelik görüşleri sorulmuştur. Öğrencilerin tümü soruya cevap vermiştir. Aşağıda alınan öğrenci cevapları tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 135. *Dinleme Metinleri ile Okuma Metinleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılıklara Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler*

Türkçe derslerinde gerçekleştirilen dinleme metinleri ve okuma metinlerinin işleniş biçimlerindeki benzerlik ve farklılıkları nasıl değerlendiriyorsunuz?			
Öğrenci	Kod	Tema	
Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö20, Ö22: Arada bir fark görmüyorum.	Dinleme metninin farklılığı		
Ö7, Ö8, Ö9, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö21, Ö23: Okuma metinlerinde okuyoruz, dinleme metinlerinde dinliyoruz.		Ders İşlenişi	
Ö13: Okuma metinlerinde anlıyoruz, dinleme metinlerinde bazen anlamıyoruz.	Etkinlik sayısının yeterliliği		
Ö19: Dinleme metinlerde genelde daha az etkinlik yapıyoruz. Okuma metinlerinde daha çok etkinlik oluyor.			

Uygulamaya katılan öğrencilerin %47'si dinleme metinleri ile okuma metinleri arasında ders işleniş bakımından herhangi bir fark görmediğini belirtirken; yine %47'si okuma metinlerinde okuduğunu, dinleme metinlerinde dinlediğini belirterek genel durumu ifade etmiştir. Ders işleniş uygulamalarındaki tek farklılığın; dinleme metinlerinin dinlenerek, okuma metinlerinin okunarak yapıldığı genel olarak ifade edilmiştir. Ayrıca Ö5: *Okuma metninde okumamızın, dinleme metnine göre daha yararlı olduğunu düşünüyorum.* Ö13: *Okuma metinlerinde anlıyoruz, dinleme metinlerinde bazen anlamıyoruz,* ifadeleri öğrencilerin dinleme metinlerine yönelik olumsuz tutum sergilendiğini göstermektedir.

Öğrenciler dinleme metinleri ile okuma metinleri arasında işleniş bakımından bir fark olduğunu düşünmemektedir. Bu iki temel becerinin gelişimine yönelik farklı uygulamaların kullanımının önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilere sorulan ikinci soru; dinleme öncesine yönelik ders işleniş uygulamalarına yönelik görüşlerini almayı amaçlamaktadır. Aşağıdaki tabloda verilen cevaplar kodlanarak temalandırılmıştır.

Tablo 136. *Metne Hazırlık Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler*

Dinleme öncesinde metne yönelik olarak yapılan hazırlık bölümünü nasıl değerlendiriyorsunuz?			
Öğrenci	Kod	Tema	
Ö1, Ö7, Ö14, Ö19: Yapılan hazırlık genellikle metinle ilgili olmuyor. Yapılan hazırlık bölümlerini sıkıcı buluyorum.	Metne yönelik olma		
Ö2, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö21, Ö22: Metne hazırlık bölümlerini yeterli bulmuyorum, daha iyi ve daha etkili olmasını istiyorum.	Hazırlık uygulamalarının yeterliliği	Metne Hazırlık	
Ö3, Ö4, Ö6, Ö20, Ö23: Metne hazırlık bölümü metin hakkında fikir sahibi olunmasını sağlıyor.	Bilgi verme		
Ö8, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18: Yapılan hazırlık bölümleri faydalı oluyor.	Zaman ayırma		
Ö14: Yeterli vakit ayrılmıyor.			

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %61'i dinleme metinlerine yönelik yapılan hazırlık bölümü ile ilgili olumsuz fikir bildirmiştir. Öğrencilerden "Ö1: Gereksiz buluyorum; çünkü sorular genellikle metinle ilgili olmuyor. Ö4: Kitaptaki soruların daha kapsamlı olmasını isterdim. Ö5: Biraz daha fazla etkinlik olması gerekiyor. Ö7: Bazen sıkıcı buluyorum; çünkü genellikle her metinde aynı hazırlık bölümleriyle karşılaşıyorum bu da benim metni merak etmemi sağlamıyor. Ö9: Biraz daha hazırlık etkinliği olabilir. Ö14: Dinleme öncesinde yapılan hazırlık hızlı oluyor. Sorular da dinleyeceğimiz metinle ilgili olmuyor. Ö19: Çok saçma oluyor bazıları hatta birinde dinleme metni dinleyeceğimiz metni araştırıp yazmamızı söylüyordu bu dinleme olmaz." diyerek dinleme metinlerine yönelik yapılan hazırlık bölümüne yönelik uygulamalardaki eksiklikleri belirtmiştir. Katılımcıların %43'ü yapılan hazırlık bölümlerinin dinleme metnine etkisi olduğunu ifade etmektedir. Ö3: Metin hakkında tahminlerde bulunarak fikir sahibi oluyoruz. Ö4: Metne hazırlanmak metin ile ilgili fikir sahibi olmamızın sağlıyor ama kitaptaki soruların daha kapsamlı olmasını isterdim. Ö6: Bence çok iyi bir şey metnin yönünü ufak da olsa metnin nasıl olabileceğini dair

tahmin yürütebiliyoruz. Ö8: Bazen gerçekten güzel sorular yöneltiliyor bu yüzden seviyorum. Ö15: Dinleme metnindeki hazırlık bölümünü arkadaşlarımla beraber soruları okuyup öğretmenimizle cevaplıyoruz. Ö16: Metne hazırlık oluyor. Ö17: İyi oluyor. Ö18: Metne ilgimiz artıyor. Ö20: İyi, metnin nasıl olacağını tahmin ediyoruz. Ö23: Hazırlık bölümü işimize yarıyor, metne geçmeden önce neler göreceğimizi öğreniyoruz. Dinleme öncesi metne hazırlık bölümleri ile ilgili uygulamaların yetersiz ve konuya yönelik olmadığı düşünülmektedir. Öğrenciyi dinleme metnine hazırlayacak olan dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarının önemi göz ardı edilmemelidir. Yeterli ve uygun şekilde yürütülen metne hazırlık uygulamaları dinlediğini anlama başarısına etki etmektedir.

Ön görüşmede sorulan üçüncü soruda; dinleme sırası uygulamalara yönelik öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Öğrencilere dinleme sırasında kullanılan; dinleme stilleri ve sayısı, çalışma yaprakları gibi uygulamalar hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Öğrencilerin tümü soruya cevap vermiştir.

Tablo 137. *Dinleme Sırası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler*

Dinleme sırasındaki uygulamaların (dinleme stilleri, çalışma yaprakları, dinleme sayısı vb.) metni anlamınıza etkisi nasıldır?

Öğrenci	Kod	Tema
Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö10, Ö14: Daha güzel uygulamalar olabilir.	Uygulamaların yeterliliği	
Ö3, Ö5, Ö7, Ö11, Ö16, Ö20, Ö22, Ö23: Metni daha iyi anlıyoruz, soruları daha kolay yapabiliyoruz.	Soruların metne yönelik olma durumu	
Ö4: Farklı dinleme stillerini kullanmak anlamamıza yardımcı oluyor.	Farklı dinleme stillerinin kullanımı	Dinleme Sırası
Ö9, Ö12, Ö13, Ö17, Ö18, Ö21: Dinleme sayısı dinleme başarısına etki ediyor.	Dinleme sayısı	Uygulamaları
Ö15: Sözcük guruplarını araştırıp bularak daha iyi anlıyorum	Sözcük öğrenimini destekleme	
Ö19: Ben not tutuyorum ama kitabımızda boş alan yok yani ayrı bölüm olması iyi olurdu.	Materyal yeterliliği	

Katılımcı öğrencilerin %26'sı uygulamaların daha iyi olabileceğini ifade etmiştir. Ö1: *Güzeldir ama bazı uygulamalar bence gereksizdir.* Ö2: *Uygulamaların anlamama çok etkisi olduğu söylenemez çünkü uygulamaların dinlediğimizle alakası az.* Ö6: *Etkisi olmuyor fazla vakit ayıramıyoruz pek de yapamıyoruz.* Ö8: *Çok bir uygulama olduğu söylenemez bazen ilgi çekici etkinlikler oluyor.* Ö10: *Biraz etkisini görüyoruz.* Ö14: *Çok iyi sayılmaz daha etkili ve daha anlaşılır olabilmesi için farklı etkinlikler yapılır.*

Katılımcıların %34'ü dinleme sırası uygulamalarının metni anlamaya etki ettiği ifade etmektedir. Ö3: *O konu hakkında bilgi edinerek daha iyi anlarız.* Ö5: *Anlamaya etkisi oluyor soruları daha kolayca yapabiliyoruz.* Ö7: *Dinleme sırasında öğretmenimiz bizi anlayacağımız şekilde yönlendiriyor ve anlamadığımız yerlerde bize yardımcı oluyor.* Ö11: *İyi sayılır en azından anlamama yardımcı oluyor.* Ö16: *İyi konuları anlamamızı sağlıyor okumamızı geliştiriyor.* Ö20: *Daha iyi anlamamızı sağlıyor.* Ö22: *Metni daha iyi anlamamı sağlıyor.* Ö23: *Metni kolayca yaptığımız için etkisini iyi karşılıyorum.*

Görüşme sorularına verilen ifadeler arasında dinleme sırası uygulamalarının sözcük bilgisine etkilerine yönelik Ö15: *Dinleme metniyle ilgi etkinliklerde sözcük guruplarını araştırıp bulmak daha iyi anlamama sebep oluyor,* demektedir. Öğrencinin bu ifadesi, sözcük bilgisinin dinlediğini anlama başarısına etki ettiğini göstermektedir. Dinleme metinlerinde yer alan sözcüklere dikkat edilmesinin gereği anlaşılmıştır.

Dinleme sayısının önemine dikkat çekenler öğrenciler olmuştur. Ö9: *Ne kadar fazla dinlersem aklımda da o kadar çok beliriyor.* Ö12: *Dinlemezsek etkinlikleri yapamayız o yüzden en az 2 kere dinlemeliyiz.* Ö13: *3 veya 2 kez dinlese anlıyoruz.* Ö17: *Dinleme metinlerinde ne kadar fazla dinlersek o kadar iyi anlıyoruz ve etkinlikleri yapıyoruz.* Ö18: *Etkili oluyor; çünkü ne kadar tekrar edip üzerinde durursak metin o kadar iyi anlaşılıyor.* Ö21: *Öğretmenim üç kere dinlettiğinde kelimesi kelimesine anlıyorum.* Dinleme metinlerinde dinleme sayısının etkili olduğunu gösteren öğrenci ifadelerinden hareketle, dinleme sayısının belirlenmesinde belli ölçütlerin olması gerektiği düşünülmüştür.

Katılımcı öğrenciler dinleme sırası uygulamalarının metni anlamaya etki ettiği ifade etmiştir. Bu uygulamaları yeterli bulan öğrenciler kadar, daha nitelikli olmasını isteyenler de olmuştur.

Araştırmada yer verilen dördüncü soruda dinleme sonrası uygulamalarına yönelik öğrencilerin görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 138. *Dinleme Sonrası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler*

Dinleme sonrasında dinlediğini anlama başarısını ölçmeye yönelik uygulamaları nasıl değerlendiriyorsunuz?		
Öğrenci	Kod	Tema
Ö1, Ö5, Ö6, Ö17, Ö18, Ö19: Dinleme sonrasındaki etkinlikler genellikle metinle alakalı olmuyor, dinlemeden de yapılabilir. Çok beğenmiyorum.	Etkinliklerin metne yönelik olma durumu	Dinleme
Ö2, Ö4, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö21, Ö22, Ö23: Etkinlikler iyi ama daha iyi olabilir.	Etkinliklerin yeterliliği	Sonrası Uygulamaları
Ö3, Ö11, Ö16, Ö20: Dinleme sonrasındaki etkinliklerle metni anlayıp anlayamadığımı fark ediyorum.		
Ö7, Ö8, Ö9, Ö13: Dinleme sonrasındaki etkinlikleri beğeniyorum.		

Katılımcı öğrencilerin %26'sı dinleme sonrası uygulamaların yetersiz olduğunu, konuya yönelik olmadığını ve metni dinlemeden de cevaplanabileceğine dikkat çekmiştir. Ö1: *Genellikle uygulamalar metni okumadan bile yapılabilecek sorulardır. Ö5: Sorularda metni dinlemeden yapılabilecek etkinlikler var anlamamıza katkısı olduğunu düşünüyorum. Ö6: Biz kitaptan işlediğimiz için kitaptaki uygulamaları pek beğenmiyorum, konuyla ilgisiz. Ö17: Dinleme metinlerini etkinlikleri genellikle metinle alakasız oluyor yani metni dinlemeden de yapabiliriz. Ö18: Metinlerle alakasız olduğunu düşünüyorum. Ö19: Dinlemedeki etkinlikleri beğenmiyorum, çünkü dinleme metinleriyle alakası olmayan araştırma etkinlikleri veriyorlar genellikle.* Katılımcıların %39'u etkinliklerin daha iyi olabileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin %17'si dinleme sonrası etkinliklerin metni anlama başarısını fark etmede öğrenciye yardımcı olduğunu ifade ederken, gene %17'si etkinlikleri beğendiğini belirtmiştir.

Dinleme becerisinin gelişimine yönelik yapılan ön görüşme sorularının beşincisinde; dinleme metinlerine yönelik gerçekleştirilen uygulamaların diğer dersler ve günlük hayata etkileri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Tablo 139. *Uygulamaların Etkililiğine Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler*

Dinleme metinlerine yönelik gerçekleştirilen uygulamalar diğer derslerinize günlük hayatınıza ve size etkileri nelerdir?		
Öğrenci	Kod	Tema
Ö2, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18: Herhangi bir etkisi olmuyor.		
Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö19, Ö20, Ö22: Söyleneni daha rahat anlamamızı sağlıyor. İletişim becerimize etki ediyor.	Öğrenciye etki etme	Uygulamaların Etkililiği
Ö8, Ö9, Ö15, Ö16, Ö23: Gerçekleştirilen uygulamalar günlük hayatıma biraz etki ediyor.		
Ö14, Ö17, Ö21: Anlamını bilmediğim sözcükleri öğreniyorum.		

Katılımcı öğrencilerin %30'u gerçekleştirilen uygulamaların hayatlarına herhangi bir etkisi olmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %34'ü dinleme becerisine yönelik yürütülen uygulama sonrasında iletişim becerilerinin geliştiğini, karşısındakini daha rahat anlayabildiğini belirtmiştir. *Ö1: Söyleneni daha rahat anlamamızı sağlıyor. Ö3: Birisi bana bir şey anlattığında o kişinin anlattıklarını daha iyi anlıyorum. Ö4: Biriyle sohbet ederken iyi iletişim kurabiliyorum derslerde öğretmenlerin anlattığı şeyleri daha iyi takip ediyorum. Ö5: Daha dikkatli olmamı sağlıyor. Ö7: Dinleme metinlerinde anlamak için dikkatli dinlediğim için günlük hayatta da karşımdakini daha iyi anlıyorum. Ö19: Sohbet ederken daha iyi anlayabiliyorum. Ö20: Daha kolay anlıyorum. Ö22: Anlamam gelişiyor.* Katılımcı öğrencilerin %21'i dinleme becerisine yönelik uygulamaların günlük hayatına etki ettiğini bildirmiş; ancak hayatlarına nasıl etkileri olduğuna yönelik herhangi bir ifade bulunmamıştır.

Görüşme formlarındaki ifadeler incelendiğinde *Ö14: Metinlerde bilmediğim şeyleri öğreniyorum (kelime gibi) bu da günlük yaşantımı etkiliyor. Ö17: Dinleme metinlerinde bilmediğim kelimeler oluyor onları araştırıp öğreniyorum kelime dağarcığım gelişiyor.*

Ö21: Dinleme metinleriyle kelimeler öğreniriz, şeklindeki ifadelerine rastlanmıştır. Öğrenciler, dinleme metinlerine yönelik uygulamaların sözcük bilgilerine etki ettiğini belirtmiştir.

4.10.2. Son Görüşme Formlarından Elde Edilen Bulgular

Eylem araştırması sürecinde gerçekleştirilen uygulamalar sonrası öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme formları tekrar uygulanmıştır.

Formda yer alan sorularla, yürütülen uygulamalar hakkında öğrenci görüşlerini almak amaçlanmıştır. Son görüşme formunda yer alan ilk soruda, dinleme öncesine yönelik yürütülen uygulamaların önceki uygulamalardan farklı görülen tarafları öğrenilmeye çalışılmıştır.

Tablo 140. Gerçekleştirilen Metne Hazırlık Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler

Dinleme metnine yönelik olarak dinleme öncesinde yapılan hazırlık bölümünü önceki uygulamalarımızla karşılaştırdığınızda nasıl değerlendiriyorsunuz? (slayt, çalışma yaprağı, resimler vb.)

Öğrenci	Kod	Tema
Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö20, Ö22: Dinleme öncesinde yapılan hazırlıklar eğlenceli, güzel ve öğreticidir.	Öğrencinin ilgisini çekme	
Ö1, Ö3, Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21, Ö23: Metinle ilgili bilgi verince soruları daha iyi yapabiliyorum, anlamamı kolaylaştırıyor.	Anlamayı kolaylaştırma	Dinleme Öncesi Uygulamaları
Ö2, Ö4, Ö6, Ö17: Dinleme öncesi yapılan hazırlık bölüm eskiden iyi değildi.		
Ö7, Ö9, Ö11, Ö15, Ö19: Dinleme öncesi görsel materyallerin kullanımı çok faydalı.	Görsel öğelerin etkisi	

Araştırmaya katılan öğrencilerin tümü dinleme öncesine yönelik uygulamalara ilişkin olumlu fikir bildirmiştir. Katılımcıların %52'si dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlıkla metni daha iyi anladığını ifade etmiştir. Ö1: *Bence dinleme öncesi hazırlıklar çok güzel oluyor nedeni ise metinle ilgili bilgi verince soruları daha iyi yapabiliyorum.* Ö3: *Anlamamızı kolaylaştırıyor metine daha çok ilgi veriyoruz örneğin iki kerede anlayacağınız metni tek seferde anlıyoruz.* Ö5: *Metni anlamamızı farklı bilgiler*

edinmemizi soruları anlamamızı ve yapmamızı ve metne kendi yorumumuzu katmamızı sağlıyor. Ö8: Derse daha çok katılmamızı sağladı, öbür dinleme metinlerinde sadece cevaba odaklanıyorduk ama şimdi eğlenerek dinleyip öyle çalışma yapraklarını yapıyoruz. Ö10: Anlamamıza etkisi olduğunu düşünüyorum. Ö11: Dinleme öncesi hazırlık, metni anlamamıza ve metnin nasıl bir metin olduğunu anlamamıza yardımcı oluyor. Ö12: Güzel oluyor metni daha iyi anlamamızı sağlıyor. Ö15: Dinleme öncesi yaptığımız çalışmalar, özellikle slaytlar metni daha iyi anlamamızda çok etkili. Ö17: Önceki uygulamalara göre daha faydalı, konuya ön hazırlık oluyor. Ö19: Hazırlık bölümü öncelikle hem metni anlamamızı hem de metin hakkında yorumlar yapabilmemizi sağlıyor. Ö21: İyi belliyorum, anlamamı biraz daha kolaylaştırıyor, soruları da çabuk çözebiliyorum. Ö23: Önceden dinleme metinlerini hazırlık bölümlerini anlamakta zorluk çekiyordum şimdi rahatlıkla soruları cevaplıyorum. Katılımcı öğrencilerin yarısından fazlası dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlık çalışmaların dinlediğini anlama başarısına etki ettiğini ifade etmiştir.

Katılımcı öğrencilerin %21'i görsel unsurların kullanımının etkisine dikkat çekerek, metnin anlaşılmasında görsel unsurların öneminden bahsetmiştir. Ö7: *İşleyeceğimiz konular hakkında yapılan slaytlarla önceden bilgi sahibi oluyoruz. Ayrıca slaytları etkili görüyorum. Ö9: Eskiden sadece metni dinleyip yapıyorduk şimdi ise metni tahmin ediyoruz, slaytlar izliyoruz. Bunlar çok faydalı oluyor. Ö11: Dinleme öncesi hazırlık, metni anlamamıza ve metnin nasıl bir metin olduğunu anlamamıza yardımcı oluyor. Örneğin slaytlar metni hayal etmemizi, resim o hayali güçlendirmemizi sağlıyor. Güçlendirdiğimiz o hayalimizle sorular çözebilmemiz mümkün oluyor. Ö15: Dinleme öncesi yaptığımız çalışmalar, özellikle slaytlar metni daha iyi anlamamızda çok etkili. Ö19: Hazırlık bölümünde hocamızın yaptığı slaytlar çok uygun oluyor ve de bu slaytların görsellerle desteklenmesi ben de ayrı bir anlama isteği uyandırıyor. Öğrenciler, dinleme öncesi hazırlık uygulamalarında görsel unsurların önemine dikkat çekmiş; görsel unsurların kullanımının dinleme metninin anlamlandırılmasında sürece olumlu etkileri olduğunu belirtmiştir.*

Son görüşme sorularının ikincisinde dinleme sırasındaki uygulamalar hakkında öğrenci görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Dinleme sırası uygulamalarına (dinleme stratejileri, çalışma yaprakları, dinleme sayısı, görsel materyaller, dinleme-izleme videoları vb.)

yönelik olarak sorulan soru ve alınan öğrenci cevapları kod ve temalara ayrılarak aşağıda tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 141. Gerçekleştirilen Dinleme Sırası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler

Öğrenci	Kod	Tema
Ö1, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22, Ö23: Yapılan uygulamalar daha eğlenceli ve derse katılımımıza büyük etki sağlıyor.	İlgi çekme	
Ö10, Ö12: Dinleme metinlerine yönelik bakış açım değişti.	Etkinliklerin niteliği	Dinleme Sırası
Ö2, Ö3, Ö6, Ö11, Ö19: Önceki uygulamalarda kitaplarda yer alan sorular metni dinlemeden de yapılabilecek nitelikte sorulardı.	Görsel öğelerin etkisi	Uygulamaları
Ö5, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö18, Ö21: Görsel öğelerin kullanımı metni anlamamıza etki ediyor.	Metin-dinleme sayısı uyumu	
Ö15: Yeni ders işleniş şeklinde metni dinleme sayısı metni anlamak için yeterli olacak şekilde ayarlanıyordu.		

Katılımcı öğrencilerin %56'sı dinleme becerisinin gelişimine yönelik yürütülen dinleme sırası uygulamaları eğlenceli bulmuş ve derse katılımına etki ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca dinleme metninin görsellerle desteklenmesinin dinleme sırasında metnin anlaşılmasına etki ettiği de belirtilmiştir. Ö5: *Bana göre metni slayt gibi şeylerle görünce metni hayal ediyoruz, hem daha keyifli oluyor hem de daha iyi anlıyoruz.* Ö9: *Eskiden metni dinlerken ekranda görsel ve benzeri şeyler olmadığından dolayı daha az anlıyorduk şimdi ise daha iyi anlıyorum.* Ö11: *Eski dinlemelerimizde metinleri pek anlayamıyorduk, hiçbir görsel destek kullanamıyorduk, dinlerken hiç video izleyemiyorduk, metinle alakasız sorular çözüyordük. Şimdi ise dinlediğimizi anlıyor anladığımızı aklımızda tutup notlar alıyor metni görsellerle slaytlarla destekliyor ve*

metinleri izleyebiliyoruz. Metinle tamamen alakalı sorular çözebiliyoruz. Bunları olumları olumlu olarak değerlendiriyorum. Ö13: Metni video gibi izlemek daha güzel. Ö14: Dinlerken slaytla izleyince daha iyi aklımda kalıyor. Ö18: Dinleme metninde görerek dinleyince daha iyi anlıyorum. Ö21: Metin görsel olunca anlamamız daha kolay, daha iyi oluyor. Dinleme sırası uygulamalarının sürece etki ettiği ifade edilmiştir.

Son görüşme formunun üçüncü sorusu, yürütülen uygulamalar ile önceki uygulamalar arasındaki farkı öğrenmeye yöneliktir. Konu hakkındaki öğrenci görüşleri aşağıda verilmektedir.

Tablo 142. Önceki Uygulamalar ile Yürütülen Uygulamalar Arasındaki Farklılıklara Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler

Gerçekleştirilen uygulamaların önceki uygulamalara göre ne tür farklılıkları olduğunu düşünüyorsunuz?		
Öğrenci	Kod	Tema
Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö22: Şimdiki uygulamalar daha güzel, yararlı ve eğlenceli.	İlgi çekme	Uygulamaların Etkililiği
Ö3, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23: Daha iyi anlıyorum ve derse katılıyorum.	Etki etme	
Ö5: Metin okuma hızı, metni dinleme sayısı, çalışma yaprakları çok güzel ayarlanıyor.	Uygulamaların niteliği	Dinleme Sırası Uygulamaları
Ö6, Ö7, Ö11, Ö13, Ö14, Ö16, Ö19: Dinlenen metnin görsellerle desteklenmesi faydalı oluyor.	Görsel öğelerin etkisi	
Ö11: Metne yönelik sorular eskiden çok olmuyordu. Dinlemeden de çözülebilecek sorular vardı.	Ölçme-değerlendirme uygulamaları	Dinleme Sonrası Uygulamaları

Katılımcı öğrencilerin tümü dinleme metinlerine yönelik yürütülen uygulamaların önceki uygulamalardan daha iyi olduğunu düşünmektedir.

Öğrencilerin yaklaşık %40'ı görsel öğelerin kullanımının faydasına dikkat çekmiştir. Ö6: Aslında arasında çok fark var öncekilerde kitabı doldurmak için metni anlamadan

kitabın başucunda beklerdik şimdi ise hoca dinleme metninden önce slaytlar ve videolar hazırlıyor metni daha iyi anlıyoruz. Ö7: İlk olarak hazırlık slaytları metin hakkında bilgili olmamızı sağlıyor, metni dinlerken de bir şeyler izliyoruz. Böylece metni daha iyi anlıyoruz. Ö11: Şimdi dinlemelerimizi slaytlarla destekleyip vidoları izleyerek anlamamızı güçlendiriyoruz. Dinlediğimizi anlıyoruz, metinle alakalı sorular çözüyoruz. Ö13: Görsellerin olması anlamayı kolaylaştırdı, eskiden yok denecek kadar azdı. Ö14: Resimler, videolar olunca anlamak kolaylaştı, çok faydalı. Ö16: Slaytlar metni dinlerken anlamada etkili oluyor. Eskiden yoktu. İzleme metni diye açtığımız videoda sadece bir fotoğraf olurdu. Ö19: Kesinlikle aralarında fark var. Dinleme öncesi ve dinleme sırasında çoğu zaman hiçbir şey izlemezdik, artık izliyoruz. Bu yüzden artık daha iyi anlıyorum.

Katılımcıların %52'si ise yapılan uygulamanın derse katılıma ve metni anlamaya etki ettiğine dikkat çekmiştir. Ö8: Daha güzel geçiyor açıkçası eskiden dinleme metinlerini hiç sevmiyordum sadece not almak için uğraşıyordum; ama şimdi çok eğlenceli geçiyor. Derse katılmayan kişiler daha çok katılmaya başladı. Ö9: Biraz daha bilgi sahibi oluyorum daha iyi dinleyebiliyorum daha iyi anlıyorum. Ö11: Şimdi dinlemelerimizi slaytlarla destekleyip vidoları izleyerek anlamamızı güçlendiriyoruz. Dinlediğimizi anlıyoruz, metinle alakalı sorular çözüyoruz. Ö12: Dinleme metinlerini dinledikçe neyi, nasıl dinleyeceğimizi anlamaya başladık. Ö17: Önceden amaç ders saati içinde kâğıtların hepsi dolsun bitsindi, şimdi ise öyle değil. Anlaya anlaya yapmak var bizlere bir şey öğretme çabası var. Çok faydalı, anlıyorum ve derse katılıyorum artık. Dinleme derslerini sabırsızlıkla bekliyorum. Ö19: Kesinlikle aralarında fark var. Önceden dinlemeden önce, dinlerken çoğu zaman hiçbir şey izlemezdik, çok faydası oluyor. Artık daha iyi anlıyorum. Ö20: Dinlediklerimi anlamam kolaylaştı. Ö21: Sorular daha kolayıma gidiyor artık, daha kolay oluyor. Ö23: Önceden şimdikilerden çok daha fazla zorlanıyordum. Artık soruları anlıyorum.

Son görüşme sorularının dördüncüsünde; öğrencilerden eylem araştırması süresince gerçekleştirilen dinleme sonrasına yönelik uygulamalar ile önceki uygulamaları karşılaştırması istenmiştir. Öğrencilerin son görüşme sorusuna verdiği cevaplar aşağıda tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 143. Gerçekleştirilen Dinleme Sonrası Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler

Dinleme sonrasındaki uygulamaları önceki uygulamalarınızla karşılaştırdığınızda nasıl değerlendiriyorsunuz? (çalışma yaprakları, ürün oluşturma süreci, oluşturulan ürünlerin ölçülmesine yönelik uygulamalar, değerlendirme çalışmaları vb.)			
Öğrenci	Kod	Tema	
Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö20, Ö21, Ö23: Çok beğeniyorum, güzel oluyor.	Etki etme		
Ö2, Ö4, Ö5, Ö8, Ö11, Ö17, Ö18, Ö22: Dinlediklerimize yönelik değerlendirmede bulunuluyor. Sorular konuyla ilgili.	Metne yönelik olma	Dinleme Sonrası	
Ö3, Ö4, Ö8, Ö19: Derse daha fazla katılma isteği duydum.	Öğrenci katılımı	Uygulamaları	
Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö20, Ö21, Ö23: Çalışma yaprakları çok eğlenceli oluyor.	Çalışma yaprakları	Ölçme Değerlendirme	
Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö18, Ö22: Öz değerlendirme çok eğlenceliydi.	Öz değerlendirme		
Ö4, Ö10, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19: Yaptığım ürüne neye göre puan verdiğinizi bilmek çok iyi oluyor.	Değerlendirme uygulamaları		

Araştırmaya katılan öğrencilerin %78'i dinleme sonrasına yönelik uygulamalara olumlu tutum sergilemiştir. Ö1: Uygulamalar çok güzel. Ö2: Etkili oluyor. Ö3: Sorular daha güzel. Ö5: Soruları anlıyorum, hoşuma gidiyor. Ö6: Çok eğlenceli oluyor sorular. Ö7: Eskiden dinleme işine çok sıcak bakmıyordum; ama şimdi yaptığımız uygulamalar sayesinde derse daha istekliyim ve derse katılıyorum, çok güzel. Ö9: Soruları daha iyi güzel, bu nedenle de derse katılımım arttı. Ö10: Bizim için iyi olduğunu düşünüyorum. Çok güzel. Ö11: Ö12: Dinleme metinleri daha çok bir şeyi algılamamıza yarıyor ve derste de bana yardımcı oluyor. Ö13: Ö14: Ö15: Dinleme metinleri derse ilgimi çok yükseltti derse katılımı ve bakış açımı değiştirdi. Ö16: Ö17: Ö20: Derse katılıma etki etti. Ö21: Çok etkili oldu. Beğeniyorum. Ö23: Önceden derse katılmakta zorlanıyordum, soruları anlamıyordum. Şimdi ise daha çabucak anlıyorum derse katılıyorum.

Ö2: Soruların konuyla ilgili olması çok iyi oluyor. Ö4: Eskiden sorular konuyla ilgili olmuyordu, şimdi dinlediğimizi soruyorsunuz, cevap verebiliyoruz. Ö5: Sorular dinlediğimizle ilgili olduğu için iyi buluyorum. Ö8: Soruları beğeniyorum, özellikle metinle ilgili oluşu çok güzel. Ö11: Soruları metinden sorunca daha iyi yapıyorum. Ö17: Metin kolay olunca soruları metinden sormanız daha iyi oluyor, ama bazı metinler zor oluyor. Ö18: Metni iyi dinleyip anlayınca soruları yapabiliyorum. Ö22: Dinlediklerimize yönelik sorular, konuyla ilgili.

Ö3: Çalışma yaprakları çok iyi oldu. Ö4: her kısımda çalışma yaprağı vermeniz güzel oldu. Ö5: Çalışma yapraklarını çok seviyordum, devam etsek keşke. Ö6: Çalışma kâğıtları güzeldi, yaprak test gibi. Ö11: Çalışma yapraklarını ara ara verdiğiniz için merak ediyordum kâğıttakileri. Ö12: Çalışma kâğıdındaki sorular güzel oluyordu. Ö13: dağıttığınız o kâğıtlar eğlenceliydi, soruları ona cevaplamak daha iyiydi. Ö14: Kâğıtlar güzeldi. Ö15: Soruların olduğu kâğıtlar eğlenceliydi. Ö17: Çalışma yaprakları güzeldi. Ö20: Çalışma kâğıtlarını seviyordum. Ö21: Soruların olduğu kâğıtları sınıfta cevaplamak iyi oluyordu. Ö23: Çalışma yaprakları çok eğlenceli oluyordu.

Ö2: Kendi kendimizi değerlendirmek çok tuhaftı, ama güzeldi. Ö3: Kendimi değerlendirmek hoşuma gitti. Ö5: Yaptığım afişi değerlendirmek çok hoşuma gitti. Ö7: Afişimi değerlendirdiğim uygulama güzeldi. Ö10: Kendimi değerlendirmek bana fayda sağladı, eksiklerimi gördüm. Ö11: Kendimi değerlendirmeyi sevdim. Ö18: Afişimdeki hataları verdiğiniz kâğıtta kendimi değerlendirirken fark ettim. Yaparken anlamamıştım. Ö22: Kendimi değerlendirmek çok eğlenceliydi.

Ö4: Yaptığım şeylerin hangisinden puan kıracaksınız bilmek iyi oldu. Ö10: Puanı neye göre verdiğinizi bilince ona göre hazırladım yaptıklarımı. Ö16: Önceden neye dikkat edeceğinizi söylemeniz iyi oluyordu. Ö17: Yaptıklarımın puan vereceğiniz şeyleri söylemeniz iyiydi. Ö18: Materyalimde neye puan vereceğinizi bilmek güzeldi. Ö19: Bir şey yapmadan önce söylediğiniz ölçütler iyiydi. Ona göre hazırlanıyorduk.

Dinleme becerisinin gelişimine yönelik yürütülen uygulama sonrası yapılan görüşme sorularının sonucunda; dinleme metinlerine yönelik yürütülen uygulama sonrası, öğrencilerin dinleme metinlerine bakış açısı ve derse yönelik etkileri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Tablo 144. Gerçekleştirilen Uygulamaların Dinleme Sürecine Etkilerine Yönelik Öğrenci Görüşlerinden Elde Edilen Veriler

Dinleme metinlerine yönelik olarak süreç içerisinde yürütülen uygulamaların dinleme metinlerine karşı bakış açınıza, derse ilginize ve derse katılımınıza etkileri nelerdir?			
Öğrenci	Kod	Tema	
Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7,Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö20, Ö21, Ö23: Derse katılımımız ve ilgimiz arttı.	Etki etme	Uygulamaların Etkililiği	
Ö2, Ö4, Ö5, Ö8, Ö11, Ö17, Ö18, Ö22: Dersler daha eğlenceli hale geldi.	Öğrenci katılımı	Etkililiği	
Ö3, Ö4, Ö8, Ö19: Derse katılmayan arkadaşlarımız bile derse katılmaya başladı.			

Araştırmaya katılan öğrencilerin %78'i dinleme yürütülen uygulamaların derse olan ilgilerine ve katılımlarına katkı sağladığını ifade etmiştir. Ö1: *Uygulamalar derse ilgimizi ve katılımımızı artırdı. Ö6: Ben normal derslerdeki dinleme metinlerine katılmıyordum yani biraz katılıyordum; ama şimdi derse aktif bir şekilde katılıyorum. Ö7: Eskiden dinleme işine çok sıcak bakmıyordum; ama şimdi yaptığımız uygulamalar sayesinde derse daha istekliyim ve derse katılıyorum. Ö9: Soruları daha iyi anladığım için daha iyi yapabiliyorum bu nedenle de derse katılımım arttı. Ö10: Bizim için iyi olduğunu düşünüyorum. Derse katılımımıza etki etti. Ö12: Dinleme metinleri daha çok şeyi algılamamıza yarıyor ve derste de bana yardımcı oluyor. Ö15: Dinleme metinleri derse ilgimi çok yükseltti derse katılımı ve bakış açımı değiştirdi. Ö20: Derse katılıma etki etti. Ö21: Çok etkili oldu, derse katılıyorum. Ö23: Önceden derse katılmakta zorlanıyordum şimdi ise daha çabuk derse katılıyorum.* Uygulamaların derse katılıma etki ettiğini ifade eden öğrencilerin %17'si yürütülen uygulamaların katılıma ve ilgiye olan katkısının yanı sıra eğlenceli olduğuna da dikkat çekmiştir. Ö2: *Dinleme metinlerini eğlenceli ve yararlı buluyorum bu yüzden derse ilgim ve katılımım artıyor. Ö5: Derste eskiden çok sıkılıyordum, şimdiki dinleme metinleriyle hem eğlenip hem derse katılıyorum. Dinleme metinlerini eskiden hiç sevmiyordum; ama bu aktiviteler dinleme metinlerini sevmemi sağladı. Ö11: Eskiden dinlemeleri gereksiz bulurdum derse fazla ilgilenmez ve çok az katılırdım şimdi ise derse bakış açım değişti dersi çok eğlenceli bulmaya başladım, derse ilgim çoğaldı ve derse katılmaya başladım. Ö17:*

Benim için büyük etkinlikleri var. Derslerde çok eğleniyorum ve mutluyum. Sizin dersi bu şekilde işlemenizin bana katkısı çok fazla.

Katılımcı öğrencilerin %17'si yürütülen uygulamaların kendilerinin yanı sıra arkadaşları üzerindeki etkilerini de fark etmiş ve bunu ifade etmiştir. Ö3: *Derse daha çok ilgim arttı. Ayrıca derse katılımlar daha çok oluyor, derse hiç katılmayan kişiler derse katılıyor iyi yönde etki ediyor.* Ö4: *Ders çok eğlenceli, eğlenceli olunca herkes derse katılıyor derse ne kadar çok kişi katılırsa o kadar daha eğlence ekleniyor.* Ö8: *Daha eğlenceli geçtiği için herkes neredeyse katılmaya başladı yani açıkçası ben "Ya böyle de ders işlenirmiş!" dedim.* Ö19: *Ben bu dinleme metinlerinin hem beni hem de birkaç arkadaşımı epey etkilediğini düşünüyorum. Eskiden parmak kaldırmayan öğrenciler şimdi derse çok aktif katılıyor.*

Dinleme metinlerine yönelik yürütülen uygulamalar sonrası; öğrencilerin dinleme metinlerine bakış açısı değişmiş ve öğrenciler derse katılmaktan zevk almaya başlamıştır. Süreç içerisinde yer verilen uygulamalar ile dinleme metinlerini daha iyi anlaşılabilir ve dinleme sürecinde eğlenilmiştir. Sınıfta derse katılma konusunda isteksiz olan öğrenciler sürece dâhil olmuş, uygulamalar sonrası derse katılım ve ilginin artmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Dinleme geliştirilebilir bir dil becerisidir (Aytan, 2011; Cihangir Çankaya, 2015; Çaylı, 2012; Doğan, 2007; Doğan, 2008; Epçaçan, 2013; Melanlıoğlu, 2012a; Tabak ve Göçer, 2014; Yıldız, 2015). Yapılan uygulamalarda, dinleme becerisinin gelişiminin desteklenebildiği (Doğan, 2007; Doğan, 2008; Kaya, 2015; İşeri ve Yılmaz, 2008; Miller, 2003; Yıldız, 2015) ifade edilmektedir.

Ortaokullarda dinleme becerisinin gelişimine yönelik yürütülen uygulamalara etki eden bazı unsurlar bulunmaktadır. Araştırmada bu unsurlar ortaya koyulmaktadır. Eylem süresince hazırlanan planlar 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programına göre düzenlenmiştir. İlk eylem planında 6. sınıf düzeyinde dinleme öncesine yönelik kazanımlarda eksiklik olduğu görülmüştür. Literatürde öğretmenlerin kazanımları yeterli bulmadığına yönelik görüşlere ulaşan araştırmalar (Çaylı, 2012; Durukan, 2013; Göçer ve Çaylı, 2019) ortaya çıkan sonucu desteklemektedir. Ayrıca “okuma ve dinleme ile konuşma ve yazma üzerine hazırlanmış amaç ve kazanımlar, birbirlerinin teyit odağı olarak kabul edilmiştir. Bu yaklaşma, önce sınırlama sonra da kümeleme meydana getirmiş ve sonuçta az işlevli bir şematik koşullanma ortaya çıkmıştır” (Baş, 2012, s. 288-289) şeklindeki ifadeler dinleme becerisine yönelik kazanımların durumuna dikkat çekmektedir. Dinleme öncesine yönelik kazanımlar eksik görülse de Yıldırım ve Er (2013) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin dinleme becerisine yönelik kazanımları yeterli buldukları sonucuna ulaşmıştır.

Dinleme öncesi metne hazırlık uygulamalarının önemi ilk eylem planında ortaya çıkmaktadır. Eylem planı 2’de dinleme öncesine yönelik uygulamalara ayrıntılı şekilde yer verilmiştir. Uygulama sonrası araştırmacı günlüğündeki “Öğrencilerin dinleme metninin türünü tahmin ettirmeye çalıştığım dinleme öncesi uygulaması çok etkili oldu.” ve öğrenci günlüklerindeki “Ö11: Derse başlamadan önce öğretmenin metin

türünü tahmin ettirmesi hoşuma gitti, Ö3: Metnin türünü tahmin etmek güzeldi.” şeklindeki ifadeler hazırlık uygulamalarının etkili şekilde yapılmasının gereğini göstermektedir. Yapılan dinleme öncesi hazırlık çalışmalarının gerekirse bir ders saati ayrılarak yürütülmesi ve metne yeterli hazırlık yapılması uygulamalara etki etmektedir. Hazırlık çalışmalarında “temel amaç metin işleme sürecinde öğrencilerin metin aracılığıyla öğrenme etkinliklerine daha etkin katılımlarına hazır hâle gelmelerini sağlamaktır” (Göçer, 2017, s. 118). “Berne’ye (2004) göre dinleme öncesi etkinlikler öyle tasarlanmalıdır ki bu etkinlikler ile öğrencilerin dinlemeye karşı motivesi artmalı, ön bilgileri harekete geçebilmelidir” (Jones ve Plass, 2002; Akt. Temur, 2010, s. 309). “Dinleme öncesinde; öğrencinin istekli hâle getirilmesi, ilgi ve dikkatin konu üzerine çekilmesi, merak duygusunun uyandırılması, dinleme kurallarının hatırlatılması, dinleme türü hakkında bilgi verilmesi dinlediğini anlama başarısına etki edebilir. Bu sebeple dinleme metnine geçmeden önce öğrencilerin olabildiğince derse hazır hâle gelmesi gerekmektedir” (Göçer ve Çaylı, 2019, s. 473). “Öğretmenler dinleme çalışmalarından önce hazırlık yapmalı, dinleme becerisini geliştirebilecek alternatif etkinlikler tasarlamalıdır. Bu noktada araştırmada yer alan aktif öğrenme tekniklerine dayalı ders planlarına benzer materyallerden ya da Türkçe Öğretimi etkinlik kitaplarından yararlanmalıdır” (Aytan 2011, s. 42).

Araştırmada yeterli ve doğru noktalara odaklanmadan yapılan hazırlık çalışmalarının uygulamalara etkisi, yürütülen eylem planı 3’te ortaya çıkmaktadır. Öğrencinin dikkatini ve ilgisini çekerek, metne yönelik bir ön görüşü oluşturmak ve merak uyandırmak dinleme sürecine katkı sağlamaktadır. Dinleme öncesi yapılan hazırlık çalışmaları, öğrencinin; zihinsel olarak farkındalık kazanmasında, bilişsel ve duyuşsal olarak yeterli hazırbulunuşluğa ulaşmasında rol oynamaktadır. “Öğrencilerin ön bilgilerini harekete geçirerek bilişsel ve duyuşsal olarak yeni öğrenmelere hazır olmaları, hedeflenen kazanımlara ulaşılması açısından büyük öneme sahiptir” (Göçer, 2017, s. 118). Bu nedenle, sürecin verimli ilerleyişine etki eden hazırlık uygulamalarının üzerinde dikkatle durulması önemli görülmektedir.

Dinleme öncesi yapılan hazırlık uygulamalarında görsel öğelerin kullanımının uygulamalara etki ettiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum eylem planı 4 sonrası; Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö18, Ö20’nin ve eylem planı 5 sonrası Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö13, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21’in günlüklerindeki

ifadelerden anlaşılmaktadır. Kullanılan görsel unsurların hareketli ve müzik destekli olması görsel hazırlığın niteliğine etki etmektedir. Sunu, video, canlandırma gibi uygulamalar ile öğrencinin metne hazırlanmasının, dinlediğini anlama başarısına etki ettiği araştırma süresince görülmektedir. Metne hazırlık uygulamalarının derse olumlu etkileri, hazırlık uygulamalarında görsel unsurların kullanımıyla daha da artmaktadır. Eylem planı 3'ten sonra yürütülen eylem planlarında bu durum fark edilmektedir. Ancak yapılan derse hazırlık uygulamalarında “dinleme metninin orijinalliğine zarar verecek hazırlıklarda bulunulmamasının, öğrencinin metin ile ders anında karşılaşmasının, öğrencinin ilgisini kaybetmemesi açısından önemli” (Göçer ve Çaylı, 2019, s. 473) olduğuna dikkat çekilmektedir.

“Türkçe ders ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan metin ve temalar, Türkçe dersinin temel yapı taşlarıdır” (Şahin ve Bayramoğlu, 2016, s. 2102). “Dinleme metinleri, öncelikle kendi içerisinde yapıcı ve anlamca bütünlük taşıyan, öğrencinin yaş ve düzeyine uygun, tema ile uyumluluk gösteren metinler olmalıdır. Metinlerde söz konusu niteliklerden birinin yer almamasının, diğer öngörülerin de gerçekleşmesini geçersiz hâle getirdiği söylenebilir” (Gündoğdu, 2011, s. 1218). Araştırma süresince seçilen metinlerde; metnin türü, metnin uzunluğu, ilk kez karşılaşılan sözcük sayısı ve metnin orijinalliği gibi unsurların göz önünde tutulmasının uygulamalara etki ettiği görülmektedir.

Literatürdeki araştırmalar, metin türünün metnin anlaşılmasında rol oynadığına dikkat çekmektedir. Diakidoy, Stylianos, Karefillidou & Papageorgiou (2005, s. 69) metin türüne göre; genel olarak, öğrencilerin açıklayıcı metinleri anlama seviyesinin, öyküleyici metinleri anlama seviyesinden düşük olduğunu belirtmektedir. Yıldırım, Yıldız, Ateş ve Rasinski (2010, s. 1) beşinci sınıf düzeyinde yaptığı araştırmasında hem okumada hem de dinlemede öyküleyici metnin bilgi verici metinden daha iyi anlaşıldığını ifade etmektedir. Katrancı (2012, s. 59) ise araştırmasında, bilgilendirici metin testlerinde okuduğunu ve dinlediğini anlama arasındaki ilişkinin öyküleyici metinlere göre daha düşük olduğundan bahsetmektedir. Uygulamadaki metinlerin seçildiği Türkçe kitapları incelendiğinde dinleme metinlerinde daha çok hikâye türünde metinlerin yer aldığı görülmektedir. Kemiksiz (2016, s. 27) incelediği 36 metnin içinde en çok yer verilen metin türünün hikâye olduğunu belirtmiştir. Eylem planı 2 ve 3'ten elde edilen verilerle, öğrencilerin olay yazılarını düşünce yazılarından daha çok

dinlemeye istekli oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. İlerleyen eylem planlarında da bu durum görülmektedir. Eylem planı 8’de Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö20, Ö21 ve Ö22’nin metin türüne yönelik ifadeleri ve araştırmacı günlüğündeki ifadeler düşünce yazısı türündeki metinlerin dinleme sürecine etki ettiğini göstermektedir. “Ö15: Öğretmenim türü makale olmasaydı keşke. Ö22: Ben anlamam ya bu metni. Ö20: Keşke gene masal dinleseydik anlayamam ki bu metni” şeklinde eylem planı 3’te yer alan öğrenci ifadeleri düşünce yazılarında öğrencilerin dinlediklerini anlayamayacaklarına yönelik bir ön yargı içerisinde olduğuna dikkat çekmektedir. Araştırma sonucunda dinleme metinlerinin türünün dinleme sürecine etki ettiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple; ilk ve ortaokul düzeyinde dinleme zevki kazandıracak olay türünde metinlerin kullanımına özen gösterilmesinin, sınıf seviyesi ilerledikçe düşünce yazılarına yer verilmesinin dinleme becerisinin gelişimine etki edeceği düşünülmektedir.

Dinleme metinlerinin uzunluğu, öğrencilerin dinlediklerini anlamasına ve dinleme sürecine etki etmektedir. Bu durum, eylem planı 2’de metnin uzun olmasına dikkat çeken Ö1, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö18’in öğrenci günlüklerinden anlaşılmaktadır. “Öğrencilerin dil ve zihinsel becerilerinin geliştirilmesinde metin türü kadar metin uzunluğunun önemli bir yeri vardır” (Güneş, 2013, s. 9). Metinlerde yer alan sözcüklerle ilgili olan araştırmasında “Fayard (2005) 6-8. sınıfların 1.500 kelimelik metinleri rahatlıkla anladıklarını saptamıştır” (Akt. Güneş, 2013, s. 9). Araştırmada; dinleme metinlerinde metnin uzunluğunun dinlediğini anlama başarısına etki ettiği görülmektedir. Metnin süresi uzadıkça öğrencinin dikkati dağılmakta, metne yönelik önemli ayrıntıları kaçırabilmektedir. Bu sebeple özellikle dinleme metinlerinde metnin uzunluğuna dikkat edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Dinleme metninde yer alan anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcüklerin sayısı, öğrencilerin dinlediklerini anlamasına ve dinleme sürecine etki etmektedir. Yürütülen ilk eylem planı sonrası incelenen öğrenci günlüklerindeki Ö2, Ö4, Ö7, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20, Ö22’nin ifadeleri dinleme metinlerinde ilk kez karşılaşılan sözcük sayısına dikkat edilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca ilk kez karşılaşılan sözcükler dinlediğini anlama başarısına etki etmekte, öğrenciler ilk kez karşılaşılan sözcüklerin çok olduğu paragrafta yer alan sorulara cevap vermekte zorlanmaktadır. Bu sebeple Türkçe derslerinin farklı saatlerinde sözcük öğrenimini önceleyen

uygulamaların üzerinde durulmasının, dinleme becerisinin gelişiminde rol oynayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilerin dinleme metninin konusunu önceden biliyor olması dinlediğini anlama başarısını etkilemektedir. Eylem planı 1’de öğrencilerin dinleme metnini bilmediği ancak metnin konusunu bildikleri anlaşılmaktadır. Metnin konusuna yönelik bilginin, dinleme sürecine etki ettiği görülmektedir. Araştırmada önceden bilinen metin ya da içeriğin, dinlediğini anlama başarısı değerlendirilirken doğru sonuçlar alınamamasına sebep olduğu görülmektedir. Bu sebeple dinleme metinlerinin orijinal olması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin daha önce duydukları dinleme metinlerini dinlerken dikkat ve istekliliğini kaybedebileceği düşünülmektedir.

Araştırmada yürütülen eylem plan 2’de, metni dinleme sayısının dinlediğini anlama başarısına etki ettiği ortaya çıkmaktadır. Dinleme sayısının belirlenmesinde; dinleme metninin uzunluğunun, metnin içeriğinin, metin türünün, öğrenci hazırbulunuşluk düzeyinin dikkate alınması sürece etki etmektedir.

Dinleme metinleri; ses dosyası, görsel destekli ses dosyası, video, film, misafir seslendirici vb. kullanılarak sunulabilmektedir. Dinleme metinlerinin sunuluş şeklinde, metnin niteliğinin rol oynadığı eylem planı 7’de yer alan araştırmacı günlüğündeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Araştırmada metnin sunuluş şeklinin belirlenmesinde; metin türünün, içeriğinin, uzunluğunun vb. unsurların önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca metnin niteliğine göre düzenlenen ses dosyası, görsel destekli ses dosyası, video ya da misafir seslendirici gibi farklı kullanımlar derse olan ilgiyi etkilemektedir.

Öğretmen kılavuz kitabının kullanımının kaldırılması ile öğretmenlerin dinleme metinlerine erişimi de kısıtlanmıştır. Dinleme metinlerine erişim ses dosyası veya görsel içerikli ses dosyalarıyla mümkündür. Dinleme metinlerine EBA ya da farklı platformlar üzerinden erişim mümkündür. Ancak Çaylı (2019, s. 440) 5-8. sınıfta yer alan 32 dinleme metninin 12 tanesinin EBA üzerinde yer aldığını belirtmektedir. Dinleme metinlerinin sadece bir kısmı “yansıt-oku” şeklinde internet üzerinde metin olarak bulunabilmektedir. Hazırlanan ses dosyalarının ulaşılabilir olmasının yanı sıra, nitelikli olması da önemlidir. Eylem planı 3’te hazır ses dosyası kullanılmıştır. Uygulama sonrası Ö2, Ö6, Ö9, Ö10, Ö13, Ö17, Ö21, Ö23’ün günlüklerindeki ifadeler okuyucu hızının dinleme sürecine etki ettiğini göstermektedir. Elde edilen sonuç sonrası

seslendirmeler araştırmacı tarafından yapılarak görsellerle desteklenmiştir. Her öğretmenin dinleme metnini dijital ortamda seslendirme ve görsellerle destekleme imkânı ve yeterliliği olmadığı için bu konuda yayınevlerine ve Millî Eğitim Bakanlığına önemli görevler düşmektedir. Ayrıca dinleme metinlerinde; okuyucu hızı, fon müziğinin metin ile uyumu ve şiddeti, vurgu ve tonlama gibi unsurlara dikkat edilerek seslendirmelerde bulunulmasının dinleme sürecine etki edeceği düşünölmektedir.

Dinleme becerisinin gelişimine yönelik derslerde materyal kullanımının öğrencilerin dinlediklerini somutlaştırmasına yardımcı olduğu görölmektedir. “Piaget, soyut işlemler döneminin bireyin 11 yaşına girmesiyle başladığını belirtmektedir” (Senemoğlu, 1997). Araştırmada soyut işlemler dönemine yeni giren öğrenciler için materyal kullanımının ve kullanılan materyallerin çeşitlendirilmesinin önemi fark edilmektedir. Materyal kullanımının sürece etkileri öğrenci tepkilerini gösteren gözlem notlarından anlaşılmaktadır. Öğrencilerin; eylem planı 1’de kullanılan çalışma yapraklarına, eylem planı 4’ten itibaren yer verilen dinleme öncesine yönelik görsel içerikli bilgisayar sunularına, eylem planı 4 ve 5’te araştırmacı tarafından seslendirilen dinleme metnine, eylem planı 7 ve 8’de hazırlanan dinleme metnine yönelik memnuniyetleri gözlem formlarında görölmektedir. Ayrıca hazırlanan ve/veya seçilen materyallerin; metnin içeriğine, türüne, öğrenci seviyesine, öğrencinin hazırbulunuşluğuna ve metin için ayrılan süreye uygun olması uygulamalara etki etmektedir.

Dinleme sürecinin her aşamasında görsel materyallerin kullanımı uygulamalara etki etmektedir. “CD, DVD veya video gibi sınıfta uygulanan birçok dinleme materyali seçeneği vardır” (Bello, 2018, s. 63). “Winn (1988, s. 146) dinleme eğitimi çalışmalarında görselliği kullanarak önemli adımları ve süreci gözden geçirmek, öğrencilerin bu çalışmadan daha yüksek verim elde etmelerini sağlar” (Akt. Doğan 2008, s. 265) demektedir. “Öğrencilerin dinlediğini anlama becerilerinin geliştirilmesinde farklı materyallerden yararlanılmasının önemli olduğu kadar dinlediğini anlama yeterliklerinin belirlenmesinde de imkânlar ölçüsünde görsel-işitsel araçlardan da yararlanılmalıdır” (Göçer, 2019, s. 51). Dinleme metnlerinin görsel unsurlarla desteklenmesinin yanı sıra dinleme öncesi ve sonrası uygulamalarda da görsel ögelere yer verilmesinin etkileri araştırmada görölmektedir. Dinleme öncesinde öğrencilerin metne hazırlanması, dinleme sürecinin önemli aşamalarından biri olarak dikkat çekmektedir. Bu aşamada öğrencilerin metne hazırlanmasına destek olacak

video, fotoğraf, sunu vb. görsel materyallerin kullanımının sağlanması gerekmektedir. Bu uygulamalar, öğrencilerin derse olan ilgisini artırmakta, metnin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Bu durum Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö18, Ö20'nin eylem planı 4 sonrası öğrenci günlüklerindeki ifadelerden anlaşılmaktadır.

“Dinleme stillerinin bilinmesi ve öğrencilere olumlu dinleme stillerini uygulama fırsatı verilmesi dinleme eğitimine katkı sağlayabilir” (Epçaçan, 2013, s. 344). Araştırma sonucunda farklı dinleme stillerinin kullanılmasının dinlediklerini anlama başarısına etki ettiği görülmektedir. Bireysel farklılıklar farklı dinleme stillerinin kullanımını gerekli kılmaktadır. Her öğrenci farklı özelliklere sahiptir. Bu sebeple bir eğitim öğretim dönemi boyunca öğrencinin farklı dinleme stillerini uygulamasına imkân verilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin; metnin sunulmuş şekline (işitsel, görsel/işitsel, misafir seslendirici gibi), içeriğine, niteliğine, türüne göre kendine uygun dinleme stilini seçebilme erişkinliğini kazanabilmesi için süreç içerisinde farklı dinleme stillerini aktif olarak uygulaması gerekmektedir. Öğrencilerin dinleme stilleri hakkında bilgi ve uygulama eksiklikleri dikkate alınarak, eksik ve yanlış bilgilerin süreç içerisinde tamamlanarak düzeltilmesi önemli görülmektedir. “Wortington (2008) anlama ihtiyacıyla dinleme eylemine giren kişi amaç, süre, ortam vb. etkenlere bağlı olarak farklı dinleme davranışları sergiler. İlgili alanyazında bireyin sergileyebileceği birçok dinleme türü tanımlanmaktadır. Her dinleme türü aynı zamanda birer dinleme alışkanlığı ya da stildir. İnsan, farklı dinleme türlerini farklı ortamlarda sergileyebilir ya da farklı dinleme alışkanlıkları kazanarak dinleme alışkanlık ya da stilini değiştirebilir. Bu bağlamda herkesin farklı dinleme alışkanlığına ya da stiline sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Bireylerin sahip olduğu farklı dinleme stilleri vardır. Birey dinleme etkinliklerinde baskın olan stilini kullanır” (Akt. Maden ve Durukan, 2011, s. 104). Bireyin kendi dinleme stilini, dinlediği ortama ve şartlara uygun şekilde seçebilme becerisini edinmesinde okullarda yürütülen dinleme becerisinin gelişimine yönelik derslerin katkısı büyüktür. Bu sebeple dinleme becerisine yönelik uygulamalarda öğretmenlerinin farklı dinleme stillerinin kullanımını öğrencilere fark ettirmesi gerekmektedir. “Türkçe öğretmeni adaylarının % 48,4'ünün pasif dinleyici, %32,7'sinin katılımcı dinleyici, % 16,4'ünün tarafsız dinleyici ve % 4'ünün aktif dinleyici oldukları” (Maden ve Durukan, 2011, s. 109) ifade edilmektedir. Öğretmenlerin farklı dinleme stillerinin kullanımına yönelik tutumları derslerdeki uygulamalarına etki edebilir. Aktif

olarak dinleme sürecine dâhil olmaya alışkın öğretmenlerin, öğrencilerini de sürece dâhil etmeye istekli olacağı düşünülmektedir. Ortaokul Türkçe derslerinde dinleme stilinin belirlenmesinde metnin niteliğine, metnin sınıfa sunuş şekline, öğrenci hazırbulunuşluk düzeyine, sınıf içi ortama vb. dikkat edilmesi gerekir. Dinleme stilinin seçiminde; metnin türü ve uzunluğu, ilk kez karşılaşılan sözcük sayısı, metnin konusu gibi metinden kaynaklı unsurların göz önünde tutulması süreci etkilemektedir. Öğrencilerin farklı dinleme stillerini etkili olarak kullanabilme yeterliliğine erişmesinin günlük hayatta önemli ve büyük bir yer tutan dinleme ortamlarında öğrenciye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dinleyici faktörünün dinleme sürecine etkileri araştırma süresince fark edilmektedir. “Dinlemenin canlı yapısı, dinleyenin daha dikkatli, dinleme yaşantıları bakımından daha hazır olmasını gerektirmektedir” (Çifçi, 2001, s. 170). Bu dikkatlilik hâlinin öğrencinin derse olan ilgisinin artırılmasıyla mümkün olduğu düşünülmekte ve süreç içerisinde aktif öğrenci katılımına yer verilmesi gerekli görülmektedir. Eylem plan 9’da Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö17, Ö19, Ö21’in öğrenci günlüklerinde yer alan ifadeler, metnin anlaşılmasında öğrencinin sürece aktif katılımının etkisini ortaya koymaktadır.

Öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyinin, fiziksel, sosyal ve psikolojik ortam şartlarının, kullanılan materyallerin vb. dinleyiciyi etkileyen önemli faktörler olduğu düşünülmektedir. Dinleme öncesi hazırlık ile öğrenci hazırbulunuşluk düzeyinin sağlanması ve materyal kullanımına özen gösterilmesi dinleme sürecini etkilemektedir. Öğretmenin öğrencilerini tanıyıp olması, sınıf içindeki sosyal ve psikolojik ortamdan kaynaklanan problemlerin çözümünde etkili olmaktadır. Fiziksel ortamın olumsuz etkilerini azaltmak ve dinleme becerisinin gelişimin desteklenebilmesi için de sınıf mevcutlarının azaltılmasının yerinde olacağı düşünülmektedir. “Dinleme metinleri için dinleme sınıfları oluşturulmalıdır. Sınıf mevcutları dinleme metinlerinin etkililiği ile ters orantılıdır. Bu nedenle tıpkı teknoloji tasarım dersindeki ‘Öğrenci sayısı 25’ten fazla olan sınıflar 20’yi geçmeyen gruplara ayrılır. Gruplardaki öğrenci sayısı eşit olur’ (MEB, 2006, s. 26) şeklindeki uygulama esası gibi Türkçe dersinde de dinleme metinlerine yönelik bir esas konulmalıdır” (Çaylı, 2012, s. 128).

Uygulamaların yürütücüsü ve rehberi olan öğretmenler, dinleme sürecindeki uygulamaları etkilemektedir. “Türkçe eğitimindeki öğelerin etkili olabilmesi için okul binaları, donatım, program, araç-gereç önemli olmakla birlikte, bunları kullanıp programı uygulayacak olan öğretmenin bilgi ve becerisi hepsinden daha önemlidir” (Kavcar, 2002; akt. Aşılıoğlu, 2009, s. 48). Dinleme becerisinin gelişiminin desteklenebilmesi için, öğretmenin bilgi ve beceri yeterliliğinin yanı sıra dinlemenin geliştirilebilir bir beceri olduğunu kabul etmesi gerekir. Araştırmacılar, dinleme becerisinin doğuştan elde edilen bir beceri (Yıldız vd, 2010, s. 179; Özbay, 2006, s. 43; Melanlıoğlu, 2012a, s. 1584) ve okula gelen öğrencilerin konuşma ve dinlemeyi biliyor (Doğan, 2013, s. 154) olduğuna yönelik anlayışlara dikkat çekmektedir. Bu önyargılardan uzaklaşılmasının dinleme becerisinin gelişiminde rol oynayacağı düşünülmektedir. Öğretmenler dinleme becerisinin geliştirilebilir bir beceri olduğunu kabul etmekte (Çaylı, 2012; Göçer ve Çaylı 2019; Melanlıoğlu, 2012a; Yıldız, 2015) ve dinleme becerisinin gelişimine yönelik uygulamalar (Doğan, 2007; Doğan, 2008; Kaya, 2015; İşeri ve Yılmaz, 2008; Miller, 2003; Yıldız, 2015) yapılmaktadır. Öğretmenlerin dinleme becerisinin geliştirilebilir bir dil becerisi olduğunu kabul etmesinin yanı, dinleme becerisinin kendi kendine gelişemeyeceğini ve okuma metinleri ile dinleme metinlerine yönelik uygulamaların farklı olması gerektiğini de fark etmesi önemli görülmektedir.

Eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan ölçme değerlendirme uygulamaları, hedef ve kazanımlara ulaşma durumu hakkında uygulayıcılara yol göstericidir. Bu sebeple öğretmenlerin dinleme sürecinin her aşamasında ölçme değerlendirme uygulamalarına yer vermesi gerekmektedir. Ancak dinleme becerisini değerlendirmeye yeteri kadar önem verilmediği (Göçer, 2019, s. 50), değerlendirmede eksiklikler olduğu (Epçazan, 2013, s. 345; Göçer, 2019, s. 50) ve diğer becerilere göre ölçme değerlendirme çalışmalarında zorluklarla karşılaşıldığı (Melanlıoğlu ve Karakuş Tayşi, 2013, s. 31) ifade edilmektedir. Dinleme becerisi diğer dil becerileri gibi ölçülememektedir. Konuşma, yazma ve okuma başarısının değerlendirilmesi aynı beceri kullanılarak yapılabilmektedir. Ancak dinlediğini anlama başarısı ve dinleme süreci hakkında değerlendirme yapılabilmesi için konuşma ve/veya yazma becerisine ihtiyaç duyulmaktadır. Öğrencinin dinleme başarısındaki yeterliliğini gösterebilmesi, diğer dil becerilerini kullanabilme yeterliliğine bağlıdır. Bu sebeple dinleme becerisinin gelişim

durumunun değerlendirilmesi için süreç değerlendirmesi (Epçaçan, 2013, s. 344; Melanlıoğlu 2012a, s. 1585; Melanlıoğlu ve Karakuş Tayşi 2013, s. 31) ve hem süreç hem sonuç değerlendirmesi (Göçer, 2019, s. 52) kullanımının uygun olacağı düşünülmektedir. “Eğitim sürecinin hedeflenen doğrultuda planlanıp sürdürülmesi ve amaca hizmet edecek şekilde tamamlanabilmesi için değerlendirmeye önem verilmesi ve gereken zamanın ayrılması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmesinde süreçte uygulanabilecek farklı değerlendirme yöntem ve araçların işe koşulması gerekir” (Göçer, 2019, s. 52).

Öğrencilere süreç içerisinde dağıtılan çalışma yaprakları sürecin sonuçlarını almakta öğretmene rehber olmaktadır. Hazırlanan çalışma yapraklarının, sürece uygun şekilde öğrencilere verilmesi; öğrencilerin yeri geldikçe, metne yönelik sorularla karşılaşması sürecin düzenli ve kontrol edilir şekilde ilerlemesini sağlamaktadır. Temur (2010, s. 314-315) yaptığı araştırmada dinleme metinlerine yönelik olarak sorulan soruların; dinleme öncesinde verilmesinin seçici dinlemeye, dinleme sonrasında verilmesinin de metnin tümüne odaklanılmasına sebep olduğunu ifade eden bulgulara dikkat çekmektedir. Dinleme süreci göz önüne alınarak hazırlanan çalışma yapraklarında; dinleme öncesinde yer alan soruların metnin orijinalliğine zarar vermemesi, merak ve ilgi uyandırabilmesi ve metne yönelik hazırbulunuşluğu destekleyici nitelikte olması gerekmektedir. Dinleme sırası ve sonrasında cevaplanacak soruların ise metne yönelik olmasına özen gösterilmesi önemlidir. Metinle ilişkisi olmayan soruların cevaplanması, dinlediğini anlama başarısının ortaya koymamaktadır. Dinleme sırasında kullanılan çalışma yaprakları; hem sürecin aşamalarında hem de sonucun değerlendirilmesinde etkili olmaktadır. “Dinleme becerisini değerlendirilmesinde hem süreç hem de sonuç değerlendirme yaklaşımında hareket edilip bu yaklaşımlar çerçevesinde uygun yöntem ve ölçme aracı kullanılabilir” (Göçer, 2019, s. 52).

Dinleme süreci içerisinde geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının yanı sıra tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarının da kullanımının sağlanması dinleme başarısının ölçümüne yardımcı olmaktadır. “Dinleme becerisi, kapsamı bakımından bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlara dâhil olacağından bu becerinin ölçülüp değerlendirilmesinde alternatif ya da tamamlayıcı olarak nitelendirilen birden çok değerlendirme aracının kullanılması da zorunluluk hâlini almaktadır” (Göçer, 2018, s. 215). Araştırmada 7, 8 ve 9. eylem planlarında yer verilen; kaba değerlendirme formu,

öz değerlendirme formu, bütüncül puanlama anahtarı, kontrol listeleri, gözlem formları, görüşme formları ve öğrenci günlüklerinin kullanımı dinleme becerisinin gelişim durumunun belirlenmesinde yol gösterici olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin öz değerlendirme formlarıyla ölçme değerlendirme sürecine dâhil olmasının, öğrenciye etki ettiği son görüşme formunun dördüncü sorusuna verilen Ö2, Ö3, Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö18 ve Ö22'nin ifadelerinden anlaşılmaktadır. Bununla birlikte süreç içerisinde kullanılan ölçme değerlendirme araçlarındaki ölçütlerin öğrenciler tarafından değerlendirme öncesi bilinmesi, öğrencinin değerlendirme uygulamalarına farklı bir bakış açısı kazanmasını sağlamaktadır. Son görüşme sorularının sonuncusunda yer alan Ö4, Ö10, Ö16, Ö17, Ö18 ve Ö19'un ifadeleri bu durumu ortaya koymaktadır. Dinleme sürecinde geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının yanı sıra; *öz değerlendirme*, *akran değerlendirme*, *kaba değerlendirme*, *bütüncül puanlama anahtarı*, *rubrik (Örnek rubrik için bk. EK 9)*, *gözlem formu*, *görüşme formu* gibi tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarının kullanımının sürece etki edeceği düşünülmektedir. Ayrıca dinleme becerisinin değerlendirilmesinde “süreç değerlendirme uygulamalarının yanında -tıpkı okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesinde olduğu gibi- yazılı sınavlar” (Göçer, 2019, s. 57) yapılması da önerilmektedir.

Dinleme becerisinin belirlenmesine yönelik uygulamalarda kullanılan ölçme değerlendirme araçlarının yanı sıra uygulamalarda, öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirebilmesi ve içselleştirdiklerini gösterebilmesine olanak sağlayacak ortamların oluşturulması önemli görülmektedir. Eylem planı 6'da öğrencilerin ürün oluşturmak kadar, oluşturdukları ürünleri sınıfta sunmaya istekli oldukları gözlem formundan anlaşılmaktadır. Ayrıca eylem planı 7'de yer alan Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö18, Ö19'un öğrenci günlüklerindeki ifadeler ile eylem planı 7 ve 8'de yer alan gözlem notları ürün oluşturma sürecinin öğrenciye etki ettiği göstermektedir. Sürecin içselleştirilerek tamamlanması, yapılandırmacı yaklaşımın ruhuna uygun olmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşım anlayışla yürütülen derslerde; ilgi kurma ve ilişkilendirmenin yapılması, öğrencilerin eski öğrenmeleri ile yeni öğrenmelerini kaynaştırabileceği ortamlar hazırlanması önemlidir. Bu sebeple, ders sonunda öğrencilerin öğrendiklerini ortaya koyabilmesine imkân veren uygulamalara araştırmada yer verilmektedir. Öğrencilerin içselleştirdiği bilgiyi ortaya koyabilecek bir ürün oluşturabilmesi, dinlediği anlama başarısının göstergesi olarak görülmektedir. Oluşturulacak ürünlerin nitelikli

olabilmesi ve sınıf içerisinde sunulabilmesi için ürün oluşturma uygulamalarına ayrılacak süreye dikkat edilmesi gerekir. Eylem plan 6'da yer alan gözlem notları, öğrencilerin ürün oluşturmak kadar, oluşturdukları ürünleri sınıfta sergilemek istediğini ortaya koymaktadır.

5.2. Sonuç

Dinleme becerisinin gelişimine ve gelişim durumunun değerlendirilmesine yönelik ortaokul Türkçe derslerinde yürütülen uygulamalarda eksiklikler olduğu düşünülmüştür. Bu problem durumu netleştirilerek eylem süreci başlatılmıştır. Yürütülen eylem araştırması sonunda; dinleme öncesine yönelik kazanımlardaki eksikliklerin giderilmesinin, metne hazırlık uygulamalarının ayrıntılı olarak yapılmasının, dinleyiciden kaynaklı problemlerin hızlı çözümlenmesinin, geleneksel ve tamamlayıcı ölçme değerlendirme uygulamalarının etkili şekilde kullanımının uygulamaları etkileyebileceği görülmüştür. Ayrıca dinleme metninin niteliğine göre dinleme sayısı, dinleme stili ve dinleme metninin sunuluş şeklinin belirlenmesinin; dinleme metni ve konusunun orijinal olmasının; dinleme metinlerinin, ses dosyalarının ve görsel destekli materyallerin nitelikli olmasının uygulamalarda önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yürütülen eylem araştırmasındaki her eylem planında, dinleme sürecine etki eden bir ya da daha çok unsur fark edilmiştir. Eylem planları 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki kazanımlara göre düzenlenmiştir. İlk eylem planında ortaokul 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan bir dinleme metni seçilmiştir. Programda dinleme öncesine yönelik herhangi bir kazanımın bulunmadığı sonucuna ulaşılmış; ancak genel ders işleyiş anlayışıyla metne hazırlık uygulamalarında bulunulmuştur.

Dinleme öncesi yapılan hazırlık uygulamalarının önemi eylem araştırması süresince anlaşılmıştır. Süreç içerisinde metne hazırlık uygulamalarının etkileri fark edildikçe dinleme öncesine yönelik hazırlık uygulamalarının niteliği artırılmıştır. Derse hazırlıkta yer verilen; görsel unsurların, bilgisayar sunularının, öğrenciyi sürece dâhil edecek oyun, piyes gibi uygulamaların öğrenciye katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dinleme metinlerine yönelik olarak hazırlanan uygulamalarda öncelikle internet üzerinde bulunan hazır ses dosyaları kullanılmıştır. Kullanılan ses dosyalarında karşılaşılan problemler nedeniyle araştırmacı ilerleyen eylem planlarında dinleme

metinlerini kendi seslendirerek kayda almıştır. Ses dosyalarında vurgu, tonlama, okuma hızı, fon müziği gibi unsurlara dikkat edilmesi dinleme sürecine etki etmiştir. Bu durum dinleme metinlerinde seslendirmenin önemini ortaya koymuştur.

İlerleyen uygulamalarda araştırmacı tarafından seslendirilen ses dosyaları görsel unsurlarla desteklenerek sunulmuştur. Görsel öğeler kullanılarak hazırlanan dinleme metinlerinin öğrencinin ilgisi çektiği ve dinlediğin anlama başarısına etki ettiği sonucuna ulaşılmasının ardından metinler video şeklinde hazırlanmıştır. Dinleme öncesi, sırası ve sonrasına yönelik hazırlanan sunu ve videoların dinleme sürecine katkı sağladığı anlaşılmıştır.

Dinleme becerisinin gelişimine yönelik seçilen metinlerin türünün, uzunluğunun, içinde yer alan ilk kez karşılaşılan sözcük sayısının fazlalığının; metnin ya da konunun önceden biliniyor olmasının dinleme sürecini etkilediği görülmüş, seçilecek dinleme metinlerinin niteliğinin dinleme becerisinin gelişiminde önemli rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada; yürütülecek uygulamaların, seçilecek dinleme metninin niteliğine göre şekillendirilmesinin önemi ortaya çıkmıştır. Metnin niteliğine göre dinleme metninin sınıfa sunuluş şeklinin (ses dosyası, görsel destekli ses dosyası, video kaydı, misafir seslendirici vb.) belirlenmesinin, dinlediğini anlama başarısında rol oynadığı anlaşılmıştır. Aynı şekilde dinleme sayısı ve dinleme stiline (katılımlı, not alarak, katılımsız dinleme) belirlenmesinde, metnin niteliği ile metnin sınıfa sunuluş şeklinin göz ardı edilmemesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Dinleme sürecinin önemli bir unsuru olan dinleyici (öğrenci) faktörünün etkileri uygulama boyunca fark edilmiştir. Öğrencinin derse aktif katılımının sağlanmasının ve öğrenci ilgisinin canlı tutulmasının yanı sıra öğrenciye süreç içerisinde değerli olduğu hissi verilerek görevler verilmesinin dinleyici faktörünün olumsuz etkilerini azalttığı görülmüştür. Araştırmada fiziksel, sosyal ve psikolojik ortamın olumsuz etkilerini azaltabilmek için çalışma grubu amaçlı olarak seçilmiştir. Bu nedenle ortaya çıkan problemler daha hızlı çözümlenebilmiştir. Öğretmenin öğrencileri tanıyıp olmasının dinleme becerisinin gelişimine yönelik yürütülen uygulamalara etki ettiği anlaşılmıştır.

Eylem planlarında, dinleme sürecini (dinleme öncesi, dinleme sırası, dinleme sonrası) değerlendirmeye yönelik olarak çalışma yapıları kullanılmıştır. Hazırlanan çalışma yapıları dinleme sürecine uygun şekilde, sırası ve yeri geldikçe öğrencilere

dağıtılmıştır. Öğrencilerin süreç içerisinde sorularla karşılaşmasının ve metnin orijinalliğine dikkat edilmesinin öğrenci ilgisini canlı tuttuğu ve değerlendirmede objektif sonuçlar alınmasına etki ettiği görülmüştür. Dinleme başarısının değerlendirilmesinde geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının yanı sıra tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarına yer verilmesinin süreci olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencinin dinlediklerini içselleştirmesine imkân verecek uygulamalara yer verilmesi, bu amaç doğrultusunda ürün oluşturma çalışmalarında bulunulmasının etkileri görülmüştür. Öğrencilerin nitelikli ürünler oluşturabilmesi ve sunabilmesi için uygulamalara ders saati eklenmiştir. Öğrencilere yeterli zaman verilmesinin hazırlanan ürünlerin sunulabilmesine ve daha nitelikli olmasına imkân sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca hazırlanan ürünlerin değerlendirilmesinde tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından faydalanılmasının dinleme becerisinin gelişiminin ölçülmesinde etkili olduğu anlaşılmıştır. Yürütülen uygulamalarda kullanılan kaba değerlendirme formu, bütüncül puanlama anahtarı, öz değerlendirme formu, kontrol listesi, gözlem formları, görüşme formları ve öğrenci günlüklerinin öğrencilerin dinleme başarısının değerlendirilmesinde rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Öneriler

- Türkçe öğretim programında dinleme öncesine yönelik kazanımlardaki eksiklikler tamamlanmalıdır. Hazırlanan kazanımların daha işlevsel olabilmesi için, uygulamada yer alan öğretmenlerin ve alanda araştırma yapan akademisyenlerin görüşleri göz önüne alınmalıdır.
- Dinleme becerisinin gelişiminin; bir dil becerisinin gelişiminden daha fazlası olduğu göz ardı edilmemeli, bireyin okul ve günlük hayatındaki iletişim başarısına etki ettiği fark edilmelidir.
- Türkçe derslerinde kullanılacak dinleme metninin seçimine özen gösterilmeli. Seçilecek metinlerde; anlamı ile ilk kez karşılaşılabilecek sözcük sayısına, metin türüne, metnin güncelliğine, içeriğine, uzunluğuna ve konusuna dikkat edilmelidir. Öğrencinin dinleme becerisine yönelik ilgi ve istekliliğini artıracak metinler seçilmelidir.

- Dinleme metni ses dosyalarında seslendirme, fon müziği, okuma hızı, telaffuz gibi unsurlara dikkat edilerek seslendirmeler yapılmalıdır.
- Görsel destekli ses dosyaları ve videolarda nitelikli görsel unsurlara yer verilmeli, ilgili kurum ve kuruluşların desteği ile her sınıf seviyesindeki sayılı dinleme metnine yönelik görsel destekli ses dosyaları veya video hazırlanmalıdır.
- Okullarda internet erişimindeki kısıtlamalar nedeniyle dinleme metinlerine her an erişim mümkün olmamaktadır. Okullardaki internet bağlantıları MEB onayı olmayan sitelere giriş izni vermemektedir. Dinleme metinlerine okul içerisinden sürekli erişim sağlanabilmesi için okullarda internet engeli olmayan sitelerde dinleme metinlerinin tümünün bulunmasına özen gösterilmelidir.
- Dinleme becerisine yönelik müstakil bir internet platformu kurulmalıdır. Kurulan ağ¹⁶ üzerinde; dinleme metni metin dosyası, dinleme metni (ses dosyası, görsel destekli ses dosyası, video vb.), dinleme sürecine yönelik uygulama önerileri, çalışma yapıları, ölçme değerlendirme bölümü, dinleme öncesi ve sonrası kullanılabilir görsel destekli materyaller, öğretmenlerin uygulama örnekleri, öğrenci görüşleri, akademisyen görüşleri, anketler gibi birçok başlık bulunmalıdır. Bu ağ kullanımını her beceri için ayrı ayrı uygulanabilir.
- Dinleme metinlerinin dinlenme sayısı metnin niteliğine göre belirlenmelidir. Her metin için aynı dinleme sayısı kullanılmamalıdır.
- Dinleme öncesi metne hazırlık çalışmalarına dikkat edilmeli, öğretmenler gerekli görürse bir ders saati metne hazırlık uygulamalarında bulunmalıdır. Derse hazırlık uygulamalarında görsel destekli materyal kullanımına özen gösterilmelidir.
- Dinleme metninin niteliğine göre dinleme metninin sunuluş şekli (ses dosyası, görsel destekli ses dosyası, video, misafir seslendirici vb.) belirlenmelidir. Dinleme metninin niteliğine ve sunuluş şekline göre dinleme stili belirlenmeli, dinleme stilleri farklılaştırılarak derslerde kullanılmalıdır. Farklı stillerin

¹⁶ Adres önerisi 1: www.dibega.gov.tr. (dinleme becerisini geliştirme ağı)
Adres önerisi 2: www.diba.gov.tr (dinleme becerisi ağı)

kullanımı öğrenciler tarafından içselleştirilmeli, öğrenciler buldukları ortama uygun dinleme stilini seçebilecek olgunluğa erişebilmelidir.

- Ortaokul seviyesinde öğrencilerin düşünce yazılarına karşı ön yargılı oldukları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu ön yargıyı yenebilmek için yeterli ön hazırlık yapılmalı, öğrenciyi sürece dâhil edecek uygulamalar planlanmalıdır. Seçilecek metinlerin türü, öğrencinin dinleme becerisini geliştirmeyi ön planda tutmalıdır. Öğrencilerin kolay anlayacağı, zevk aldığı olay türünde metinlerin kullanımı öncelenmeli; ilerleyen sınıf seviyelerinde kademeli olarak düşünce yazısı türünde metinlere yer verilmelidir.
- Sınıf içi ortama dikkat edilmeli, fiziksel sosyal ve psikolojik ortamın dinlediğini anlama başarısına etki ettiği fark edilmelidir. Fiziksel imkânlar teknolojik imkânların kullanımına uygun olmalıdır. Sosyal ve psikolojik ortamın etkilerinin uygulamalara etkisini azaltabilmek için öğretmenler öğrencilerini tanımalı ve süreç boyunca sınıfın kontrolünü elinde tutmalıdır.
- Ürün oluşturma uygulamalarının sürece dâhil edilmesine özen gösterilmelidir. Öğrencilere verilecek süre ürünün hazırlanmasına ve sunumuna yetecek şekilde planlanmalıdır.
- Öğrencilerin sürece aktif katılımı sağlanarak, dinleme sürecinin öğrenci tarafından içselleştirilmesi sağlanmalıdır. Dinleme öncesi, sırası ve sonrasında öğrenci süreç içerisinde görev alarak kendini sürecin bir parçası olarak görmelidir.
- Materyal kullanımı ile öğrencilerin dinlediklerini somutlaştırmasına imkân sağlanmalıdır. Kullanılan materyaller dinleme sürecine uygun olarak seçilmeli ve çeşitlendirilmelidir.
- Dinleme metinlerine yönelik sorular ders kitaplarından çıkarılmalı, öğrencilerin soruları önceden görmesi engellenmelidir. Bu amaçla çalışma yaprakları hazırlanmalı, hazırlanan çalışma yaprakları dinleme öncesi, sırası ve sonrasına göre aşamalı olarak öğrencilere dağıtılmalıdır.
- Dinleme becerisinin gelişim durumunun belirlenmesinde süreç ve sonuç değerlendirmesi yapılmalıdır.

- Öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişim durumunun belirlenmesinde geleneksel ölçme değerlendirme araçlarının yanı sıra tamamlayıcı ölçme değerlendirme araçlarından etkili şekilde faydalanılmalıdır. Uygulamalarda; gözlem formu, görüşme formu, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu, rubrik, kontrol listeleri vb. ölçme değerlendirme araçları kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akçay, A. (2018). *Dinleme/izleme eğitimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Akkaya, N. ve Ünal, E. (2016). Sözlü iletişim. Fatma Susar Kırmızı (Ed.), *İlk ve ortaokullarda Türkçe öğretimi 2015 programına uygun* içinde (ss. 61-73). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aksoy, N. (2003). Eylem araştırması: Eğitimsel uygulamaları iyileştirme ve değiştirmede kullanılacak bir yöntem. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 36, 474-489.
- Aksu, D. (2013). *Bütünleştirici dinleme modeli uygulamalarının ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akyol, H. (2010). *Yeni programa uygun Türkçe öğretim yöntemleri* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Aşlıoğlu, B. (2009). Türkçe öğretmen adaylarına göre derslerde karşılaşılan başlıca dinleme engelleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(29), 45-63.
- Ateş, M. ve Ercan, A. N. (2015). *Türkçe öğretmenlerinin dinleme stillerinin incelenmesi*. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 107-119.
- Aydın, Ş. (2018). *Dinleme/izleme türlerinin terim ve tasnif bakımından karşılaştırmalı incelemesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aytan, T. (2011). Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 23-43.
- Aytan, T., Güney, N., Şahin, E. Y. ve Bayar, A. (2014). Altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin taşınabilirlik değişkeni açısından değerlendirilmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 269-285.

- Baş, B. (2012). İlköğretim Türkçe programına sözlü ve yazılı kültür temelli bir eleştiri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 271-290.
- Başkan, A. ve Deniz, E. (2015). Ortaöğretim öğrencilerinin ders içi dinleme sorunları (Malatya ili örneği). *Turkish Studies*, 10(7), 179-196
- Baumfield, V., Hall, E. & Wall, K. (2013). *Action research in education* (2nd ed.). London: Sage Publications.
- Bello, A. A. (2018). Curriculum implementation: Strategies for mounting listening skills among junior secondary school students. *Journal of Pedagogical Research*, 2(1), 63-77.
- Berg, B. L. & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Çev. ed.: H. Aydın). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Beyhan, A. (2013). Eğitim örgütlerinde eylem araştırması, *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 65-89.
- Bilgin, N (2014). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar* (3. baskı). Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Bulut, B. (2013). *Etkin dinleme eğitiminin dinlediğini anlama, okuduğunu anlama ve kelime hazinesi üzerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Büyükikiz, K. K. ve Hasırcı, S. (2013). Anadili öğretiminde konuşma becerisinin yeri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 57-63.
- Calp, M. (2010). *Özel öğretim alanı olarak Türkçe öğretimi* (Genişletilmiş ve gözden geçirilmiş 4. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ceran, D. (2015). Seçici dinleme ile not alarak dinleme yöntemlerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken Journal of World of Turks*, 7(1), 205-219.
- Ceyran, K. O. (2016). *Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisine yönelik görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir.

- Ciğerci, F. M. (2015). *İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde dinleme becerilerinin geliştirilmesinde dijital hikâyelerin kullanılması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Cihangir Çankaya, Z. (2015). *Kişilerarası iletişimde dinleme becerisi* (3. baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Çaylı, C. ve Göçer, A. (2016). Ortaokul Türkçe derslerinde işlenen müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 517-535.
- Çaylı, C. (2012). *İkinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Çaylı, C. (2019). Ortaokul Türkçe öğretmenlerinin dinleme becerisinin gelişimine yönelik olarak EBA (eğitim bilişim ağı) paylaşımları üzerine görüşleri. *II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı* içinde (ss. 430-441). Nevşehir.
- Çetin, İ. (2015). *Dil ve Edebiyat Öğretimi* (2. baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Çifçi, M. (2001). Dinleme eğitimi ve dinlemeyi etkileyen faktörler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 165-177.
- Daşöz, T. (2013). *Yapılandırılmış dinleme etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme tutumlarına, dinleme kaygılarına ve dinlediğini anlama düzeylerine etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Dedebali, N. C. (2014). *Çoklu ortam uygulamalarının altıncı sınıf dinleme becerisinin gelişimine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi* (5. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Desouky, E. S. A. (2012). *The effectiveness of a suggested strategy in developing the listening and speaking skills of the TEFL industrial secondary school student*. (Doctoral Dissertation). Institute of Educational Sciences, Cairo University, Egypt.

- Diakidoy, I. A., N., Stylianou, P., Karefillidou, C. & Papageorgiou, P. (2005) The relationship between listening and reading comprehension of different types of text at increasing grade levels. *Reading Psychology*, 26(1), 55-80.
- Doğan, B. (2017). *Strateji temelli dinleme etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisiyle strateji kullanma düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Doğan, B. ve Erdem, İ. (2017). Ortaokul öğrencilerinin dinleme/izleme stratejileri kullanım sıklığı ölçeğinin geçerlik-güvenirlilik çalışması. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 64-81.
- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Doğan, Y. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki dil becerisi olarak dinlemeyi geliştirme çalışmaları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Doğan, Y. (2008). İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini geliştirmede etkinlik temelli çalışmaların etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261-268.
- Doğan, Y. (2013). Dinleme eğitimi: kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel ve H. Karatay (Editörler), *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (ss. 151-175). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, Y. (2016). *Dinleme eğitimi* (4. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Durukan, E. (2013). Öğretmen görüşleri açısından Türkçe dersi öğretim programı kazanımları. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8).
- Emiroğlu S. ve Pınar, F. N. (2013). Dinleme becerisinin diğer beceri alanları ile ilişkisi. *Turkish Studies*, 8(4), 769-782.
- Epçaçan, C. (2013). Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 331-352.
- Erdem, A. (2012). *Yapılandırmacı karma öğrenme ortamlarının dinleme ve konuşma becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Fidan, M. (2012). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Gilakjani, A. P. & Ahmadi, S. M. (2011). The effect of text familiarity on Iranian EFL learners' listening comprehension. *Journal of Language Teaching and Research*, 2(4), 783-789.
- Gilman, R. A. & Moody, R. L. (1984). What practitioners say about listening. *Foreign Language Annals*, 17(4), 331-334.
- Göçer, A ve Çaylı, C. (2019). Ortaokul Türkçe derslerinde dinleme becerisinin gelişimine yönelik öğretmen uygulamaları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 456-476
- Göçer, A. (2007). Bir öğrenme alanı olarak anlama eğitimi ve Türkçe öğretimindeki yeri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 17-39.
- Göçer, A. (2008). Performans göreviyle ilgili sunum çalışmalarının konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkısı. *Dil Dergisi*, 142, 7-17
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729, 50-57.
- Göçer, A. (2014). *Süreç (performans) ve sonuç (ürün) değerlendirme yöntem ve araçlarıyla Türkçe eğitiminde ölçme değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2016). Türkçe eğitimde öğrenen özerkliği ve etkileşimli sınıf ortamı tasarımının önemi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 188-201.
- Göçer, A. (2017). *Öğrenci merkezli-etkileşimli- metin işleme ve çözümleme süreçli Türkçe özel öğretim yöntemleri* (geliştirilmiş 2. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2018). *Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme* (2. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Göçer, A. (2019). Öğrencilerin dinlediğini anlama yeterliklerinin yazılı sınavlarla değerlendirilebilirliği üzerine. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(1), 50-59.
- Greenwood, D. J. & Levin, M. (2007). *Introduction to action research, social research for social change* (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.

- Gross, L. (1975). Yes, but is it really communication. *Journal of Communication*, 25(1), 191-194.
- Günay, V. D. (1995). Roman çözümlemesine toplum-dilbilimsel bir yaklaşım. *Dil Dergisi*, 35, 5-24.
- Gündoğdu, A. E. (2011). İlköğretim sekizinci sınıf dinleme metinlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies*, 6(1), 1217-1227.
- Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.
- Gürel, E. ve Tat, M. (2012). Bir iletişim edimi olarak dinleme ve Türkçede bulunan dinleme temalı atasözleri ile deyimler üzerine bir içerik analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(23), 276-297.
- Harmankaya, M. Ö. (2016). *Üstbiliş stratejileri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine, dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme kaygılarına etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Hsueh-Jui, L. (2008). A study of the interrelationship between listening strategy use, listening proficiency levels and learning style. *ARECLS*, 5, 84-104.
- Iyere, T. O. (2018). The listening skills. I. O. Akewo Daniel (Ed.). *Communication and language skills* in (pp. 42-61). UK: Cambridge Scholars Publishing.
- İmer, K. (1990). *Dil ve toplum*. İstanbul: Feryal Matbacılık.
- İşeri, K. ve Yılmaz, İ. (2008). Dinleme edimine ilişkin etkinliklerin değerlendirilmesi. *Dil Dergisi*, 139, 7-24.
- Jalongo, M. R. (1995). Promoting active listening in the classroom. *Childhood Education*, 72(1), 13-18.
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaplan, M. (2002). *Kültür ve dil*. Ankara: Dergâh Yayınları.
- Karabacak, E. (2014). *Seçici dinleme eğitiminin 6. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

- Karakuş Tayşi, E. (2014). *Öğrenme stiline dayalı eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Karatay, H., Dolunay, S. K. ve Savaş, Ö. (2014). Türkçe öğretmenlerinin etkin dinleme ve dönüt durumları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(4), 85-106.
- Kardaş, M. N. ve Harre, T. (2015). 6-8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dinleme/ izleme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlik önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13, 264-291.
- Kardaş, M. N., Çetinkaya, V. ve Kaya, M. (2018). 2005-2017 yılları arasında dinleme eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimleri üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 21-32.
- Katrancı, M. (2012). *Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, E. (2015). *Ortaokul (5 - 8) Türkçe dersi dinleme eğitimi etkinliklerinin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri açısından incelenmesi: Durum çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kaya, M. F. (2014). Dinleme türleri ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması, dil geçerliği ve faktör yapısının belirlenmesi. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(3), 323-342.
- Keleş, E. (2013). *Dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen soruların 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Kemiksiz, Ö. (2015). Türkçe öğretiminde eleştirel dinleme. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE) ÖS-II*: 299-316.
- Kemiksiz, Ö. (2016). Türkçe derslerindeki dinleme metinlerinde dinleme yöntem/teknik-i-metin türü ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4(1), 15-30.
- Kemiksiz, Ö. (2017). Dinleme becerisi üzerine yazılan makalelerin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(1), 511-531

- Kılınç, A., Keskin, H. ve Yalanız, T. (2016). Dokuzuncu sınıf öğrencilerinde dinleme stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerilerine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 38-50.
- Kılınç, K. (2015). *Aktif öğrenme tekniklerinin 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Kırbaç, A. (2010). *İşbirlikli öğrenme yönteminin ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmesine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Kodan, H. ve Bozdemir, H. (2016). İlköğretim 4.sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama düzeyinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 15-27.
- Köklü, N. (1993). Eylem araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26 (2), 357-366.
- Köklü, N. (2001). Eğitim eylem araştırması – öğretmen araştırması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 34(1-2), 35-43.
- Kurudayıoğlu, M. ve Kana, F. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi özyeterlik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.
- Kurudayıoğlu, M. ve Öрге Yaşar, F. (2014). 6. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki dinleme metinlerinin dinleme yöntem ve teknikleri açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 1 -14.
- Kuzu, A. (2009). Öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimde eylem araştırması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 425-433.
- Maden, S. ve Durukan, E. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 101-112.
- McAteer, M. (2013). *Action research in education*. London: Sage Publications.
- McNiff, J. & Whitehead, J. (2011). *All you need to know about action research* (2nd ed.). London: Sage Publications.

- MEB (2018). *Türkçe dersi öğretim programı* (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Melanlioğlu, D. ve Karakuş Tayşi, E. (2013). Türkçe öğretim programındaki dinleme kazanımlarının ölçme değerlendirme yöntemleri bakımından sınıflandırılması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 23-32.
- Melanlioğlu, D. (2011). *Üstbiliş strateji eğitiminin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Melanlioğlu, D. (2012a). Dinleme becerisine yönelik ölçme değerlendirme çalışmalarında üstbiliş stratejilerinin kullanımı. *Turkish Studies*, 7(1), 1583-1595.
- Melanlioğlu, D. (2012b). Dinleme becerisinin geliştirilmesinde ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7(29), 65-77.
- Melanlioğlu, D. (2013). Ortaokuldaki dinleme eğitiminin niteliğine ilişkin fenomografik bir araştırma. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 34-44.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. ed.: S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Miller, L. (2003). *Developing listening skills with authentic materials*. <http://dl.ueh.edu.vn/bitstream/1247/9968/1/Developing%20Listening%20Skills%20with%20Authentic%20Materials%281%29.pdf>. Erişim Tarihi: 14.10.2017
- O'Brien, R. (2001). *An Overview of the methodological approach of action research*, <http://www.web.ca/~robrien/papers/arfinal.html>. Erişim Tarihi: 19.11.2017.
- Okur, A. ve Azizoğlu, N. İ. (2016). Dinleme üstbiliş stratejileri ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 40, 113-124.
- Osada, N. (2004). Listening comprehension research: A brief review of the past thirty years, *Dialogue*, 3, 53-66.
- Özbay, M. ve Melanlioğlu, D. (2012). Türkçe öğretim programlarının dinleme becerisi bakımından değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 7(1), 87-97.

- Özbay, M. (2006). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özçakmak, H. (2015). *Türkçe öğretmeni adaylarının not alarak dinlemede özetleme stratejilerini kullanma becerileri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özkanal, Ü. ve Bayrak, E. (2016). İlkokul Türkçe çalışma kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin zihinsel becerilere göre dağılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 17(1), 201-220.
- Powers, W. G. & Bodie, G. D. (2003). Listening Fidelity: Seeking congruence between cognitions of the listener and the sender. *International Journal of Listening*, 17(1), 19-31.
- Salisbury, J. R. & Chen, G. (2007). An examination of the relationship between conversational sensitivity and listening styles. *Intercultural Communication Studies*, 16(1), 251-262.
- Sarar Kuzu, T. (2016). Türkçe öğretiminde üstsöylem belirleyicileri aracılığıyla dinleme becerisinin geliştirilmesi (Bir etkinlik modeli önerisi). *Turkish Studies*, 11(3), 1935-1952.
- Savaş, Ö. (2014). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dinleme etkinliklerinin güncelleştirilmiş Bloom sınıflaması'na göre üst düzey bilişsel beceriler açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Schmuck, R. A. (2009). *Practical action research* (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Ertem Yayıncılık.
- Sever, S. (2001). Öğretim dili olarak Türkçenin sorunları ve öğretme öğrenme sürecindeki etkili yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1), 11-22.
- Sevimli, F. (2015). *Katılımlı dinlemenin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

- Sincar, M. ve Aslan, B. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine ilişkin görüşleri. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 571-595.
- Stringer, E. T. (2014). *Action research* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Şahin, D. ve Bayramoğlu, C. D. (2016). 2015 Türkçe öğretim programının metin tür ve tema seçimi bakımından değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11(3), 2095-2130.
- Şahin, A.; Aydın, G. ve Sevim, O. (2011). Cornell not alma tekniğinin dinlenen metni anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 29-36
- Tabak G. ve Göçer A. (2014). Dinleme becerisine yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme araçları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 250-272.
- Tabak, G. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme stillerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 171-181.
- TDK (2019). <http://www.tdk.gov.tr/> Erişim tarihi: 10.01.2019
- Temur, T. (2010). Dinleme metinlerinden önce ve sonra sorulan soruların üniversite öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303-319.
- Thompson, I. & Rubin, J. (1996). Can strategy instruction improve listening comprehension? *Foreign Language Annals*, 29(3), 331-342.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Özer, F. (2014). Türkçe öğretiminde dinleme becerisi ile ilgili kaynakça çalışması, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 204-206.
- Townsend, A. (2013). *Action research: The challenges of understanding and changing practice*. England: Open University Press.
- Tüzel, S. ve Keleş, E. (2013). Dinleme öncesi ve dinleme sonrası verilen soruların 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama beceri düzeyine etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(23), 27-45.

- Tüzel, S. (2012). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde medya okuryazarlığı eğitimi: Bir eylem araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Ungan, S. (2009). Dinleme eğitimi. A. Kırkılıç ve H. Akyol (Editörler). *İlköğretimde Türkçe öğretimi* (2. baskı) içinde (ss. 135-161). Ankara: Pegem Akademi.
- Uysal, B. (2014). *Dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Wolvin, A. D. (2010). Listening engagement: Intersecting theoretical perspectives. A. D. Wolvin (Ed.). *Listening and human communication in the 21st century* in (pp. 7-30). UK: Wiley-Blackwell Publishing.
- Xiao-yun, J. & Gui-rong, F. (2011). Strategies to overcome listening obstacles and improve the listening abilities. *US-China Foreign Language*, 9(5), 315-323.
- Yalçın, S. K. ve Şengül, M. (2007). Dilin iletişim süreci içerisindeki rolü ve işlevleri. *Turkish Studies*, 2(2), 749-769.
- Yaman, E. (2010). *Susma sanatı* (2. baskı). Ankara: TDV Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, F. ve Er, O. (2013). Türkçe dersi öğretim programı dinleme / izleme alanı amaç ve kazanımlar boyutunun öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 231-250.
- Yıldırım, K., Yıldız, M., Ateş, S. ve Rasinski, T. (2010). İlköğretim beşinci sınıf Türk öğrencilerin metin türlerine göre okuduğunu ve dinlediğini anlama düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1-37.
- Yıldız, N. ve Kılınç, A. (2015). Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDE), ÖS-II*, 17-34.

Yıldız, N. (2015). *Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Yıldız, N., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2010). *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (3. baskı). C. Yıldız (Ed.). Ankara: Pegem Akademi.

EKLER

EK 1: RESMÎ İZİN

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929-605.02-E.852280
Konu : Ceyda ÇAYLI'nın Araştırma İzin

11/01/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlg: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarih ve 12607291 sayılı (2017/25 Genelge) emirleri.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Doktora Programı öğrencilerinden T.C. kimlik numaralı Ceyda ÇAYLI'nın "Ortaokul Türkçe Derslerinde Öğrencilerin Dinleme Becerisinin Geliştirilmesi ve Gelişim Durumunun Belirlenmesi" konulu çalışma yapma isteği ile ilgili, Erciyes Üniversitesinin 09/01/2018 tarih ve E-542 sayılı yazısı ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Doktora Programı öğrencilerinden T.C. kimlik numaralı Ceyda ÇAYLI'nın "Ortaokul Türkçe Derslerinde Öğrencilerin Dinleme Becerisinin Geliştirilmesi ve Gelişim Durumunun Belirlenmesi" konulu çalışmayı yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiştir. Her sayfası mühürlü çalışma evrakları ilişikte sunulmuş olup, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar eğitimi aksatmadan okul müdürlüğünün gözetiminde, Müdürlüğümüze bağlı ekli listede isimleri belirtilen ortaokullarda araştırmanın yapılması Müdürlüğümüze uygun görülmektedir.

Makamunuzca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Osman ELMALI
İl Millî Eğitim Müdür V.

EK: Yazı ve Ekleri (16 Sayfa)

OLUR
11/01/2018

Baha BAŞÇELİK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Gökyazı Mahallesi Talas Bulvarı No:1/B Melikgazi / KAYSERİ
Elektronik Ad: <http://kayseri.meb.gov.tr>
e-posta: ayg@kayseri.meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: C.DOYRAZ (VALİ K.İ.)
C. NALBANT (Şef)
Tel: (0332) 330 4125 (1240) Faks: (0332) 320 9300

EK 2: TOPLANTI TUTANAKLARI

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Bildirimleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 08.02.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “1. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Hazırlanan ders planlarının “Biçimsel Bölüm” ve “İçerik Bölümü” olarak ikiye ayrılmasının uygun olacağı belirtildi.
- Ders içerisinde kullanılmak üzere “Çalışma Kâğıdı” olarak hazırlanan materyallerin, “Çalışma Yaprağı” olarak adlandırılması istendi.
- Hazırlanan eylem planı akışının genel olarak iyi olduğu dile getirildi.
- Dinleme öncesine yönelik kazanımların bulunmamasına rağmen, genel ders işleyiş formatına göre derslerin düzenlenerek, dinleme öncesine yönelik çalışmaların yapılmasının gereği belirtildi.

Hazırlanan “1. Eylem Planı”nın 12.02.2018 tarihinde uygulanmasına ve 15.02.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 15.02.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “1. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Hazırlanan eylem planı belirlenen sürede, hazırlanan plana uygun olarak tamamlanmıştır.

- Dinleme metninde yer alan çok sayıda anlamı ile ilk kez karşılaşılan sözcük bulunmaktadır. Yeni sözcük sayısının fazlalığı öğrenci başarısını olumsuz etkilemiştir.
- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan çalışma yaprağı 1 öğrencilerin derse hazırlanmasına olumlu katkılar sağlamıştır.
- Dinleme öncesine yönelik kazanımların yokluğu sebebiyle detaylı olarak hazırlanmayan dinleme öncesi uygulamalarının öğrencinin metni anlamasına olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.
- Dinleme metninin tarihi gerçekleri içeren konusunun öğrenciler tarafından bilindiği, bu durumun da öğrencilerin cevaplarını etkilediği görülmüştür.
- 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz kitaplarından seçilen dinleme metnin de öğrencilerin anlamı ile ilk kez karşılaştığı sözcüklerin fazla olması, öğrencilerin dinlediğini anlama başarısını etkilemiştir.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesine yönelik kazanımların bulunmamasına rağmen, dinleme öncesi hazırlığın öğrencideki olumlu katkıları sebebiyle bu bölümün bütün eylem planlarında ayrıntılı olarak uygulamaya dâhil edilmesi istendi.
- Hazırlanacak olan yeni eylem planında öğrencilerin ilk kez karşılaştığı sözcüklerin sayısının fazla olmamasına dikkat edilmesinin gereği ifade edildi.
- Seçilecek diğer metinlerde anlamı ilk kez karşılaşılabilecek tahmin edilen sözcüklerin sayısına dikkat edilmesi istendi.
- Özellikle öğrencilerin daha önceden karşılaşması muhtemel olmayan metinlerin seçilmesine özen gösterilmesi istendi.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “2. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Hazırlanan çalışma yapıları incelenerek uygulamaya uygun olduğu belirtildi.
- Hazırlanan planda değişiklik yapılmadan planın uygulanması uygun bulundu.

Hazırlanan “2. Eylem Planı”nın 26.02.2018 tarihinde uygulanmasına ve 01.03.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri/Geri Bildirimleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 01.03.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “2. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Seçilen dinleme metnine yönelik seçilen dinleme stiline öğrencilerin metni anlamasına katkı sağlamıştır.
- Öğrencilerin masal türüne karşı çok ilgili oldukları görülmüştür.
- Öğrenciler, dinleme metni olarak öyküleyici metinleri tercih ettiği fark edilmiştir.
- Metin süre olarak uzun bir metin olmasına karşın; metnin türü, öğrencilerin ilk kez karşılaştığı sözcük sayısının azlığı, dinleme öncesi metne hazırlık gibi unsurlarla dinlediğini anlama başarısının yüksek olduğu fark edilmiştir.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Hazırlanan eylem planına yönelik dinleme öncesi uygulamaları için planlanan genel hazırlık, ön hazırlık ve zihinsel hazırlık süreçlerinin uygun olduğu belirtildi.
- Seçilen dinleme metinlerinin uzun olmamasının önemi belirtildi.
- Metni dinleme sayısını, seçilen metinlerin türü ve uzunluğunun etkileyebileceği ifade edildi. Seçilecek dinleme metninin türüne ve uzunluğuna göre dinleme sayısının her metinde farklı olması gerektiği vurgulandı.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “3. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Hazırlanan çalışma yaprakları incelenerek uygulamaya uygun olduğu belirtildi.
- Bundan sonraki eylem planlarında, çalışma yapraklarının sayfa başındaki görsellerin, her çalışma yaprağında farklı olmasına dikkat edilmesi istendi.
- Hazırlanan planda değişiklik yapılmadan planın uygulanması uygun bulundu.

Hazırlanan “3. Eylem Planı”nın 08.03.2018 tarihinde uygulanmasına ve 15.03.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 15.03.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “3. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Dinleme metni ses dosyasındaki seslendirme hızının metnin anlaşılmasını etkilediği belirtilmiştir.
- Yapılan hazırlık bölümünün öğrencilerin metne hazırlanmasına yeterli olmadığı, hazırlık bölümündeki yetersizliğin dinleme metninin öğrenciler tarafından anlaşılmasına etki ettiği fark edilmiştir.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesine yönelik yapılan hazırlık bölümünün hazırlanan eylem planlarında ayrıntılı olarak ele alınmasının önemi vurgulandı.
- Dinleme metinlerinin seslendirmesini araştırmacının yapması istendi.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “4. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Önceki eylem planında eksikliği fark edilen dinleme öncesi uygulamalarını destekleyecek slayt hazırlanmış olmasının öğrencinin dikkatine olumlu katkısı olacağı ifade edildi.
- Araştırmacı tarafından hazırlanan ses dosyasının uygun ton ve hızda olduğu, anlaşılır şekilde okunduğu belirtildi.
- Hazırlanan çalışma yaprakları incelenerek uygulamaya uygun olduğu belirtildi.
- Hazırlanan planda değişiklik yapılmadan planın uygulanması uygun bulundu.

Hazırlanan “4. Eylem Planı”nın 22.03.2018 tarihinde uygulanmasına ve 29.03.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 29.03.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “4. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Dinleme öncesi yapılan hazırlığın, öğrencilerin dinlediklerini anlama başarısına katkıları fark edilmiştir.
- Metin işleme sürecinde metne hazırlık bölümünün öğrencinin bilişsel ve duyuşsal gelişimine olumlu katkılar sağladığı ve dinlenen metnin anlaşılmasında çok belirleyici bir unsur olduğu görülmüştür.
- Dinleme öncesinde hazırlanan görsel içerikli slaytın öğrencilerin metne hazırlanmasında katkı sağladığı anlaşılmıştır.
- Seçilen dinleme stili ile metnin türü arasındaki uyumun öğrencilerin dinlediğini anlama başarısına olumlu etkisi olmuştur.
- Çalışma yapraklarında yer alan soruların öğrencilerin içselleştirdiği bilgileri ortaya koyacak nitelikte olması, öğrencilerin metni anlama durumunu ortaya koymuştur.
- Öğrencilerin ders içerisinde eğlenerek öğrenmesine imkân verilmiştir.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesi uygulamaların üzerinde durulmasının gereğine dikkat çekilerek, Gerekirse bir ders saatinin dinleme metnine hazırlık olarak ayrılmasının uygun olacağı belirtildi.
- Metin türü ile dinleme stili arasında uygun bir korelasyonun olmasına dikkat edilmesi gerektiği belirtildi.
- Öğrencilerin ders içerisinde eğlenerek öğrenmesine imkân verilmesinin dinlemeye olumlu katkılarının olacağı ifade edildi.
- Metne yönelik hazırlanan çalışma yapraklarında öğrencilerin fikirlerini ortaya koyabilmelerine imkân veren bölümlerin yer almasının, öğrencilerin metni içselleştirmeleri ve içselleştirdiklerini göstermelerine fırsat sağlanmasının katkılarına dikkat çekildi.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “5. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan slaytın öğrencilerin metne hazırlanmasına olumlu katkıları olacağı ifade edildi.
- Dinleme öncesine yönelik olarak öğrencilere izlettirilecek kısa videonun yerine konusuna uygun şekilde piyes hazırlanarak, öğrencinin sınıf içerisinde sunmasının, öğrencinin derse aktif katılımına olanak sağlayacağı belirtildi.
- Araştırmacı tarafından hazırlanan görsel öğelerle destekli ses dosyasının anlaşılır şekilde ifade olduğu söylendi.
- Hazırlanan çalışma yapıları incelenerek uygulamaya uygun olduğu belirtildi.

Hazırlanan “5. Eylem Planı”nın 02.04.2018 tarihinde uygulanmasına ve 12.04.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 12.04.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “5. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Dinleme öncesi öğrencilere izletilen slayt, öğrencilerin metne hazırlanmasında etkili olmuştur.
- Öğrencilerin dinleme öncesinde metne hazırlanmasının öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına katkı sağladığı görülmüştür.
- Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal farkındalıklarının artırılması, dinlenilecek metne yönelik hedeflerin fark ettirilmesinin dinlediğini anlamada etkileri fark edilmiştir.
- Dinleme öncesi öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen piyes ile öğrenciler sürece aktif olarak katılabilmıştır.
- Dinleme sırası uygulamalarının, görsel öğelerle desteklenmesi; öğrencinin soyut kavramları şekillendirmesinde yardımcı olmuştur.

- Araştırmacı tarafından hazırlanan görsel destekli ses dosyasındaki görsellerin seçimi öğrencilerin dikkatini çekmiş ve ilgilerini canlı tutmayı başarmıştır.
- Dinleme sonrasına yönelik hazırlanan çalışma yaprağındaki soruların, öğrencilerin içselleştirdiklerini ortaya koymasına imkân veren nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Bu tür soru şekilleri öğrenciler tarafından istekle cevaplandırılmıştır.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesi uygulamalarına ağırlık verilmesi, gerekirse bu sürenin bir dersi bulabileceği ifade edildi.
- Görsel destekli ses dosyalarının bilinçli bir dinleme ile öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına katkı sağlayacağı belirtildi.
- Yapılandırmacı yaklaşımın ruhuna uygun olarak, hazırlanan eylem planlarında ara disiplinlerle ilişki kurulmasının önemi vurgulandı.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “6. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme sonrası ürün oluşturma sürecine yönelik ders saati eklenmesinin yerinde olacağı ifade edildi.
- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan birden fazla slayt olmasının, öğrencilerin dinleme öncesi bilişsel ve duyuşsal hazırlığına katkı sağlayacağı belirtilmiştir.
- Hazırlanan görsel destekli dinleme metnin sürece uygun olduğu ifade edildi.
- Hazırlanan çalışma yaprakları incelenerek uygulamaya uygun olduğu belirtildi.

Hazırlanan “6. Eylem Planı”nın 16.04.2018 tarihinde uygulanmasına ve 26.04.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 26.04.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “6. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan iki slayt da öğrencilerin metne ilgisini artırmayı başarmıştır.
- Derse hazırlık bölümünün önemi her eylem planında kendini göstermeye devam etmektedir. Bu nedenle araştırmacı tarafından bir ders saati derse hazırlık olarak işlenmeye devam edilmektedir.
- Öğrencilerin dinleme öncesinde metne hazırlanmasının öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına katkı sağladığı görülmüştür.
- Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal farkındalıklarının artırılması, dinlenilecek metne yönelik hedeflerin fark ettirilmesinin dinlediğini anlamada etkileri fark edilmiştir.
- Dinleme metinlerinin görsel öğelerle desteklenmesinin öğrencinin soyut kavramları şekillendirmesinde yardımcı olmaktadır.
- Dinleme sırasında kullanılacak not alarak dinleme stili uygulamalarda kullanılamamıştır. Öğrenciler katılımsız ve seçerek dinleme yapmaya alışmıştır, yapılan son dinlemede de seçerek dinleme yapmak istediklerini belirtmişlerdir.
- Ara disiplinlerle ilişki kurularak hazırlanan çalışma yaprağındaki sorular öğrencilerin diğer derslerle ilişki kurmasına olanak sağlamıştır.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme sırasında farklı dinleme stillerinin kullanımının yerinde olacağı ifade edildi. Bu sebeple farklı stillerin kullanımını uygulamaya dahil edilmesi istendi.
- Görsel destekli ses dosyalarının bilinçli bir dinleme ile öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına katkı sağlayacağı belirtildi.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “7. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan slaytların öğrencilerin hazırbulunuşluğa katkı sağlayacağı ifade edildi.
- Farklı dinleme stillerinin kullanımına göre planlanan eylem planının öğrencilerin dinlediğini anlamasına katkı sağlayacağı ifade edildi.
- Hazırlanan görsel destekli dinleme-izleme videosunun hazırlanan eylem planına uygun olduğu ifade edildi.

Hazırlanan “7. Eylem Planı”nın 30.04.2018 tarihinde uygulanmasına ve 10.05.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve bir sonraki eylem planını tasarlamak için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 10.05.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “7. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan dinleme-izleme videosu öğrencilerin derse olan ilgisini artırmıştır.
- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan slayt sunusu ile metnin teması öğrencilere fark ettirilmiştir.
- Öğrencilerin dinleme öncesinde metne hazırlanmasının öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına katkı sağladığı görülmüştür.
- Farklı dinleme stilleri bir arada kullanılması, öğrencilerin metni farklı şekilde dinlemesine imkân veren farklı dinleme stillerinin kullanılması, öğrencilerin dinlediklerini anlamasına yardımcı olmuştur.
- Öğrencilerin birden çok dinleme stili kullanarak dinleme gerçekleştirmesinin, öğrencilerin metni anlamasına katkı sağladığı görülmüştür.
- Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal farkındalıklarının artırılması, dinlenilecek metne yönelik hedeflerin fark ettirilmesinin dinlediğini anlamada etkileri fark edilmiştir.
- Dinleme metinlerinin görsel öğelerle desteklenmesinin öğrencinin soyut kavramları şekillendirmesinde yardımcı olmaktadır.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesi uygulamalarının bir ders saati uygulanmasının yerinde olacağı ifade edildi.
- Dinleme-izleme videosu kullanımının öğrencinin dinlediğini anlamasına yardımcı olacağı belirtildi.

- Farklı dinleme stillerinin kullanımının dinlediği metni anlamaya yardımcı olacağı belirtildi.

Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI hazırlamış olduğu “8. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Dinleme öncesine yönelik hazırlanan slaytların öğrencinin hazırbulunuşluğuna katkı sağlayacağı ifade edildi.
- Farklı dinleme stillerinin kullanımının devam edilmesinin dinlediğini anlamaya etki edeceği belirtildi.
- Hazırlanan dinleme-izleme videosunun ve çalışma yapraklarının uygun olduğu ifade edildi.

Hazırlanan “8. Eylem Planı”nın 14.05.2018 tarihinde uygulanmasına ve 24.05.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları görüşmek ve eylem planlarını değerlendirmek için “Uzman Dönütleri/Geribildirimleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 24.05.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uyguladığı “8. Eylem Planı” ile ilgili bulguları paylaştı:

- Dinleme öncesine çalışmalara bir ders saati verilmiştir. Dinleme öncesi metne hazırlık sürecinin, dinleme metninin anlaşılmasına olumlu katkılar sağladığı görülmüştür. Bu sebeple dinleme öncesi hazırlık bir ders saati olarak planlanmıştır.
- Dinleme öncesi hazırlık slaytının hazırbulunuşluğu artırdığı görülmüştür.
- Dinleme öncesi hazırlık slaytında yer alan, konu ile ilgili “sıkça sorulan sorular” bölümüne öğrencilerin aktif katılım sağladığı fark edilmiştir.
- Radyo sohbeti olan dinleme metni, gerçek radyo ortamında çekilmiştir. Dinleme-izleme metni olarak planlanan metin öğrencilerin dikkatini çekmiştir.

- Dinleme sırasında farklı dinleme stillerinin kullanılmasının öğrencilerin bireysel farklılıklarının göz ardı edilmemesi, metnin öğrencide bırakacağı etkiler bakımından olumlu olarak görülmüştür.
- Dinleme sonrasına yönelik planlanan afiş hazırlama etkinliğinin, öğrencilerin öğrendiklerini içselleştirip, görsel öğelerle sunmasına imkân vermesi bakımından faydalı olduğu düşünülmüştür.
- Öğrencilerin düşünce yazısı türündeki metinlerde istenilen başarıyı gösteremediği, bu metin türü öğrencilerin dinlediğini anlama başarısını etkilemektedir.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Birden çok dinleme stilinin bir arada kullanılmasının öğrenci başarısına olumlu etkilerinin olacağı belirtildi.
- Dinleme öncesi yapılan hazırlık çalışmalarının öğrencinin dinlediğini anlama başarısına katkı sağladığı ifade edildi.
- Aşamalı olarak uygulanan eylem planlarının sürece uygun olduğu ifade edildi.
- Uygulanan eylem planlarında eksikliği görülen düşünce yazılarındaki sınıf başarı durumunda karşılaşılan problemler sebebiyle, ek olarak bir eylem planının hazırlanmasının gereği belirtildi.

Eylem planlarına ek olarak hazırlanacak yeni eylem planı ve çalışma yapıklarını değerlendirmek için 31.05.2018 tarihinde saat 11.00’de “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 31.05.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI ek olarak hazırlamış olduğu “9. Eylem Planı”nı danışman hoca Prof. Dr. Ali Göçer’e sundu, danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Ek olarak hazırlanan eylem planının sürece uygun olduğu belirtildi.

- Farklı dinleme stillerinin bir arada kullanımına devam etmenin yanı sıra katılımlı dinlemeye imkân verecek şekilde düzenlenen gerçek bir konuşmacının bulunmasının yerinde olacağı, bu şekilde düşünce yazılarında öğrenci başarısının arttırılabileceği ifade edildi.
- Hazırlanan çalışma yapraklarının uygun olduğu belirtildi.
- Öğrencinin dinlediklerini içselleştirmesine imkân verecek şekilde düzenlenen dinleme sonrası ölçme değerlendirme çalışmalarının sürece katkı sağlayacağı ifade edildi.

Ek olarak hazırlanan “9. Eylem Planı”nın 04.06.2018 tarihinde uygulanmasına ve 07.06.2018 tarihinde saat 11.00’de yapılan uygulamaları ve süreci değerlendirmek için “Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesinin yapılmasına karar verildi.

UZMAN DÖNÜTLERİ DOĞRULTUSUNDA EYLEM PLANINA DÖNGÜSEL YÖN VERME

“Uzman Dönütleri Doğrultusunda Eylem Planına Döngüsel Yön Verme” görüşmesi 07.06.2018 tarihinde saat 11.00’da Prof. Dr. Ali GÖÇER başkanlığında toplandı. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI toplantıda hazır bulundu. Doktora öğrencisi Ceyda ÇAYLI uygulamış olduğu “9. Eylem Planı”nı ile ilgili bulguları paylaştı:

- Gerçek bir anlatıcı ile ana metne bağlı kalınarak öğrencilerin sürece etkili şekilde dâhil olmasına imkân verecek şekilde düzenlenen dinleme metninde öğrencilerin derse katılımı ve dinlediğini anlama becerisi olumlu dönütler vermiştir.
- Sınıfa konuşmacı bir öğretmen çağırılmıştır.
- Öğrencinin dinleme anında sürece dâhil edilmesine olanak veren katılımlı dinleme kullanılmıştır. Aynı zamanda seçerek ve not alarak dinleme de gerçekleştirilmiştir.
- Öğrencinin dinlediklerini içselleştirmesine imkân verecek şekilde düzenlenen eylem planında öğrencilerin 3 boyutlu malzemeler oluşturarak dinleme metninin konusuna uygun mesaj içeren etkinliklere öğrenciler zevkle katılmıştır.

Danışman hoca Prof. Dr. Ali GÖÇER tarafından;

- Düşünce yazılarının öğrenciler tarafından kolay anlaşılmasına yardımcı olan katılımlı dinlemenin aktif olarak derslerde kullanımının önemi vurgulandı.
- Farklı dinleme stillerinin bir arada kullanımının öğrencilerin dinlediğini anlama başarısına katkı sağlayacağı ifade edildi.
- Dinleme öncesi uygulamalarının bir ders saati uygulanmasının öğrencinin dinleyeceği metne hazırlanması açısından önemli olduğu belirtildi.
- Süreç içerisinde öğrencinin derse katılımına olanak veren gerçek bir konuşmacının derslere dâhil edilmesinin öğrencinin dinleme sürecine aktif katılmasına, dinleyici ile konuşmacı arasında iletişimin gerçek olmasının bazı seçili metinlerde dinlemeye olumlu etkiler sağlayacağı ifade edildi.
- Dinleme sonrası ölçme değerlendirme çalışmalarında öğrencinin öğrendiklerini içselleştirmesine olanak verilmesinin önemi belirtildi.

EK 3: GÖZLEM FORMU ÖRNEĞİ

EYLEM ARAŞTIRMASI GÖZLEM FORMU		
Eylem Planı: 4	Tarih: 22.03.2018	
Metnin Adı: Gıgın Dedemin Zaman Makinesi	Gelmeyen Öğrenci: [REDACTED]	
Saat	Sıngı ve Açıklama	Gözlem Notları
7.20	(1) Ders başladı	Ders başladı. 4 kişi yoktu. Dinleme üzerine yinelik hakkında yapıldı. Görsel destekli bir sunu öğrencilere izletildi. İki kere izlendi. Sunu izleme sırasında metnin türü ve konusuna tahmin ettirildi.
7.35 7.40:	99 → iyi = 18-19	→ Dersin katılımı iyi, herkes istekli. Önce türün tahmin edilmesi istendi. Nasıl: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]. Hikaye: [REDACTED].
	? → Neden masal:	[REDACTED]: Hemen burda gerçek olmaz bence. İsmet Şimşek utandı geliyor, gerçek değil. Öğretmen: Nasal türünün özelliklerini hatırlayalım mı dedi.
	99 → orta	[REDACTED]: Gerçek dışı olaylar, kapalı mekânlar, falan oluyor. Yasa belli değildir. Bu masal olamaz çünkü falan var. Şimdi de gerçek dışı olaylar da bilir, dedi.
	Beyza *	[REDACTED]: İçerikler teker teker, acıklara yaptı. Türün özelliklerini söyledi.
	? → Tür ne	Açıklamalardan sonra tür tekrar soruldu. Ka- tımın ortası çıktı. Her bir soruda cevap vermeleri istendi. Cevap doğru verildi.
7.45	? Metnin tahmin 99 → iyi	Metnin konusunu tahmin etmeleri istendi. Si- mf. cevap isteniydi. Sorulara benzer tahminler vardı. Metni daha önce duyduğunu düşünen var mı, denildi. Dünse daha önce duymuştü.
7.50	? Zaman makinesine nasıl gitmek... 99 → iyi ✓	Öğrencilere "Bir zaman makinesi istatseniz nasıl, neden ne zaman giderseniz" diye soruldu. Öğrenciler katılmaya çok istekliydi. [REDACTED]: Cevabımda düşünme, merak ediyorum. [REDACTED]: Geleceğe, dünya nasıl bir yer olacak? [REDACTED]: Keşke dediğim zamanlar, Pimalkörümü saatlemek için. [REDACTED]: Çok eskilere neler yapıyor diye görmek istiyorum. Biraz cevap daha alındı. Katılım çok iyiydi. Öğrenciler istekliydi. Zil çaldı. Teneffüse geçildi.
08.00		

EK 4: ÖN GÖRÜŞME VE SON GÖRÜŞME FORMLARI

Ön Görüşme Formu

Araştırma Sorusu		
<i>Öğrencilerin ortaokul Türkçe derslerindeki dinleme metnlerinin işlenişine ve dinlediğini anlama durumlarına yönelik düşünceleri nelerdir?</i>		
Tarih:		
Saat:	Başlangıç	Bitiş
Kişisel Bilgiler		
Adı-Soyadı:		
Cinsiyeti:		
Yaşı:		
Sınıfı:		

GİRİŞ

Merhaba ben Ceyda Çaylı. Servet Akaydın Ortaokulunda Türkçe öğretmeni olarak görev yapıyorum. Bu görüşme formu sizlerin Türkçe derslerinde yer verilen dinleme metnlerinin işlenişine ve dinlediğiniz metinleri anlama durumunuza yönelik görüşlerinizi almak hazırlanmıştır. Aşağıda verilen sorulara doğru ve içtenlikle cevap vermeniz Türkçe derslerinde yer verilen dinleme metnlerinin işlenişinde ve dinleme sonrası dinlediğini anlama durumlarının değerlendirilmesinde rol oynayacaktır. Görüşme sürecinde söyleyeceğinizin tümü gizli kalacaktır. Bu bilgileri araştırmacının dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Araştırma raporunda kişisel bilgilerinize yer verilmeyecektir.

- Başlamadan önce bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru yoksa soruların cevaplanmasına başlayabiliriz.
- Konuşmalarımızı izin verirsiniz kaydetmek istiyorum.
İzin veriyorum () İzin vermiyorum ()

Sorular

1. Türkçe derslerinde gerçekleştirilen dinleme metinleri ve okuma metnlerinin işleniş biçimlerindeki benzerlik ve farklılıkları nasıl değerlendiriyorsunuz?
2. Dinleme öncesinde, metne yönelik olarak yapılan hazırlık bölümünü nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Dinleme sırasındaki uygulamaların (dinleme stilleri, çalışma yaprakları, dinleme sayısı vb.) metni anlamaya etkisi nasıldır?
4. Dinleme sonrasında dinlediğini anlama başarısını ölçmeye yönelik uygulamaları nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Dinleme metnlerine yönelik gerçekleştirilen uygulamalar diğer derslerinize günlük hayatınıza ve size etkileri nelerdir?

Son Görüşme Formu

Araştırma Sorusu		
<i>Öğrencilerin ortaokul Türkçe derslerindeki dinleme metnlerinin işlenişine ve dinlediğini anlama durumlarına yönelik düşünceleri nelerdir?</i>		
Tarih:		
Saat:	Başlangıç	Bitiş
Kişisel Bilgiler		
Adı-Soyadı:		
Cinsiyeti:		
Yaşı:		
Sınıfı:		

GİRİŞ

Merhaba ben Ceyda Çaylı. Servet Akaydın Ortaokulunda Türkçe öğretmeni olarak görev yapıyorum. Bu görüşme formu; dinleme metnlerine yönelik olarak hazırlanıp uygulanan eylem planları sonrasında, sizlerin Türkçe derslerinde yer verilen dinleme metnlerinin işlenişine ve dinlediğiniz metinleri anlama durumunuza yönelik görüşlerinizi almak için hazırlanmıştır. Aşağıda verilen sorulara doğru ve içtenlikle cevap vermeniz Türkçe derslerinde yer verilen dinleme metnlerinin işlenişinde ve dinleme sonrası dinlediğini anlama durumlarının değerlendirilmesinde rol oynayacaktır. Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacaktır. Bu bilgileri araştırmacının dışında kimsenin görmesi mümkün değildir. Araştırma raporunda kişisel bilgilerinize yer verilmeyecektir.

- Başlamadan önce bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru yoksa soruların cevaplanmasına başlayabiliriz.
- Konuşmalarımızı izin vererseniz kaydetmek istiyorum.
İzin veriyorum () İzin vermiyorum ()

Sorular

1. Dinleme metnine yönelik olarak, dinleme öncesinde yapılan hazırlık bölümünü önceki uygulamalarınızla karşılaştırdığınızda nasıl değerlendiriyorsunuz? (slayt, çalışma yaprağı, resimler vb.)
2. Dinleme sırasındaki uygulamaları önceki uygulamalarınızla karşılaştırdığınızda nasıl değerlendiriyorsunuz? (dinleme stilleri, çalışma yaprakları, dinleme sayısı, görsel materyaller, dinleme-izleme videoları vb.)
3. Gerçekleştirilen uygulamaların önceki uygulamalara göre ne tür farklılıkları olduğunu düşünüyorsunuz?
4. Dinleme metnlerine yönelik olarak süreç içindeki uygulamaların, dinleme metnlerine karşı bakış açınıza, derse ilginize ve derse katılımınıza etkileri nelerdir?
5. Dinleme metnlerine yönelik olarak gerçekleştirilen bu sürecin; diğer derslerinize, günlük hayatınıza ve size etkileri nelerdir?

EK 5: KABA DEĞERLENDİRME FORMU

KABA DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrenci ürünleri değerlendirilirken: ölçüte uyan ürünlere "+", uymayan ürünlere "-" verilecektir.

ÖĞRENCİ	ÖLÇÜT				
	<i>Dinlediklerinden hareketle metin oluşturur</i>	<i>Metnin türüne uygun yazar</i>	<i>Açık ve anlaşılır ifadeler kullanır</i>	<i>İmla kurallarına uyar</i>	<i>Görselli uygun şekilde boyar</i>
Ö1					
Ö2					
Ö3					
Ö4					
Ö5					
Ö6					
Ö7					
Ö8					
Ö9					
Ö10					
Ö11					
Ö12					
Ö13					
Ö14					
Ö15					
Ö16					
Ö17					
Ö18					
Ö19					
Ö20					
Ö21					
Ö22					
Ö23					

EK 6: BÜTÜNCÜL PUANLAMA ANAHTARI

BÜTÜNCÜL PUANLAMA ANAHTARI

Hazırlanan bütüncül puanlama anahtarı ile öğrencilere sorulan iki soru değerlendirilmiştir. Sorulan sorular ve soruları değerlendirirken dikkate alınan ölçütler aşağıda belirtilmiştir.

Sorular

1. Tüketici hakları hakkında neler biliyorsunuz?
2. Bir tüketicinin haklarını arayabilmesi için öncelikle hangi koşulları sağlaması gerektiğini düşünüyorsunuz?

Ölçüt

- 3 İfadeler konuya yönelik, açık ve anlaşılır şekilde.
- 2 İfadeler konuya yönelik; ancak açık ve anlaşılır değil
- 1 İfadeler konuyla ilgisiz, ayrıca açık ve anlaşılır değil.

Öğrenci	Soru 1			Soru 2		
	3	2	1	3	2	1
Ö1						
Ö2						
Ö3						
Ö4						
Ö5						
Ö6						
Ö7						
Ö8						
Ö9						
Ö10						
Ö11						
Ö12						
Ö13						
Ö14						
Ö15						
Ö16						
Ö17						
Ö18						
Ö19						
Ö20						
Ö21						
Ö22						
Ö23						

EK 7: ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Değerlendirme Ölçütü	Hayır	Kısmen	Evet
Afişte olması gereken özelliklere dikkat ederek ürünümü hazırladım.			
Dinlediklerimden hareketle afiş oluşturdum.			
Afişimde dinlediklerime yönelik mesajlar kullandım.			
Afişte yer alan mesaja uygun görseller kullandım.			
Görselleri renklendirerek ilgi çekici hâle getirdim.			
İmla hatalarında bulunmadım.			
Verilen sürede afişi tamamladım.			

Adı Soyadı:

Değerlendirme Tarihi:

Sevgili Öğrencim,

Aşağıdaki öz değerlendirme formu Fuat Engin’le Tüketici Sohbetleri adlı metindeki **afiş hazırlama** sürecine yönelik olarak hazırlanmıştır. Formdaki sorulara içtenlikle cevap vermeni rica ederim.

Bu çalışmanın en sevdiğin yanı ne oldu?

Bu çalışmanın en sevmediğin yanı ne oldu?

Böyle bir çalışmanın sana katkısı ne oldu?

Bir daha böyle bir çalışma yapmak ister misin, neden?

EK 8: KONTROL LİSTESİ

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirmede; ölçüte uyan öğrenci ve ürün için "+", uymayan öğrenci ve ürün için "-" verilecektir.

ÖĞRENCİ	Hazırlanan ürün metne uygun tema içerir.	Hazırlanan ürün metne uygun mesaj içerir.	Hazırlanan materyal renkli ve dikkat çekicidir.	Hazırlanan ürün orijinaldir.	Ürün oluşturma sürecinde öğrenci çevresini temiz tutar.	Hazırlanan ürün temiz ve sağlamdır.	Ürün oluşturma sürecinde öğrenci arkadaşlarıyla paylaşımında bulunur
Ö1							
Ö2							
Ö3							
Ö4							
Ö5							
Ö6							
Ö7							
Ö8							
Ö9							
Ö10							
Ö11							
Ö12							
Ö13							
Ö14							
Ö15							
Ö16							
Ö17							
Ö18							
Ö19							
Ö20							
Ö21							
Ö22							
Ö23							

EK 9: DİNLEME SÜRECİNE YÖNELİK RUBRİK¹⁷ ÖRNEĞİ¹⁸

Adı-Soyadı:

Sınıfı-Numarası:

Aşağıda verilen ölçütleri işaretlerken dinleme sürecini 1-4 arasında puanlayarak değerlendiriniz.

4: Çok iyi, 3: İyi, 2: Orta, 1: Geliştirilmeli.

Puan	Dinleme Öncesine Yönelik Ölçütler ¹⁹
4	Metnin içeriğine yönelik tahmini metnin başlığına, sunu ve görsellere uygundur. Tahminini anlaşılır şekilde ifade eder.
3	Metnin içeriğine yönelik tahmini metnin başlığına, sunu ve görsellere yeteri kadar uygundur. İfadeleri anlaşılır ancak tutarlı değildir.
2	Metnin içeriğine yönelik tahmini metnin başlığına, sunu ve görsellere yeteri kadar uygun değildir. İfadeleri anlaşılır ve tutarlı değildir.
1	Metnin içeriğine yönelik tahmini metnin başlığına, sunu ve görsellere uygun değildir.
4	Metne yönelik hazırlık uygulamalarını dikkatle takip eder
3	Metne yönelik hazırlık uygulamalarını genel olarak dikkatle takip eder. Bazen dikkati dağınık.
2	Metne yönelik hazırlık uygulamalarını genel olarak dikkatle takip etmez. Genelde dikkati dağınıktır.
1	Metne yönelik hazırlık uygulamalarını dikkatle takip etmez.
4	Metnin içeriğine yönelik verilen piyes metnini etkili şekilde canlandırır.
3	Metnin içeriğine yönelik verilen piyes metnini genel olarak canlandırır. Önemli noktalara yer verir, metnin içeriğine uygun olmayan bazı ifade ve mimikleri vardır.
2	Metnin içeriğine yönelik hazırlanan piyes metnini eksik şekilde canlandırır. Önemli noktalarına yer vermez, metnin içeriğine uygun olmayan ifade ve mimikleri vardır.
1	Metnin içeriğine yönelik hazırlanan piyes metnini canlandıramaz.
Dinleme Sırasına Yönelik Ölçütler	
4	Dinlediklerinde geçen olayların gelişimini ve sonucunu tahmin eder.
3	Dinlediklerinde geçen olayların gelişimini ve sonucunu genel olarak metnin bağlamına uygun tahmin eder.
2	Dinlediklerinde geçen olayların gelişimini ve sonucunu genel olarak metnin bağlamına uygun tahmin edemez.
1	Dinlediklerinde geçen olayların gelişimini ve sonucunu metnin bağlamından tahmin edemez.
4	Dinledikleri/izlediklerinde geçen sözcüklerin tümünün anlamını tahmin eder.
3	Dinledikleri/izlediklerinde geçen sözcüklerin çoğunun anlamını tahmin eder.
2	Dinledikleri/izlediklerinde geçen sözcüklerin çoğunun anlamını tahmin edemez.
1	Dinledikleri/izlediklerinde geçen sözcüklerin anlamını tahmin edemez.
4	Dinleme sırasında kullanılan dinleme stiline uygun davranır.
3	Dinleme sırasında kullanılan dinleme stiline genel olarak uygun davranır.
2	Dinleme sırasında kullanılan dinleme stiline genel olarak uygun davranmaz.
1	Dinleme sırasında kullanılan dinleme stiline uygun davranmaz.
Dinleme Sonrasına Yönelik Ölçütler	
4	Dinlediklerini özetler.
3	Dinlediklerini özetlerken önemli noktaların çoğuna yer verir.
2	Dinlediklerini özetlerken önemli noktaların çoğuna yer vermez.
1	Dinlediklerini özetleyemez.
4	Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir, görüşlerini bildirir.
3	Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruların çoğuna cevap verir, görüşlerini genel olarak bildirir.
2	Dinledikleri/izlediklerine yönelik soruların çoğuna cevap veremez, görüşlerini genel olarak bildiremez.
1	Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap veremez, görüşlerini bildiremez.
4	Dinlediklerinin konusunu ve ana fikrini/ana duygusunu belirler.
3	Dinlediklerinin konusunda ve ana fikrinde/ana duygusunda yer alan önemli noktaların çoğunu belirler.
2	Dinlediklerinin konusunda ve ana fikrinde/ana duygusunda yer alan önemli noktaların çoğunu belirleyemez.
1	Dinlediklerinin konusunu ve ana fikrini/ana duygusunu belirleyemez.
4	Dinledikleri/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.
3	Dinledikleri/izlediklerine yönelik önerdiği farklı başlıklar metnin içeriğine genel olarak uyar.
2	Dinledikleri/izlediklerine yönelik önerdiği farklı başlıklar metnin içeriğine genel olarak uymaz.
1	Dinledikleri/izlediklerine yönelik farklı başlıklar öneremez.

¹⁷ Hazırlanan rubrik örneği 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar dikkate alınarak oluşturulmuştur.

¹⁸ Gerçekleştirilen etkinliklere yönelik hazırlanan rubrik uygulayıcılara örnek olması için oluşturulmuştur. Benzer rubrikler uygulayıcılar tarafından oluşturulabilir.

¹⁹ 2019 Türkçe Öğretim Programında 5-8. sınıflarda dinleme öncesine yönelik kazanım bulunmadığı için, ölçütler eylem süreci içerisinde yer verilen uygulamalardan hareketle oluşturulmaya çalışılmıştır.

EK 10: EYLEM PLANLARI

Aşağıda her eylem planına yönelik hazırlanan ders işleyiş taslağına, dinleme metnine ve dinleme sürecinde kullanılan çalışma yapraklarına yer verilmiştir.

EYLEM PLANI 1

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	İstiklal Marşı Nasıl Yazıldı?
Tema	Millî Kültür
Metnin Yazarı	Ahmet Kabaklı
Metnin Türü	Sohbet
Ders saati	3
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Ses Dosyası Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Seçerek Dinleme Katılımsız Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinleme stratejilerini uygular. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin dinleyecekleri metne yönelik hazırbulunuşluğu sağlanır. • Dinleme öncesinde metne dikkatleri çekilir. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinlenilecek metne yönelik olarak öğrencilerin ilk kez karşılaşacağı düşünülen sözcük çalışması yapılır. Çalışma yaprağı 1 dağıtılarak, cevaplandırılır. • Dinleme metni ses dosyası hâlinde dinletilir. • Dinleme sırası stratejilerini kullanır. Seçerek dinleme gerçekleştirilir. • Metni ikinci dinleyiş Katılımsız dinleme ile gerçekleştirilir. Öğrenciler dinleme stili hakkında önceden bilgilendirilir <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İkinci dinleme sırasında cevap verilmek üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılır. • Dinlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Metni kronolojik olarak sıralar. 	
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	
<p>Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı 3 dağıtılır. • Öğrencilerin dinlediklerinin içeriğini değerlendirmeleri sağlanır. • Öğrenciler metne yönelik sebep-sonuç ilişkilerini ve metindeki karakterlerin kişilik özelliklerini fark eder. 	

İSTİKLÂL MARŞI NASIL YAZILDI?

O günlerde, Ankara'nın savaş ve siyaset hayatının içine bir de sanat fırtınası düşmüştü. Meclisi, ordusu sağlam kurulan yeni devletimizin İstiklal Marşı da olmalıydı. Nitekim Maarif Vekili ünlü hatip Hamdullah Suphi Bey, bunun için bir yarışma açtı. Bu müsabakaya 724 şair katılmıştı fakat hiçbiri iç ürperten o günlerdeki millî destanın altüst edici diriltiş kudretinde değildi. Bütün gözler Mehmet Akif'teydi. Fakat o, neden bir şiirle katılmıyordu? Bu husus el altından soruldu. O, kışı paltosuz geçiren güçlü şairin yarışmaya katılmayıp sebebi, kazanılacak olan şiire para mükâfatı verilmesiydi. Akif nasıl girerdi? Memleketin kurtulacağını parayla mı söyleyecekti? Neyse ki Hamdullah Suphi "Asil endişenizin icap ettiği ne varsa hepsini yaparız." diye Akif'e mektup yazıp müsabakaya iştirak buyurmasını, memleketi bu tesirli telkin ve heyecan vasıtasından mahrum bırakmamasını ondan rica etti. Bu teminat üzerine dergâhta yazılan şiir meclise getirildi. Okundu, alkışlandı ve nihayet resmen kabul edildi.

1 Mart 1921, marşın mecliste kudretli Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey tarafından okunduğu o günü size ben anlatmalıyım.

23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisimizin ikinci çalışma yılı o gün başlıyordu. Mustafa Kemal Paşa, meclise başkanlık ediyor, sonra kürsüye geçip millet talihinin bir yıl içinde nasıl değiştiğini anlatıyordu.

"Arkadaşlar, artık yeis ve kader günleriniz çok geride kaldı. Esirliğe karşı çocuklarını isyana davet eden ecdadın sesi, kalplerimiz içinden yükseldi, bizi son kurtuluş mücadelesine davet etti. Memlekete kurtuluş ve hakikat yolunu göstermiş ve bütün milleti istiklal bayrağı altında toplamış olan yüce meclisimiz, ikinci çalışma yılına girerken ben ufkumuzda gelişmeye başlayan ışıkların büyük felaketler görmüş olan bahtsız vatanımızda bir sabah-ı hayr olmasını dua ediyorum."

Gazi Paşa'nın bu sözleri meclisi alkışlarla çınlatırken Hamdullah Suphi Bey kürsüye çıkarak Akif'in Marşını gür sesiyle okumaya başladı.

"Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'm, Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın!"

Mısraları Gazi Paşa'nın düşüncelerini sanki şiirleştiren söz ve ahenk abideleriydi. "Korkma, sönmez..." diye başlayan şiir okunurken baktım, Mehmet Akif mahcupluğundan başını kollarının arasına sokmuş, sıranın üstüne kapanmıştı. Bayındırlık Bakanı Fazıl Paşa'yı gördüm. Şiir bitince tekrar okunmasını bağırarak teklif etti. Şiir bir daha... bir daha... tam dört defa okundu ve mebuslar ayakta dinlediler.

Ahmet Kabaklı

Adı-Soyadı:

ÇALIŞMA KÂĞIDI 1

SÖZCÜKLERİN ANLAMINI FARKEDİYORUM

Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin anlamını tahmin etmeye çalışınız.

- **Mebuslar** mecliste toplandı.
- **Maarif vekili** tarafından toplanan kurulla TEOG sınavı kaldırıldı.
- Bana **hakikat**i söylememiş, yalanmış sözleri.
- Bu konuda bana **teminat** verilmezse riske girmem.
- Hafta sonu yapılacak olan toplantıya **iştirak** etmeyi düşünüyorum.
- Yazılıdan 100 alınca öğretmenim **mükâfat** olarak bana bir kitap verdi.
- Baş ağrısı için aldığım ilaç çok **tesirliydi**.
- Öğretmenler öğrencilerine hep doğruyu **telkin eder**.
- Babam evde olmadığına ekmeği benim almam **icap ediyor**.
- Benim **ecdadım** Çanakkale'de destan yazmıştır.
- Sürekli yeni işler kurmaya çalışırdı galiba bu sefer **talihi döndü**.
- Bazen zor günler geçerseniz de **veise** düşmemelisiniz, her şey düzelecektir.
- **Mahcup** bir çocuk gibi köşedeki bir tabureden etrafa bakınıyordu.
- Günlerdir sınav sonucu bekliyordum, **nihayet** bugün belli oldu.
- Öyle kötü kalpli bir insandı ki zavallı hayvanları yemeğe **mahrum bıraktı**

Adı-Soyadı:

İSTİKLAL MARŞI NASIL YAZILDI?

ÇALIŞMA KAĞIDI 2

DİNLERKEN NOTLAR ALIYORUM

Aşağıdaki cümlelerde bırakılan boşlukları doldurunuz.

- Meclise başkanlık eden milletin talihinin bir yıl içinde nasıl değiştiğini anlattı.
- İstiklal Marşı müsabakasına şair katıldı.
- İstiklal Marşı'nın.....
dizeleri, Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın düşüncelerini destekler nitelikteydi.

Aşağıda karışık halde verilen cümleleri metne göre sıralayınız.

- () Şiir mecliste dört kere okundu, mebuslar şiiri ayakta dinledi.
- () Mehmet Akif Ersoy kazanan şiire para ödülü verileceği için yarışmaya katılmak istemedi.
- () Yeni kurulan devletin İstiklal Marşı aranıyordu.
- () Mehmet Akif Ersoy mahcupluğundan başını kollarının arasına alarak, sıraya kapandı.
- () Hamdullah Suphi Bey, Mehmet Akif'i para ödülü verilmeyeceğine ikna etti.
- () Yarışmaya katılan şairlerin şiirlerinin hiçbiri aranılan etkiyi verecek güçte değildi.
- () 1 Mart 1921'de İstiklal Marşı Hamdullah Suphi Bey tarafından mecliste okundu.
- () Mehmet Akif aldığı teminatla şiiri yazmaya karar verdi.

Adı-Soyadı:

İSTİKLAL MARŞI NASIL YAZILDI?

ÇALIŞMA KÂĞIDI
DİNLEDİKLERİMİ HATIRLIYORUM

Aşağıda verilen cümleleri sebep ya da sonuç durumuna göre tamamlayınız.

SEBEP	SONUÇ
	Yarışmaya katılan diğer şiiirler İstiklal Marşı olamazdı
	Mehmet Akif Ersoy başını kollarının arasına sokup, sıranın üzerine kapandı.
Esirliğe karşı isyan eden ecdadın sesi sayesinde	

Metnin şahıs kadrosunu verilen yönergelere göre tamamlayınız.

Adı:
Görevi:
Kişilik Özelliği:

Aşağıdaki soruları dinlediğiniz metne göre cevaplandırınız.

1. İstiklal Marşı yarışmasında neden birinci seçilememiş olabilir?
2. Mehmet Akif Ersoy'a şiiiri yazmak istememesine rağmen ısrar edilmesinin sebebi ne olabilir?
3. Mustafa Kemal Atatürk meclisin ilk açılış konuşmasında nelerden söz etmektedir?

EYLEM PLANI 2

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Kuğular
Tema	Sevgi
Metnin Yazarı	Ziya Gökalp
Metnin Türü	Masal
Ders saati	3
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Ses Dosyası Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Katılımsız Dinleme Seçerek Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinlediklerini/izlediklerini özetler. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesi öğrencilerin metnin türünü tahmin etmeleri sağlanır. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çalışma yaprağı 1 dağıtılır, dinlenecek metnin konusuna yönelik tahmin çalışması yapılır. • Dinleme sırası stratejilerinden katılımsız dinleme yapılarak dinleme gerçekleştirilir. • Dinleme metni ses dosyası hâlinde dinletilir. • Metni ikinci dinleyişte seçerek dinleme yapılır. • Dinleme sırasında cevap verilmek üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılır. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin ilk kez karşılaştığı tahmin edilen sözcüklere yönelik bağlamdan hareketle sözcüklerin anlamları tahmin ettirilir. • Dinlenen metne yönelik sorulara cevaplar aranır. 	
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinlenen metne yönelik kısa özet yapılır. • Dinleme metni tekrar dinletilir. Katılımsız dinleme yapılır. • Çalışma yaprağı 3 dağıtılır. <p>Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinlenen metnin ana fikri belirlenir. • Öğrencilerin dinlediklerinin içeriğini değerlendirmeleri sağlanır. • Metinde yer alan karakterlerin kişisel özellikleri belirlenir • Metinde yer alan olağanüstü kişi, olay ve mekânlar belirlenir. 	

KUĞULAR

Bir padişahın on bir oğluyla bir tek kızı vardı. Bu çocukların sevgili anneleri ölünce padişah başka bir kadınla evlendi. Bu yeni hanım sultan, büyücüydü. Üvey çocuklarını da hiç sevmiyordu.

Bir gün, üvey annesi Nilüfer'i hamama götürdü. Yüzüne, başına, vücuduna siyah bir boya sürdü; büyüyle boyayı çıkmaz bir hâle getirdi. Kız, gayet çirkin oldu. Artık padişah babası yüzüne bakamıyordu. Kızcağızdan herkes iğreniyordu. Sonunda, onu mutfağa attılar, bulaşıkları yıkama görevini verdiler.

Üvey anne bununla da kalmadı; kızın on bir erkek kardeşini de büyüyle birer kuğu şekline soktu. Bu zavallılar, geceleyin yine insan olurlardı. Fakat güneş doğar doğmaz kuğu şekline girerek havaya uçarlardı. Yeşil göllere giderek orada sazların mor gölgelerinde yıkanarlardı. Nilüfer, kardeşlerini gördüğü sürece saraydaki hakaretlere tahammül etti. Lakin kardeşlerinin birer kuğu olarak uçup gittiklerini gördükten sonra artık sarayda kalmayı istemedi. Bir gün, gizlice saraydan çıktı. Az uz, dere tepe düz gittikten sonra bir yeşil gölün kenarına geldi ve söğüt ağacının gölgesinde oturarak gölün güzel renklerini seyretmeye daldı. Bu anda, karşıdan bir beyaz bulutun gelmekte olduğunu gördü. Bu beyaz bulut göle yaklaşınca beyaz kuğulardan bir sürü olduğunu anladı. Bu beyaz kuğular, önce göle inerek serin sular içinde yıkandılar. Sonra, içlerinden biri Nilüfer'i görerek arkadaşlarına gösterdi. Hepsi birden suda yüzerek, kız kardeşlerinin yanına geldiler. Elini, ayağını, saçlarını öpmeye başladılar. Kız, bunların, kendi kardeşleri olduğunu tanıdı. Onlara başından geçen bütün felaketleri anlattı. Kuğular, bu sözleri işitip anlıyorlardı. Fakat cevap veremiyorlardı.

Gece olunca kuğular birer genç şehzade oldular. Nilüfer, kardeşlerini birer birer tanıdı. Onlarla sabaha kadar konuştu. Fakat sabah olunca yeniden hepsi kuğuya dönüştüler. Uçarak gölün öte yanına gittiler. Nilüfer, akşama kadar sabırsızlıkla bekledi. Akşama doğru beyaz bulut yeniden görüldü. Kuğular, yine zümrüt sulara yıkandıktan sonra Nilüfer'in yanına geldiler. Kız kardeşlerini öpüp sevdiler. Geceleyin insan kılığına girdiler. Nilüfer'e dediler ki: "Biz gölün bu kıyısında barınamayız. Buranın havası, toprağı, her şeyi sıkıcıdır. Karşiki kıyıda güzel bir kumsal vardır; kumları altından, sedefleri inciden, çakıl taşları elmastandır. Bu kumsalın üzerindeki tepede, çam ormanlarının içinde, ağaçların birbirine geçmesinden tabii bir köşk ortaya çıkmış...

Orası bizim sarayımızdır. Ormanda her türlü yemiş ağaçları, av kuşları var. Seninle orada mutlu bir hayat yaşayabiliriz. Yarın sabah, biz birer kuğu olunca seni kanatlarımızın üzerine alacağız. Gölün üzerinden geçireceğiz. Sakın korkmayasın. Bizim kanatlarımız kuvvetlidir. Suya düşeceğini hiç hatırına getirme!"

Sabah olunca, altı kuğu yan yana gelerek bir sal şeklini aldılar. Nilüfer bu salın üzerine oturdu. Beş kuğu da kanatlarını açarak salın üzerinde bir gölgelik yaptılar. Bu beyaz sal gökte uçmaya başladı. O, yukarıda uçarken hayali, aşağıdaki gölün gümüş aynasına yansyordu. Nilüfer, düşmekten korkmadığı için bu yolculuktan çok zevk alıyordu. Akşam yaklaşınca bir adaya indiler. O geceyi adada geçirdiler. Sabahleyin, yine beyaz uçağı hazırladılar. Nilüfer'i akşama doğru karşı kıyıya; altın kumlu, inci sedefli, elmas taşlı kumsala indirdiler. Geceyi, ormandaki tabiat köşkünde geçirdiler. Sabah olunca, kardeşleri yine kuğu olup uçtular. Nilüfer köşkten çıktı. Ormanda gezindi. Ağaçların dalları güzel, yaprakları güzel, çiçekleri güzeldi. Yemişleri de çok lezzetliydi. Akşama kadar gölün kıyısında, ormanın ağaçları altında gezindi. Akşam olunca kuğular geldiler, kardan daha beyaz köpüklü sulara yıkandılar. Güneş batır batmaz, yine insan oldular. Buradaki tatlı hayat aylarca devam etti. Bir gece, Nilüfer'in rüyasına ak saçlı bir yaşlı kadın girdi. "Ormanın doğusunda bir süt gölü var; orada yıkanırsan eski güzelliğini bulursun" dedi. Nilüfer, sabah olmadan kardeşlerini uyandırarak süt gölünün yerini öğrendi. Sabah olup da kuğular uçunca o da süt gölüne doğru gitti. Göle girip de yıkandıktan sonra aynaya baktı: Üvey annesinin yaptığı büyüden önceki güzelliği tamamıyla geri gelmişti. Akşam, kardeşleri Nilüfer'i bu durumda görünce çok sevindiler.

Nilüfer, o gece de rüyasında o yaşlı kadını gördü. Kadın dedi ki: "Kardeşlerini büyüden kurtarmayı istersen, mezarlıklardaki ayırkotundan on bir gömlek örmelisin. Fakat bunlar bitinceye kadar sana ne gibi işkenceler yapsalar ağzından hiçbir söz çıkmayacaktır. Hiçbir soruya cevap vermeyeceksin. Eğer bütün işkencelere dayanarak hiç konuşmaksızın, bir kelime bile kullanmaksızın on bir gömleği yapar ve kuğulara giydirirsen onlar derhal eskisi gibi insan olurlar."

Nilüfer uyanınca ayırkotu aramaya gitti. Topladığı otlarla gömleklerin birincisini örmeye başladı. Akşam, kardeşleri geldiler. Ne yapmakta olduğunu sordular. Hiç cevap vermedi. Durmadan örmeye devan ediyordu. Kardeşleri, "Bu konuşmamak da

büyüdür," dediler. Artık geceleri kardeşleriyle konuşmuyordu. Onlar konuşuyor, kendisi gömlek örüyordu.

Bir gün o diyarın genç padişahı ava çıkmıştı. Yolu tabiat köşküne uğradı. Köşkün güzelliğine hayran oldu. Hele orada dünya güzeli Nilüfer'i görünce ona bin candan bin cana âşık oldu. Genç padişah, kıza kim olduğunu sordu. Nilüfer cevap vermedi. Adını sordu, yine cevap almadı. Kız, hiç durmaksızın gömlek örüyordu. Genç padişah, kızın bu hâline şaştı. Kıza, "Bana varır mısın?" diye sordu. Yine cevap yok. Vezirleri, "Sükût, ikrardandır" dediler. Kızı bir arabaya koyarak genç padişahın sarayına götürdüler. Kırk gün, kırk gece düğün yaptılar. Fakat Nilüfer, hiç oralarda değildi. O, durmadan gömlek örüyordu. Ayrıkotu bitince geceleri saraydan çıkıyor, mezarlıklarda ayrıkotu topluyordu. Beri tarafta padişaha varmak isteyen vezir kızları vardı. Onlar, Nilüfer'in arkasına gözcü koydular. Sonunda padişaha, nişanlısının büyücü olduğunu, geceleri mezarlıklarda dolaştığını, halk aleyhine büyüler yaptığını haber verdiler. "İnanmazsan geceleyin arkasından git; kendi gözünle görürsün!" dediler. Bir taraftan da halk arasında kızın büyücü olduğuna dair haberler yaydılar. Padişah, kızını çok seviyordu fakat konuşmamasından kendisi de biraz şüphelenmişti. Gece olunca, kızın arkasına düştü. Kız mezarlığa geldi, ot toplamaya başladı. Padişah, kızın büyücü olduğuna inandı. Kızı mahkemeye verdi. Kadı, birçok soru sordu. Kız hiçbirine karşılık vermiyor, elindeki gömleği örmeye çalışıyordu. Kadı, sonunda Nilüfer'in asılmasına karar verdi. Nilüfer hiç aldırış etmedi. Gömleğini örmeye devam etti. Padişah bir defa daha denemek için Nilüfer'in yanına geldi. Bir tek kelime söylerse cezasını affedeceğini, yine eskisi gibi nişanlısı olarak kalacağını söyledi. Nilüfer, elindeki gömleği örmekten başka hiçbir hareket göstermedi. Padişah, kızın bu davranışına öfkelenildi. "Karar yerine getirilsin!" dedi.

Cellâtlar kızını aldılar. Darağacının yanına götürdüler. Kız, son gömleğini bitirmek için acele ediyordu. Bir saniye durmuyor, örüyor, durmadan örüyordu. Cellât ölüme hazırlanmasını söyledi. Birçok seyirci, bu büyücünün nasıl öleceğini seyretmeye gelmişlerdi. Kız yine aldırmadı, gömleği örmeye devam etti. Zaten gömlek bitmek üzereydi. Cellât, ağzından bir söz çıkarmak için, ona abdest almasını, namaz kılmasını, tövbe etmesini öğütleyip duruyordu. Kız da son örgüleri bitirmek için çabalıyordu. Sonunda cellât usandı. Kızı asmak için elini uzattığı zaman son gömlek de bitmişti. Bu anda on bir kuğu, bir beyaz bulut gibi uçarak geldiler. Kızın etrafını sardılar. Kız,

yanındaki on bir gömleği birer birer bunlara giydirdi. On bir kuğu, birdenbire on bir şehzade oldu. Bu durum karşısında cellât da, seyirciler de şaşırıp kaldılar.

Bu anda kız, cellâda dedi ki: "Şimdi padişah ve kadı efendi gelsinler, her işi anlatacağım." Padişahla kadı efendi geldiler. Nilüfer, üvey annesinin kendisine ve kardeşlerine nasıl büyü yaptığını, kendisinin konuşmamasının ve geceleri ayırkotu toplayarak sürekli gömlek örmesinin, bu büyüleri bozmak için olduğunu ve bunu yapmak üzere rüyasında bilinmeyen âlemden emir aldığını söyledi. Kardeşlerinin hepsi de bu sözlerin doğru olduğuna şahitlik ettiler.

Padişah, Nilüfer'in babasına haber göndererek hanım sultanla birlikte düğüne davet etti. Düğün sırasında yaşlı baba çocuklarını tanıdı. Hain karısını boşayarak babasının evine gönderdi. Evlatlarına sarılarak gözlerinden öptü. Damadına da çocuklarını kurtardığı için büyük teşekkürler etti. Bundan sonra hepsi mutlu yaşadılar.

ADI SOYADI:

KUĞULAR

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2

DİNLERKEN ÖĞRENİYORUM

Aşağıda dinlediğiniz masaldan cümleler verilmiştir. Altı çizili sözcüklerin anlamını cümlenin bağlamından hareketle tahmin ediniz.

- Nilüfer, kardeşlerini gördüğü müddetçe saraydaki hakaretlere tahammül etti.
- Suya düşeceğini hiç hatırına getirme.
- Seninle orada mesut bir hayat yaşayabiliriz.
- O, yukarıda uçarken; hayali, aşağıda gölün gümüş aynasına aksediyordu.
- Vezirleri, "sükut ikrardan gelir" dediler, kızı padişahın sarayına götürdüler.
- Bundan sonra hepsi bahtiyar yaşadılar.

Aşağıda metinden çıkarılabilecek ifadelerden doğru olanlara (D), yanlış olanlara (Y) yazınız. Verilen ifadeler direk olarak metinden alınmamıştır. Dinlediklerinizin anlamlarına dikkat ederek cevaplayınız.

- () Nilüfer'in annesi bir büyücüydü ve kendi ile kardeşlerini hiç sevmiyordu.
- () Sabah olunca kuğular yanyana gelerek sal şeklini aldılar. Nilüfer sala oturdu, altı kuğu kanatlarını açarak sala gölgelik yaptı.
- () Nilüferin kuğuların sırtında yaptığı seyahat iki gün sürdü.
- () Nilüfer rüyasında ak sakallı bir ihtiyar dede gördü.
- () Nilüfer gördüğü rüya sonrasında kendine yapılan büyüden kurtuldu.
- () Genç padişah "Doğal Köşk"ün güzelliğini görmek için geldiğinde Nilüfer ile karşılaştı.
- () Genç padişahla Nilüfer evlendi ve mutlu yaşadılar.

ADI SOYADI:

KUĞULAR

ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

DINLEDİKLERİMİ HATIRLIYORUM

 Metnin ana fikri nedir?

 Aşağıdaki boşlukları karakterlerin özelliklerine göre doldurunuz.

İYİ KARAKTER/LER	KÖTÜ KARAKTER/LER	ZARARA UĞRAYAN KARAKTER/LER	ZARAR VEREN KARAKTER/LER	ETKİSİZ KARAKTER/LER

 Aşağıdaki boşlukları verilen ifadelere uygun olarak doldurunuz.

OLAĞANÜSTÜ KARAKTERLER	OLAĞANÜSTÜ MEKANLAR	OLAĞANÜSTÜ OLAYLAR

EYLEM PLANI 3

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Uzay ve Zaman
Tema	Doğa ve Çevre
Metnin Yazarı	Dorling Kindersley
Metnin Türü	Makale
Ders saati	3
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Ses Dosyası Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Katılımlı Dinleme Seçerek Dinleme Katılımsız Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinlediklerini/izlediklerini özetler. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesi derse genel hazırlık olarak tema ile ilgili sözcükler verilir. Verilen kavramlar hakkında bilgiler edinmeleri istenir. • Dinleme öncesinde yapılmak üzere çalışma yaprağı 1 dağıtılır. • Öğrencilerin metnin türünü tahmin etmeleri sağlanır. • Dinlenilecek metnin konusuna yönelik tahmin çalışması yapılır. • Dinleme metni ses dosyası hâlinde dinletilir. • Dinleme stratejilerinden seçerek dinleme yapılarak ses dosyası dinletilir. • Dinleme sırasında cevap verilmek üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılır. • Metinde öğrencilerin ilk kez karşılaştığı tahmin edilen sözcüklerin anlamları fark ettirilir. • Dinlediklerine yönelik sorulara cevaplar aranır. 	
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinlenen metne yönelik kısa özet yapılır. • Çalışma Yaprağı 3 dağıtılır. • Dinlenen metinden hareketle öğrenciler görüşlerini bildirir. • Öğrencilerin dinlediklerinin içeriğini değerlendirmeleri sağlanır. 	

UZAY VE ZAMAN

Uzay ve zaman duyularımıza iki farklı şey olarak görünür. “Uzay” içinde sağa sola, ileri geri ve yukarı aşağı olmak üzere üç boyutta hareket ettiğimiz şeydir. Uzayda bizi çevreleyen şeyleri, havada uçuşan kuşları, çayırdaki dolaşan inekleri görürüz. Uzayda bir yerden başka bir yere gidip gelebiliriz. Ancak zamana hükmetmek daha zordur. İstese de istemesek de zaman içinde veya zamanla birlikte “hareket” ediyor gibiyiz. Bu hareket her zaman aynı yönde, yani geçmişten geleceğe doğrudur ve her zaman aynı hızda, yani günde 24 saat olarak gerçekleşir. Geçmişe bakmak için bir saniye geri gidemeyeceğimiz gibi, geleceğe bir bakmak için ileriye doğru da sıçrayamayız. Bu yy.da yapılan araştırmalar bilimadamlarını uzay ve zamanı aynı matematiksel dille, uzay-zaman denen tek bir kavram olarak tanımlamaya yöneltmiştir. Bilim adamları zamanı dördüncü boyut olarak tanımlarlar. Biyozaman Canlıların çoğunun içsel bir zaman duygusu vardır. İnsanlar doğal bir uyku ve uyanıklık ritmine sahiptir ve bu şekilde, Dünya'nın eksenini etrafındaki 24 saatlik dönüşü boyunca gündelik yaşamlarını sürdürürler. Bu beden saati gerçekte 24 saatten biraz daha uzundur ancak insanlar bunu kontrol altında tutabilmektedir. Kuşlar, balıklar ve karada yaşayan bazı hayvanlar da dâhil pek çok canlı türü, mevsim değişiklikleriyle uyum içinde yıllık bir düzen tutturup uzun yollar katederek bir yerden başka bir yere göç etmektedir.

Biyozaman, canlıların yaşam süreleriyle de bağlantılıdır. Genelde, küçük canlılar daha hızlı yaşayıp, daha erken ölürlere. Büyük hayvanlar ise daha yavaş ve daha uzun yaşama eğilimindedir. Birtakım canlılar örneğin kara kaplumbağaları ve bazı ayı türleri normal yaşam süreçlerini o kadar yavaşlatabilir ki bütün bir kışı hiçbir şey yemeden kış uykusuna yatarak geçirebilirler.

Biyozaman, Canlılar uzayı farklı şekillerde kullanır. Her canlı türünün kendine özgü bir yaşam ortamı vardır. Bu ortam; o canlı türünün yediği besin türleri, kendisini avlayarak beslenen diğer canlı türleri, yaşayabileceği sıcaklık, aradığı ve gösterdiği faaliyetler tarafından belirlenir. Bir ormanın geyik kontenjanı, daha fazla geyiği besleyecek yiyecek olmadığı için dolmuş olabilir, ancak kemirgenler ya da çiçekler gibi diğer canlı türleri için hâlâ yer olabilir. Bir türe ait tek canlının yaşamak için gereksinim duyduğu uzayın büyüklüğü ve niteliği türden türe önemli ölçüde değişir. Karıncalar gibi, toplu hâlde yaşayan böcekler kelimenin tam anlamıyla üst üste yaşarlar; albatros gibi bazı büyük kuşlar ise okyanusların üzerinde geniş alanlara yayılmışlardır. Bitkiler

büyümlerinin dışında yerlerinden kımlıdayamaz ama onlar da uzayı değişik şekillerde kullanır. Bazı minik bitki türleri kaya çatlaklarına tutunarak yaşarken, mangrov gibi bazıları sahil bataklıklarında yetişir. İki canlı türü rekabet hâlindeyse bunlardan biri kendine başka bir yer bulmak zorunda kalacaktır. Bulamaması hâlindeyse muhtemelen soyu tükenecektir. Dünya'da nerede yiyecek ve su varsa orada yaşam vardır. Yaşam, şu veya bu şekilde, elverişli olan her yere yayılır. (TÜBİTAK)

ADI SOYADI:

UZAY VE ZAMAN

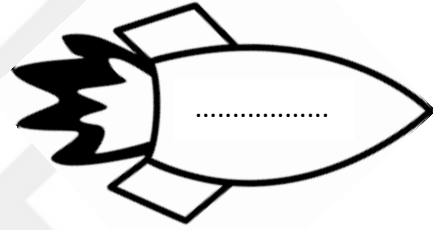
METNE HAZIRLANIYORUM

ÇALIŞMA YAPRAĞI 1

Aşağıda dinleyeceğimiz metnin türüne ait özellikler verilmektedir. Sizce metnin türü nedir?

- Yazar, herhangi bir konudaki görüşlerini, kanıtlar, belgeler, inandırıcı veriler kullanarak anlatır
- Temel unsur düşünce "fikir"dir.
- Okuyucuyu bilgilendirmeyi amaçlar.
- Açık, anlaşılır, ciddi bir dil kullanılır.
- Öğretici yazılardır.
- Yazar tutarlı, tarafsız, bilimsel bir üslup kullanır.

Başlıktan, metnin türünden ve araştırmalarınızdan hareketle metnin konusu ne olabilir?

.....

.....

.....

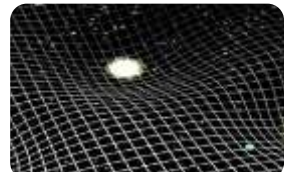
Dinleyeceğimiz metinde geçecek olan aşağıdaki kavramlarla ilgili neler biliyorsunuz?

UZAY

ZAMAN

UZAY-ZAMAN

ADI SOYADI:

UZAY VE ZAMAN

METNI DINLIYORUM

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2

Aşağıda metinde yer alan ifadeler bulunmaktadır. Doğru olan ifadeyi işaretleyiniz.

Uzay ve zaman duyularımıza,

İki farklı şey olarak görünür.

Tek olarak algılarız.

İçerisinde üç boyutta hareket ettiğimiz şey;

Uzaydır.

Uzay-zamandır.

Bu yüzyılda yapılan araştırmalar bilimadamlarını uzay ve zamanı,

iki kavram olarak görmektedir

Tek bir kavram olarak tanımlamaktadır

Zaman,

Üçüncü boyuttur.

Dördüncü boyuttur.

Genelde,

Küçük canlılar daha kısa yaşar.

Büyük hayvanlar daha kısa yaşar.

Bir türe ait tek canlının yaşamak için gereksinim duyduğu uzayın büyüklüğü ve niteliği,

Türden türe önemli ölçüde değişir.

Her tür için aynıdır.

İki canlı türü rekabet hâlindeyse,

Kazanamazsa uzayda kendine yer bulamaz vardır.

Uzayda her canlı için yer vardır.

Dünya'da yaşam,

Su ve yiyeceğin olduğu yerdir.

Her yerde elverişlidir.

Aşağıda dinlediğiniz metinde geçen sözcüklerin anlamları verilmektedir.

Anlamı verilen sözcüğü tahmin ederek bulmaca içerisinde bulunuz.

B	E	D	A	M	R	İ	T	İ	M
K	O	N	T	E	N	J	A	N	E
E	V	E	K	S	E	N	O	H	R
D	C	A	V	O	R	G	N	A	M
K	E	M	İ	R	G	E	N	F	İ
Z	F	E	R	T	O	K	Ö	N	T
E	A	N	D	A	Ü	F	G	H	U
R	T	E	A	B	E	S	İ	N	Y
F	E	G	C	L	I	P	Ş	K	O
I	M	A	D	A	M	İ	L	İ	B

- ☛ Bir cismi iki eşit parçaya bölen çizgi.
- ☛ Belirli bir ses dizisinin belirli bir ölçü içinde düzenlenmesi.
- ☛ Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan kişi.
- ☛ Gelgit olaylarının sık yaşandığı okyanus kıyılarında yetişen, ağaç ve bitki topluluklarına verilen isim.
- ☛ Kesici dişleri çok iyi gelişmiş olan (hayvan).
- ☛ Bir cismin herhangi bir yöndeki uzantısı.
- ☛ Yenilebilir, beslenmeye elverişli her tür madde, azık, gıda.
- ☛ Bir metre uzunluğunda, Atlantik Okyanusu'nda yaşayan iri bir kuş türü.
- ☛ Bir kuruluş veya kimsenin seçip almakta yararlanabileceği miktar.

UZAY VE ZAMAN

METNİ ANLIYORUM ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- ❁ Zamana hükmetmenin zor olmasının sebebi nedir?
- ❁ Biyo zamanın canlıların yaşam süresi ile ilişki durumu nasıldır?
- ❁ Her canlı türünün kendine özgü yaşam ortamına etki eden faktörler nelerdir?

2. Dinlediğiniz metinde yer alan “*uzay, zaman, biyouzay, biyozaman*” kavramlarını kısaca açıklayınız.

UZAY:	ZAMAN:
BİYO UZAY:	BİYO ZAMAN:

3. Aşağıda metinde yer alan ifadeler verilmiştir, bu ifadelerden neler anlıyorsunuz, **örnekler vererek** açıklayınız?

- ❁ Her canlı türünün kendine özgü bir yaşam ortamı vardır.
- ❁ Canlıların çoğunun içsel bir zaman duygusu vardır.
- ❁ Yaşam, şu veya bu şekilde elverişli olan her yerde yayıl

EYLEM PLANI 4

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Çılgın Dedemin Zaman Makinesi
Tema	Bilim ve Teknoloji
Metnin Yazarı	Sara Gürbüz Özeren
Metnin Türü	Hikâye (öykü)
Ders saati	3
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Dinleme Metni Ses Dosyası Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Tahmin Ederek Dinleme Katılımsız Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur. • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinlenilecek metnin içeriğine yönelik hazırlanan slayt izletilir. • Öğrenciler izlenilen slayttan hareketle metnin türüne yönelik tahminlerde bulunmaları istenir. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İzletilen slayttan hareketle çalışma yaprağı 1’de yer alan metni tahmin çalışmaları yapılır. • Öğrencilerin metne hazırlanmasını amaçlayan çalışma yaprağı 1 tamamlanır. • Araştırmacı tarafından seslendirilen dinleme metni öğrencilere sunulur. • Dinleme sırası stratejileri uygulanır. Tahmin ederek dinleme yöntemi kullanılarak metin dinlenir. Metin ikinci kere katılımsız dinleme ile dinletilir. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme sırasında cevaplanmak üzere Çalışma yaprağı 2 dağıtılır. • Dinleme sırasında metnin sonrasına yönelik tahmin çalışması yapılır. • Öğrenciler metinde yer alan ilk kez karşılaştıkları sözcüklerin anlamlarını metnin bağlamından hareketle tahmin etmeye çalışır. 	
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme Metni katılımsız dinleme ile tekrar dinlettirilir. <p>Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme sonrasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 3 dağıtılır. • Dinlenen metne yönelik sorulara cevap verilir. • Öğrenciler dinlediklerine yönelik görüşlerini bildirir. • Öğrenciler metne farklı başlıklar önerir. 	

ÇILGIN DEDEMİN ZAMAN MAKİNESİ

(Yavuz, anne ve babasını kaybettikten sonra dedesi ve halasıyla yaşamaya başlayan bir çocuktur. Dedesi üniversitede araştırmalar yapan çilgin bir profesördür. Üzerinde çok çalıştığı zaman makinesini sonunda icat etmiş, adını da bir Osmanlı gemisine ithafen "Ertuğrul" koymuştur. Ancak Yavuz, dedesinin zaman makinesiyle geçmişe giderek geri dönemeyeceğini düşünüp üzülmemektedir. Tek çaresi makineyi bozmaktır. Bir gün zaman makinesine gizlice girer ve makinenin bir kablosunu keser. İşte tam o sırada olanlar olur.)

Ertuğrul Yola Çıkıyor... İşim bitmişti. Elektrik devresini kapatır kapatmaz çıkacaktım. Fakat o anda beklenmedik bir şey oldu. Atölyenin kapıları ardına kadar açıldı. Sonra iki vinç Ertuğrul'u serbest bırakmak için çatıya kancalarını taktı. Gıcırtilar arasında atölyenin çatısı havalandı ve içeriye sel gibi güneş ışığı doldu.

Ertuğrul'un içinde mahsur kalmıştım. Mika ve cam karışımı şeffaf mahfazası içinde görünmemem mümkün değildi. Bir an bocaladıktan sonra kendimi erzak bölmesinin içine attım. Su damacanelerinin arasına kıvrıldım.

Bulduğum yerden dışarısını görebiliyordum. Vakit gittikçe daralıyordu ve Ertuğrul'un davetsiz misafiri olarak yerimi almıştım. İçten içe seviniyordum ama eğer ona ciddi bir arıza vermişsem bu sevincimin kursağında kalacağını da biliyordum.

Bana aylar gibi uzun geçen bir yarım saatin sonunda karşımdaki panelin üstünde ışıklar yanıp sönmeye başladı. Demek ki kumanda masasındaki elektrik devresi, Ertuğrul'un hareketini başlatacak olan görevli tarafından kapatılmıştı. Fakat içerde verdiğim hasardan dedemin henüz haberi yoktu.

Nihayet dedem ve onun sadık asistanı Orhan, Ertuğrul'un deri koltuklarına oturdular. Dışarıda büyük bir uğultu hâlinde sesler yükseliyordu:

- Yaşa! Var ol!
- Seninle gurur duyuyoruz!

Bir ara halamın çılgınlığını duyar gibi oldum:

- Yavuz, Yavuz içerde! Lütfen izin verin! diye yalvarıyordu. Fakat herkes bu gizemli yolculuğun büyüüne kendini o kadar kaptırmıştı ki onun ne söylediğini duymuyorlardı. (...)

Artık yolculuğa çıkma vaktiydi. Korkumdan kıpırdayamıyordum. Yerimden çıkarak bu büyü anı bozarsam dedem küplere biner, etrafına dehşet saçardı. Çaresizlik içinde beklemeyi seçtim. İtiraf edeyim ki kalbim yerinden çıkacakmış gibi atıyordu. Birden aklıma kestiğim kablo geldi. Eğer işe yaramışsa Ertuğrul hareket etmeyecekti. Bunu anlamamın tek yolu vardı: Ertuğrul'un hareket etmesi. İkaz ışıkları üç kere yanıp söndü. Kumanda masasındaki adam, sağ elini yukarı kaldırdı. Birkaç saniye orada tuttu ve elini aşağı indirirken "Ateş!" diye haykırdı.

Bir anda şiddetli bir sarsıntı ile yüreğim ağzıma geldi. Kulakları sağır eden bir gürültü koşturdu ve bizi taşıyan roket rampadan ayrıldı. Hızla yükselmeye başladık. (...)

Dedem Ertuğrul'un radyosunu açtı. Haberleşmek için radyo kullanacaktı. Koordinatlarımızı yeryüzüne bildirdi. Oradan doğru rotada olduğumuzun haberini alınca başka bir cihazdan bir müzik kanalı açtı. Keyifli bir şarkının ezgileri yayıldı. (...)

Radyodan "acil" koduyla bir anons yapıldı. Dedem derhâl kulaklıklarını takti ve dinledi.

- Vay canına! diye bir çığlık attı. Gemimizde davetsiz bir misafir varmış!

İşte o anda az kalsın korkudan ölüyordum. Ertuğrul'a bindiğim dedeme bildiriliyor. Kıyamet kopmak üzereydi. (...)

Yavaşça ayağa kalktım. Korkudan dilim tutulmuştu. Ertuğrul'a niçin girdiğimi sorarlarsa yalan söylemek zorunda kalacaktım. Bereket versin, sırf merakım yüzünden bindiğimde hemfikirdiler.

Yeryüzü görünmüyordu artık. Her şey yolunda idi. Bir ara Orhan abi sistemde bir eksiklik olduğunu söyledi. Mavi lambalardan biri yanmıyordu. Fakat arızanın nereden kaynaklandığını bulacak durumda değildiler. Çünkü Ertuğrul yoluna kusursuz devam ediyordu. (...)

Dedem geçtiğimiz koordinatları, yönümüzü saatte kaç km hızla yol aldığımızı her saat başı seyir defterine yazıyordu. Benim gemide olduğumu ve sırf merakım yüzünden gizlice bindiğimi de dakikası dakikasına not etti.

- Tarihe mal oldun evlat! İleride bu geziyi inceleyecek bilim adamları kitaplarında senden de söz edecekler. Ha hah ha!

Utancımdan yere baktım. Dedemin keyfini kaçırmamam gerekiyordu.

- O artık yardımcı asistanımızdır, dedi Orhan abi. (...)

Orhan Abi dedeme son raporunu verirken biraz endişeliydi:

- Hocam, korkarım bir aksilik var, dedi.

- Nasıl bir aksilik?

- Ertuğrul zamanın gerisine gitmiyor!

- Ne demek gitmiyor?

- İleri gidiyor hocam. Geçmişe gittiğini sanıyordum ama sistem tam tersine çalışıyor.

- Bu mümkün değil! Ertuğrul geçmiş zamanlara gitmek için programlanmıştır. Gelecekte ne işi olabilir?

Birden Orhan Abinin çığlını duydum:

- Zamanı geri saran düzeneğin kablosu koparılmış! diyordu.

Dedem eğildi, kablo demetinin içinden koparılmış mavi kablonun ucunu eline aldı.

- Bunu kim yapmış olabilir? diye haykırdı. Sonra bir şey hatırlamış gibi kalktı. Damacanelerin arasında duran penseyi buldu.

- Kalk bakalım ufaklık, diye gürlledi. Bunu niçin yaptın?

- Siz gitmeyesiniz diye.

(...)

- Ne yapmamı istersiniz hocam? diye sordu Orhan Abi.

- Şimdilik hiçbir şey, dedi dedem. Bırakalım Ertuğrul bizi geleceğe götürsün. Gerçi herkes bizim geçmişe yolculuk yaptığımızı biliyor ama mükemmel bir sürpriz onları bekliyor. Bırakalım her şey kendi içinde gelişsin.

Gözlerinin içi gülüyordu. Ben de gülümsedim. Şeffaf zaman gemisinin içinde dede torun kucaklaştık. (...)

Kötü niyetle girdiğim Ertuğrul'da şimdi bir kahramandım. Dahası artık misafir değil, araştırmaya çıkmış ekibin gerçek bir üyesiydim. Dünya'ya döndüğümüzde gazeteler benden "Geleceğe yolculuk yapmayı başaran çocuk" diye söz edeceklerdi.

Ertuğrul, yuvasına yumuşak bir iniş yapan kartal gibi süzülerek bir tepenin üzerine indi. Saat sabahın üçünü gösteriyordu. Ortalık zifiri karanlıktı. Nereye, hangi yıllara iniş yaptığımızı bilmiyorduk. Her şey güneş doğduğu zaman belli olacaktı. Çok heyecanlıydım.

Dedem:

- İyi bir uyku çekmenin tam zamanı, dedi.

Battaniyelerimize sarılarak derin bir uykuya daldık.

Sara GÜRBÜZ ÖZEREN Çılgın Dedemin Zaman Makinesi/Büyük Sır (Kısaltılmıştır).

ADI-SOYADI:

ÇILGIN DEDEMİN

ZAMAN MAKİNESİ

ÇALIŞMA YAPRAĞI 1

METNİ TAHMİN EDİYORUM

İzlediğiniz görsellerden hareketle metnin konusu ne olabilir?

Bir zaman makinesi icat etseydiniz, hangi zamana gitmek isterdiniz, neden?

ADI-SOYADI:

**ÇILGIN DEDEMİN
ZAMAN MAKİNESİ
ÇALIŞMA YAPRAĞI 2
METNİ DİNLIYORUM**

Aşağıda duraklar verilmiştir. Metnin sonrasına yönelik tahminlerinizi verilen duraklara yazınız.

1. Durak:

2. Durak:

3. Durak:

4. Durak:

Metinde ilk kez karşılaştığınız sözcükler yer alıyor mu? Yer alıyor ise, bu sözcüklerin anlamını cümlenin bağlamından tahmin etmeye çalışınız.

**İLK KEZ
KARŞILAŞILAN
SÖZCÜK**

TAHMİNİM

İLK KEZ KARŞILAŞILAN SÖZCÜK	TAHMİNİM

ADI-SOYADI:

ÇILGIN DEDEMIN ZAMAN MAKİNESİ ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

METNI HATIRLIYORUM

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

1. Yavuz, dedesinin geçmişe gitmesini neden istememektedir?
2. Yavuz'un yaptığı plan, Ertuğrul'un geçmişe yolculuk etmesini engelleyebilmiş midir?
3. Dedesi ve yardımcısı Orhan Abi, Yavuz'un Ertuğrul'a niçin bindiğini düşünmektedirler?
4. Ertuğrul'un kablolarını kesen kişinin Yavuz olduğu nasıl anlaşıldı?
5. Yavuz'un Ertuğrul'un içerisinde olması tarihi açıdan nasıl bir önem taşımaktadır?

BANA GÖRE;

1. Metne yeni bir başlık verecek olsanız başlığınız ne olurdu?
2. Yavuz'un yerinde siz olsaydınız, dedenizin geçmişe gitmesini nasıl engellerdiniz?
3. Sizce, Yavuz ve dedesi gelecekte günümüze dönebilecekler mi, dönebileceklerse ne zaman ve nasıl?

EYLEM PLANI 5

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Demokrasi
Tema	Vatandaşlık Bilinci
Metnin Yazarı	Âşık Şeref Taşlıova
Metnin Türü	Şiir
Ders saati	3
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Görsel Destekli Dinleme Metni Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu Dinleme Öncesine Yönelik Piyes Metni Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Katılımsız Dinleme Seçerek Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesinde yapılan hazırlık, önceki eylem planındaki olumlu etkileri sebebiyle ayrıntılı olarak ele alındı. • Dinlenilecek metne yönelik öğrencilerin düşünsel olarak hazır olmasına imkân veren slayt izletilir. • Metne hazırlık olarak hazırlanan piyes metni, öğrenciler tarafından canlandırılmasına imkân verilir. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İzletilen slayt ve videodan hareketle çalışma yaprağı 1’de yer alan ilk bölüm yapılır, cevaplandırılır. • Öğrencilerin metne hazırlanmasını amaçlayan çalışma yaprağı 1 tamamlanır. • Araştırmacı tarafından görsel unsurlarla desteklenip seslendirilen dinleme metni öğrencilere sunulur. • Metin iki kere dinletilir. İlk dinlemede katılımsız, ikinci de seçerek dinleme yapılır. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme sırasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılır. • Dinleme metninde yer alan unsurlar, öğrencilere izlettirilen görsel öğelerle desteklenmiş ses dosyası içerisinde yer almayan resimler arasından seçilerek tahmin ettirilir. • Öğrencilere metinde yer alan ilk kez karşılaştıkları sözcüklerin sözlük anlamları fark ettirilir. 	

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

- Dinleme metni katılımsız dinleme ile öğrencilere dinletilir.
- Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:
- Dinleme sonrasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 3 dağıtılır.
 - Metne yönelik benzetmeler fark ettirilir.
 - Dinlenen metne yönelik sorulara cevap verilir.
 - Öğrenciler dinlediklerine yönelik görüşlerini bildirir.
 - Öğrencilerin ana duyguya uygun dörtlük yazmaya çalışır.

DEMOKRASİ

Hür yaşatır, huzur verir, her yana

Herkes için açık yol demokrasi,

Eşitlik ilkesi bütün insana

Sevgiyle uzanan el demokrasi.

Rahatça yaşama yolunu açar

İyiye yaklaşır, kötünden kaçar

Kadını, erkeği seçilir seçer

Sağlam kafa, güçlü kol demokrasi

Anayasa hükümleri, kanunlar

Bütün bizim için yapılırlar bunlar

Korkusuzca yaşar bütün insanlar

Köklü ağaç, soylu dal demokrasi

Temizdir, durudur; su gibi akar.

Çiçek gibi açar, gül gibi kokar.

Toplum hayatını düzene sokar.

Özgürce konuşan dil demokrasi.

Ekeriz biçeriz, bu toprakları

Sanayisi kalkındırır çokları

Hukuka dayalı, insan hakları

Lezzeti ağızda bal demokrasi.

Düğünde, dernekte, toyda bulunur.

Sandıkta, seçmende, oyda bulunur.

Şehirde, kazada, köyde bulunur.

Senin hakkın var, al demokrasi.

(...)

Şeref der ki, konuştuğum sözümle,

Yaşıyorum, hem gönlümle gözümle,

Türkülerle şiirimle sazımla,

Ses verir her yana, tel demokrasi.

Âşık Şeref TAŞLIOVA

ADI-SOYADI:

DEMOKRASİ

DİNLEMeye

HAZIRLANIYORUM

ÇALIŞMA YAPRAĞI 1

İzlediğiniz videolardan hareketle demokrasi nedir, hayatınıza katkıları nelerdir?

Aşağıda demokrasi ile ilgili örnekler verilmiştir. Sizde demokrasiye kendinizden ya da çevrenizden birkaç örnek vermeye çalışınız.

1. Sınıflarda başkanlık seçimi
2. Oyun oynarken ortak kurallar belirlemek
3. Arkadaşlarınız ya da aileniz arasında aldığınız ortak kararlar
4. Başbakanlık ve milletvekili seçimi

ÖRNEKLERİM

ADI-SOYADI:

DEMOKRASİ

DİNLERKEN FARK EDİYORUM

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2

Aşağıdaki resimleri inceleyiniz. Şiirde söz edilen kavramları işaretleyiniz.

Metinde ilk kez karşılaştığınız varsayılan sözcükler ve metindeki anlamları Türk Dil Kurumuna ait güncel sözlükten alınarak yazılmıştır. Verilen sözcükleri anlamlarına uygun olarak cümle içerisinde kullanınız. Anlamı ile ilk kez karşılaştığınız başka sözcükler varsa anlamlarını sözlüğünüzden bularak cümle içerisinde kullanınız.

Sözcük:	Demokrasi.
Anlamı:	Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi, el erki, demokratlık.
Cümlem:	
Sözcük:	Toy.
Anlamı:	Ziyafet.
Cümlem:	
Sözcük:	
Anlamı:	
Cümle:	
Sözcük:	
Anlamı:	
Cümle:	

Şiirin dörtlüklerinde dile getirilenleri belirlemeye çalışalım.

	Kıta	Dile Getirilen
1.	Kıta: Hr yaşatır... Herkes...	
2.	Kıta Rahatça yaşama... İyiye...	
3.	Kıta Anayasa hükümleri... Bütün...	
4.	Kıta Temizdir, durudur... iek...	
5.	Kıta Ekeriz, biçeriz... Sanayisi...	
6.	Kıta Düğünde, dernekte... Sandıkta...	
7.	Kıta şeref der ki... Yaşıyorum...	

ADI SOYADI:

DEMOKRASİ

DINLEDİKLERİMİ ANLIYORUM ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

Şair demokrasiyi nelere benzetmiştir. Aşağıdaki ağacın dallarından seçerek işaretleyiniz.

Şiirde geçen aşağıdaki mısralarda şairin söylediklerinden ne anladınız?

Hür yaşattır, huzur verir her yana
Herkes için açık yol demokrasi

Toplum hayatını düzene sokar,
Özgürce konuşan dil demokrasi

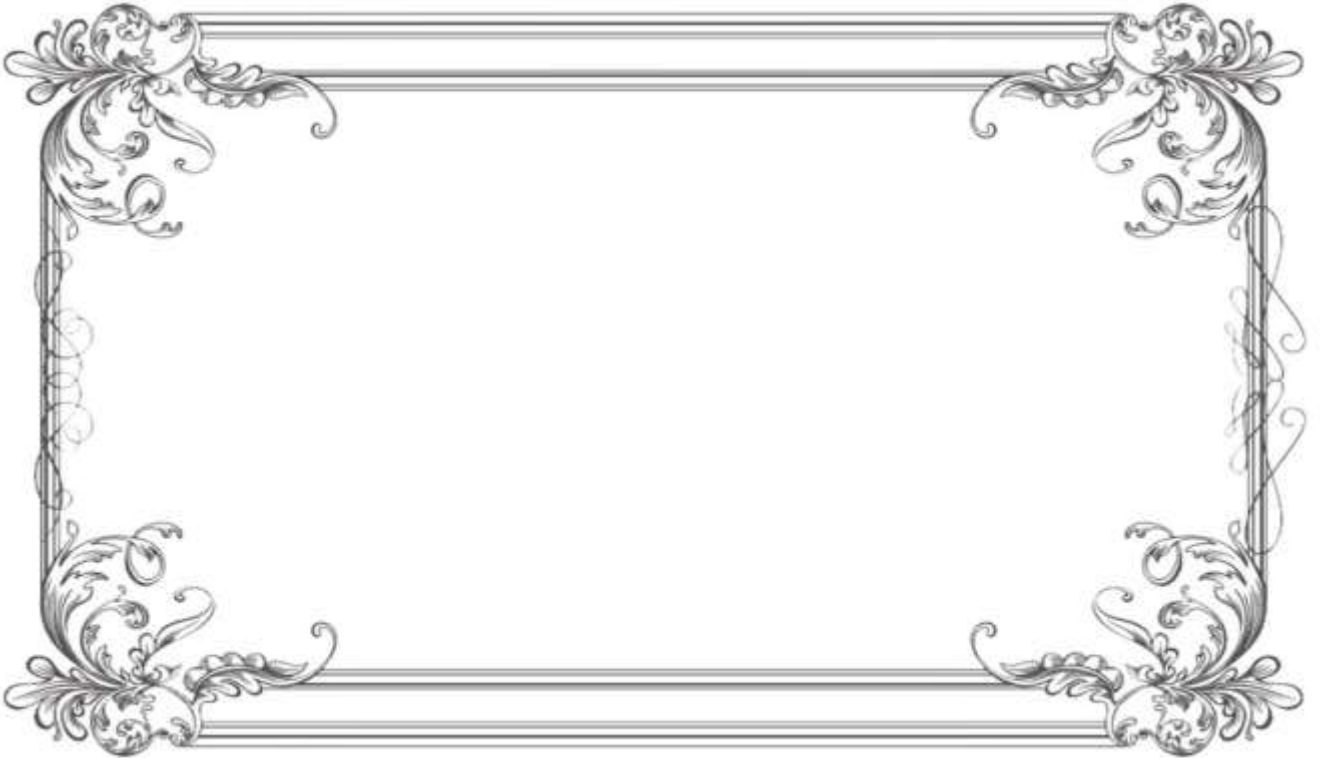
Korkusuzca yaşar, bütün insanlar
Köklü ağaç, soylu dal demokrasi

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız.

- ✎ Metinde demokrasinin insan hayatına sağladığı hangi katkılardan söz edilmiştir?
- ✎ Eşitlik ilkesinin insanlara etkisi nedir?

SIZE GÖRE;

- ✎ Şiirde en çok beğendiğiniz dördlük hangisidir, neden?
- ✎ Demokrasi olmasaydı nasıl bir hayat sürerdiniz? Yaşayabileceklerinizi tahmin ediniz.
- ✎ Demokrasiye hayatınızın hangi alanlarında ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorsunuz?

EYLEM PLANI 6

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Organlardan Mektup Var
Tema	Sağlık, Spor ve Oyun
Metnin Yazarı	Ebru Demirhan
Metnin Türü	Mektup
Ders saati	4
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Görsel Destekli Dinleme Metni Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu 1 Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu 2 Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Katılımsız Dinleme Seçerek Dinleme Not Alarak Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesinde yapılan hazırlık bölümlerinin öğrencilere katkısı sebebiyle dinleme öncesi uygulamaları ayrıntılı olarak işlenir. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilerin metnin başlığından hareketle metnin türünü fark etmeleri sağlanır. Çalışma yaprağı 1 de yer alan türü fark etme etkinliği yaptırılır. • Dinlenecek metne yönelik öğrencilerin düşünsel olarak hazır olmasına imkân veren slayt 1 izletilir. • Metne hazırlık olarak öğrencilerin derse olan ilgilerini canlandırmak ve öğrencileri derse hazırlamak için araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma yaprağı 1'deki bilmece cevaplandırılır. • Öğrencilerin dinlenecek metnin içeriğine hazırlanmasını amaçlayan slayt 2 izlettirilir. • Derse hazırlık çalışmalarından sonra, öğrencilerin metni tahmin etmelerine imkân vererek, çalışma yaprağı 1'i tamamlamaları istenir. • Araştırmacı tarafından görsel unsurlarla desteklenip seslendirilen dinleme metni öğrencilere sunulur. • Dinleme metninin niteliği sebebiyle metin 3 kere dinletilir. İlk dinleme katılımsız, ikinci seçerek dinleme son olarak not alarak dinleme yapılır. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme sırasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 2 dağıtılır ve seçerek dinleme gerçekleştirilir. • Öğrencilerin metni dinleyerek anlamasını sağlamayı amaçlamayan sorulardan ve 	

öğrencilerin anlamı ile ilk kez karşılaştıkları sözcükleri fark etmelerine imkân sağlayacak bölümlerden oluşan çalışma yaprağı 2 tamamlanır.

- Öğrencilere metin son kez not olarak dinleme ile dinlettirilir.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

- Dinleme metni katılımsız dinleme ile dinletilir.
- Dinleme sonrasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 3 dağıtılır.

Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:

- Öğrencilerin diğer derslerle ilişki kurmasına imkân verecek şekilde hazırlanan sorular cevaplandırılır.
- Dinlenen metne yönelik üst bilişsel basamaklara uygun olarak hazırlanan sorulara cevap verilir.
- Öğrencilerin dinlediklerine yönelik metni içselleştirmesine ve içselleştirdiklerini ifade edebilmesine imkân vermek amacıyla; kendi hayatlarından yönelik sorulara cevap vermeleri istenir.

ORGANLARDAN MEKTUP VAR

Sevgili Sahibim,

Düşünce ile varım, günlük işlerin efendisiyim. Ego benim en yakın arkadaşımıdır. Sürekli konuşurum. Seni dünyaya her yöntemle ifade ederim. Ses, söz, beden dili, yazı gibi çok çeşitli yöntemler kullanırım. Aslında dünyaya açılan kapım benim. Toplumda kabul görmeni sağlarım. Sen de sürekli benimle kavga eder durursun. Seni benimle barışmaya davet ediyorum. Benden kurtuluş yok, sen var oldukça ben varım ve beni yönetebileceğin bir sır değil.

Sol Beynin...

Sevgili Sahibim,

Zekânın, ilhamın, üretkenliğin, duyguların, renklerin, ritmin merkeziyim. Tüm bunları işletir sol beyne veririm. O olmadan kendimi ifade edemem. Büyük düşünmeyi, çok üretmeyi severim. Denge ve uyum ile hayati düzenlerim. Benimle ilgilen, sesimi duy isterim. Beni tanımaya ve anlamaya çalışırken kendini tanımaya başlarsın. Sırlarıma erişmek kolay değildir ama sen yola çıkınca, bana ulaşmaya niyet edince ben sana tüm sırlarımı açarım. Ben senin bir parçanı. Ben özün sesiyim.

Sağ Beynin...

Sevgili Sahibimiz,

Bize darlık yaratan kişi, durum ve olaylardan uzak dur. Kabullenmekte zorlandığın şeylerin içinde durmakta ısrar etme. (...) Ruhsal, fiziksel, duygusal temaslara neden uzak olduğunu düşün ve mesafeyi azalt. Özgürlüğün tanımında derinleş ve harekete geç. Korkuyla yaşayacak kadar zamanımız yok. Korkularını tanı, onları sev ve dönüştür. Özünde çok güzel bir sevgi var ama daha fazlasına duyduğun çok büyük de bir özlem... Hayattan ya da almayı istediğin kişilerden aldığın sevgi yetmeyince nefesin de yetmiyor ve astım bir kriz olarak geliyor. Bunu çözmek için çocuklukta yetersiz sevgi verenleri affetmekle işe başlayabilirsin. İçinde biriken nice sevgisiz anıyı siliver gitsin. Ardından da kendini ve bizi sevgiye aç ki nefes ve yaşam rahatlasın. Ohhhhh.

Akciğerlerin...

Sevgili Sahibim,

Duygularını tanımak güzeldir seni de beni de rahatlatır. Sorunlara karşı savaş açmayı bırak. O savaş beni kasıp kavuruyor. Olanı ve olmayanı sindirmeye odaklan. Ben de derin bir nefes alıp işime koyulayım. Çatışmaya ihtiyacımız yok. Kabul et ki her şey gelip geçici; neşe de geçecek, acı da... Hayatın içine almaktan korktuklarınla barış ki ben de besinlerle barışayım çünkü besinler dünya ile kurduğumuz bağın simgesidir. Doğa üretiyor, sen bedene alıyorsun, sindirip özümüyor ve başkalaştırıp doğaya geri veriyorum.

Ben senin içinde olanların aynası ve yansımasıyım. Her şey yolunda görünüyorken yine de mide hastalığı yaşıyorsan, "İçimde yolunda olmayan nedir?" diye sor ve cevabın peşine düş. Bil ki içerideki sorunu kendimce çeşitli şekillerde yansıtıyorum. Örneğin anne sevgisine ihtiyaç duyan bir kişinin benim hastalanmam nedeniyle bebekliğindeki gibi beslenmeye geçmesi bir tesadüf değil. Ben hastalanarak bu ihtiyacı aslında açıkça ifade ediyorum.

Akıl, ruh ve duyu dengesi beni pamuk gibi yapar. Kendini bilen midesini bilir. Gücünü ve çözüm yeteneğini kullanan bir sahip beni mutlu eder, seni de.

Miden...

Sevgili Sahibim,

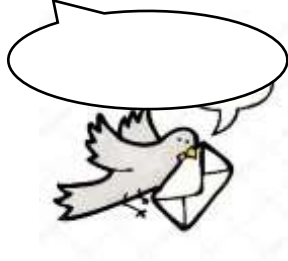
Sen insanlara ve olaylara takıldığın, fazla alınganlık gösterip karamsarlığa ve kızgınlığa gömüldüğün zamanlar ben de kararıyorum, görevimi yapamaz oluyorum. Lütfen, ikimizin de sağlığı için olaylara ve insanlara bakış açımı değiştir. Ne demek istediklerine değil, gerçekten ne dediklerine odaklan ve geleni sakince karşıla. (...) Sen hayatsın, hayat da sen.

Artık sanrıların sabun köpüğü gibi kaybolup gitme zamanı. Aydınlanma ve gerçeğe odaklanma vaktin geldi.

Dalağın...

Ebru DEMİRHAN Bedenin Şifa Kapıları

Adı- Soyadı:

ORGANLARDAN MEKTUP VAR

ÇALIŞMA YAPRAĞI 1

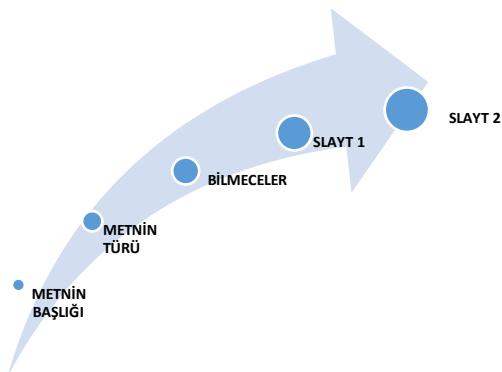
METNE HAZIRLANIYORUM

Aşağıdaki bilmecelerin cevaplarını bulmaya çalışalım

	Sorsan hep tok, hiç acıkmaz; Versen hep yer, hiç doymaz.	Şehir merkezi gibi ortada, Durmadan kanı dolaştırır orada.	
	Bir borudur, kas ve kıkırdak; Sana oksijen sağlayacak.	Hiç sevmez pis dumanı, Kalbe yakındır odası.	
	Sanki süzgeç mübarek, Ayırır atıkları seçerek.	Yeşildir dışardan bakınca, Görürsün asıl rengini çıkınca.	

Aşağıda belirtilen dinleme öncesi hazırlıklarımıza dayanarak metni tahmin etmeye çalışalım.

.....

.....

.....

.....

.....

Adı - Soyadı:

ORGANLARDAN MEKTUP VAR

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2

DINLERKEN NOTLAR ALIYORUM

Aşağıdaki cümleleri söyleyen organın hangisi olduğunu bulmaya çalışalım.

... Büyük düşünmeyi, çok üretmeyi severim.

... Aydınlanma ve gerçeğe odaklanma vaktin geldi.

... Sen var oldukça ben varım

... Beni yönetebileceğin bir sır değil.

... Zekânın, ilhamın, üretkenliğin, duyguların, renklerin, ritmin merkeziyim

... Dünyaya açılan kapın benim

... Denge ve uyum ile hayati düzenlerim

... Darlık yaratan kişi, durum ve olaylardan uzak dur

... Ego benim en yakın arkadaşımıdır

... Olaylara ve insanlara bakış açımı değiştir

... Kendini ve bizi sevgiye aç ki nefes ve yaşam rahatlasın.

... İçinde biriken nice sevgisiz anıyı siliver gitsin

... İnsanların ne demek istediklerine değil, gerçekten ne dediklerine odaklan

ve geleni sakince karşıla.

... Ben senin içinde olanların aynası ve yansımasıyım

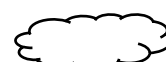
... Korkularını tanı, onları sev ve dönüştür

... Gücünü ve çözüm yeteneğini kullanan bir sahip beni mutlu eder

... Sorunlara karşı savaş açmayı bırak.

... Doğa üretiyor, sen bedene alıyorsun, sindirip özümseyorsün ve başkalaştırıp

doğaya geri veriyorsün.

Metinde ilk kez karşılaştığımız sözcüklerin anlamını fark edelim.

Sözcük	Metinde Geçtiği Cümle	Tahminim

Metne göre, organlarımızın görevleri ve bizden istediklerini yazmaya çalışalım.

SAĞ BEYİN	<ul style="list-style-type: none"> •GÖREV: •İSTEK:
SOL BEYİN	<ul style="list-style-type: none"> •GÖREV: •İSTEK:
AKCİĞERLER	<ul style="list-style-type: none"> •GÖREV: •İSTEK:
MİDE	<ul style="list-style-type: none"> •GÖREV: •İSTEK:
DALAK	<ul style="list-style-type: none"> •GÖREV: •İSTEK:

DİNLERKEN ALDIĞINIZ NOTLAR

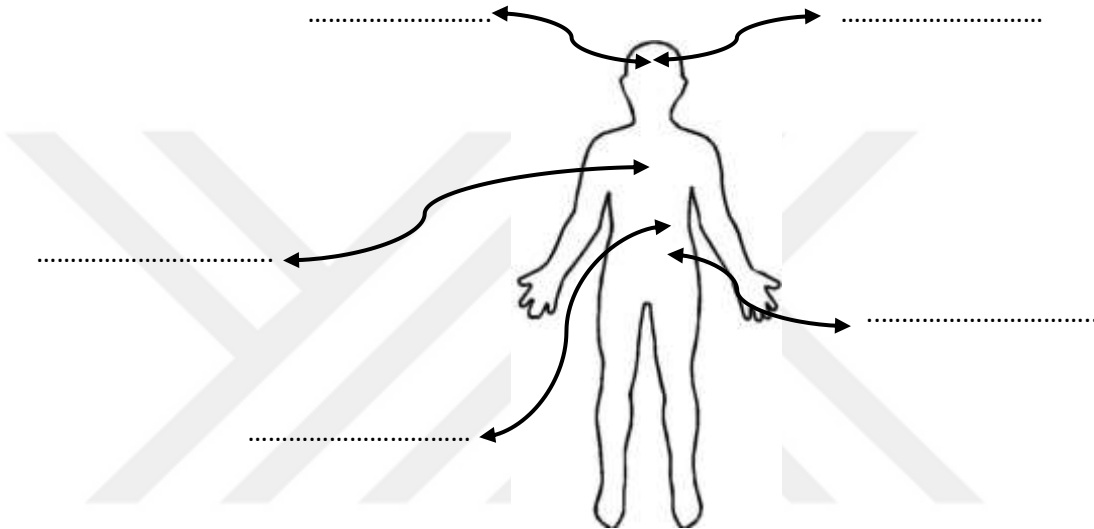
ORGANLARDAN MEKTUP VAR

ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

DINLEDİKLERİMİ HATIRLIYORUM

Aşağıda ye alan boş insan vücuduna **metinde geçen organları** yerleştirerek, bu organlar ile ilgili hatırladığınız bir özelliği yazmaya çalışınız.

Aşağıdaki soruları metne göre cevaplandırmaya çalışınız.

Sol beynin günlük hayatınızda size katkıları neler olabilir?

Sağ beynin günlük hayatınızda size katkıları neler olabilir?

Organlarımızın bizden şikâyet etmemesi için hayatımızı nasıl düzenlememiz gerekir?

SIZIN ORGANLARINIZ

Metinde yer alan organlar içerisinde, sizden en çok şikâyet edecek olan organınız hangisi olabilir, **neden?**

Bu yaşınıza kadar, vücudunuzda yer alan organlarınız, bir duygu veya durumda size tepki verdi mi? Verdi ise, neden ve nasıl bir tepkiydi?

EYLEM PLANI 7

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Karagöz ve Hacivat Söyleşmeleri-Mektup Örneği
Tema	Sanat ve Toplum
Metnin Yazarı	Ünver Oral
Metnin Türü	Tiyatro
Ders saati	4
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Perde Gösterisi Olarak Hazırlanan Dinleme Metni Dinleme Öncesine Yönelik Perde Gösterisi Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu Çalışma Yaprakları
Dinleme Türü	Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme Seçerek Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin tahminlerini kelimelerin sözlük anlamları ile karşılaştırmaları sağlanır. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesinde yapılan hazırlık bölümlerinin öğrencilere katkısı sebebiyle dinleme öncesi uygulamaları ayrıntılı olarak işlenir. • Öğrencilere geleneksel Türk tiyatrosunu fark ettirmek amacıyla hazırlanan slayt izlettirilir. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesine yönelik öğrencileri konuya hazırlamak için çalışma yaprağı 1’de yer alan sorular cevaplandırılır. • Öğrencilerin geleneksel Türk tiyatrosu türlerinden biri olan Karagöz ve Hacivat’a dikkatlerini çekmek için araştırmacı tarafından hazırlattırılan perde gösterisi izlettirilir. • İzlenen gösteriden hareketle Hacivat ve Karagöz karakterlerinin kişiliği üzerine hazırlanmış olan çalışma yaprağı 1’deki soru cevaplandırılır. • Öğrencilere araştırmacı tarafından hazırlattırılan dinleme metni, Hacivat ve Karagöz perde gösterisi olarak izlettirilir • Öğrenciler metni ilk dinleyişte kendini konuşanın yerine koyarak dinler. • Metnin ikinci dinlenişinde; seçerek dinleme gerçekleştirilir. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme sırasına cevaplandırılması için çalışma yaprağı 2 dağıtılır. • Anlamı ile ilk kez karşılaştığı sözcüklerin anlamları tahmin edilir, tahminler sözlük anlamı ile karşılaştırılır. • Metne yönelik açık uçlu sorular ve boşluk doldurma soruları öğrencilere sorularak, cevaplandırılır. 	

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:

- Dinleme sonrasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 3 dağıtılır.
- Dinlenen metne yönelik üst bilişsel basamaklara uygun olarak hazırlanan sorulara cevap verilir.
- Öğrencilerin dinlediklerine yönelik metni içselleştirmesine ve içselleştirdiklerini ifade edebilmesine imkân vermek amacıyla; kendi hayatlarından yönelik sorulara cevap vermeleri istenir.
- İzledikleri tiyatro metninden ve tiyatro türünün özelliklerinden hareketle yeni bir Hacivat Karagöz metni yazmaya çalışmaları istenir

KARAGÖZ VE HACİVAT SÖYLEŞMELERİ

(İki arkadaş yürüyorlar.)

HACİVAT - Hoş geldin sevgili Karagöz'üm!

KARAGÖZ - Hoş bulduk kel kafalı kara üzüm!

HACİVAT - Nereden gelip, nereye gidiyorsun bakalım?

KARAGÖZ - Bir yere gittiğim yok da, oğlumla kaç saattir okuma-yazma çalıştık... Biraz gezeyim dedim.

HACİVAT - Tabii iyi yaptın efendim, kafan balon olmuştur.

KARAGÖZ - Hay hay, kafam balon oldu da uçmasın diye boynuma yapıştırdım.

HACİVAT - Hemen yanlış anlama, yani uzun zaman ders çalışmaktan kafan şişmiştir.

KARAGÖZ - Kafam pişti de soğutmaya çıktım.

HACİVAT - Allah iyiliğini versin! Neyse, çalışmalar iyi gidiyor mu?

KARAGÖZ - Hem de nasıl iyi gidiyor bilemezsin Hacı Cavcav! Sen söyle de müdür benim ilkokul diplomamı hazırlasın...

HACİVAT - Efendim sen hele hepsini iyi öğren de diploma işi kolay...

KARAGÖZ - Şey, okuma yazma öğrenirsem diploma başka başka ne işime yarayacak?

HACİVAT - Bak, meselâ artık mühüre lüzum kalmayacak...

KARAGÖZ - Yerine kimse bakmayacak mı?

HACİVAT - Kimin yerine Karagöz'üm?...

KARAGÖZ - "Artık müdüre lüzum kalmayacak..." dedin ya!

HACİVAT - Efendim müdür değil müdür! Hani imza yerine bastığın damga yok mu?

KARAGÖZ - Öyle söylesene köftehor!

HACİVAT - Pekâlâ mektup yazmasını biliyor musun?

KARAGÖZ - Biliyorum Hacı Cavcav, çok kolay!...

HACİVAT - Aferin, demek bilgini o kadar ilerlettin? O halde söyle bakalım, mektup nasıl yazılır?

KARAGÖZ - Oğlum "Hazır Mektuplar" diye bir kitap getirmiş... Onun içinden seçip yazılır.

HACİVAT - Allah iyiliğini versin" desene oğlun da senin kafada yetişiyor. Hiç kitaptan kopya edilerek mektup yazılır mı?

KARAGÖZ - Niye yazılmasın? Bir yere yazdım, oldu.

HACİVAT - Pekâlâ cevap geldi mi?

KARAGÖZ - Cevap gelmedi, mektubun kendisi geri geldi.

HACİVAT - Neyse... O zaman seninle biraz mektup üzerine konuşalım. Örnek ister misin?

KARAGÖZ - Parasız olursa isterim Hacı Cavcav! Pişirip akşama yeriz.

HACİVAT - Yine ne anladın, mektup pişirilip yenir mi?

KARAGÖZ - Köftehor, "Ördek ister misin?" dedin ya!...

HACİVAT - Aklım yine başka yerlere gitti. Sen şimdi beni iyi dinle! Bir defa tarihsiz mektup olmaz.

KARAGÖZ - Anladım, talihsiz mektup olmaz.

HACİVAT - Talih değil, tarih!... Yani mektup kâğıdının üst-sağ köşesine o günün tarihi yazılır.

KARAGÖZ - Hay hay, yazılır!

HACİVAT - Mektubu kime göndereceksin Karagöz'üm?

KARAGÖZ - Yabancıya gitmesin, kendime gönderirim. Hem de çabuk gelir.

HACİVAT - Saçmalama, insan kendine mektup göndermez. Diyelim ki babana yazacaksın!

KARAGÖZ - Pataklarım ha! Babam mezarda, postacı mektubu ona nasıl verecek?

HACİVAT - Allah Allah... Pekâlâ, mektubu bana yazıyorsun nasıl başlarsan?

KARAGÖZ - "Keçi suratlı Hacı Cavcav, çabuk yanıma gel, canım seni pataklamak istiyor!" diye yazarım.

HACİVAT - Efendim olur mu? "Çok sevgili arkadaşım, Hacıvat Çelebi Beyefendi" diye yazılır.

KARAGÖZ - Ben sana öyle yazamam, çok istiyorsan otur kendin yaz!

HACİVAT - Pekâlâ, bana yazma! Oğluna yazıyorsun "Çok sevgili oğlum!" diye başlarsın.

KARAGÖZ - Gerisini biliyorum. Mektup bitince zarfa koyar, üstüne de adres yazarım.

HACİVAT - Aferin Karagöz'üm, sonra?...

KARAGÖZ - Sonra da oğluma telefon edip, mektubu okurum.

HACİVAT - Yine sinirlerim oynamaya başladı. (*Giderler.*)

KARAGÖZ HACIVAT SÖYLEŞMELERİ**ÇALIŞMA YAPRAĞI 1****DİNLEMeye HAZIRLANIYORUM**

ADI-SOYADI:

Geleneksel Türk tiyatrosu türleri nelerdir?

Geleneksel Türk Tiyatrosu türlerinin özellikleri hakkında bildikleriniz nelerdir?

Geleneksel Türk tiyatrosu türlerinden herhangi birini izleme imkânınız oldu mu? Hangi türü izlediniz, nasıl buldunuz?

Aşağıdaki karakterlerin adlarını ve kişisel özelliklerini yazmaya çalışınız.

.....

.....

KARAGÖZ VE HACIVAT SÖYLEŞMELERİ

ADI-SOYADI:

ÇALIŞMA YAPRAĞI 2**DİNLERKEN ANLIYORUM**

Metinde anlamı ile ilk kez karşılaştığınız sözcükler var mı? Var ise bunların anlamını metnin bağlamından tahmin ediniz, tahminleriniz sözlükten kontrol ediniz.

Sözcük	Tahminim	Sözlük Anlamı

Karagöz Hacivat'ın hangi ifadelerini yanlış anlamıştır?

Aşağıdaki ifadeleri metne göre tamamlayınız.

Oğluyla okuma yazma çalışan karakteridir.

Diyaloglarda tersleyen ve yanlış anlayan karakteridir.

..... diploma almak için öğrenmektedir.

İmza yerine kullanılabilir.

KARAGÖZ VE HACIVAT SÖYLEŞMELERİ**ÇALIŞMA YAPRAĞI 3****DİNLEDİKLERİMİ HATIRLIYORUM**

ADI-SOYADI:

Aşağıdaki soruları cevaplamaya çalışınız.

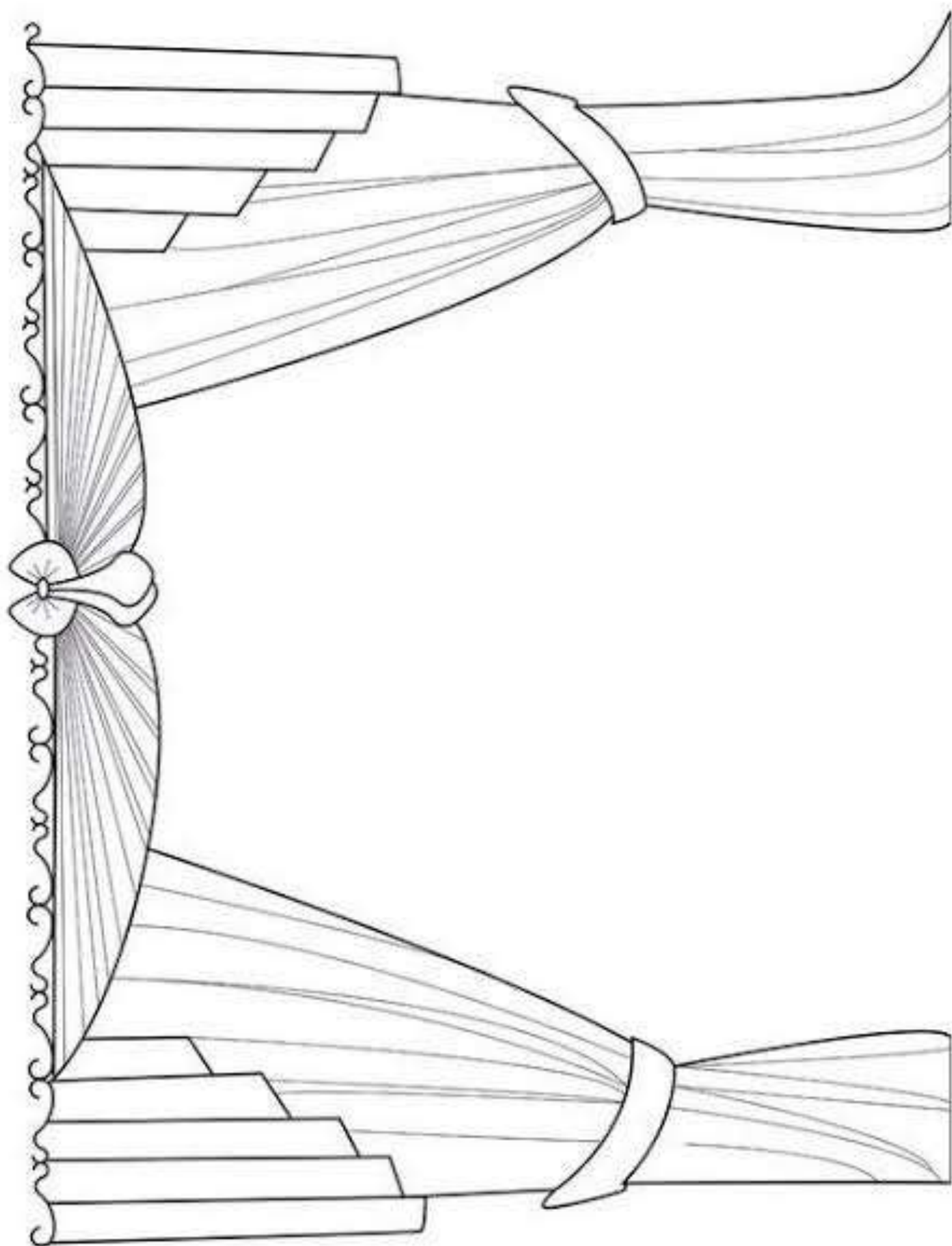
- ❖ Hacivat Karagöz'e mektubun hangi özelliklerinden bahsetmektedir?
- ❖ Metinde, Hacivat Karagöz'e bir şey öğretebilmiş midir, neden?
- ❖ Kendinizi metindeki karakterlerden hangisine yakın hissediyorsunuz, neden?
- ❖ Hacivat ve Karagöz'ün arkadaşlığını, kendi arkadaşlıklarınızla kıyaslayarak değerlendiriniz.

Geleneksel Türk tiyatrosunun yapısına ve Karagöz ve Hacivat karakterlerinin özelliklerine uygun olacak şekilde kısa bir diyalog yazmaya çalışınız. Aşağıda belirtilen ölçütlere dikkat ederek yazınızı tamamlayınız.

Dinlediklerinden hareketle metin oluşturur

Metnin türüne uygun yazar

Açık ve anlaşılır ifadeler kullanır İmla kurallarına uyar

EYLEM PLANI 8

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Fuat Engin'le Tüketici Sohbetleri
Tema	Vatandaşlık Bilinci/Tüketici Bilinci
Metnin Yazarı	Mehmet Tanju Akerman
Metnin Türü	Sohbet
Ders saati	4
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Dinleme İzleme Metni Videosu Dinleme Öncesine Yönelik Slayt sunusu Afiş Örnekleri Çalışma yaprakları
Dinleme Türü	Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme Seçerek Dinleme Eleştirel Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesinde yapılan hazırlık bölümlerinin öğrencilere katkısı sebebiyle dinleme öncesi uygulamaları ayrıntılı olarak işlenir. • Öğrencilere tüketici haklarını fark ettirmek amacıyla hazırlanan slayt izlettirilir. • Tüketici hakları ile ilgili konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır. <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesinde öğrencilerin metinde ilk kez karşılaşacağı anahtar kavramları fark ettirmek için çalışma yaprağı 1'de yer alan sorular cevaplandırılır. • Tüketici haklarına yönelik metne hazırbuluşluğu arttırmayı amaçlayan sorular cevaplandırılır. • Gerçek radyo ortamında hazırlanan dinleme metni videosu izlettirilir. • Öğrenciler metni ilk defa dinlerken; katılımsız dinlemede bulunur. • Metnin ikinci dinlenişinde; kendini konuşanın yerine koyarak; seçerek dinleme ve eleştirel dinleme yapılır. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İkinci dinleme sırasına cevaplandırılması için öğrencilere çalışma yaprağı 2 dağıtılır. • Sohbeti gerçekleştiren şahısların adları ve görevleri fark edilir. • Metne yönelik boşluk doldurma soruları cevaplandırılır. 	
ÖLÇME DEĞERLENDİRME	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme metni son kez öğrencilere dinletilir. <p>Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:</p>	

- Dinleme sonrasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 3 dağıtılır.
- Dinlenen metne yönelik üst bilişsel basamaklara uygun olarak hazırlanan sorulara cevap verilir.
- Öğrencilerin dinlediklerine yönelik metni içselleştirmesine ve içselleştirdiklerini ifade edebilmesine imkân vermek amacıyla; tüketici haklarını konu alan örnek bir olay verilir. Bu durum karşısında izleyecekleri yolu anlatmaları istenir.
- Dinlediklerinden, izlediklerinden ve konuşulanlardan hareketle tüketici haklarına yönelik afiş hazırlamaları istenir.

FUAT ENGİN'LE TÜKETİCİ SOHBETLERİ

Fuat Engin

TÜBİDER Genel Başkanı

Akerman: Merhaba Radyo ... dinleyenleri. Bugün TÜBİDER (Tüketici Bilincini Geliştirme Derneği) Başkanı Fuat ENGİN konuğum. Hoş geldiniz Sayın ENGİN.

Engin: Hoş bulduk Sayın Akerman. Dinleyenlerimizi de saygıyla selamlıyorum.

Akerman: Önce derneğinizi tanıtip işlevlerinizi açalım, sonra da laf lafı açar sohbete devam ederiz.

Engin: Mart 1997 tarihinde kuruldu derneğimiz, bugün itibariyle 9. yılını tamamladı. Ülkemizde tüketici hakları gelişme süreci çok önemli oldu. Hak kayıpları ön plana çıkıyor tüketicilerin. Biz konuyu insan haklarının önemli bir parçası olarak değerlendiriyoruz.

Akerman: Avrupa, tüketici haklarına çok önem veriyor...

Engin: AB'de tüketici hakları temel etkindir. Sosyal ve toplumsal boyutu önemlidir. Tüketicinin hak araması ve haklarını kullanabilmesi çok önemlidir.

Akerman: Çok geniş bir uzmanlık alanı olmuyor mu?

Engin: Tüketici hareketi 1995 yılında yasal haklarına ulaştı. Tüketici; Borçlar Kanunu, Medeni Kanun gibi kanunla belirtilen haklarını daha özel anlamda Tüketici Kanunu kapsamında kullanmaya başladı. 2003 yılında yasa değişti, yeni haklar gündeme geldi. Haklar genişletildi. Tüketicinin doğumdan ölüme hakları var. Öbür yandan da tüketicinin örgütlenmesi var. Bu da çok önemli.

Akerman: Üç-dört aktif örgütten birisiniz. Nasıl müracaat edilir size?

Engin: İnternet üzerinden müracaat edilebilir, mail yoluyla başvuru yapılabilir. İki saat içinde cevap veriyoruz. Telefon yoluyla veya bizzat merkezimize gelerek bizlere ulaşılabilir. Bizim tüketicilerden talebimiz her alışverişi belgelemeleri. Aralarında yaşanan sorunda konuyu belgeleyemezlerse bir şey yapılamaz. Örneğin sipariş vermiş, siyah olacak. Adam siparişi kahverengi yapmış. "Hayır" diyor satıcı, "Kahverengi istemiştiniz." Ne olacak... Arada bir sözleşme olacak ve orada "siyah" diye yazacak.

Artık her şey belgeye dayanacak. Tüketici bize gelirken genellikle yılığdır. Tüketici Yasası bunu yıktı. Eğer orada söylenen belgelere sahip olursanız, kesinlikle hak kaybetmezsiniz.

Akerman: Bir tüketici size müracaat ediyor. Siz haklarını ve yapılacak işlemleri anlatıyorsunuz. Sizi dinliyor, not alıyor. Sonra dışarı çıkıyor, arkadaşı "Aman boş ver. Şimdi bir de bununla mı uğraşacaksın..." diyor.

Engin: Tam üstüne geldi. İlkel bir yaklaşım. Tüketici belgesini almışsa ve koşullar oluşmuşsa sorun çözülür. Bir defa bunu bilecek tüketici. Hukukta kişi ya kendi hakkını arar ya da "baro" diye bir kurum vardır. Onun temsilcisi bir avukata vekâlet verir. Biz de tüketicinin konuyla ilgili evrağını hazırlarız. Hukuksal olarak hakkını arar. Her gün yüzlerce konu çözüme ulaşıyor tüketici lehine.

Akerman: Tüketici size olayı anlatıyor, siz yol haritası çiziyorsunuz, sonra kendi gidip müracaat ediyor. Böyle anladım.

Engin: Evet, tüketicinin işi koşturmak. Gerisini biz hazırlıyoruz.

Akerman: Pek çok uzmanlık alanı var bu tüketici hareketi içinde.

Engin: Evet... Tabii uzmanlık alanı oluşuyor. TÜBİDER'in öne çıkan konularını dört ana başlıkta toplayabiliriz:

1. Bilinçli Tüketici Eğitim Programı: Sivil toplum kuruluşlarına ve eğitim kurumu öğrencilerine uygulanıyor.
2. Kredi kartları konusu
3. Kiracı hakları konusu: Yoğun bir şekilde kiracılar bizi arıyor, bilgilendiriyoruz.
4. Taksitli, mesafeli, kapıdan satışlar ile yasanın diğer konularıyla da ilgileniyoruz tabii.

Akerman: Çok duyulan bir şey ayıplı mallar. Ayıplı mal nedir?

Engin: Tüketicinin beklediği faydayı sağlamayan mallardır. İlla fiziki hata olması gerekmiyor. Bir ürüne yasal garanti belgesi verilmiyorsa o da ayıplıdır.

Akerman: Kapıdan taksitli satışlar, ekonomik düzeyi düşük bölgelerimizde pek çok problemleri de yanında getirerek devam ediyor.

Engin: Kanayan yara. Kalitesiz malı satıyorlar. 1 liralık malı 5 liraya veriyorlar. Oransal olarak azalma gözükse de devam ediyor.

Akerman: Taksitli alışveriş yerleşik mağazalardan yapılırsa daha sağlam olur gibi geliyor bana.

Engin: Muhatap olur. Servisi olur. Ayrı ortaya çıkarsa hak arayabilirsin. Tüketici yasamız da bu konuda çok iyi hükümler içeriyor.

Akerman: Hemen senet imzalatıyorlar tüketiciye ve bununla baskı yapıyorlar.

Engin: Senet düzenlenmişse, siz ihtarname çekeceksiniz. Senet kambiyo senedi özelliğini yitirir o zaman. Elinde değersiz bir kâğıt olur satıcının.

(...)

Akerman: Bir programın daha sonuna gelmişiz. Bağlarken söylemek istediğiniz bir ilave var mı Sayın Engin?

Engin: Tüketicilerimiz mutlaka belgesini alsın, mümkünse sorun yaşamadan bizimle tanışsın. Bu tip tüketici sayısı ise Sayın Akerman %2.

Akerman: Teşekkür ederim Fuat ENGİN. Zaman zaman bu tip sohbetlere devam edeceğiz. Amaç, dinleyenlerimizi tüketici bilinci konularında aydınlatmak. Yeni bir programda buluşmak umuduyla diyorum sevgili dinleyenlerim. Esen kalın...

FUAT ENGİN'LE TÜKETİCİ SOHBETLERİ

ÇALIŞMA YAPRAĞI

DİNLEMeye HAZIRLANIYORUM

Aşağıdaki sözcükleri anlamları ile eşleştiriniz.

Talep	<input type="text"/>	Herhangi bir yerdeki bir alacağın tahsili, bir borcun ödenmesi veya bir yerden toplanan para ve para yerine geçen taşınabilir değerlerin başka bir yere aktarılması için yapılan işlemin bedeli.
Tüketici	<input type="text"/>	Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk, cemiyet.
İhtar	<input type="text"/>	Resmî ihtar yazısı, protesto.
Vekâlet	<input type="text"/>	Yılmış, korkmuş olan. Bıkmış, usanmış.
Baro	<input type="text"/>	Uyarma, dikkat çekme, uyarı.
Dernek	<input type="text"/>	Mal ve hizmetlerden yararlanan, satın alıp kullanan, tüketen kimse.
Kambiyo	<input type="text"/>	Vekillik.
İlkel	<input type="text"/>	Bir şehir veya bir bölge avukatlarının bağlı oldukları meslek kuruluşu.
Leh	<input type="text"/>	Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç.
İhtarname	<input type="text"/>	İlk durumunda kalmış olan, gelişmesinin başında bulunan.
Yılgın	<input type="text"/>	Bir şeyden veya bir kimseden yana olma.
Hak	<input type="text"/>	Bir kimseden bir şeyi yapmasını veya yapmamasını isteme, dileme, istem.

ADI-SOYADI:

- Tüketici hakları hakkında neler biliyorsunuz?

- Bir tüketicinin haklarını arayabilmesi için öncelikle hangi koşulları sağlaması gerektiğini düşünüyorsunuz?

- Tüketici olarak yaşadığınız bir olay oldu mu, kısaca anlatınız?

FUAT ENGİN'LE TÜKETİCİ SOHBETLERİ

DİNLERKEN ÖĞRENIYORUM

ÇALISMA YAPRAGI 2

ADı-SOYADı:

Dinlediğiniz metinde geçen şahıslara yönelik bilgileri doldurunuz.

Adı:.....

Adı:.....

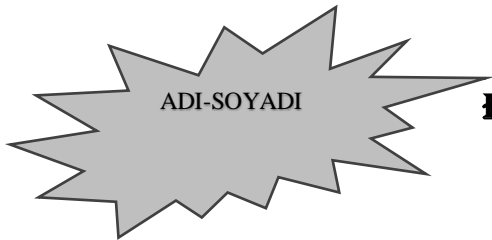
Görevi:.....

Görevi:.....

Aşağıdaki boşlukları metinden hareketle doldurunuz.

- ✓ TÜBİDER'in açılışı.....'dır.
- ✓ TÜBİDER tarihinde kuruldu.
- ✓ Tüketici hareketi yılında yasal haklarına ulaştı.
2003 yılında bu haklar.....
- ✓ Tüketici hakları..... bir yaşam süresini kapsar.
- ✓ Tüketici ve koşullar oluşmuşsa sorunu çözülür.
- ✓ Tüketicinin hakkını ya arar ya da vekâlet verilir.
- ✓ TÜBİDER'in ilgilendiği konular;
 -
 -
 -
 -
- ✓ Tüketicinin beklediği faydayı sağlamayan mallara denir.
- ✓ Bir malın fiziksel hasarı olmasa da olması o malın ayıplı mal olmasına sebeptir.
- ✓ Yerleşik mağazalardan alış veriş yapılmasıyla, .., ..

ALO 175: TÜKETİCİ HATTI

ADI-SOYADI

FUAT ERGİN'LE TÜKETİCİ SOHBETLERİ

DİNLEDİKLERİMİ ANLIYORUM

ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

Metinden hareketle aşağıdaki soruları cevaplandırmaya çalışınız.

Tüketici haklarının
Avrupa'daki durumu nasıldır?

Ülkemizde tüketici haklarının
gelişim süreci nasıl olmuştur?

TÜBİDER'e nasıl müracaat
edilir?

Örnek OLAY

Okulun ilk haftası, okul için malzeme almaya AAA kitapçısına gittiniz. Kitapçı çok kalabalıktı ve sizin de çok vaktiniz yoktu. Alınacaklar listesini kitapçıya verdiniz. Kitapçı da hızla poşete istediklerinizi koydu. Fişinizi de aldınız. Eve geldiğinizde poşetteki boyaların kırık, defter sayfalarının da yırtık ve yıpranmış olduğunuz gördünüz. Bu durum karşısında tüketici olarak, resmi yollardan hakkınızı aramak isterseniz nasıl bir yol izlersiniz?

Aşağıda tüketici haklarını bazı afişler verilmiştir. Bu afişlerden hareketle bir afiş tasarlayınız.

EYLEM PLANI 9

BİÇİMSEL BÖLÜM	
Metnin Adı	Hasan Ali Yücel'in Türk Gençliğine Seslenişleri
Tema	Millî Mücadele ve Atatürk
Metnin Yazarı	Doç.Dr. Ferhan Oğuzkan
Metnin Türü	Makale
Ders saati	4
Temel Dil Becerisi	Dinleme
Materyaller	Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu 1 Dinleme Öncesine Yönelik Slayt Sunusu 2 Duvarlara Not Kâğıtları Küçük Not Kâğıtları Çalışma Yaprakları Atık Malzemeler, Boya, Karton, Renkli Kâğıtlar, Makas, Yapıştırıcı.
Dinleme Türü	Not Alarak Dinleme Katılımlı Dinleme Seçerek Dinleme
Kazanımlar:	<ul style="list-style-type: none"> • Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. • Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. • Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar. • Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. • Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir. • Dinleme stratejilerini uygular.
İÇERİK BÖLÜMÜ	
<ul style="list-style-type: none"> • Dinleme öncesinde yapılan hazırlık bölümlerinin öğrencilere katkısı sebebiyle dinleme öncesi uygulamaları ayrıntılı olarak işlenir. • Öğrencilere millî mücadele kahramanlarını fark ettirmek amacıyla hazırlanan slayt sunusu izletilir. • Öğrencilerin diğer disiplinlerle ilişki kurması amaçlanır. • Öğrencilere metnin ana karakteri hakkında kısa slayt sunusu izlettirilir. • Çalışma yaprağı 1 dağıtılır <p>Ders Başı Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İzlediği slaytlardan hareketle sorulara cevap verir. • Öğrenciler metinde yer alacak sözcüklerin anlamları fark edilir. • Sınıfa başka bir öğretmen davet edilir. Verilen metne bağlı kalarak öğrencilere konuyu anlatması istenir. Öğrencilerden ilk dinleme esnasında konuşmacıyı bölmeden not alarak dinlemesi istenir. Öğrencilere not alarak dinleme yapması için renkli yapışkanlı küçük kâğıtlar dağıtılır. Önemli gördüğü kısımları not etmeleri istenir. İkinci dinleme katılımlı dinleme ile gerçekleştirilir. Dinleme esnasında öğrenciler dinleme metnine katılır, Sorular sorar, anlamadığı yerleri belirtir. • Öğrencilere son dinleme sırasında cevaplandırması için çalışma yaprağı 2 dağıtılır. Öğrencilerin seçerek dinleme yapması istenir. <p>Etkinlik İçi Ölçme Değerlendirme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dinleme esnasında metne yönelik sorulara cevaplandırılır. 	

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Dinleme Sonrası Ölçme Değerlendirme:

- Dinleme sonrasında cevaplanmak üzere çalışma yaprağı 3 dağıtılır.
- Kendini millî eğitim bakanının yerine koyarak gençliğe sesleniş konuşması yapması istenerek, ana karakterle kendini özdeşleştirilmesi istenir.
- Dinlediklerinden, izlediklerinden ve konuşulanlardan hareketle, metni içselleştirmesine ve içselleştirdiklerini ifade edebilmesine imkân vermek amacıyla 3 boyutlu materyal hazırlaması ve gençliğe mesaj vermesi istenir.

HASAN ÂLİ YÜCEL'İN TÜRK GENÇLİĞİNE SESLENİŞLERİ

Hasan Âli Yücel, bakanlığı süresince küçük ya da büyük topluluklar karşısında çoğu bugün birer belge niteliği taşıyan konuşmalar yapmış, demeçler vermiştir. O, bu konuşmalarında ve demeçlerinde çoğunlukla, seslendiği kimselere çağdaş uygarlık düzeyine erişmenin; cumhuriyet yönetimine bağlılığın; Atatürk ilke ve devrimlerini benimseyip ileriye götürmenin önem ve gereğini anlatmaya çalışmıştır.

Yücel'in Millî Eğitim Bakanı olarak her yıl 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı törenlerini açarken yaptığı konuşmalar ise, ayrıca üzerinde durulması gereken özellikler gösterir. O, bu açılış ve kutlayış konuşmalarında Türk gençliğine yaşadıkları günlerin anlamını ve değerini açıklamaya, yükümlülüklerini belirtmeye, Atatürk'e ve cumhuriyetin temelinde yatan ilke ve ükûlere bağlılıklarını pekiştirmeye büyük bir önem vermiştir.

Yücel'in, Millî Eğitim Bakanı olarak, Türk gençliğine son seslenişi 19 Mayıs 1946 tarihindedir. O, konuşmasının giriş bölümünde yine günün kutsallığını belirtir; yirmi yedi yıl önce Karadeniz'in coşkun dalgalarını aşarak Samsun'a gelen geminin Anadolu kıyılarına biri Mustafa Kemal, öbürü de Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere iki büyük varlığı birlikte getirdiğini söyler. Bu iki varlığın değerini ve birbirinden ayrılmazlığını da şöyle açıklar:

"Anavatanın bağına bu ikiz doğan varlıklardan biri, bugün bir hatıra, bir fikir, bir ideal olarak yüreklerimizde yaşamaktadır. Bu duyuştaki Türk milleti için sevgili Atatürk ölmemiştir; yalnız o kadar değil, ulusumuzun ileri nesilleri için de daima canlı kalacak, asla ölmeyecektir. Onun içindir ki Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk'ün bu ölümsüzlüğünü, kendi varlığında ve bütün hayatında beraberinde götürecektir. Onun içindir ki Türk milleti, bu paha biçilmez emanetini sonsuz istikballerin bir ufkundan öbür ufkuna sönmez bir güneş gibi taşıyacaktır."

Yücel, gençlere son seslenişini şu sözlerle bitirir:

"Türk devleti, sizin bedence gürbüz, ruhça uyanık, karakterce üstün varlığınızda sarsılmak bilmez güvenini buluyor.

Gençler;

Bayramınız kutlu olsun! Atatürk'ün büyük emaneti Türkiye Cumhuriyeti dünya durdukça dursun!"

Hasan Âli Yücel'in bakan olarak yapmış olduğu bu konuşmalara topluca bakıldığında zaman görülür ki onun Türk gençliğine iletmek istediği birtakım önemli düşünce ve duygular vardır. Bunları kısaca açıklamak yerinde olur.

Yücel'in bu konuşmalardan yararlanarak gençlere her şeyden önce amaçladığı Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak bastığı günün, yakın tarihimiz için çok anlamlı bir gün olduğunu belirtmektedir. Ona göre, yeni Türk devletinin Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu ve başlangıcı 19 Mayıs 1919'dur. Ve bu cumhuriyetin temelinde bağımsızlık, özgürlük ve çağdaşlık yatmaktadır.

Bu konuşmalarda dikkati çeken bir başka özellik de Atatürk'e geniş bir yer verilmiş olmasıdır. Onun her yıl içli, duygulu ve övgü dolu sözlerle anılmasının büyük bir anlamı vardır. Çünkü onun ne yaptığını kavramak, onu sevmek, onun devrimlerini benimseyip yaşatmak cumhuriyeti benimsemek, sevmek, korumak ve yüceltmek için şarttır. Yücel'e göre Atatürk sevgisi ile cumhuriyet yönetimine bağlılık, özdeş bir davranıştır.

Gençliğe seslenişlerde işlenen bir başka tema da "vatan ve millet" sevgisidir. Yücel bu sevgiye değinirken Anadolu'nun toprağını, akarsularını, dağlarını, denizlerini dile getirir; ulusu ve yurdu için canlarını verenleri de daima saygı ile anar. Böylece yurt ve ulus sevgisini somutlaştırmaya çalışır. Ayrıca, gençlerden şehitlerimize, gazilerimize ve Kurtuluş Savaşı'nda görev almış kahramanlarımıza karşı saygı beslemelerini ister.

Söz konusu konuşmalarda üzerinde durulan önemli kavramlardan biri de "millî birlik ve beraberlik" kavramıdır. Yücel, gençlere birlik ve dayanışmanın zorunluluğunu anlatır ve ulusun buna ihtiyaç duyduğunu belirtir.

Bu noktanın iyi değerlendirilmesi için Yücel'in bakanlık yaptığı yılların ülkemiz bakımından ne denli bunalımlı yıllar olduğunu hatırlamak gerekir. O yıllar İkinci Dünya Savaşı'nın bütün şiddetiyle devam ettiği yıllardır. Yurdumuz her an bir saldırıya uğramak tehlikesiyle karşı karşıyadır. Yücel, bu durumu göz önünde bulundurarak bir devlet adamı bilinci ve duygusu ile birkaç konuşmasında açıkça, ötekilerinde de örtülü

biçimde gelecek güçlülere, tehditlere karşı gençlere bedence ve ruhça hazırlıklı olmalarını söyler.

19 Mayıs konuşmalarında Yücel'in gençlere sonsuz bir güven beslediği açıkça anlaşılır. Bu güven, aynı zamanda, onun ülkemizin geleceğine ilişkin kesin iyimserliğini de yansıtır. Her konuşmasının sonunda gençlere seslenirken kullandığı sözcükler; çocuklarımızı, gençlerimizi çok seven ve onları koruyan, iyi ahlaklı ve çağdaş bir kişilikle yetiştirmeye çalışan bir eğitimcinin belirgin özelliğini de ortaya koyar. **Doç. Dr. Ferhan OĞUZKAN** www.meb.gov.tr (Kısaltılmıştır.)

**HASAN ALİ YÜCEL'İN
TÜRK GENÇLİĞİNE SESLENİŞLERİ
ÇALIŞMA YAPRAĞI 1
DINLEMeye HAZIRANIYORUM**

Siz gençlerin ülkemizin geleceğinde nasıl bir rolü olduğunu düşünüyorsunuz?

Geleceği şekillendirmenize izin verilse, insanların nasıl bir ülkede hangi şartlarda yaşamasını isterdiniz?

İzlediğiniz slayttan hareketle Hasan Ali Yücel hakkında aklınızda kalanları yazınız?

Metinde yer alacak olan aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz

özdeş gürbüz çağdaşlık ufuk ideal karakter örtülü benimsemek

Anlayış, kavrayış, görüş, düşünce gücü.

Ülkü

Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen, üstün ana özellik, öz yapı

Bir şeyi kendine mal etmek, sahip çıkmak, kabullenmek

Gizli, saklı

Çağdaş olma durumu, çağcılık, modernlik, modernizm

Sağlam, güçlü ve iyi gelişmiş

Her türlü nitelik bakımından eşit olan, ayırt edilmeyecek kadar benzer olan, aynı

Adı-Soyadı:

HASAN ALİ YÜCEL'İN
TÜRK GENÇLİĞİNE SESLENİŞLERİ
ÇALIŞMA YAPRAĞI 2
DINLIYORUM ANLIYORUM

Aşağıdaki boşlukları metne göre doldurunuz.

🇹🇷 Hasan Âli Yücel, bakanlığı süresince belge niteliği taşıyan konuşmalar yapmıştır. O, bu konuşmalarında seslendiği kimselere

-
-
-anlatmaya çalışmıştır.

🇹🇷 Yücel'in Millî Eğitim Bakanı olarak her yıl yaptığı konuşmalar ise, **ayrıca üzerinde durulması gereken özellikler** gösterir. O, bu açılış ve kutlayış konuşmalarında

-
-
-önem vermiştir.

🇹🇷 Yücel'in, **Millî Eğitim Bakanı** olarak, Türk gençliğine **son sesleniş** tarihindedir.

🇹🇷 **Hasan Ali Yücel bakan olarak son sesleniş konuşmasının giriş bölümünde**, yirmi yedi yıl önce Karadeniz'in coşkun dalgalarını aşarak Samsun'a gelen geminin Anadolu kıyılarına

- Biri
- Öbürü de olmak üzere iki büyük varlığı birlikte getirdiğini söyler.

🇹🇷 Hasan Âli Yücel'in bakan olarak yapmış olduğu bu konuşmalara topluca bakıldığı zaman görülür ki onun Türk gençliğine iletmek istediği birtakım önemli düşünce ve duygular vardır. Bunlar;

- Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu ve başlangıcı ve bu cumhuriyetin temelinde yatmaktadır.
- geniş bir yer verilmiştir
- sevgisidir.
- ve kavramıdır. Ona göre, yeni Türk devletinin Türkiye Cumhuriyeti'nin doğuşu ve başlangıcı 19 Mayıs 1919'dur. Ve bu cumhuriyetin temelinde bağımsızlık, özgürlük ve çağdaşlık yatmaktadır.

ADI-SOYADI:

HASAN ALİ YÜCEL'İN

TÜRK GENÇLİĞİNE SESLENİŞLERİ

DINLEDİM ANLADIM

ÇALIŞMA YAPRAĞI 3

Aşağıdaki altı çizili bölümlerden neler anlıyorsunuz, kısaca açıklamaya çalışınız?

Hasan Ali Yücel; yirmi yedi yıl önce Karadeniz'in coşkun dalgalarını aşarak Samsun'a gelen geminin Anadolu kıyılarına biri Mustafa Kemal, öbürü de Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere iki büyük varlığı birlikte getirdiğini söyler. Bu iki varlığın değerini ve birbirinden ayrılmazlığını da şöyle açıklar: "Anavatanın bağına bu ikiz doğan varlıklardan biri, bugün bir hatıra, bir fikir, bir ideal olarak yüreklerimizde yaşamaktadır."

Yücel, gençlere son seslenişini şu sözlerle bitirir: "Türk devleti, sizin bedence gürbüz, ruhça uyanık, karakterce üstün varlığınızda sarsılmak bilmez güvenini buluyor. Gençler; Bayramınız kutlu olsun! Atatürk'ün büyük emaneti Türkiye Cumhuriyeti dünya durdukça dursun!"

Söz konusu konuşmalarda üzerinde durulan önemli kavramlardan biri de "millî birlik ve beraberlik" kavramıdır. Yücel, gençlere birlik ve dayanışmanın zorunluluğunu anlatır ve ulusun buna ihtiyaç duyduğunu belirtir. Bu noktanın iyi değerlendirilmesi için Yücel'in bakanlık yaptığı yılların ülkemiz bakımından ne denli bunalımlı yıllar olduğunu hatırlamak gerekir.

Millî eğitim bakanı olduğunuzu varsayalım, gençlere yönelik bir konuşma yapsanız neler söylemek isterdiniz?

Sayın Millî Eğitim Bakanımız

.....
Şimdi gençlerimize yönelik konuşmasını yapacaktır.
Alkışlarımızla sayın bakanımızı buraya davet ediyoruz.

Ülkenin geleceği olan siz gençlere verilmesinin gerekli olduğuna inandığınız değerlerden herhangi biri ile ilgili bir mesaj belirleyiniz, mesajınızı üç boyutlu bir arka plan üzerine yerleştirerek gençliğe iletiniz.

Çalışma Yapraklarında Kullanılan Görsellere Yönelik Elektronik Kaynaklar

<http://animalia-life.club/other/swan-drawing.html>

<http://jak-zrobotu.pp.ua/dim-remont/8660-skladannya-rodovodu-yak-dznatisya-pro-svoyih-predkv-po-przvischa-v-ninternet-arhvah.html>

<http://kepezkultur.com/index.php?event=392/Antalya-Kepez-ORTA-OYUNU---AILE-SINEMASI>

http://shyunusbaykal.meb.k12.tr/icerikler/okulumuz-temsilcisini-seciyor_2829655.html

http://worldartsme.com/time-travel-clipart.html#gal_post_58841_time-travel-clipart-1.jpg

<http://www.aprillyonpsychotherapyboulder.com/ptsd-relationship-guide/>

<http://www.ayurvedikdanismanlik.com/teknikler/duygusal-ozgurluk>

<http://www.bauhinia.org/index.php/zh-CN/analyses/389>

<http://www.birdolapkitap.com/wp-content/uploads/2014/11/balik-tutma-dersi-3.jpg>

<http://www.bursahakimiyet.com.tr/yazarlar/erdal-abi-26/antalyali-kayinvalideden-cephanelik-ormani-icin-dua-10207.html>

<http://www.floresa.co/2016/03/12/pahami-substansi-demokrasi/>

<http://www.mensaje360.com/0/nota/index.vnc?id=1486>

<http://www.ozalibeykoyspor.org.tr/2017/12/mehmet-akif-ersoyun-vefatinin-81-yil-donumu/>

<http://www.tarihhaber.net/donusturucu-bir-gosterim-sanati-meddahlik/>

<http://www.wallofwally.com/design-frame-wedding-card-border/design-frame-wedding-card-border-templates-clipart-cute-vintage-craft-art-wedding-card-pencil-and/>

<http://www.zamandayolculuk.com/sayf8.HTM>

<http://yugrat.ru/introducao-a-fisiologia-humana-pdf/>

https://fr.123rf.com/photo_7132103_int%C3%A9rieur-du-vaisseau-spatial-cartoon-dr%C3%B4le-et-illustration-.html

<https://latahzeninnallahemeana.wordpress.com/category/uncategorized/page/24/>

<https://pixabay.com/tr/roket-u%C3%A7an-egzoz-alevler-karikat%C3%BCr-309406/>

<https://ru.dreamstime.com/%D0%B8%D0%BB%D0%BB%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D1%88%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%B0-%D1%81%D0%B8-%D1%83%D1%8D%D1%82-%D0%B5%D0%B1%D0%B5-%D1%8F-image49515280>

<https://slideplayer.biz.tr/slide/2598278/>

https://tr.123rf.com/photo_20172054_castle-fairy-tale.html

<https://tr.depositphotos.com/135038282/stock-illustration-crazy-old-scientist-funny-character.html>

<https://tr.depositphotos.com/135038282/stock-illustration-crazy-old-scientist-funny-character.html>

<https://tr.pinterest.com/pin/118923246389235835/>

<https://turkbayraklari.com/dalgalan-turk-bayraklari/>

<https://weheartit.com/entry/236039823>

https://www.123rf.com/photo_87336276_stock-vector-active-old-man-flying-rocket-in-the-starry-sky-vector.html

<https://www.amazon.es/Alfombra-anatom%C3%ADa-Fisiolog%C3%ADa-Rect%C3%A1ngulo-antideslizante/dp/B07SQG5XPT>

<https://www.dreamstime.com/cartoon-clever-scientist-running-pose-vector-design-image103595574>

<https://www.dreamstime.com/stock-illustration-scared-happy-boy-vector-clip-art-illustration-simple-gradients-each-separate-layer-image67332595>

<https://www.duvargiydir.com/uzay-resmi-duvar-kagidi-ev-dekorasyon-ay-ve-yildizlar>

<https://www.duvarkapla.com/kara-tahtada-uzay-cizimleri-k.html>

https://www.google.com/search?hl=tr&q=macchina+del+tempo&tbm=isch&tbs=simg:CAQSlwEJBei80r_1RvowaiwELEKjU2AQaBAgVCAIMCxCwjKcIGmIKYAgDEijBC8ALnhnwFoEMrg6dGbUL8hbtFqs0-Df2N6w04Cn0N_1kt9zf6LfU3GjB7cENS4NvsZ1_1ZHvOYZ-72aKQQPsu9dNXj8HgxwotReAry4H7XYYYRZtQaUP-SA4QgBAwLEI6u_1ggaCgoICAESBIL4W-YM&sa=X&ved=0ahUKEwiF-payqpTaaAhWGGCwKHQSbDrgQwg4IJSgA&biw=1280&bih=615#imgrc=2L8xr8NC1O7_vM:

https://www.google.com/url?sa=i&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwj_ta379fHmAhUHFROKHZOKAcIQMwgsKAAwAA&url=http%3A%2F%2Fbursabarusu.org.tr%2Fhaberler.php%3Fkimlik%3D543&psig=AOvVaw08HwS59_94_W6kfeuEBV-L&cust=1578501367251544&ictx=3&uact=3

<https://www.inploid.com/t/tuketicileri-bilgilendiren-guzel-afis-ornekleri-nelerdir/56446/>

<https://www.istockphoto.com/br/vetor/astrologia-astronomia-%C3%ADcones-planeta-ci%C3%AAncia-universo-espa%C3%A7o-radar-cosmo-assina-gm674827512-123727331>

<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/metallic-mechanical-watch-and-clock-component-gm466545396-60015764>

<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/metallic-mechanical-watch-and-clock-component-gm466545396-60015764>

<https://www.kayseritelgraf.com/turkun-gururu-zafer-haftasi-h4778.html>

<https://www.log.com.tr/kategori/radar/tasarim/page/3/>

<https://www.tuketicipostasi.com/15-mart-dunya-tuketiciler-gunu/4493/>

<https://www.turktoyu.com/golgenin-gulduren-yuzleri-karagoz-ve-hacivat>

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı: Ceyda Çaylı
 Doğum Tarihi ve Yeri: 01.01.1984 – Kahramanmaraş
 Cinsiyeti: Kadın
 Medeni Durumu: Evli
 İletişim Adresi: cydcayli@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bilim Dalı	13.09.2012
Lisans	Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi	03.06.2007
Lise	Yozgat Anadolu Lisesi	15.06.2002
İlkokul	Yozgat-Sakarya İlköğretim Okulu	1998

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Kurum	Görev
2008-Hâlen	Millî Eğitim Bakanlığı	Öğretmen

YABANCI DİL

İngilizce-İyi seviyede

YAYINLAR

1. Çaylı, C. (2012). *İkinci kademe Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitaplarındaki müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
2. Çaylı, C. & Göçer, A. (2016). Ortaokul Türkçe derslerinde işlenen müstakil dinleme metinlerine yönelik öğretmen uygulamalarının değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17)3, 517-535.
3. Göçer, A., Çaylı, C., & Çavuş, S., (2016). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili kaynakça denemelerine kesitsel bir katkı: 2013-2015 Yılları. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 1(1), 86-109.
4. Göçer, A., Arslan, S., & Çaylı, C. (2017). Türkçe eğitiminde öğrenci gelişim durumunun belirlenmesinde süreç temelli tamamlayıcı ölçme değerlendirme yöntem ve araçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(28), 263-292.
5. Göçer, A. & Çaylı, C. (2017). Türkçe eğitiminde öğrenen özerliğine dayalı değerlendirme uygulamalarına genel bir bakış. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 121-138.
6. Çaylı, C. (2019). Ortaokul Türkçe öğretmenlerinin dinleme becerisinin gelişimine yönelik olarak EBA (eğitim bilişim ağı) paylaşımları üzerine görüşleri. *II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı* içinde (ss. 430-441). Nevşehir.
7. Göçer, A. & Çaylı, C. (2019). Ortaokul Türkçe derslerinde dinleme becerisinin gelişimine yönelik öğretmen uygulamaları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 3, 456-476.
8. Göçer, A. & Çaylı, C. (2019). Sınıf panoları, okul duvar gazeteleri ve okul dergilerinin Türkçenin etkin kullanımı açısından işlevselliğine yönelik öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı* içinde (ss. 682-696). Nevşehir.